

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

4
duben – květen
2008
28. ročník

- Fejeton: **Nechci být zpracován na dýmánek** / Jindřich Lion
- Aktuálně: **Rusko včera, dnes a zítra** / Alexej Bálek
- Rozhovory: **S profesorem Vladimírem Pošem** / Marie Brandeis
S Jánom Budajom / Andrea Ozábalová

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

9. 6. v 19:30

Maharal – Tajemství talismanu, ČR, 2006, režie: Pavel Jandourek, 105 min. (anglické titulky, změna vyhrazena)

Maharal je rodinný dobrodružný film. V srdci staré Prahy se ukrývá obrovský poklad, jehož minulost sahá až do doby císaře Rudolfa II. Za legendami opředeným pokladem se kromě policie vydává i skupina dobrodruhů a parta dětí s vysokoškolačkou Kristýnou. Ve chvíli, kdy se na Prahu valí obří povodeň a především Staré Město se ocitá v ohrožení, všichni hlavní hrdinové v opuštěném centru metropole nasazují vlastní životy, aby odhalili a uhájili její největší tajemství.

Scénář: Martin Bezouška, hudba: Zbyněk Matějů. Hrají: Bára Seidlová, Maroš Kramár, Bořivoj Navrátil, Josef Somr, Matěj Hádek, Miroslav Táborský, Tomáš Materna, Adriana Neubaurová, Matyáš Valenta.

Tento film obdržel na 47. festivalu dětí a mládeže ve Zlíně Cenu diváků.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2008:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. **8. 9., 13. 10., 10. 11.** a ev. **15. 12.**

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

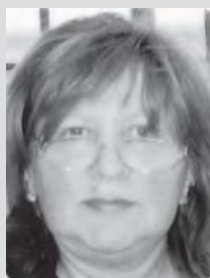
- So 19. 04.** DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v 18:00, obřad křtu dětí, St. Veit-Gasse 25, Wien 13
- So 26. 04.** Svatba Dobruška + Bernd v České republice
- So 03. 05.** LINZ: Mše svatá pro rodiče s dětmi, pravidelné setkání
- So 07. 06.** Svatba Miriam + Thomas v 15:00 v kostele Don Bosco, Hagenmüllergasse 33, Wien 3
- So 14. 06.** LINZ: Mše svatá pro rodiče s dětmi, pravidelné setkání
- So 21. 06.** DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v 18:00, St. Veit-Gasse 25, Wien 13

Další informace viz v oddíle *Oznámení*.

Na přední straně obálky: **Jan Langhans, Radeckého (dn. Malostranské) náměstí s pomníkem rakouského maršála Jana Josefa Václava hraběte Radeckého z Radče (2. 11. 1766, Třebice – 5. 1. 1858, Milán)**

Na zadní straně obálky: **Jan Langhans, Staroměstská radnice a mariánský sloup, 1901**

Pražský fotograf **Jan Langhans** (9. 7. 1851, osada Klášter u Vilémova – 22. 3. 1928, Černošice) patřil k nejvýznamnějším portrétistům v Čechách. Jeho slavné portrétní ateliéry v Praze i jiných městech na přelomu 19. a 20. století vynikaly mimořádnou vizuální i technickou kvalitou své práce. V průběhu let 1880-1948 prošly Ateliérem Langhans statisíce lidí. Galerie osobností, po desetiletí vytvářený archiv negativů portrétů významných žen a mužů, skončila počátkem padesátých let na skládce. Před zamýšlenou renovací domu ve Vodňanské ulici, ve kterém se nacházel Ateliér Langhans, bylo nalezeno na podzim 1998 asi 300 krabic se skleněnými negativy – podstatná část bývalé Langhansovy Galerie osobností. Tento nález vrací české kultuře nejen jméno Jana Langhans, ale i část národní identity: zapomenuté tváře představitelů kulturního a politického života. Ač byl známý jako portrétista, vytvořil v osmdesátých a devadesátých letech 19. století pozoruhodné místopisné a momentní snímky.

Vážení čtenáři,

s dosavadním vyslancem ČR v Rakousku, ing. Jiřím Čišteckým, jsme se 13. března 2008 na českém velvyslanectví rozloučili při příležitosti jeho odchodu na post na MZV v Praze. Jméno Kulturního klubu jsme mu popřáli další životní úspěchy jak na poli pracovním, tak i privátním a současně poděkovali za jeho spolupráci s Kulturním klubem, která jeho odchodem do Prahy nebude jistě přerušena, jak jsme se oboustranně ujistili.

Omlouváme se slovenskému panu velvyslanci za zveřejnění nesprávné pravopisné podoby jeho příjmení, jež nám bylo v první fázi špatně „předáno“.

Mrzí nás, že jsme Vás nemohli informovat o vernisáži Jana Brabence v Uranii, o premiéře prof. Topsy Küppers ad., protože jsme oznámení neobdrželi s nutným předstihem.

Hledáme nadšence, kteří by nás v redakci posílili, hlavně v době dovolených. Náš homepage specialista pan Pisařík by také nutně potřeboval někoho k ruce (i pro záskok v případě nemo-ci, která ho právě nyní postihla), abychom mohli na naší Klubové stránce uskutečnit vše to, co máme v plánu, a průběžně ji aktualizovat.

Srdečně Vás zveme dne 9. 6. v 19:30 do kinosálu českého velvyslanectví na český rodinný dobrodružný film Maharal – Tajemství talismanu režiséra Pavla Jandourka. Co ještě dalšího v tomto roce připravujeme, se dozvíte na stránkách příštího Klubu, a my věříme, že i brzy na naší klubové adrese: www.kulturklub.at.

Příjemné posezení u časopisu Kulturní klub přeje

ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2
Církevní kalendář: duben – červen 2008	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: duben – červen 2008	4
Rozhovor	5
Kultura	7
Události	19
Fejeton	22
Zajímavosti	23
Ekonomika	30
Správy zo Slovenska	38
Sokol & sport	43
Úvahy, dopisy	46
Z české a slovenské Vídně a okolí	48
Oznámení	56
Informace & inzerce	67
Příloha	I-VIII

IMPRESSUM

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler), Schloßelgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich (Ing. Helena Basler), Schloßelgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

REDAKCE: Schloßelgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: Ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Pisařík

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabence, Dr. Martin Franc, Dr. Karel Hel-mich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk, Marie Woodhams, ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltinová

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické. Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí ani za úplnost kalendária na str. 4.

Výstavy:

od 16. 04. Miroslav CIPÁR: *Divertimenti* (vernisaž 16. 04. v 19:00)
Výstava renomovaného slovenského grafika, ilustrátora, designéra a malíře.
Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

17. 04. – 12. 05. Susanna POULICEK: *Farbmelodie* (akvarely)

17. 04. 19:00 vernisaž
Heurigenlokal – Fam. Sommerbauer, Hochstr. 67, 2380 Perchtoldsdorf

22. 04. – 03. 06. Tomáš VANĚK – Marlene HARING: *"listening comprehension"* (vernisaž 22. 04. v 18:00)

České centrum, Herrngasse 17, 1010 Wien

do 26. 04. Gudrun HOHENGASSER: *deinSeinmeinSein* + Miroslav BRAVENEC: *Bilder aus dem nicht nur seelischen Hinterhof*

Galerie Norek – Melk a Reg. Rat, Milan Ráček, Kulturinitiative Passhaus
Landhausgalerie – Ausstellungsbrücke St. Pölten

do 30. 04. Pavel ŠTOLL (fotografie) – Bohumír HOCHMAN (kresby): *Prager Impressionen* (Verein Kunst-Kollegium und Jan – Tamara Brabec)

Galerie-Atelier Jan, Spittelberggasse 7, 1070 Wien

do 30. 04. Jamim MIKEDEM: *Staré židovské pohlednice*

ESRA, Tempelgasse 5, 1020 Wien, po – pá 8:00-11:30, po – st 14:30-19:00
Z bezpečnostních důvodů nezapomeňte na průkaz totožnosti!

do 02. 05. Petr JOSEK ml.: *Irak 2007* (výstava fotografií)

Tagasyl, Stumpergasse 53, 1060 Wien

do 06. 05. Gero FISCHER: *Jüdische Friedhöfe in Tschechien* (fotografie)

Galerie auf der Pawlatsche, Spitalgasse 2-4/Hof 3, 1090 Wien

08. 05. 18:00 Herberts "Art Project" + Miriam ROCH

Schottenfeldgasse 29/Stg. 2, Wien 7

17. 05. – 15. 06. Josef a Miloslava SYMON (výstava)

Kulturbrücke, Fratres 11, Waldkirchen/Thaya

23. 05. – 27. 07. Česká bible v průběhu staletí

Museum Retz und Südmährische Galerie, Znaimer Str. 7, 2070 Retz

05.-27. 06. Ondřej PÝCHA: *Player* (výstava fotografií)

05. 06. 18:00 vernisaž

České centrum, Herrngasse 17, 1010 Wien

Jednotlivé akce:

denně od 12. 04. do 08. 05. (kromě nedělí a pondělků) **20:00 Samuel BECKETT: *Das letzte Band*** (divadelní představení)

Rezervace: tel. 01/5870663, 06767345566

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien, www.theaterbrett.at

19.-20. 04. Župní turnaj ve stolním tenisu

Místo konání: tělocvična Steingasse 7, 1170 Wien

21. 04. 19:00 film *Až přijde kocour* (ČR, 1963)

Následuje diskuse s herečkou Emilií Vášáryovou.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

21.-25. 04. Týden českého dětského filmu

Mittlerer Saal, Wiener Urania, Uraniastr. 1, 1010 Wien

22. 04. 19:00 Anna Zonová: *Zur Strafe und zur Belohnung* (literatura)

Hauptbücherei Wien, Urban-Loritz-Platz 2a, 1070 Wien

24. 04. 19:00 koncert *Najznámejšie melódie hudobného sveta*

Solisté Štátnej opery v Banskej Bystrici (Olga Hromadová, Katarina Perenceiová, Šimon Svitok, Martina Svitková) hrají díla W. A. Mozarta, G. Pucciniho, E. Kálmána, F. Lehára, J. Strausse, A. L. Webera a dalších.

RSKS, Otto-Bauergasse 23/11, 1060 Wien, vstupné dobrovolné

24.-25. 04. symposium *Ein weiblicher „Prager Kreis“?*

Téma: společensky a literárně angažované židovské ženy v Praze 1900-1938
(VA Institut für Wissenschaft und Kunst).

České centrum, Herrngasse 17, 1010 Wien

26. 04. 19:00 *Slovenský večer*

Do tanca a k počúvaniu hrá slovenská cimbálová kapela. Vstupné 7 €.

Heuriger „Zum Berger“, Himmelstr. 19, 1190 Wien

Info: Helena Steiner, tel. 0699 11225099

27. 04. 16:00 divadelné predstavenie *Bubácka rozprávka*

Bábkové divadlo Na rázcestí (Banská Bystrica). Pre najmenších
SOVA, Otto-Bauergasse 23/11, 1060 Wien, dobrovolný príspevok

28. 04. symposium *Tag der mitteleuropäischen Literaturwissenschaft*

Dokumentationsstelle für ost- und mitteleuropäische Literatur, Spengergasse 30-32, 1050 Wien

28. 04. – 28. 05. *Pražské jaro ve Vídni: Nová vlna 60. let* (filmový cyklus)

28. 04., 05. 05., 13. 05., 19. 05. filmy *Ucho, Křik, Černý Petr, Pelíšky*

28. 05. *Všichni dobří rodáci* (následuje diskuse s J. A. Liehmem)

Velvyslanectví ČR ve spolupráci s Českým centrem

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

05. 05. večer *Inscenované čtení Máchova Máje*

České pondělky v divadle Brett. Info: tel. 01/5870663, 06767345566.

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien, www.theaterbrett.at

05.-06. 05. 19:30 koncert *Wiener Symphoniker*

Dirigent Vakov Kreizberg, housle Julia Fischer (Šostakovič, Dvořák)

Wiener Konzerthaus, Großer Saal, tel. 242 00 100

07. 05. 19:30 Röschmann & Kožená: *Ausgewählte Lieder und Duette*

Wiener Konzerthaus, Mozart-Saal, tel. 242 00 100

07. 05. *Prag 68 als Zentrum des Aufbruchs* (divadlo a hudba)

Maren Rahmann (D) & Sepp Neustifter (A) / Jaroslav Kořán (CZ)

Fleischerei, Kirchengasse 4A, 1070 Wien

10.-12. 05. tradiční sokolský sraz *Tyršův Oetz 2008*

Pořádá Sokolská župa Rakouská

17. 05. 17:00 divadelní představení *Na tý louce zelený*

Hudba Jára Beneš, divadelní spolek Rynárec

Divadelní sál české školy „Komenský“, Sebastianplatz 3, Wien 3

26.-27. 05. mezinárodní symposium *Prager Frühling – 40 Jahre danach*

Forschungszentrum für historische Minderheiten, Kohlgl. 27-29, 1050 Wien

28. 05. 09:00, 10:45 divadelní představení *Tři malá prasátka*

Buchty a loutky

Sargfabrik, Goldschlagstr. 169, 1140 Wien

29. 05. 17:00-22:00 *Wiener Innenstadt Galerienrundgang*

Galerie V & W, podrobný program: www.galerienrundgang.at

České centrum, Herrngasse 17, 1010 Wien

30. 05. 12:00-14:00 Alice a Mikuláš Teichovi: *Prager Frühling 1968*

Přednáška, Hauptgebäude der Universität Wien, HS 41

01. 06. Tradiční Jarní veselice (pořádá Jednota Sokol XII/XV)

Zahrada české školy „Komenský“, Sebastianplatz 3, Wien 3

05. 06. 18:00 Fussball-Fest (společenský večer)

České centrum (ve spolupráci s Czech Tourism), Herrngasse 17, 1010 Wien

06. 06. 19:00 *Tschechischer Abend im Rahmen der Döblinger Festwochen* (hudba)

Pfarrkirche St. Thomas zu Nußdorf, Greinergasse 25, 1190 Wien

07. 06. 18:00 *Swiss Beach: Euro 2008 Opening*

Hudební odpolední program s promítáním fotbalových zápasů skupiny A
Strandbar Herrmann am Wiener Donaukanal

08. 06. 17:00 Čaj o páté (Vlastenecká omladina)

Velká klubovna české školy „Komenský“, Sebastianplatz 3, Wien 3

09. 06. 19:30 film *Maharal – Tajemství talismanu* (ČR, 2006, 105 min.)

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien. Info viz str. 2

Rakúsko-slovenský kultúrny spolok: www.slovaci.at, rsks@slovaci.at,

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien, tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Program Slovenského inštitútu: www.sivieden.mfa.sk, sivieden@gmx.at,

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel.: 53 54 057

Program Českého centra: www.tschechischeszentrum.at,

Herrngasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60, e-mail: ccwien@czech.cz

Informace o dalších akcích naleznete v oddělech:

Sokol & sport, Z české a slovenské Vídne a okolí a Oznámení.

Poněkud delší rozhovor

Na profesora **Vladimíra Poše** jsem se obrátila s žádostí o poskytnutí interview v únoru, přesně den před jeho 80. narozeninami, což jsem v tu chvíli pochopitelně nevěděla. O to větší důvod pro rozhovor, který se rozrostl dříve než do samostatné studie, neboť profesor Poš je takřkajíc „krácející dokumentační centrum“ českého i rakouského hudebněvědného světa. Navíc pan profesor rád a vtipně vypráví, takže jakákoliv jím původně ohlášená krátká sdělení či doplňky se stávají v jeho podání samostatnými obsáhlými elaboráty. V dnešní formě komunikace stylu telegram je tento typ projevu nejen dokladem jazykové kultury, ale i ukázkou radosti z mluvení jako prostředku k šíření radosti.

Jste vystudovaný klavírista. Jak jste se ke klavíru dostal? U koho a kde jste studoval?

Mag. V. Poš: Na klavír jsem začal hrát společně se svými bratry již v dětství. Koncem války jsem si tento nástroj vybral jako profesi a stal se žákem známé profesorky Emmy Doležalové. Odtud vedla cesta do její třídy na Pražské konzervatoři. A protože konzervatoř byla vyhlášená škola, bylo pro mě studium skutečná řehole. Kdo chtěl obstát, musel být pilný, hodně, až moc pilný. Studium mě doslova vášnivě bavilo, hltal jsem všechno – zejména teorii a dějiny hudby. Všechny peníze, které jsem za studií měl, jsem utrácel za nákup odborné literatury. Konzervatoř mi imponovala i tím, že na ní vyučovali kumštýři – skuteční umělci – V. Talich, R. Kubelík, J. Kocian, M. Sádlo, J. Heřman, M. E. Mikelka. Rektory tenkrát byli J. B. Foerster, po něm Jaroslav Kříčka. Ředitelem Konzervatoře byl dr. Václav Holzknecht. Vedle studia a hraní jsem ještě dvakrát či třikrát týdně navštěvoval divadla a koncerty. Práce se mi stala koníčkem a zábavou. Mým největším životním snem a touhou bylo stát se jednou na této škole učitelem.

A toto přání se Vám vyplnilo.

Mag. V. Poš: Nebylo to tak hned, ale vlastně doslova přes noc jsem se tenkrát stal nejmladším profesorem, bylo to v roce 1964. Cesta k tomuto cíli vedla pochopitelně oklikou.

Během té okliky jste stihl vystudovat ještě hudební vědu.

Mag. V. Poš: Už během studia na konzervatoři jsem se netajil tím, že jsem věřící katolík. To mělo za následek, že jsem po absolutoriu neuspěl při přijímacích pohovorech ani na AMU (Akademie múzických umění), ani na hudební vědě na Karlově univerzitě. Prostě můj kádrový posudek byl katastrofální. Nezbylo mi nic jiného než vojna. Po vojenské službě jsem působil jako redaktor hudební redakce nakladatelství SNKLHU (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění). Neměl jsem to ale snadné, neboť jsem působil mezi mladými kádry. Zajímavé bylo, že redakci vedl Jan Hanuš, nestraník. Velký pozor jsme si museli dávat na kádrovou referentku, soudružku Kohoutovou, matku básníka-spisovatele Pavla Kohouta. Od ní jsme se naposlouchali vyprávění o jeho nové stranické tvorbě a úspěších. Práce v redakci byla pro mě další velkou životní školou. Měl jsem na starosti zásobování trhu hudebními učebnicemi pro hudební školy, konzervatoře, akademie. Redakci navštěvovali umělci, vědci, spisovatelé knih o hudbě, prostě sami zajímaví lidé. V redakci jsem přijímal napsané rukopisy, dělal plán chybějících témat a zadával úkoly příslušným odborníkům. Tak začala systematicky vznikat nová, poválečná hudebně teoretická literatura. K autorům patřili například Jaroslav Kofroň, František Lýsek, Bohumil Kulínský, Petr Eben, Jarmil Burghauser, Emil Hradecký, František Spilka. A pak sehrála v mém životě rozhodující úlohu náhoda. Někdy kolem roku 1955 jsem potkal v pražské tramvaji tehdejšího děkana filozofické fakulty Karlovy univerzity dr. Mirko Očadlíka, byl přítelem a spolupracovníkem mého otce. Po smrti mého otce v roce 1944 sledoval z pozdálí, jak jsem se později od svých známých dozvěděl, i mé studium. Zeptal se mě tehdy, co dělá mé další studium. Rozpačitě jsem naznačil, že tu jsou „jisté“ překážky, ale byl jsem jím energicky vyzván, abych urychleně podal přihlášku ke studiu. Takže u těchže zaměstnanců fakulty, u kterých jsem před pěti lety neprošel, jsem „náhle“ prospěl.

Na klavír jste zapomněl?

Mag. V. Poš: Ano, jaksi jsem musel. Už v posledních letech studia na konzervatoři jsem začal trpět velkou nespavostí. Náročnost intenzivní práce můj organismus nechtěl snášet a začal protestovat. Usínal jsem po dva

roky jen po požití silných uspávacích prášků. Během vojny se stav vylepšil k normálu, jenže když jsem začal opět cvičit na klavír, potíže se spaním začaly nanovo. Věděl jsem, že se musím rozhodnout. Proto jsem obrátil svoji pozornost k hudební teorii, historii a pedagogice.

Přispěly Vaše zkušenosti z činnosti v redakci k nějakému užšímu zaměření při studiu hudební vědy?

Mag. V. Poš: Pochopitelně jsem měl tu výhodu, že jsem viděl jako první, co se na poli hudební teorie děje. Při studiu na univerzitě mne zaujala zákonitost hudebních forem, jejich historický vývoj, vnitřní logika a stavba. Učebnice hudebních forem, podle níž jsme studovali za války, byla pouze jediná, od teoretika K. J. Jiráka. Náhoda opět zapracovala – učebnici hudebních forem si u mě objednala vojenská hudební škola. *Nauka o hudebních formách* vyšla dokonce ve druhém vydání v roce 1961, tentokrát ovšem v Supraphonu, který naši redakci převzal. Ale tak jednoduché to zase nebylo, tedy s těmi náhodami, byly často tvrdě zapláceny. Když jsem dostal onu zakázku na knihu o hudebních formách, skřípali mí kolegové-partajníci v redakci zuby. Snažili se všemožně mému vzestupu zabránit. Vymysleli pro odevzdání práce šibeniční termín. Přerušil jsem tehdy na rok studium a pustil se do pilné práce. Pracoval jsem ve dne v noci, na práci padla i třítydenní dovolená. Netušil jsem, že moje prvotina bude tak úspěšná. Učilo se podle ní nejen na konzervatořích, ale také na brněnské JAMU (Janáčkova akademie múzických umění). Používala se ještě po roce 1970.

Kdy jste ukončil vysokoškolské studium?

Mag. V. Poš: Skončil jsem v roce 1963, ale vypadalo to zpočátku, že nedostuduji. Netýkalo se to zkoušek, ty jsem měl všechny hotovy, ale problémem se stalo téma diplomové práce, prostě politický průšvih. Zvolil jsem téma „Symfonická tvorba Jana Hanuše“. To jsem si dal! Netušil jsem, že toho skladatel tolik napsal. Další malér byl v tom, že Hanuš jako věřící člověk skládal hudbu, na tu dobu jaksi „z druhého břehu“, tedy hudbu bezideovou, protiideologickou. Např. *I. symfonie* – finále na středověkou báseň františkána Jacopona da Todi –

Stabat Mater. Skladbu komponoval Hanuš za okupace a Matku Marii pojal jako symbol trpící vlasti. *II. symfonie* – každá věta = úsek ze života sv. Františka z Assisi, *III. symfonie* – vášnivý protest a morální vypořádání se s procesem s dr. Horákovou. Tedy co skladba, to politicko-ideologický malér. A jakého kalibru. A pak to obhajujete před komisí, v níž není ani jeden bezpartijní. Zaměstnanec fakulty a můj přítel Petr Eben nechtěl být mé popravě přítomen, tak raději ten den do školy nešel. Na otázky oponenta – dr. Ivana Vojtěcha, tenkrát zapřisáhlého komunisty a partajníka prvního řádu, proč jsem si vybral právě toto téma, jsem bruslil a bruslil, mluvil o formě, ladění, stavbě, o celkové atmosféře díla nevšední koncepce, znamenité instrumentaci. Tomu, co komisi nejvíce zajímalo – ideové zhodnocení, jsem se jaksí vyhnul. Asi by to dobře nedopadlo, nebýt tam mého anděla strážného dr. Mirko Očadlíka, který mi pak na chodbě vyčinił, že jsem ho málem přivedl do maléru.

Narodil jste se do hudební rodiny? Kdo Vás k hudbě přivedl?

Mag. V. Poš: Narodil jsem se do rodiny kantorské. Oba rodiče, otcovy sestry i jeden strýc a můj nejstarší bratr byli učitelé. Už tím bylo dáno, že se v rodině i mimo ni hudba pěstovala. Když se u nás v neděli sešlo příbuzenstvo k odpolední kávě, živě se muzicírovalo. Otec brzy po první světové válce přestal učit na obecné škole v Zápěch. Brzy byl povolán do Prahy, kde se staral o další vzdělávání pražských učitelů v Osvětovém ústavu hl. m. Prahy. To mu však k „vyžití“ nestačilo, a tak kombinoval své povolání s pozdně odpolední a večerní prací v Dělnické akademii, založené T. G. Masarykem pro vzdělávání českého dělnictva a střední vzdělanostní třídy. Asi od svých deseti let jsem pravidelně navštěvoval s celou rodinou otcem organizované koncerty v Knihovně hl. m. Prahy nebo ve Smetanově muzeu, kde jsem býval jako doma.

Uvedl jste, že Vaším snem při studiu klavíru na konzervatoři bylo působit zde jednou také jako vyučující. Splnil se Váš sen?

Mag. V. Poš: Jednou v roce 1964 mi zazvonil v redakci telefon a vzrušený hlas sekretářky konzervatoře na druhé straně mne naléhavě žádal, zda-li mohu přijet do školy, že tam došlo

k nějakému maléru a jestli prý mohu v dané situaci vypomoci a převzít vyučování. Nechal jsem všeho a jel. Musel jsem tenkrát převzít okamžitě asi dvanáct hodin výuky, byl jsem prostě ve svém živlu. Práce se dařila a rok na to jsem dostal od ministerstva školství dekret a stal se řádným profesorem školy. Vidíte, a opět zde „zpracovala“ náhoda.

Měl jste už předtím nějaké pedagogické zkušenosti?

Mag. V. Poš: Na radu své profesorky klavíru jsem už od sedmnácti let privátně dával hodiny klavíru. Než jsem získal místo na konzervatoři, učil jsem pět let, a to čtyřikrát do týdne, na večerní, tenkrát nově zřízené Lidové konzervatoři, z níž později vznikla do dnes fungující Konzervatoř Jaroslava Ježka.

Hudební pedagogice jste se věnoval ještě jinak výrazněji – jste významně spojen s uvedením největšího hudebně pedagogického projektu Orffův Schulwerk na československou půdu.

Mag. V. Poš: Zajímal jsem se vždy o všechno nové a neznámé, nejen o Schulwerk. Zabýval jsem se po roce 1960 např. jako první v Československu intonační metodou maďarského skladatele Zoltána Kodályho. Dokonce jsem na ni navázal ve své poslední práci, učebnici intonace – *Intonace, rytmus a sluchová výchova*. Na mezinárodním kongresu ISME (International Society for Music Education) jsem přišel do kontaktu s prof. Wilhelmem Kellerem z rakouského Orffova institutu, pozval ho do Prahy a navázal tak spolupráci. Na kongresu jsme si tenkrát všichni uvědomili, že jsme doma v hudební pedagogice v mnohých věcech zastaralí a že máme co dohánět. Díky prof. Kellerovi jsem se seznámil s problematikou, zainteresoval jsem dva mladé skladatele – Petra Ebena a Ilju Hurníka, kteří připravili českou verzi Orffova Schulwerku.

Proč vyšla česká verze s takovým zpožděním, koncem šedesátých let?

Mag. V. Poš: Když mi nakladatelství Schott z Mainzu dodalo notový materiál Schulwerku skladatele Carla Orffa, poznal jsem brzy, že jde o duchaplné skladbičky – písně, instrumentální kousky, příjemně melodické a netradičně zpracované. Byl to pravý

Orffův svět hudby. Jenomže – melodie byly dobře vytvořené, ale doprovody, jak jsem to nazval, pro Českou filharmonii, ne pro malé děti. Byly obtížné rytmicky i technicky. Bylo mi jasné, že tohle žádné děti nezahrají a nikdy zahrát nemohou. Vydáme-li u nás noty pro děti, tak to děti hrát mají, budou a také musí. Tedy musí to být zkomponováno pro děti přijatelně, to je zákon české hudební pedagogiky. Orffův originál se nedal použít. Nedal se použít ani jinde ve světě, dokonce ani na Orffově institutu v Salcburku, jak jsem později seznal. Nikdy jsem zde neslyšel zahrát dětmi jediný Orffův originál. To museli nastudovat dospělí studenti. Proto jsme se v Československu dali samostatnou cestou. Co Eben a Hurník složili, vyzkoušel jsem s prof. Viskupovou s dětmi na katedře Pedagogické fakulty v Brně nad Labem u prof. Františka Sedláka. Oba skladatelé i veřejnost byli nedočkaví, ale my jsme zůstali trpěliví a nevěřili sobě, nýbrž jen naší praxi s dětmi. Eben a Hurník vytvořili mnohem lehčí skladbičky než Orff, ale i ty byly stěžejí hratelné na tzv. orffovský instrumentář. Proto vytvořili oba skladatelé o stupeň snadnější sešit, který jsme pak nazvali *Začátky*. Všechny autority z celého světa označili české vydání jako nejlepší ze všech verzí ve světových jazycích. Zkrátka Češi si troufli vydat Orffa bez Orffa.

V té době se stal v ČSR Orff velkým hitem.

Mag. V. Poš: Ano, hodně jsme publikovali, byl natočen i televizní film *Zaměřeno na hudbu*, pořádali jsme semináře. Jezdil jsem po celé republice, ke spolupráci se hlásili učitelé, inspektoři. Došlo i k mezinárodním stykům, cizí hosté přijížděli k nám, naši lidé začali v tu dobu jezdit za hranice. Léta 1964-1969 pro mne znamenala jednu z nejšťastnějších let života.

Proč jste se rozhodl pro emigraci? Kdy jste přišel do Rakouska?

Mag. V. Poš: Po srpnu 1968 mi bylo naprosto jasné, že bych se nadále na konzervatoři s tak špatným kádrovým posudkem neudržel. Své povolání jsem miloval nade vše. Protože mé styky s Orffovým institutem v Salcburku byly velmi čilé a všichni rakouští kolegové včetně Orffa odhadli velmi realisticky politický vývoj v ČSSR a pro případ potřeby mi nabídli jakoukoli pomoc, rozhodl jsem se k odchodu.

V roce 1969 jsem s rodinou vycestoval jako turista. Ještě před plánovaným odchodem se mi podařilo odeslat do Salcburku pokaždé z jiné pošty svoji knihovnu a sbírku gramofonových desek. Po příjezdu jsem měl práci na institutu.

Měl jste jazykové potíže?

Mag. V. Poš: Já ano. Sice jsem ovládal gramatiku, ale chyběla mi praxe. Ale časem se to slušně srovnalo. Moje manželka, která pochází ze smíšené německo-české pražské rodiny ovládala němčinu velmi dobře, navíc i angličtinu. Získala místo sekretářky v kanceláři školy.

Jaké předměty jste na Institutu vyučoval?

Mag. V. Poš: Nejdříve hodně klavír, ale pak i intonaci, hudební nauku, Tonsatz – nauku o elementární kompozici, pro mě nový předmět, hudební formy. Pracoval jsem s dětskými skupinami. Používal jsem německé příručky a později si vypracoval vlastní skriptu.

Publikoval jste i v Rakousku?

Mag. V. Poš: Vedle řady skript jsem pro svůj jakýsi „miniinstitut“ pro práci s malými dětmi napsal příručku *Die Kuckucksbotschaft* – písničky a hry s tanci. Před penzí jsem shrnul své zkušenosti z Tonsatz do velké, pětisetstránkové práce *Tonsatz kreativ* s tisícem notových příkladů. Vydal jsem práci vlastním nákladem, ale ukázalo se, že se dílo šířeji neujalo.

Máte děti? Umějí česky? Vydaly se na stejnou profesní dráhu?

Mag. V. Poš: Mám dceru a syna, umě-

jí samozřejmě česky. Dcera je provdána v Itálii, její dcery, naše vnučky, už ale česky nemluví. Děti nejdou v mých stopách, hudbu mají ale rády.

Nedovedu si představit, že jste jen tak odešel do penze.

Mag. V. Poš: Máte pravdu. Zde jsem po své pětadesátce nemohl dále vyučovat, ale protože jsem dostal pozvání od milé Pražské konzervatoře, odešel jsem učit do Prahy. To byla nádhera. Kolegové, kteří mě znali jen podle jména, mne přijali s otevřenou náručí. Současně mi nabídla místo i pražská AMU (Akademie múzických umění). Byla to pro mne velká čest, ale musel jsem poděkovat, protože bych měl velké množství vyučovacích hodin. Ale já jsem přijel do Prahy kvůli životní pohodě a radosti, ne abych tam vydělával a šel z jednoho do druhého. S paní Olgou Havlovou jsem asi v roce 1992 uvedl do života dobročinnou akci čtyř adventních koncertů, vysílaných i v televizi, *Světlo v tmách*. Že to byl můj nápad, dnes už nikdo neví, ale pro mě je důležité, že to „světlo svítí dosud a tma je nepojala“.

Jaké zájmy Vám kromě hudby přinášejí radost?

Mag. V. Poš: Můj bože, je toho tolik. Vždy mne silně zajímaly politické a kulturní dějiny. Hodně jsem cestoval, sportoval. Dnes, po absolvování čtyř infarktů, chodím denně na delší procházky, občas jedu i na kole. Stále ještě cestuji, hlavně po Itálii. A také rád a hodně čtu.

Hrajete i dnes na klavír? Kterého skladatele, které období máte nejraději?

Mag. V. Poš: Hraji skoro denně něco ze svého širokého repertoáru. Vyrostl jsem na Beethovenových sonátách, moc mám rád Smetanu.

Jaké byly Vaše první pocity po emigraci do Rakouska?

Mag. V. Poš: Kolegové ve škole se chovali tolerantně. Všichni pro nás měli pochopení pro ztrátu vlasti a všeho, co s tím je vždy spojeno. Úřady s námi jednaly také neobvykle zdvořile. Sympatie dávaly najevo i učitelé našim dětem. Zpočátku jsem se velmi obával, ale lépe to nemohlo dopadnout. Proto si Rakouska a Rakušanů nesmírně vážím. Dodnes si uvědomuji, že to vše pro mne a rodinu znamenalo velkou životní školu – mnoho jsem získal a mnohému jsem se přiučil.

V Československu jste „zanechal“ řadu prací pedagogického a teoretického zaměření, které dodnes oslovují zájemce.

Mag. V. Poš: Patří k nim *Nauka o hudebních formách, Hudební formy v taneční hudbě, Kniha o hudbě* – společně s V. Holzknemtem. V roce 1964 jsem založil a koncipoval v Supraphonu edici Comenium Musicum. Nakladatelství Panton vydalo v roce mé emigrace (1969) knihu *Člověk potřebuje hudbu* a dvě menší notové publikace *První a druhá knížka hudebních kánonů*, což byla kapesní antologie kánonů od 13. století do současnosti, přičemž mnohé z nich byly v českých zemích vydány vůbec poprvé.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis.

Pavel Brázda: Obluda čeká, obluda má čas

Vydavatelství Respekt Publishing vydalo jako další titul knižní řady Respekt Edice, výpravnou publikaci malíře Pavla Brázdy s názvem *Obluda čeká, obluda má čas*.

Pavel Brázda (nar. 1926) byl až do konce devadesátých let pokládán většinou odborníků za originálního, ale okrajového představitele české umělecké scény. Celá desetiletí stál mimo uměleckou scénu proto, že za komunismu nesměl vystavovat a jeho tvorba se odvíjela v izolaci.

Publikace začíná jako trojjazyčný úvod ke katalogu stejnojmenné aktuální výstavy Brázdových obrazů z padesátých a šedesátých let. Brzy však přechází do velmi osobní výpovědi o některých úsecích umělcova života. Brázdovu výpověď zaznamenal jeho důvěrný přítel a přední znalec jeho díla Přemysl Arátor, který byl autorem většiny tex-

tů k velké monografii *Brázda*, vydanou nakladatelstvím Argo v minulém roce. Kniha je doprovázena barevnými reprodukcemi.

V roce 2006 uspořádala Národní galerie retrospektivu Brázdova díla, která dostoupila rekordní návštěvnosti. Po této výstavě a po vydání velké monografie obdržel Brázda v každoroční anketě mezi devadesáti předními kunsthistoriky a jinými výtvarnými odborníky cenu Osobnost roku za nejvýraznější výtvarný počín roku 2006. (mk)

Plastiky Eriky Bornové

Donedávna mohli návštěvníci pražské Galerie Via Art spatřit výstavu nevšedních plastik. Kolekce patnácti polystyrénových plastik Eriky Bornové zapůsobila i na současné, často velmi otevřené výtvarné scéně velmi neobvykle. Erika Bornová vytvořila pro expozici jakési malé pokojíčky, které mohly být připomínkou dětských pokojíčků pro panenky. V tomto případě se ale jednalo o příbytky prostitutek, které v nich nejrůzněji pózuují, aby přilákaly sexuchtivé klienty.

Jednotlivé figurky mající velikost dětských hraček byly přesnou anatomickou kopií ženského těla. Autorku zaujal kontrast mezi iluzí a realitou. Série prostitutek neměla být karikaturou sexuálních pracovníků, ale spíše hledáním odpovědi na otázku, kdo jsou vlastně ony ženy z vulgárních inzerátů, otištěných často i v seriózním tisku.

Erika Bornová: *Laciná věc*, z cyklu *Udělám vše*, polystyrén, 2006-2007

„Své ženy jsem vyřezávala po dobu dvou let a k zamyšlení nad nimi mne vedla mimo jiné i úvaha, proč jsou tyto sexuální služebnice vedeny jako zboží tak lehce dostupné v inzertních novinách mezi sekci ojetá kola a domácí zvířata,“ říká k tomu Erika Bornová. Neznamená to, že by se autorka specializovala jen na erotiku, ale v její tvorbě jí jde o témata, o kterých se nemluví. Na předešlé výstavě se zabývala tématem smrti, které je také víceméně tabu. Společnost diskuse tohoto typu nemá ráda a raději je obchází. (mk)

Monografie Jindřicha Štýrského

Nakladatelství Argo vydalo monografii Jindřicha Štýrského, jejímiž autory jsou Karel Srp a Lenka Bydžovská. Publikace představuje dílo jedné z nejdůležitějších osobností českého výtvarného umění první poloviny 20. století. Tato monografie vychází několik měsíců po skončení výstavy, kterou uspořádala Galerie hlavního města Prahy. Oba autoři publikace byli také kurátory výstavy Jindřicha Štýrského, která byla první významnou retrospektivou tohoto umělce od jeho velké posmrtné výstavy v roce 1946. (mk)

Václav Havel obdržel Cenu Karla Čapka

Bývalý český prezident Václav Havel obdržel začátkem letošního roku Cenu Karla Čapka, kterou vyhlašuje České centrum Mezinárodního PEN klubu. Tímto způsobem bylo oceněno celoživotní dílo Václava Havla, který je záro-

veň čestným předsedou českého PEN klubu. Cena Karla Čapka je udělována každý sudý rok českým autorům, výjimkou byl pouze první ročník v roce 1994, kdy byli oceněni Günter Grass a Philip Roth. K dalším laureátům patří Arnošt Lustig, Jiří Kratochvíl, Josef Topol, Ludvík Vaculík, Ladislav Smoček a naposledy bývalý předseda Českého centra Mezinárodního PEN klubu Jiří Stránský. (mk)

Významný etnografický počín

Etnografický ústav Akademie věd vydal dílo, které mapuje židovské obyvatelstvo v Čechách v letech 1792 až 1794. Pátý svazek *Etnografického atlasu Čech, Moravy a Slezska* je zřejmě první prací českých vědců, která je zaměřena na dějiny Židů v českých zemích v raném novověku. Kolektiv autorů ve složení Ivana Ebelová, Michal Řezníček, Klára Woitschová a Jiří Woitsch se v úvodní studii věnují tématu sídelní a socioprofesionální struktury židovského obyvatelstva v Čechách a právnímu postavení českých Židů v raném novověku, s důrazem na léta 1792 až 1794. Stěžejní součástí této publikace je 42 map, které dokumentují územní rozložení židovských sídel a prostorové rozmístění Židů podle způsobu jejich obživy. (mk)

Jubilejní svazek Albatrosu

Jubilejním svazkem nakladatelství Albatros se symbolicky stala kniha *Kocour Mikeš představuje Josefa Ladu*, kterou uspořádal Jiří Žáček. Nakladatelství Albatros vydalo na českém knižním trhu od svého vzniku v roce 1949 (do roku 1969 pod původním názvem Státní nakladatelství dětské knihy) již 10 tisíc titulů v celkovém nákladu, který přesáhl 350 milionů výtisků. V roce 1964 bylo jedním ze 7 světových zakladatelů veletrhu dětské knihy v italské

Bologni, od roku 1998 je dceřinou společností holdingu Bonton a. s. a v současné době vydává téměř 200 knižních titulů ročně – především knihy pro děti a mládež, ale také audionahrávky na CD a interaktivní encyklopedie formátu CD-ROM. Nakladatelství Albatros je také exkluzivním vydavatelem knížek Astrid Lindgrenové a příběhů Harryho Pottera J. K. Rowlingové pro území České republiky.

(mk)

Zed' Petra Síse

Ilustrovaná kniha *The Wall* autora Petra Síse získala za několik měsíců od vydání v USA v roce 2007 už několik ocenění. Koncem minulého roku vyšla i její česká, rozšířená verze s názvem *Zed'. Jak jsem vyrůstal za železnou oponou* (Labyrint 2007, 70 stran). Z pohledu dítěte a mladého člověka líčí autor (žijící od osmdesátých let v USA) čtyřicet let života za zdí v Československu a bývalém východním bloku. Osobitě vypráví o zdech pomyslných (střežené státní hranice), památkových (například Lennonova na Kampě), ale i bezejmenných. Autor, který se narodil v roce 1949, popisuje, co na vlastní oči viděl a zažil, jako normalizační represe sedmdesátých let, proto také asi věnuje jen několik vět justičně krutějším padesátým létům. Život za železnou oponou je důsledně černobílý, barví ho pouze rudé prapory a transparenty, hvězdy nebo šátky. Hlavičky estébáků a služebníků režimu nemají nosy, ale prasečí rypáky. Zato život ve svobodném světě září všemi barvami, stejně jako obrazy či výkresy ústředního hrdiny.

Kniha již získala dvě výroční medaile Americké asociace knihovníků, stala se jednou z nejlépe ilustrovaných knih roku (New York Times Book Review) či nejlepších knih roku pro děti (Publishers Weekly).

kk

Fotografie v Lidické galerii

Dva odlišné přístupy k práci s fotografií mohli návštěvníci shlédnout v Lidické galerii, kde před nedávnem proběhla zajímavá výstava Jiřího a Jiřiny Hankeových. Výstava pod názvem *Dva pohledy* se netýká lidické tragédie – na tu jsou zaměřeny spíše expozice v muzeu. Snahou galerie je představit veřejnosti zajímavé umělce.

Jiří Hanke vystavoval fotografický soubor *Ozvěny – Hledání Ameriky*, který obsahoval snímky z Ameriky a snímky téměř identických míst ve střední Evropě. Ve druhém souboru *Otisky generace* došlo k setkání rodiče se svým potomkem.

Jiřina Hankeová vystavovala soubor fotografií pod názvem *Trapný pokus o autoterapii*, autoportréty z období deprese. Její další soubor *Proč* obsahoval například část fotografií, které byly pořízeny v Terezíně a doplněny symbolickými snímky rozpadu rodiny.

(mk)

Všetečka na Hradě vystavuje velkoformátové fotografie

Správa Pražského hradu uspořádala v Tereziánském křídle Starého královského paláce na Hradě a v přilehlé zahradě Na Valech výstavu velkoplošných fotografií Jiřího Všetečky. Výstava nazvaná *Pražský chodec* připomíná autorovy nedávné 70. narozeniny, které fotograf oslavil loni v říjnu. Výstava potrvá do 31. srpna.

kk

Osobnostmi české fotografie za rok 2007 jsou Štreit a Vojtěchovský

Už popáté udělila Asociace profesionálních fotografů ČR titul Osobnost české fotografie. Za rok 2007 se jí stal fotograf Jindřich Štreit a za dlouhodobý přínos laureátem pro rok 2007 je fotograf a pedagog Miroslav Vojtěchovský.

kk

I ČR má svého Oscara

Všechna rakouská média mohutně oslavila vynikající úspěch režiséra Stefana Ruzowitzkého, který za svůj snímek *Ďáblova dílna* o padělání peněz získal Oscara za nejlepší zahraniční film loňského roku. Jistě však stojí za zmínku, že mezi držiteli letošních Oscarů měla své zastoupení i Česká republika. Pravda, nebylo to s takovým lesem, ve sledované kategorii zahraničních filmů se český reprezentant nedostal ani do užšího finále, ale přece. Ocenění za nejlepší filmovou píseň putovalo za hit *Falling Slowly* z nízkorozpočtového snímku *Once*, který vytvořila Češka Markéta Irglová se svým druhem, irským hudebníkem Glenem Hansardem. Svůj podíl mají Češi i na oceněném animovaném filmu *Ratatouille*, na němž spolupracoval americký animátor českého původu Jan Pinkava. A samozřejmě český příděch má i rakouský film – byl totiž vytvořen na základě knihy očitého svědka celé události Adolfa Burgera, který je českým občanem.

(MaFr)

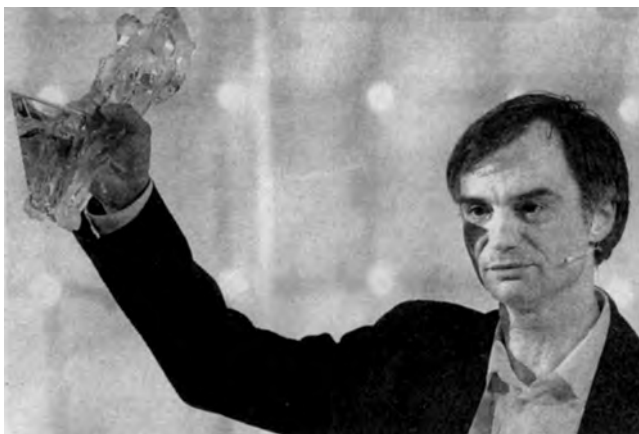
Český lev 2007

Českého lva v jednotlivých kategoriích získali:

- nejlepší film: *Tajnosti*
- režie: Jan Svěrák (*Vratné lahve*)
- mužský herecký výkon v hlavní roli: Ivan Trojan (*Václav*)
- ženský herecký výkon v hlavní roli: Marion Cotillardová (*Edith Piaf*)
- mužský herecký výkon ve vedlejší roli: Jan Budař (*Václav*)
- ženský herecký výkon ve vedlejší roli: Zuzana Bydžovská (*Gyml*)
- kamera: Ramunas Greičius (*Tajnosti*)
- hudba: Becky Benthamová, Edouard Dubois, Christopher Gunning (*Edith Piaf*)

- střih: Jiří Brožek (...a bude hůř)
- zvuk: Laurent Zeilig (*Edith Piaf*)
- výtvarný počín: Jan Balej (*Jedné noci v jednom městě*)
- divácky neúspěšnější film: *Vratné lahve*
- dlouholetý umělecký přínos českému filmu: Vojtěch Jasný
- cena Sazky za nejlepší dosud nerealizovaný filmový scénář: Zdeněk Mahler (*Nokturno*)
- cena filmových kritiků: *Tajnosti*
- nejlepší filmový plakát: Martin Kaiser (...a bude hůř)
- nejlepší zahraniční film: *Kurz negativního myšlení* (Norsko)
- plyšový lev: *Poslední plavky*

(mk)

Ivan Trojan získal čtvrtého lva

Vojtěch Jasný

JUBILEA

Tanečnice Zora Šemberová byla vyznamenána medailí Artis Bohemiae Amicis

Tanečnice a pedagožka Zora Šemberová, první Julie ze slavného Prokofjevova baletu o milencích z Verony, oslavila 13. března 95. narozeniny. V Národním divadle se v ten den uskutečnil křest její autobiografické knihy a ministr kultury Václav Jehlička jí předal medaili Artis Bohemiae Amicis (Přátel českého umění) za dlouhodobé šíření dobrého jména české kultury. Mezi učiteli, u nichž Zora Šemberová sbírala zkušenosti, byl i Marcel Marceau. Tančila jako sólistka v Národních divadlech v Brně, v Praze, v pražském Novém německém divadle nebo v pařížském Gaumont Palace.

kk

Výtvarník Jaroslav Šerých oslavil svoje osmdesáté narozeniny výstavou

Na umělecké scéně se pohybuje už více než 50 let. V roce 1955 ukončil studia na Akademii výtvarných umění v Praze. Po celý život se věnuje zejména malbě a grafice. Patří také mezi významné knižní ilustrátory. Výstava *Záznamy úžasu* v Českém muzeu výtvarných umění v Praze bude otevřena do poloviny května.

kk

Pavel Doskočil (*10. 3. 1968, Hradec Králové)

AVU, sochařský ateliér (K. Nepraš), ateliér intermediální tvorby (M. Knížák), Praha

Samostatné výstavy: ČR

Cena: 1. místo v soutěži na pomník Dr. Fr. Ulricha, Hradec Králové

Zastoupení ve sbírkách Národní galerie v Praze

Pavel Doskočil: *Kuchyně*, 1997, lamino, sklo, polyester

Pavel Klvaňa (*6. 4. 1978, Uherské Hradiště)

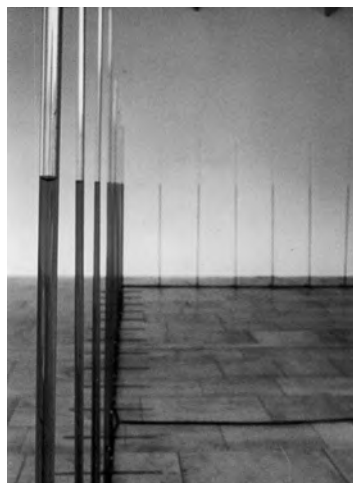
Od r. 1999 AVU, ateliér intermediální tvorby (M. Knížák), Praha, ateliér nových médií (V. Bromová), Praha
Samostatné výstavy: *Tegy a graffiti v celé Evropě*

Pavel Klvaňa: *Čert*, 2003, kombinovaná technika, karton

Robert Vlasák (*15. 5. 1978, Kladno)

1997-2001 Fakulta užitého umění a designu UJEP, ateliér přírodních materiálů (J. Prášil), Ústí nad Labem, 2001 FaVU VUT, ateliér nefigurativního sochařství (J. Ambrůz), Brno
Samostatné výstavy: ČR
Cena: 2001 Miroslava Proška
Zastoupení ve sbírkách: Národní technické muzeum, Praha

Detail z instalace

VÝROČÍ**Oldřich Nový**

Ve věku 83 let zemřel 15. března 1983 v rodné Praze populární operetní, divadelní a filmový herec, zpěvák, režisér, pedagog a dramatik **Oldřich Nový**. Třebaže z filmů třicátých a čtyřicátých let je znám jako šarmantní elegant a neodolatelný milovník s mírným komediálním nadhledem, v soukromém životě prý žádným velkým vtipálkem nebyl. Jeho největší láskou bylo divadlo, zejména komorní hudební komedie, které zasvětil téměř celý svůj život. Hereckou hvězdou se ale stal díky filmu. Hrál ve více než čtyřiceti snímcích. kk

Stoleté výročí

11. března tomu bylo sto let, kdy zemřel architekt, stavitel a největší český mecenáš **Josef Hlávka**.

Josef Hlávka se narodil 15. 2. 1831 v západočeských Přešticích. Vystudoval techniku v Praze a architekturu ve Vídni a navíc se vyučil zedníkem. Po své několikaleté studijní cestě po jižní a západní Evropě se na přání svého otce ucházel o místo na ministerstvu železnic. Tam ho však odmítl úředník se slovy: Kdo má tak skvělá vysvědčení, se přece nezahrabe u eráru! Vzápětí se Hlávkoví podařilo převzít vídeňskou stavební firmu svého podporovatele Františka Šebka, u něhož se ještě během studií vyučil zedníkem.

Prudký rozvoj stavebnictví ve Vídni v šedesátých letech 19. století umožnil, že se Hlávková firma úspěšně prosadila. Nebyl to samozřejmě jediný důvod k úspěchu, přispěly k tomu i výborné organizační schopnosti jejího majitele a také jeho důkladné znalosti, umělecký cit a pracovitost. Do povědomí vídeňské společnosti se Hlávka dostal především stavbou Dvorní opery, paláce arcivévodky Viléma, kostela svatého Ottmara a mnoha obchodních a činžovních domů.

V průběhu svojí činnosti si Josef Hlávka našel také čas na vlastní architektonickou práci. V Praze projektoval a postavil především Zemskou porodnici. Dále pak dozoroval dostavbu chrámu sv. Víta, vedl restaurátorské práce v Kutné Hoře a mnoho dalších. V roce 1869 se zhroutil a ochrnul na obě nohy a začal ztrácet i zrak. Musel se vzdát veškeré profesionální činnosti. Obrovskou silou své vůle se mu podařilo zotavit – zhruba po deseti letech. Ke své původní profesi se však již nevrátil. Všechny své síly dal do služeb národa, jemuž chtěl svojí finanční podporou usnadnit intelektuální rozvoj. Jeho nadace byly zaměřeny na podporu studentů pražské české univerzity, techniků i malířské akademie, vydávání českých vědeckých knih, dále pak financoval i sochu svatého Václava před právě dokončenou budovou Národního muzea.

Vyvrcholením Hlávkovy mecenášské aktivity je založení několika institucí, které jsou tak navždy spojeny s jeho jménem – v roce 1891 vznikla Česká akademie císaře Františka

Josefa pro vědy, slovesnost a umění v Praze, v roce 1901 založil studentské koleje a v roce 1906 se k České akademii připojil Národohospodářský ústav. V roce 1904 sepsal Josef Hlávka poslední vůli, kde učinil svým univerzálním dědicem Nadaci Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových a té také svěřil správu veškerého movitého i nemovitého majetku. Úkolem této nadace bylo podporovat Českou akademii, koleje i Národohospodářský ústav.

Josef Hlávka předpokládal, že jeho příklad bude motivovat další bohaté vlastence, aby na jeho projekty přispívali a v tom se neklamali. Ze stejného důvodu naléhal také na stát, aby přispíval na provoz jeho institucí. Právě v pozdější době se ukázalo, jak byly tyto státní prostředky důležité, když inflace za první světové války oslabila původní zdroje. Ovšem větší nebezpečí, než byla inflace, představovaly pro Hlávkovy podniky totalitní režimy 20. století. Naštěstí se i v této složité době našli lidé, kteří udělali vše pro to, aby odkaz Josefa Hlávky nezaknili.

Stoleté výročí Hlávkovy úmrtí připomíná také výstava Národního muzea v Lobkovickém paláci v Praze. Expozice se jmenuje *Portae vitae Josefa Hlávky – stoletý odkaz mecenáše* a představuje návštěvníkům osud tohoto významného mecenáše i jeho činnost v nejrůznějších oborech. Při příležitosti významného výročí vydala Česká národní banka stříbrnou pamětní minci. K jubileu také věnovala Nadace, kterou ustavil Josef Hlávka ve své poslední vůli, Národnímu muzeu bronzovou bustu Josefa Hlávky – v roce 1901 ji vytvořil Josef Václav Myslbek. (Busta bude vystavena ve střední hale muzea.)

Výstava *Portae vitae Josefa Hlávky – stoletý odkaz mecenáše* potrvá do 27. července. (mk)

Šumava oslaví letos svého hrdinu

Letošní rok bude v celých jihozápadních Čechách Rokem Karla Klostermanna. Velkolepé oslavy připomenou výročí narození slavného šumavského spisovatele. Sto šedesát let po smrti se Karel Klostermann (1848-1923) dočkal pocty, které se v České republice nedostalo ani mnoha slavnějším literátům.

Spisovatel Karel Klostermann v posledních letech svého života

Karel Klostermann se narodil v rakouském Haagu v rodině šumavských Němců, a přesto se celý svůj život cítil být Čechem. Psal poutavé knihy o životě lidí na Šumavě, kteří byli často nuceni bojovat s drsnými rozmery přírody, a také přitom varoval před kácením šumavských pralesů a nešetrným lesním hospodařením, které se nakonec obrátí proti člověku. Tomuto spisovateli se podařilo přiblížit českým čtenářům Šumavu tak, jak to před ním dokázali jen německy píšící autoři. Jeho romány *Ze světa lesních samot* nebo *V ráji šumavském* nemají v Čechách obdobu.

V rámci oslav se chystá přes sedmdesát pět nejrůznějších aktivit – od vydávání publikací, organizace výstav, seminářů, přednášek až k akcím, které jsou zaměřené na cestovní ruch. Jihočeské muzeum připravuje o Karlu Klostermannovi výstavu, která by se měla svým rozsahem vyrovnat výstavám v Národním muzeu. V provozu je i speciální internetová stránka www.klostermann.cz, na které zájemci naleznou všechny potřebné informace o Roku Karla Klostermanna. (mk)

Výročí významného českého botanika

11. března uplynulo právě 135 let od narození významného českého botanika Bohumila Němce.

Bohumil Němec

Bohumil Němec se zapsal do dějin vědy hned dvěma významnými objevy. Na samém začátku 20. století, ještě jako mladý asistent ústavu botaniky na české univerzitě v Praze, našel odpověď na otázku, jak rostliny poznají, kde je nahoře a dole – to zajišťují speciální buňky obsahující škrobovitá tělíska. Podle toho, na které místo v buňce zrovna tlačí, rostlina pozná směr gravitace. Za čtyři roky nato udělal Bohumil Němec další objev – jako prvním u světa se mu podařilo uměle vyvolat znásobení chromozomů v některých buňkách, což způsobilo zvětšení celé rostliny.

Bohumil Němec se narodil 12. března 1873 v Praseku u Nového Bydžova v rodině sedláka. V mládí býval často nemocný a rodiče na základě toho usoudili, že se nehodí k práci na statku a poslali ho na studia. Ze všech oborů si nakonec zvolil botaniku a už v průběhu studií měl na starosti část botanické zahrady. Ještě před dovršením studia byl dokonce zvolen čestným členem České královské společnosti nauk.

Ihned po promoci začal Němec působit na univerzitě, ve třiceti letech se stal profesorem a v letech 1921-1922 byl rektorem. Když byly v roce 1939 uzavřeny české vysoké

školy, musel odejít do penze. V té době měl za sebou i významnou politickou událost – v prezidentských volbách v roce 1935 kandidoval proti Edvardu Benešovi a prý nebyl bez šancí. On sám se ale v předvečer voleb svojí kandidatury vzdal.

Po roce 1948 se Němec, jako národní demokrat, ocitl v nelehké situaci, dokonce nějakou dobu nedostával ani penzi. Nebyl ani mezi prvními českými akademiky, kteří byli jmenováni v roce 1952. Paradoxně pak jeho pozdější jmenování prosadil významný sovětský botanik, který po svém příjezdu do Československa byl šokován jeho nedůstojným postavením.

Po zbytek života byl profesor Němec osobností dílem respektovanou, dílem trpěnou. On sám byl ve výborné fyzické kondici do vysokého věku – zúčastňoval se mnoha zahraničních konferencí, například ještě v devadesátých letech přednášel v Edinburghu. Všude udivoval svojí pamětí – například při Expo 1958 se mezinárodní sjezd přírodovědců konal v sále, kde byly umístěny busty starých belgických badatelů. Nikdo, ani hostitelé nevěděli, kdo jsou, ale Němec jim je všechny představil včetně jeho historek ze setkání s nimi.

V roce 1965 strávil Bohumil Němec měsíc v Jugoslávii, aby tam dokončil jednu ze svých studií. Vzápětí zde však chytil virový zánět průdušek. Na jaře roku 1966, necelý měsíc po svých třidevadesátých narozeninách, zemřel na zápal plic.

Archiv Akademie věd vydal před několika lety jeho *Vzpomínky*. (mk)

1348

7. duben

Karel IV. jako český král vydal zakládací listinu pražské univerzity (později ji potvrdil i z titulu římskoněmeckého císaře), první vysoké školy tohoto druhu ve střední Evropě mající všechny čtyři fakulty (artistickou, právníkou, lékařskou a teologickou). Pražskému učení byla vzorem pařížská a boloňská univerzita. V zakládací listině se mluví o univerzitě jako o ozdobě Českého království, v jehož srdci a pro jehož obyvatele zřizuje (Karel IV.) nové obecné učení. Karel výslovně zdůrazňuje, že pražská univerzita je určena pro obyvatele domácího království, aby nemuseli putovat za vyšším vzděláním do cizích zemí, naopak aby mohli zvát cizince ke studiu do Prahy.

Typář nejstaršího pečtidla pražské univerzity (14.–16. stol.)

Celkový pohled na Velkou aulu Karolina

Letité nacionalistické spory o „český“ či „německý“ charakter pražské univerzity jsou dnes již minulostí. Historické bádání na obou stranách je přinejmenším od šedesátých let zajedno v tom, že na středověkou univerzitu nemůžeme pohlížet prizmatem nacionálních sporů 19. a 20. století. Pražská univerzita byla nesporně univerzalistickým ústavem, první univerzitou severně od Alp a východně od Paříže, časově i svým významem první univerzitou říše, vyrostlou na půdě Českého království, které jí zaručovalo hmotné podmínky existence. Pražská univerzita byla svým založením ústavem zemským, svým posláním ovšem byla určena jak domácím, tak obyvatelům říše, stejně jako ve své podstatě celému vzdělanému křesťanskému světu. Pramen – *Dějiny univerzity Karlovy*, I. vyd., Karolinum 1995

Vydána byla také listina (pečetěná říšskými knížaty), která potvrzovala dosavadní rozdělení Moravy na tři lenní útvary: markrabství, biskupství a opavské vévodství. Přitom všechny tři podléhaly České koruně a českému králi jako „utile et immediatum dominum“ (nikdo jiný, včetně císaře, neměl nad moravským knížecím žádné právo). Ten jediný měl právo dosazovat všechna knížata. Podobně byla včleněna do České koruny slezská knížectví i Horní a Dolní Lužice (celkem vydal Karel s datem 7. dubna 1348 jedenáct listin, kterými určoval poměr Českého království k Říši a vedlejších zemí k Čechám).

1818

15. duben

Z iniciativy skupiny českých šlechticů (hrabě F. A. Kolovrat-Libštejnský, hrabě Kašpar Šternberk, hrabě František Klebelsberk) bylo v Praze založeno Vlastenecké muzeum v Čechách. Prvním prezidentem byl roku 1822 zvolen hrabě Šternberk. Základem muzejních sbírek se staly dary (přírodniny, rukopisy, tisk, památky hmotné kultury aj.). Ústav byl zpočátku jazykově německý, stavovsky zaměřený a neměl být bezprostředně spojován s českým národním hnutím.

12. dubna

V Krameriových novinách vyšel článek J. Jungmanna, jenž vyslovil nesouhlas se stavovským pojetím Vlasteneckého muzea a požadoval nové muzeum jako národně českou instituci jako středisko české vědecké kulturní práce.

IN MEMORIAM

† Jiří Velemínský

Jiří Velemínský

23. února zemřel průkopník české rostlinné genetiky **Jiří Velemínský**, který se především zabýval výzkumem DNA a mutacemi u rostlin. V českých zemích začal jako jeden z prvních studovat rostlinou genetiku na molekulární úrovni a jako jeden z prvních na světě dokázal, že rostliny mají schopnost opravovat svou dědičnou informaci stejně tak, jako to předtím vědci dokázali u modelů bakteriálních a savčích buněk. Jiří Velemínský byl v letech 2001 až 2005 místopředsedou Akademie věd zodpovědným za chemické a biologické vědy. Byl místopředsedou Grantové agentury ČR pro oblast živé přírody a chemických věd. Za dlouholetou vědeckou a organizační činnost v experimentální botanice byl vyznamenán nejvyšším oceněním Akademie věd ČR, medailí De Scientia et Humanitate Optime Meretis.

† Jan Hlavsa

Jan Hlavsa

Ve věku 85 let zemřel v březnu v Praze tenorista a dlouholetý sólista opery pražského Národního divadla **Jan Hlavsa**.

Jan Hlavsa se narodil 10. prosince 1922 ve Vrbně nad Lesy na Lounsku. Svoji profesionální uměleckou dráhu nastoupil na počátku padesátých let v Ústí nad Labem. Odtud přešel do Státního divadla Ostrava a poté do Státního divadla Brno. V Národním divadle poprvé vystoupil jako host v roce 1952 v roli Prince ve Dvořákově *Rusalce*. Sólistou opery Národního divadla se stal v roce 1960 a aktivně zde působil až do roku 1990. České publikum znalo Jana Hlavsu především jako představitele lyrických rolí – Lukáš ve Smetanově *Hubičce*, Jeník v *Prodané nevěstě*, Jiří v Dvořákově *Jakobínovi*, Lenskij v Čajkovského *Evženu Oněginovi*, Alfréd Germont ve Verdiho *La Traviatě*, Hoffmann v Offenbachových *Hoffmannových povídkách* nebo jako Faust v Gounodově opeře *Faust a Markétka*. Jan Hlavsa byl také častým hostem v zahraničí a od roku 1972 se rovněž věnoval pedagogické činnosti na pražské konzervatoři. (mk)

† Radovan Lukavský

Po krátké těžké nemoci zemřel v Praze 10. března nestor českého divadla **Radovan Lukavský**.

Radovan Lukavský začal studii na Arcibiskupském gymnáziu v Praze, ale to musel záhy z finančních důvodů opustit. Přešel na gymnázium do Českého Brodu a po

maturitě se zapsal na filozofickou fakultu. Po uzavření vysokých škol v roce 1939 pracoval jako telegrafista a poté nastoupil na konzervatoř – předtím se samozřejmě věnoval ochotnické činnosti. Nakonec byl totálně nasazen a na konzervatoř a univerzitu se vrátil až po válce.

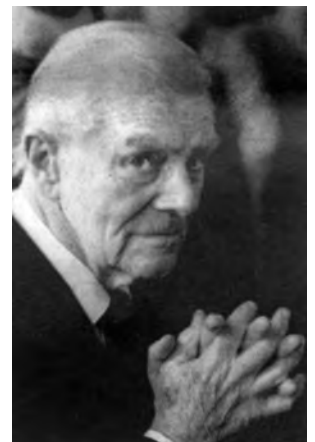
V roce 1946 dostal Lukavský nabídku od Jiřího Frejky do Městského divadla na Královských Vinohradech. Po čtyřech letech působení odešel do Městských divadel pražských. Radovan Lukavský byl také vyznavačem krásy slova a verše, což ho přivedlo do *Violy* – mezi jeho nejslavnější kreace zde patří Holanova *Noc s Hamletem*. V Národním divadle hrál Lukavský celá devadesátá léta a v té době také učil na DAMU.

Filmografie Radovana Lukavského je velmi bohatá, z padesátých let v ní figuruje i několik kontroverzních snímků, jako například *Král Šumavy* (1959). Namátkou lze připomenout některé jeho další filmy, například *Temno* (1950), *Mikoláš Aleš* (1951), *Jan Hus* (1954), *Jan Žižka* (1955), *Synové hor* (1956), *Smrt v sedle* (1958), *Vyšší princip* (1960), *Ikarie XB 1* (1963), *Ezop* (1969), *Akce v Istanbulu* (1975), *Signum laudis* (1980), *Putování Jana Amose* (1983), *V erbu Ivce* (1994), *Hrubeš a Mareš jsou kamarádi do deště* (2005), *Maharal* (2006).

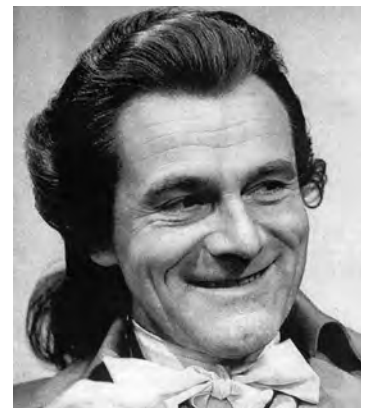
Výraznější a vděčnější role nabízela Radovanu Lukavskému televize. Poprvé se objevil v roce 1968 ve slavném seriálu *Sňatky z rozumu* a poté v roce 1971 v dalším oblíbeném seriálu *F. L. Věk*. V roce 1975 si zahrál v seriálu pro mládež *My z konce světa*, o čtyři roky později se objevil na obrazovkách v seriálu *Dnes v jednom domě*. Další role ztvárnil v seriálech *Cirkus Humberto* (1988), *Náhrdelník* (1992) nebo *Synové a dcery Jakuba skláře* (1986). V poslední době mohli diváci vidět Radovana Lukavského například v *Četnických humoreskách* nebo v televizní verzi jeho posledního filmu *Maharal – Tajemství talismanu* (2006).

V roce 1995 byl Lukavskému na AMU udělen titul profesor a obdržel zde i čestný doktorát. Je také autorem publikací o herecké tvorbě, například *Stanislavského metoda herecké práce*, *Být nebo nebýt*.

(mk)

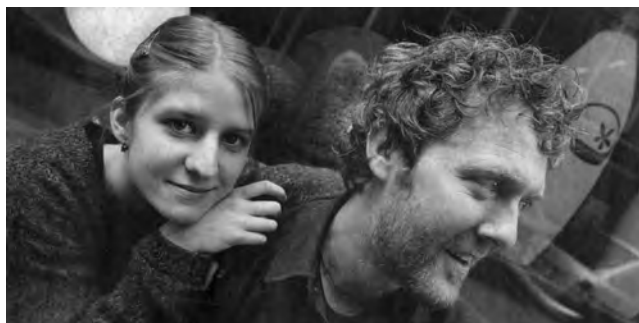
Radovan Lukavský, květen 2007

Radovan Lukavský v roli Tháma v seriálu *F. L. Věk*

Historický úspěch

Markéta Irglová se stala první Češkou, která získala Oscara. Markéta Irglová, rodačka z Valašského Meziříčí, převzala společně se svým životním partnerem, irským muzikantem Glenem Hansardem, Oscara za píseň *Falling Slowly* ze snímku *Once*. Stala se tak první Češkou, která cenu Akademie získala. Irglová se věnuje hudbě od sedmi let, kdy jí rodiče koupili piano a začala navštěvovat hudební školu. V devíti letech dostala akustickou kytaru. Otec Markéty Irglové pomáhal skupině The Frames s koncerty v České republice a tak se seznámila s Glenem Hansardem. Později přezpívala hit *Star, Star* od The Frames a absolvovala několik koncertů.

Ve snímku *Once* ztvárnila Irglová postavu české emigrantky, která se setká s pouličním dublinským muzikantem a postupem času se do sebe zamilují.

Markéta Irglová a Glen Hansard ve filmu *Once*

Českými předchůdci Markéty Irglové, kterým se podařilo získat nejprestižnější filmové ocenění, byli například Ivan Jandl, který získal v roce 1948 zvláštního Oscara za dětský herecký výkon ve filmu *Poznamenání*, dále pak Elmar Klos a Ján Kadár, kteří v roce 1965 získali Oscara za režii nejlepšího neanglicky mluveného filmu *Obchod na korze*, Jiří Menzel byl oceněn v roce 1967 za režii snímku *Ostře sledované vlaky* rovněž v kategorii nejlepší neanglicky mluvený film, dále pak to byl v roce 1975 Miloš Forman, který obdržel Oscara za režii filmu *Přelet nad kukaččím hnízdem*, v roce 1984 si Oscara za *Amadea* odnesli režisér Miloš Forman, za kostýmy Theodor Pištěk a za výpravu Karel Černý a konečně v roce 1996 otec a syn Svěrákovi převzali Oscara za film *Kolja*. (mk)

Soňa Červená vystoupí v opeře o procesu s Miladou Horákovou

Dvaosmdesátiletá mezzosopranistka Soňa Červená vystoupila v operním nastudování procesu s Miladou Horákovou *Zítřka se bude...*, které mělo premiéru 9. a 10. dubna v pražském Divadle Kolowrat. Již na počátku byl záměr napsat dílo „na tělo a hlas“ Soně Červené, protože má také hluboké zkušenosti s komunistickou perzekucí, řekl Aleš Březina, spolu s Jiřím Nekvasilem autor tohoto celovečerního projektu Národního divadla. Milada Horáková byla ve vykonstruovaném procesu v červnu 1950 odsouzena

k trestu smrti. Hlavní postavou opery ale podle Březiny nebude Horáková, nýbrž proces s ní. Červená bude divákům „jakýmsi průvodcem“, podle autorů bude chvílemi Horákovou, prokurátorem i komentátorem.

Autoři vytvořili libreto opery *Zítřka se bude...* na základě autentického materiálu jako rozhlasových i televizních záznamů, přeepsaných výslechů, tehdejších reakcí veřejnosti a referencí o procesu v dobovém tisku.

Soňa Červená je dcerou českého kabaretisty a spisovatele Jiřího Červeného, pravnučkou výrobce a vynálezce žesťových hudebních nástrojů. V roce 1948 byla její rodina prohlášena za buržoazní a tudíž nepřátelskou vůči tehdejšímu totalitnímu režimu, což kariéru nadané zpěvačky velice brzdilo. Po úspěšných začátcích v Janáčkově divadle v Brně se Červené v padesátých letech téměř podařilo i získat angažmá v Národním divadle. Ovšem nesměla být angažovaná. Na počátku šedesátých let Červená pak emigrovala do tehdejšího Západního Berlína. Od té doby účinkovala na předních světových operních scénách. kk

Jiří Bělohlávek se letos chystá do Prahy, Paříže i Madridu

Šéfdirigenta Symfonického orchestru BBC Jiřího Bělohlávka čeká letos řada koncertů a akcí. Jsou mezi nimi Pražské jaro, koncertní turné v Evropě, letní londýnské Proms, v říjnu Paříž, pak Madrid a po Novém roce Metropolitní opera. Jeho kontrakt s BBC SO byl prodloužen do roku 2012, kromě toho také jako dirigent hostuje v opeře v Covent Garden. Řídí zde inscenaci opery Petra Iljiče Čajkovského *Evžen Oněgin*. Bělohlávek však zůstává věrný svému závazku uvádět ve světových síních hojně českou hudbu. S BBC SO tak nastudoval Janáčkovy *Vladyky pana Broučka*, které jako záznam z loňského koncertu právě nyní vydala společnost Deutsche Gramophon na dvou CD. kk

Pavel Šporcl chystá sérii koncertů na zámku Kozel

Sérii ojedinělých koncertů předního českého houslisty Pavla Šporcla nabídne letos návštěvníkům zámek Kozel na Plzeňsku. V pěti setkáních, která začnou 13. dubna, provede Šporcl posluchače různými žánry. Na programu jsou vystoupení jako sólový koncert *Pocta Paganinimu*, vystoupení s plzeňskými filharmoniky jako host operního koncertu *Opera viva!*, jazz, pop nebo s romskou kapelou. Sérii koncertů uzavře v prosinci s Talichovým komorním kvartetem při koncertu *Čtvero ročních období* od Antonia Vivaldiho. Koncertní série pořádá zámek Kozel už mnoho sezón. kk

JUBILEA

Jubileum Ljuby Hermanové

K nedožitým pětadevadesátým narozeninám herečky a šansonierky Ljuby Hermanové vydal Supraphon ve své

edici Pop galerie retro výběr, který obsahuje dvacet písní různých žánrů.

Ljuba Hermanová na nich dokazuje svoji všestrannost, ať již se jedná o rozpustilé kuplety, nebo lyrické šansony. Většinou se jedná o notoricky známé písně, při kterých si ale posluchač nutně uvědomí, jak spolehlivý cit měla Hermanová při výběru kvalitních autorů – z českých Ježek, Šlitr, Vomáčka, Vodička, Štancl, Fischer... Vedle písniček z dílny Voskovce a Wericha zpívala hlavně texty Pavla Kopty, Jaroslava Jakoubka, Jiřího Suchého, ale také Josefa Kainara nebo Milana Uhdeho.

Ljuba Hermanová se objevovala ve filmu především ve svém mladém věku. Ve druhé půli života našla více příležitostí v malých divadelních formách šedesátých let, v recitálech, například v Divadle Na zábradlí nebo ve Večerním Brnu. Také je v paměti divácké obce nesmazatelně zapsána jako interpretka v písničkových televizních pořadech.

Ljuba Hermanová

(mk)

Vzpomínka na Emu Destinnovou

130. výročí narození slavné operní pěvkyně Emy Destinnové připomnělo Národní divadlo mimořádnou sérií představení, výstavou i přednáškou. Národní divadlo uvedlo zcela mimořádně pětkrát Pucciniho operu *La fanciulla del West (Děvče ze Západu)* – při světové premiéře v roce 1910 v newyorské Metropolitní opeře ztvárnila Ema Destinnová hlavní roli Minnie, kterou skladatel komponoval přímo pro ni.

Výstavou fotografií na balkonech divadla budou mít možnost návštěvníci divadla spatřit do 4. května. Přednášku měl hudební publicista Jan Králík a Soňa Červená přednesla výběr z básnické tvorby Emy Destinnové.

(mk)

Státní opera Praha (dokončení)

Po osvobození dostal 20. 6. 1945 německou divadelní budovu k dispozici nově utvořený, mladý a ambiciózní soubor, založený pod názvem Divadlo 5. května Antonínem Kuršem (šéf činohry), Aloisem Hábou (ředitel) a Václavem Kašíkem (šéf opery).

V srpnu 1946 se činohra oddělila a opera zůstala v budově sama pod názvem Velká opera 5. května. Tak začala další slavná éra v dějinách divadelní budovy dnešní SOP. Díky historickým okolnostem dostali jedinečnou příležitost především mladí umělci a také se jí skvělým způsobem chopili. Téměř všechny premiéry opery Divadla 5. května byly pozoruhodnými tvůrčími činy, počínaje *Branibory v Čechách*, přes další inscenace, mj. *Kunálovy oči*, *Carmen*, *Pikovou dámu*, *Kátu Kabanovou*, Hábovu *Matku*, Prokofjevovu *Maškarádu*, *Výlety páně Broučkovy* až po poslední premiéru Blodkovy opery *V studni* (1948). Na těchto inscenacích se podílela řada vynikajících umělců: dirigenti V. Kašík, Jindřich Bubeníček, Jiří Jirouš, Karel Ančerl, Bohumil Gregor, režiséři V. Kašík, Jiří Fiedler, Alfréd

Radok, Karel Jernek, sbormistr Bedřich Havlík, výtvarníci Josef Svoboda, František Tröster, Zdeněk Rossmann a Jan Kropáček a ze skvělé plejády sólistů mj. Milada Šubrtová, Jarmila Pechová, Milada Musilová, Jaroslava Vymazalová, Růžena Jelínková, Věra Krilová, Josef Heriban, Rudolf Vonásek, Ladislav Mráz, Jiří Jordáb ad.

Po zásahu ministra Zdeňka Nejedlého došlo k spojení Velké opery 5. května s ND. Divadlo dostalo název Smetanovo, mělo vlastní kolektivní tělesa, ale s ND jeden sólistický ansámbl a především společně umělecké i administrativní vedení. Ke změně došlo až 1. 4. 1992, avšak již několik premiér předcházejících tomuto datu se uskutečnilo za vedení ještě oficiálně nepotvrzeného nového ředitele, režiséra Karla Drgáče. Šéfdirigentem nové opery s novým názvem Státní opera Praha se stal František Vajnar, sbormistrem Pavel Chaloupka. Prvním představením, které bylo odehráno pod novým názvem, byl 1. 4. 1992 Verdiho *Otello*. Představení dirigoval Martin Turnovský. První oficiální premiérou SOP byla Thomasova *Mignon* (23. 5. 1992).

Osamostatněním se nový operní dům ocitl ve svízelné situaci. Musel nejen konsolidovat umělecké složky, ale i vytvořit si nezbytné zázemí (např. zcela nově vybudovat hudební archiv atd.), především však musel vybudovat nový, svébytný repertoár, potvrzující smysluplnost vzniku druhé operní scény. Už za Drgáčova vedení, ale ještě pod hlavičkou operního souboru SD, byl uveden Wagnerův *Rienzi* (4. 10. 1991, dirigent Ivan Pařík, režisér L. Štros). Inscenace dosáhla diváckého úspěchu a předznamenala další triumf SOP ve Wagnerově opeře *Tannhäuser* (10. 4. 1993, dirigent Nikša Bareza, režie a návrh scény Karel Drgáč). Pozoruhodným dramaturgickým počinem bylo rovněž uvedení dvou aktovek Alexandra Zemlinského. Orientaci na moderní repertoár potvrdilo i uvedení *Zásnub ve snu* Hanse Krásky nebo *Procesu* Gottfrieda von Einem. Z českých oper byla nastudována *Její pastorkyňa* pod taktovkou Petra Vronského a v režii Karla Drgáče se premiérově představili v hlavních rolích Antonie Denygrová, Simona Procházková, Štefan Margita a Miroslav Kopp. Klasický repertoár byl zastoupen tituly převzatými z repertoáru bývalého Smetanova divadla přestudovanými do jazyka originálu a doplněnými novými premiérami (*Salome*, *Maškarní ples*, *Carmen*, *Leonora* ad). K uvažované premiéře Menottiho *Konsula* už nedošlo, ministerstvo do čela jmenovalo zpěvačku Evu Randovou, divadlo se v pojetí operního žánru (dramaturgem se stal dr. Miloslav Pospíšil) vrátilo do tradičních kolejí a tak byl slibný vývoj mladého divadla zbrzděn.

Od 1. 7. 1998 bylo vedení SOP svěřeno dosavadním intendantům Opery Furore a Opery Mozart, scénografovi akad. arch. Danielu Dvořákovi (ředitel) a režisérovi Jiřímu Nekvasilovi (umělecký šéf). Nesporným úspěchem byla světová premiéra opery E. F. Buriana *Bubu z Montparnassu* (20. 3. 1999, dirigent Bohumil Gregor, režisér Jiří Nekvasil).

SOUČASNÉ VEDENÍ STÁTNÍ OPERY PRAHA

Ředitel: Mgr. Jaroslav Vocelka

Filmový a divadelní organizátor, divadelní ředitel. Po ukončení studia oboru organizace a řízení umělecké tvorby na filmové fakultě AMU v Praze (1976) se zabýval filmovou tvorbou, zprvu od roku 1967 působil jako produkční

v Krátkém filmu Praha, v letech 1969-1973 působil v divadle Laterna magika v Praze ve funkci vedoucího produkce, kde se podílel i na přípravě programu pro světovou výstavu EXPO 70 v Ósace. Od roku 1976 byl řadu let provozně ekonomickým náměstkem v Československém státním souboru písní a tanců. Dlouholeté zkušenosti v rozmanitých modelech řízení různých uměleckých žánrů jej po roce 1989 přivedly do funkce ředitele Českého uměleckého studia, v jehož působnosti se nacházely Český soubor písní a tanců, Černé divadlo Jiřího Srnce, Komorní balet Pavla Šmoka a Komorní opera Praha. Od roku 1997 vykonával funkci ředitele Středočeského divadla v Kladně a současně, od roku 1998, i funkci správního ředitele Státní opery Praha. Ředitelem Státní opery Praha byl jmenován ministrem kultury Pavlem Dostálem s účinností od 1. 7. 2002.

Šéf opery: PhDr. Ingeborg Žádná

Po ukončení studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze v roce 1989 se aktivně věnovala koncertní a překladatelské činnosti. Již od roku 1982 byla členkou několika vokálně-instrumentálních souborů staré hudby, v nichž hrála na violu da gamba a violoncello (například Musica Antiqua Praha, Capella Regia Musicalis, Ad vocem, Les Voix Humaines ad.) a s nimiž vystupovala doma i v zahraničí. Od roku 1996 působila jako vedoucí produkce v Pražském filharmonickém sboru a Pražské komorní filharmonii. V roce 1999 byla Státní operou Praha pověřena realizací Francouzského projektu. Pracovala na přípravě, propagaci a uvedení tří francouzských oper francouzskými realizačními týmy (*Robert ďábel* od Giacoma Meyerbeera, *Ariana a Modrovous* od Paula Dukase a *Joseph Merrick řečený Sloní muž* od Laurenta Petitgirarda). Zkušenosti z práce se zahraničními partnery využila a dále prohloubila v období 2000-2002, kdy pracovala na pozici výkonné komisařky Kanceláře generálního komisaře při Ministerstvu kultury ČR. Zodpovídala za dramaturgii, přípravu, realizaci a rozpočtovou část České kulturní sezóny ve Francii 2002, která zahrnovala více než 800 projektů z oblasti hudby, divadla, opery, filmu, výtvarného umění, literatury atd. Od začátku sezóny 2002/2003, kdy byla opět oslovena Státní operou Praha, vedla oddělení produkce a vnějších vztahů a oddělení obchodně-propagační – její hlavní odpovědnost přitom spočívala v organizaci chodu operního domu. V roce 2003 jí byl vládou Francouzské republiky udělen Řád rytíře umění a literatury za zásluhy na poli kulturně-organizačním.

Šéf baletu: Pavel Ďumbala

Patří k prvním absolventům tanečního oddělení konzervatoře v Košicích, které v roce 1974 založili manželé Marilena a Andrej Halászovi. Po absolutoriu nastoupil do AUS VN v Praze, kde po ukončení základní vojenské služby dále působil jako sólista. Po krátkém intermezzu v ŠD Košice nastoupil do Pražského komorního baletu P. Šmoka, kde získal nejcennější profesní zkušenosti. Pak následovalo sólové angažmá v Hudebním divadle Karlín a poté v Národním divadle Praha, přičemž externě působil také v Laterně magice a v alternativních tanečních souborech Unia nova a Bohemia balet. V roce 1988 byl přijat na AMU, kde pod vedením Doc. Astrid Štůrové studoval taneční pedagogiku. Jeho postava, naturel a temperament ho předurčily spíše k charakterním rolím, za jejichž ztvárnění

se mu dostalo i nejednoho ocenění. Rozhodl se svou taneční kariéru ukončit v 38 letech a veškerou energii vložil do vedení plzeňského baletního souboru DJKT, kde jako šéf baletu pracoval od roku 1997. Zde se kromě povinností šéfa, choreografa a dramaturga věnoval výchově mladých tanečnicků, kterým se snažil předat co nejvíce ze svých bohatých zkušeností. Poprvé si zde vyzkoušel i práci choreografa, nejprve v operetě, činohře a opeře (*Paganini, Šumař na střeše, Cikáni jdou do nebe, Miláček, Spor, La Traviata, Aida, Oněgin* nebo *Síla osudu*).

Od změny v roce 1992 navazuje Státní opera Praha a významné tradice Nového německého divadla, a to nejen prostorem, v němž hraje, ale především dramaturgií a vybudováním vlastního dokumentačního centra, které chce zachytit činnost NDT, protože archiv tohoto divadla je bohužel nenávratně ztracen.

Prvním plodem, který toto úsilí přineslo v nedávné době, je publikace *Státní opera Praha – Historie divadla v obrazech a datech*, která na 600 stranách a téměř 1 300 ilustracích zachycuje výhradně operní dění v rozmezí let 1888-2003. V současné době probíhají přípravné práce na druhém dílu, tentokrát zaměřeném na operetu a balet. V této souvislosti se Státní opera obrací na veřejnost se žádostí o převzetí či odkoupení veškerých materiálů, jež by mohly posloužit jako ilustrace do nově vznikající publikace. Jedná se především o dokumenty z období Nového německého divadla a Divadla 5. května, zvláště o fotografie dirigentů, pěvců, tanečnicků, režisérů, scénografů, snímky z inscenací, divadelní programy a almanachy, plakáty, scénické a kostýmní návrhy. Každý, kdo vlastní podobné dokumenty, má možnost se podílet na zachycení bohaté historie tohoto divadla pro budoucnost.

(Písemné nabídky zasílejte na adresu Státní opera Praha, dokumentační centrum, Legerova 75, 110 00 Praha 1, nebo na e-mail vrbka@opera.cz).

Aktuální informace viz www.opera.cz

kk

Břetislav Bakala

(12. 2. 1897, Fryšták u Holešova – 1. 4. 1958, Brno)

Skladatel a dirigent. Absolvent varhanní školy, brněnské konzervatoře a mistrovské školy L. Janáčka. Od roku 1920 působil profesionálně v Brně, korepetitor a kapelník brněnského ND, dirigent orchestru Čs. rozhlasu, dirigent brněnského ND, pak šéf rozhlasového orchestru. Učil dirigování na JAMU, od roku 1956 šéf Státní filharmonie Brno. Bakala patřil k velkým propagátorům soudobé české hudby, byl svérázný interpretem janáčkovským. Spolu s O. Chlubnou se zasloužil o polemickou kompletaci opery *Z mrtvého domu* a o rozhlasové provedení *Osudu*. S Vítězslavem Novákem ho pojilo upřímné umělecké přátelství.

Karel Bendl

(16. 4. 1838, Praha – 20. 9. 1897, Praha)

Skladatel a sbormistr. Absolvent pražské varhanní školy, krátce působil v cizině, sbormistr pražského Hlaholu, jednu sezónu kapelník ND, pak kapelník dómu v Miláně. Po návratu sbormistr pravoslavného chrámu, učitel skladby na konzervatoři.

Díla: *Lejla, Břetislav, Pan Franz, Čarovný květ, Černo-horci, Karel Škréta, Gina, Dítě Tábora, Máti Mila, Švanda dudák*.

Jan Kapr

(12. 3. 1914, Praha – 29. 4. 1988, Praha)
Skladatel a pedagog, muzikolog a hudební publicista. Absolvent pražské konzervatoře, hudební režisér Čs. rozhlasu, šéfredaktor nakladatelství Orbis, docent skladby na brněnské JAMU.
Opera: *Muzikantská pohádka*.

Josef Lev

(1. 5. 1832, Sázená u Velvar – 16. 3. 1898, Praha-Vinohrady)
Barytonista. Zpíval od dětství na kůrech, umělecké základy získal jako sborista vídeňské Dvorní opery (1854-1863), účinkoval v Prozatímním a Národním divadle do roku 1888, kde debutoval jako hrabě Luna. Vytrvalou prací dosáhl technické virtuozity evropské úrovně, uchvacoval hudebností svých výkonů, lehkou tvorbou tónů, krásnou kantilénou a hlasovou vroucností. Byl vysoký baryton, pro jeho hlas komponoval B. Smetana barytonové role.

Cyril Metoděj Hrazdír

(1868-1926)
Absolvoval Janáčkovu varhanní školu. Působil jako vojenský kapelník v Rusku, v Brněnské opeře 1903-1907 (v této době nastudoval a uvedl první provedení Janáčkovy *Její pastorkyně*), jako dirigent a pedagog posléze působil na Moravě i v cizině.

Pavel Vraničí

(1756-1808)
Dvaadvacet let byl ředitelem orchestru obou dvorních divadel ve Vídni.

Jan Bedřich Kittl

(8. 5. 1806, Orlík nad Vltavou – 20. 7. 1868, Lešno v Polsku)
Dirigent a první ředitel pražské konzervatoře společně s Bedřichem Divišem Weberem. Oba významně přispěli k vytváření tradice symfonické reprodukce v Čechách. Kittl zavedl v Praze hraní orchestru vsedě. Prosazoval nekompromisně tehdy nejmodernější hudební směry.
Díla: *Bianca und Giuseppe oder Die Franzosen vor Nizza* (1847), *Die Waldblume* (1852), *Die Bilderstuermer* (1854).

Ludvík Slánský

(1838-1905)
Působil jako kapelník pražské německé opery. Také se zapsal i do dějin pražského koncertního života řízením několika filharmonických koncertů s novou českou hudbou.

Jan Nepomuk Maýr

(1818-1888)
První šéf nové české opery při jejím založení v roce 1862.

Začal jako zpěvák. Základem jeho orchestru v Prozatímním divadle byl orchestr Karla Komzáka, v němž na violu hrál Antonín Dvořák.

František Kmoch

(1848-1912)
Kolínský učitel, kapelník sokolské dechové hudby.

František Škvor

(11. 12. 1898, Vražďanské Toplice, Jugoslávie – 21. 5. 1970, Praha)
Skladatel a dirigent, žák Vítězslava Nováka. Začínal jako korepetitor, posléze dirigent ND, bližším spolupracovníkem O. Ostrčila, skladatel filmové hudby.
Dílo: *Jarní pohádka* (1929-30).

Karel Ančerl

(11. 4. 1908, Tučapy na Soběslavsku – 3. 7. 1973, Toronto, Kanada)
Význačný český dirigent a významný propagátor moderní české hudby. Studoval v Praze na gymnáziu, přešel na konzervatoř, kde studoval dirigování u prof. P. Dědečka a skladbu u J. Křičky a A. Háby. Vzdělání Ančerl zakončil na Mistrovské škole u V. Talicha (1933-1934).

V roce 1931 je Karel Ančerl přijat do Osvobozeného divadla v roli houslisty a dirigenta. Několikrát se účastní zahraničních vystoupení na festivalech Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu, na konci roku 1933 nastupuje v rozhlasu jako hudební režisér, dirigent a korepetitor, zároveň řídí autorské večery Přítomnosti. V roce 1935 pak Karel Ančerl poprvé řídí orchestr České filharmonie.

Během okupace je Karel Ančerl jako neáriec propuštěn z rozhlasu a přidělen na práci lesního a zemědělského dělníka, posléze je vězněn v Táboře, nakonec působí jako dělník v Soběslavi. 12. listopadu 1942 je pak Karel Ančerl s manželkou (tou dobou těhotnou) deportován do Terezína, kde přichází na svět 28. února roku 1943 syn Jan. V Terezíně Ančerl zakládá a řídí komorní orchestr – tato činnost je mu přitom vězňiteli povolena ze zcela prozaických důvodů – v Terezíně se točí lžidokument *Hitler věnoval židům město* a chystá se sem návštěva Červeného kříže. Z Terezína je pak Karel Ančerl s rodinou transportován do koncentračního tábora v Osvětimi – on sám z transportu uprchne a zbytek války přežije v koncentračním táboře ve slezském Friedlandu, jeho blízcí Osvětim nepřežijí.

Po skončení války Karel Ančerl opět pracuje v rozhlasu (diriguje rozhlasový symfonický orchestr), poté je dirigentem Velké opery 5. května a nakonec se 1. listopadu roku 1950 stává dirigentem České filharmonie. V jejím čele má Karel Ančerl zpočátku těžkou pozici, přichází po odvolání V. Talicha a odchodu Kubelíka a nadto je do funkce vsazen Z. Nejedlým bez vědomí souboru. Ale svojí prací, svým úsilím a umem si nakonec orchestr získá – soubor s ním brzy ochotně spolupracuje. Koncerty pod vedením Karla Ančerla jsou pak znamenitou ukázkou toho, co vše se v hudbě skrývá, domácí úspěchy se střídají se zahraničními, gramofonové nahrávky jako Stravinského *Svěcení jara* nebo Straussova *Enšpíglova šibalství* nesou punc té nejvyšší dirigentské kvality.

Rok 1968 ale znamená konec Ančerlovy kariéry v Československu – Ančerl nejprve přijímá prestižní nabídku na obsazení místa dirigenta Toronto Symphony Orchestra a když pak nastávají srpnové události a zemi okupují sovětské vojáky, rozhodne se Karel Ančerl zůstat v cizině. V roce 1969 ještě pak naposledy vystoupí na Pražském jaru, kde vynikajícím způsobem diriguje Sukova *Asraela*, závažnou symboliku doby. Poté Karel Ančerl definitivně emigruje do Kanady, kde pak v Torontu 3. července roku

1973 umírá. Po letech jsou pak jeho ostatky převezeny do Čech a uloženy na vyšehradském hřbitově.

Josef Dessauer

(25. 5. 1798, Praha – 8. 7. 1876, Mödling u Vídně)
Skladatel, žák V. J. Tomáška, od roku 1825 žil ve Vídni.
Díla: *Lidwinna* (1835), *Ein Besuch von St. Cyr* (1838), *Pasquitta* (1851).

Václav Klaus při inauguraci uctil památku T. G. Masaryka i svatého Václava

Prezident Václav Klaus při inauguraci na Pražském hradě uctil stejně jako před pěti lety památku svého předchůdce a zakladatele československého státu Tomáše Garrigua Masaryka. Novinkou bylo, že položil také květiny k ostatkům svatého Václava ve svatovítské katedrále. Podle ústavy skládá prezident slib do rukou předsedy Poslanecké sněmovny, kterým je nyní sociální demokrat Miloslav Vlček. Prezidentova první cesta v novém funkčním období vedla jak jinak než na Slovensko. S prezidentským kolegou Ivanem Gašparovičem se v Bratislavě bavili o plánované stavbě amerického radaru v Brdech či o vyhlášení nezávislosti Kosova.

Českého prezidenta Václava Kluse s chotí Livíí přivítal na Bratislavském hradě slovenský prezident Ivan Gašparovič s chotí Silvií

Prezidenti ČR a Rakouska Václav Klaus a Heinz Fischer se v srpnu setkají na společné hranici

Prezidenti ČR a Rakouska Václav Klaus a Heinz Fischer se 20. srpna setkají na společné hranici, pravděpodobně v Mikulově, aby připomněli 40. výročí demokratizačního hnutí v bývalém Československu známého pod označením Pražské jaro. Oba prezidenti to oznámili po nedávné schůzce ve Vídni. Akce bude podle Fischera příležitostí vzpomenout velkých sympatií, které před 40 lety vyvolal v Rakousku tehdejší vývoj u severních sousedů, podle Klause pak především připomínkou rozsáhlé pomoci, které se po násilném potlačení Pražského jara dostávalo Čechům a Slovákům právě ze strany Rakouska.

Oba prezidenti se také věnovali vývoji v Kosovu a schvalování lisabonské smlouvy, jež má reformovat orgány EU. Fischer uvedl, že v Rakousku bude ratifikována ještě před létem, v Česku pak podle Klause zřejmě až ve druhé polovině roku. Klaus přiznal, že není příznivcem „evropských ústav“. Byl by osobně pro referendum a v něm by hlasoval proti. „Jako prezident ale respektuji, že pro smlouvu existuje v Česku většinová podpora, a nebudu

klást ratifikaci překážky. Myslím, že toto odlišení postoje občana a prezidenta je zcela fér a na místě,“ dodal.

Čunek se vrací do vlády, Schwarzenberg v ní zůstává

Šéf lidovců Jiří Čunek se vrací do křesla vicepremiéra a ministra pro místní rozvoj, které opustil loni v listopadu kvůli obvinění z korupce. Ministr zahraničí Karel Schwarzenberg (za SZ), který kvůli Čunkově návratu hrozil odstoupením, ve vládě zůstává. Podmínkou ale je, že Čunkovy rodinné finance prozkoumá auditorská firma, kterou si Schwarzenberg vybere. Koaliční lídři se na tom s ministrem zahraničí dohodli. Odmítli přitom, že by Čunkův návrat souvisel s dohodou o tom, že by lidovci byli vstřícnější například k chystaným reformám ministra zdravotnictví Tomáše Julínka (ODS). Šéf české diplomacie chtěl po předsedovi KDU-ČSL jasné vysvětlení jeho majetkových poměrů. Kontrola Čunkových rodinných financí začne podle dohody v příštích týdnech a má být ukončena do 1. července. Schwarzenberg tvrdí, že pokud Čunkovy finance podle auditorů nebudou v pořádku, z vlády odejde. Čunek řekl, že mu audit nevádí, své rodinné finance považuje za mnohokrát prověřené a jasné. Podle předsedy zelených Martina Bursíka je dohoda cenná především proto, že umožňuje Schwarzenbergovi zůstat ve vládě.

Popularita Karla Schwarzenberga

Nejrychleji ze všech rostla popularita Karla Schwarzenberga. Vyplynulo to z průzkumu STEM, který uveřejnil deník *Právo*. Růst o deset bodů proti lednu 2008 vynesl ministra zahraničí až na druhé místo v žebříčku popularity mezi českými politiky. Na prvním místě je pražský primátor a první místopředseda ODS Pavel Bém. Schwarzenberg podle průzkumu nezabodoval nějakým zahraničněpolitickým činem, ale svým postojem vůči Jiřímu Čunkovi, s nímž kvůli jeho nevyjasněným kauzám nechce sedět v jedné vládě. Ministr se u lidí ovšem zapsal i poklímáním při volbě prezidenta, což po svém okomentoval slovy, že při kandidátských projevech „s úctou“ usnul, připomíná *Právo*.

Bursík neschvaluje přezkoumávání lisabonské smlouvy soudem

Návrh občanských demokratů nechat přezkoumat lisabonskou smlouvu Ústavním soudem může podle místopředsedy vlády a ministra životního prostředí za Stranu zelených Martina Bursíka zkomplikovat postavení České republiky

při jejím předsednictví EU. Uvedl to v České televizi. Dokument, který má místo neschválené euroústavy reformovat instituce Evropské unie, začne příští týden v prvním kole projednávat Poslanecká sněmovna. ODS chce ale s dalším schvalováním počkat na vyjádření Ústavního soudu. Ke schvalování klíčového dokumentu se tak dolní komora zřejmě dostane až v dalších měsících, možná až na podzim. Podle Bursíka se tak může ČR dostat do pozice, kdy nebude mít dostatek autority k sjednání shody členských států EU, protože brzdí integrační proces.

Tříkrát Topolánek

Česká republika nemá do budoucna v energetice příliš jiných možností než výstavbu nových jaderných zdrojů. Na žofínském fóru to zopakoval předseda vlády Mirek Topolánek. Oponenti se ale domnívají, že by nebylo nutné stavět nové zdroje, pokud by se zamezilo plynutí elektřinou, více se využívala úsporná opatření a výroba byla hospodárnější. Struktura zdrojů je nyní podle premiéra velmi vhodně nastavena. Postupně se ale budou vyčerpávat zásoby hnědého uhlí, z něhož se v současnosti vyrábí přes 60 % elektřiny. Jiné zdroje nemohou podle Topolánka tento výpadek zcela nahradit, byť zřejmě do budoucna poroste podíl obnovitelných zdrojů, například biomasy, a plynu na výrobě elektřiny. Dnes má Česko přebytky elektřiny; za hranicí končí zhruba každá pátá kilowatt-hodina vyrobená v domácích elektrárnách.

Analýza systému poplatků ve zdravotnictví, kterou chce vláda provést po třech měsících jeho fungování, může podle premiéra Mirka Topolánka (ODS) vést ke změnám v poplatcích. Topolánek to uvedl v televizi Prima. Topolánek také uvedl, že systém poplatků podle prvních dat funguje a že někteří z nejvážněji nemocných se už dostali na hranici 5 000 korun, kdy už nebudou do konce roku platit žádné další peníze za léky.

„Jsem s tím, co se nám daří realizovat v programovém prohlášení, naprosto spokojen,“ prohlásil Topolánek. Vláda je podle něj úspěšná při prosazování svých záměrů ve sněmovně. „Zatím se nám nedaří přesvědčit veřejnost,“ uvedl v souvislosti s průzkumem veřejného mínění, podle něhož vládě důvěřuje jen zhruba čtvrtina lidí. „Snažím se za každou cenu vládu udržet, aby měla profit z toho, co se ukáže ve třetím roce vládnutí jako pozitivní,“ řekl premiér a jako příklad uvedl nárůst čistých mezd. Přiznal, že jednotlivé dílčí kroky vlády mohou být vnímány jako nepopulární. „Premiér musí mít i odvahu realizovat kroky, které se některým skupinám nelíbí, protože zapadají do kontextu a logiky toho programového prohlášení, těch cílů, které si stanovil. V tom bych řekl, že jsem úspěšný,“ uvedl Topolánek.

Zemřel odbojář Čestmír Šíkola

Před třemi týdny zemřel v 89 letech účastník protinacistického odboje Čestmír Šíkola, nositel medaile Za hrdinství a jeden z posledních žijících parašutistů vysazených na území protektorátu. Šíkola byl za druhé světové války radiotelegrafistou výsadkové skupiny Clay-Eva, která seskočila v dubnu 1944 v Bystřici pod Hostýnem. Z protektorátu dokázal odeslat do Londýna osm stovek zpráv. Poslání skupiny Clay-Eva později zpochybnil někdejší šéf komunistické strany Miroslav Grebeníček. Šíkola se s ním několik

let soudil o omluvu a finanční odškodnění, soudy ale jeho žalobu v roce 2004 definitivně zamítly, informuje deník *Mladá fronta Dnes*.

Komunisté se hlásí k únoru 1948

Výkonný výbor KSČM se na svém zasedání přihlásil ke komunistickému převratu v únoru 1948. Podle stranického vedení šlo před šedesáti lety o zásadní politický zvrat, který vedl ke vzniku první historické formy socialismu. Vedení strany připustilo, že budování socialismu doprovázely „nedostatky i tragické deformace“, které myšlenku socialismu „ochudily a poškodily“. „Byla to ukradená revoluce, podobně jako v roce 1989,“ uvedl místopředseda KSČM Jiří Dolejš s odvoláním na komunistického europoslance Miloslava Ransdorfa. Komunisté rovněž odmítají tvrzení, že by v únoru šlo o mocenský puč. Podle nich šlo o „ústavně provedenou revoluci, které se zúčastnily široké vrstvy občanů“. Proti tomu se ostře ohradil nezávislý senátor Jaromír Štětina. Premiéra Mirka Topolánka vyzval ke zrušení komunistické strany.

Zelení chtějí usilovat o zvýšení platů učitelů

Zelení chtějí během následujících dvou let, které zbývají do parlamentních voleb, prosadit hlavně zvýšení platů učitelům a omezení kamionové dopravy. Rádi by se také připravili na jednání o klimatickém balíčku Evropské unie, který se bude nejspíš schvalovat právě v době českého předsednictví v EU, uvedl člen předsednictva strany Martin Ander po jednání zelených o programových otázkách.

Boj o stravenky

V České republice se rozhořel další boj na půdě parlamentu – konflikt o daňové zvýhodnění stravenek poskytovaných zaměstnancům jako náhrada za závodní stravování. Původně mělo totiž toto zvýhodnění padnout v rámci prováděných hospodářských reforem již loni. Jenže pak, oficiálně jako ústupek dvěma přeběhlickým poslancům ze sociální demokracie Melčákovi a Pohankovi, kteří nyní podporují vládní koalici, zůstalo vše při starém. To znamená, že soukromé firmy si náklady na stravenky mohly z velké části odepisovat ze svého zisku. Nijak výrazně nebyla omezena ani platnost stravenek, za které je možno nakupovat nejenom v restauracích, ale i v řadě obchodů včetně některých samoobsluh. Jenže pak přišla veřejnoprávní Česká televize s reportáží, která dokazovala, že v případě stravenek možná sehrál významnou roli lobbying jedné z největších firem poskytujících stravenky. Klíčovou roli měl přitom hrát nejbližší spolupracovník premiéra Mirka Topolánka z Občanské demokratické strany Marek Dalík, který je mnohými lidmi považován kvůli svým eufemisticky řečeno kontroverzním politickým praktikám za zlého ducha české politické scény. Premiér reagoval obratem a začal prosazovat novelu, která by daňové zvýhodnění u stravenek zrušila. Zdálo se, že nakonec svoje nové řešení přes parlament protlačí, zejména když dva zběhlí sociální demokraté vzhledem k novým okolnostem hovořili o možnosti, že tentokrát budou hlasovat za nový návrh. Jenže proti se postavil pozoruhodný konglomerát odpůrců, především odbory a paradoxně také zaměstnavatelské svazy. Zatímco odboráři se obávají, že občané by přišli o značné zvýhodnění k platu, zaměstna-

vatelé se zase obávají poklesu zisků především v závodech veřejného stravování. Navíc obě skupiny namítají, že změny by neúměrně zvýhodnily velké zaměstnavatele, kteří mají možnost poskytovat klasické závodní stravování. Navíc možný přínos zrušení zvýhodnění pro státní rozpočet je považován za spíše zanedbatelný, protože se jedná údajně pouze o 1 miliardu korun. V souvislosti s tímto „prostravenkovým“ tlakem znovu otočili poslanci Melčák s Pohankou a vyslovili se pro zachování výhod pro stravenky. Začalo se však spekulovat o možnosti omezit jejich platnosti, aby jimi bylo možno platit opravdu jen hlavní jídlo, a to výhradně v restauracích. I to však možná narazí na protesty odborářů, za které se můžou postavit nejenom opoziční, ale i někteří koaliční poslanci. Premiér Topolánek si však může vcelku mnout ruku – setřásl ze sebe podezření a přitom to zatím vypadá tak, že změna stávající situace bude nejspíš jen malá. Zkrátka: vlk se nažral, ale koza zůstala celá.

(MaFr)

Česká vláda se Steyrem zřejmě dohodne

O sporech provázejících velkou objednávku obrněných transportérů pro českou armádu jsme psali již několikrát. Původně výběrové řízení vyhrála rakouská firma Steyr, která měla dodat celkem skoro dvě stovky obrněných transportérů Pandur. Proti výsledku protestoval sice další účastník tendru – finská zbrojovka Patria, ale přes svou tvrdošijnost neuspěla. Kontrakt podepsal ještě krátce před svou demisí předchozí ministr obrany Karel Kühnl z Unie svobody, v době, kdy bylo zcela jasné, že by se tato strana ve volbách v roce 2006 vůbec neprosadila do parlamentu. To se samozřejmě nelíbilo nové vládnoucí síle – občanským demokratům. Navíc první dodané transportéry vykazovaly značné technické nedostatky, což nové české vládě umožnilo vypovědět kontrakt. Poté nastalo velké váhání, jak situaci řešit. O slovo se znovu hlásila finská Patria, která nabízela znovu své produkty. Pro rakouskou firmu by však ztráta obrovského kontraktu znamenala možná i existenční ohrožení, proto vynaložila všechn svůj diplomatický um. Poměrně rychle nechala vyznít do ztracena hrozby arbitráží a pokusila se získat od pravicového koaličního kabinetu druhou šanci. To se jí nakonec alespoň částečně podařilo – česká vláda rozhodla, že pokud transportéry Pandur úspěšně absolvují technické zkoušky, pořídí jich pro armádu celkem 107 kusů, asi polovinu původně plánovaného počtu. Hodnota kontraktu by se měla pohybovat kolem deseti miliard korun. Ani toto rozhodnutí se však neobešlo bez komplikací – informace se totiž na veřejnost dostala předčasně, což mezi částí politiků vyvolalo velké rozladění. Ale to už je takový český folklór – všechno se zde „rozkecá“.

(MaFr)

Evropská unie a Česká republika

Ministři Evropské unie pochválili českou vládu za reformu veřejných financí. Podle očekávání totiž schválili hodnocení takzvaného konvergenčního programu, který je jakýmsi plánem země při přechodu na euro. Hodnocení ovšem neobsahuje jen samou chválu. Unie v něm Českou republiku vyzývá, že musí v reformách pokračovat, především musí uskutečnit penzijní reformu a další reformy ve zdravotnictví. Měla by také snížit počet státních zaměstnanců. Brusel očekává, že letošní deficit veřejných financí bude

nižší než plánovaných 2,9 % HDP. Existuje ovšem i několik vážnějších rizik, která by měla česká vláda omezit, mimo jiné nepříznivý demografický vývoj. Češi totiž stárnou téměř nejrychleji v Evropské unii.

Předseda české vlády ocenil plaketou Ivana Medka

Premiér Mirek Topolánek (ODS) předal plaketu předsedy vlády novináři, hudebníkovi a někdejšímu kancléři prezidenta Ivanu Medkovi. Ocenil jeho odvahu v celoživotní boji za svobodu. Byl podle něj vždy statečný a zásadový. „Svým přístupem v boji za svobodu dokresluje ten vějíř, který patří k únoru 1948,“ řekl novinářům premiér.

Premiér Topolánek předal také Milanu Paumerovi ze skupiny Mašínů čestnou plaketu

Premiér Mirek Topolánek ocenil někdejšího příslušníka československého protikomunistického odboje, šestašedesátiletého Milana Paumera, který se spolu s bratry Mašínovými v padesátých letech minulého století postavil komunistickému režimu se zbraní v ruce. Plaketu předsedy vlády na velvyslanectví ve Washingtonu již osobně převzal také Josef Mašín, jeho bratr Ctirad se ze slavnostního aktu omluvil. Premiér tehdy i nyní vyjádřil naději, že toto nově vzniklé symbolické ocenění povede k celonárodní diskusi o třetím odboji, k usmíření a vyrovnání se s minulostí.

Mirek Topolánek a Josef Mašín

Udělení plakety členům kontroverzní Mašínovy skupiny, při jejichž akcích přišlo o život šest lidí, vyvolalo kritiku opoziční ČSSD i KSČM, Mašiny vnímá rozporuplně i česká veřejnost. Také mezi historiky ale není na odboj bratří Mašínových a jejich skupiny shodný názor. Někteří je považují za hrdiny protikomunistického odboje, jiní pochybují o tom, zda jejich ozbrojené akce byly oprávněné, když nebyla válka. Shoda je v tom, že jednali s dobrým úmyslem a že je jejich pochod Německem k Američanům do Západního Berlína hodný obdivu.

Havel, Schwarzenberg a další požadují větší tlak na Čínu

Šest osobností v čele s exprezidentem Václavem Havlem a šéfem české diplomacie Karlem Schwarzenbergem vyzvalo mezinárodní společenství, aby stupňovalo tlak na čínskou vládu v souvislosti s nepokoji v Tibetu. Schwarzenberg se k iniciativě připojil, protože se mu nelíbí obviňování tibetského duchovního vůdce dalajlámy z toho, že podněcuje nepokoje, řekla jeho mluvčí Zuzana Opletalová. Dokument podepsali také francouzský filozof

André Glucksmann, prezident Arabského myšlenkového fóra Hassan bin Talál, bývalý prezident JAR Frederik de Klerk a japonský filantrop Yohei Sasakawa. Havel se v Praze zúčastnil demonstrace před čínským velvyslanectvím. S dalajlámou ho pojí přátelství. Byl vůbec prvním prezidentem, který 14. tibetského dalajlámu přijal nejen jako duchovního vůdce, ale i jako hlavu státu.

Osobnosti žádají čínskou vládu, aby započala smysluplný dialog s tibetským lidem a nechala zahraniční média dělat v Tibetu objektivní zpravodajství. Dále chtějí, aby byli propuštěni lidé, kteří hájí svá práva. Pokud tyto podmínky nebudou splněny, Mezinárodní olympijský výbor by měl podle nich zvážít, zda je za této situace vhodné pořádat v Číně letní hry.

Nechci být zpracován na démant

Před mnoha lety v době mého dětství byl v Praze populární šlágr se slovy „já mám devět kanárů, kanárů, kanárů, ti mi nejdou do páru, ne a ne a ne.“ Zpíval, pískal a hrál si ho na harmoniku kdejaký žižkovský Pepík. Tehdy jsem nad tou písničkou nezapřemýšlel, ale dnes, po mnoha letech, bych mohl pískat a zpívat podobný šlágr také: dávám totiž do prádla pokaždé sudý počet ponožek a zpátky dostávám počet lichý. O půlku jednoho páru méně. Kam a proč jedna ponožka pravidelně mizí, jsem dodnes nevyptáral. Skutečností je, že se téměř po každém prádle zmenšuje počet mých nožních navlékadel a já dosud nevyptáral původ této záhady. Ne a ne a ne!

Podezírám z této nevysvětlitelné události našeho domácího fiškulína Čtveruláka, který u nás v bytě řádí už hodně dlouho. Odložím si večer brýle na noční stolek, odkud do rána zmizí a já je k polednímu najdu po urputném hledání na druhém konci bytu u zrcadla v koupelně. Knížku, kterou jsem si před spaním četl v posteli, ráno čistou náhodou zahlédnu na tácu od snídaně v jídelně. Klíče od bytu před odchodem do práce nenacházím vůbec a když mi po příchodu z práce otevře na moje zvonění manželka, visí klíče v předsíni na háku pro kabáty.

No to přece nemůže být náhoda! Ani jsem je tam nemohl umístit já sám. Vždyť jsem večer po zhasnutí už nevstal z postele, tác se snídání byl přes noc mimo můj dosah a pověsit klíče na hák pro kabáty by mě nikdy nenapadlo. To mě může manželka stokrát obviňovat ze zapomnětlivosti, já vím své. Za tím vším je nutno hledat činnost našeho bytového a rodinného Čtveruláka. Nikdy jsem ho nespatriil na vlastní oči, ale jeho existence je neoddiskutovatelná. Tu mi nikdo nevymluví. Musím přiznat, že ten pidimužík má ohromný smysl pro humor a vždycky ví, jak a čím mě co nejvíce dožrat.

Když onehdy – to znamená před osmi lety – zmizela desetiletá dívenka Nataša Kampusch v Tyrolsku a nebyla k nalezení, podezíral jsem z toho okamžitě Čtveruláka. Ne toho našeho rodinného, ten by to měl příliš daleko. Možná, že má svého vlastního, řekl jsem si. Ale někdo tomu našemu podobný to přece musel být, cožpak může zmizet živý člověk beze stopy a jakoby nic z povrchu zemského? Po osmi letech už jí měl asi dost a tak ji vrátil. Ale něco tady nehrálo. Poradil jsem se o tom s velice chytrým člověkem, a víte, co mi na mou otázku odvětil? Možná, že ji někdo nosí na prsteničku – řekl, otočil se a byl pryč. Jelikož to nebyl obyčejný tlučhuba, musel tím chtít něco říci. Ale co?

Copak může někdo nosit dospělého člověka otočeného kolem prstu? Kromě mého bratra, o tom už otec vždycky říkal, že si ho jeho žena ovinula kolem prstu. Ale já už si jako malé dítě velice podrobně prohlížel její prsteníček i ostatní prsty obou rukou a nikdy jsem tam ovinutého bratra nespatriil. Slečnu Kampuschovou po osmi letech našli – nic nadpřirozeného není ve 20. století možné – a téměř současně jsem přišel i té nepochopitelné záhadě na kloub. Pozor, nic si nevymýšlím, jde o pravdu pravdoucí – čestné pionýrské!

Pomohl mi k tomu článek v seriózním vídeňském deníku Standard. Jeho autor, redaktor listu, se tam rozepsal o jakémsi technickém novověkém zázraku. Že prý mu potvrdil nedávno vedoucí vídeňské pohřební služby, jakýsi pan Christian Fertinger, že už druhý z jeho zákazníků, nedávno zesnulý Vídeňák, je právě ve stavu proměny v malý démant, který bude zdobit prsteníček živé manželky. Že je možno konzervovat zesnulého člověka v celé jeho velikosti, dokázali už staří Egypťané. O tom svědčí nálezy mumii zesnulých faraonů v jeskyních pod pyramidami. Ale nosit nebožtíka ve formě drahokamu v prstýnku jako ozdobu? A přece je to prý pravda!

Zní to jako jedna z legend Jiráskových Starých pověstí českých, ale je to skutečnost našeho jednadvacátého století. Ve švýcarském městečku Churu existuje firma pod názvem Algordanza, která se zabývá zpracováním půl kila při kremaci získaného lidského popela v démant. Švýcarská firma prý extrahuje za vysokého tlaku a při teplotě 1 700 stupňů z chemických sloučenin uhlíku látku, kterou podle majitele firmy pana Andrea Wampla v tři měsíce trvajícím pracovním postupu zpracují jeho zaměstnanci v památeční démant, který se svou konsistencí, vzhledem a vlastnostmi nijak neliší od pravého drahokamu. Jeho výroba stojí pakatel 4 680 eur za 0,4 karátový a 13 440 eur za jednorátový broušený drahokam. Za pouhý jediný minulý rok prý ve světě vyrobili už 600 démantových prstenů. Prodávám, jak jsem koupil. Nejsem odborník, nerozumím líčenému ději a postupu. Ale věřím, že by si seriózní tiskový orgán, jako je vídeňský Standard, nemohl dovolit bez prověření vylíčit takovou zprávu.

Řeknu vám upřímně, že bych nechtěl, aby extrakt z mého popela visel jako přívěšek na náhrdelníku, jako náušnice či zdobil prstýnek mé manželky. Nestálo by to za mé zlobení, kdyby dělala něco proti mé vůli a já na to musel koukat z jejího prsteničku bez možnosti zákroku. Z mých ztrácejících se ponožek se žádné démanty vyrábět nedají a mého půl kila popela by na to bylo příliš škoda. Takže: ať si náš domovní fiškulín Čtverulák raději nadále dělá svá šprtouchlata, manželka ať nadále vystačí se svou ozdobnou jabloneckou bižuterií a já se v budoucnu nemusím zlobit za své osobní nepřítomnosti na její jednání proti mé vůli. A jestliže celá ta senzace byla předčasným aprílovým žertíkem redakce Standardu, pak ať nadále žije a vzkvétá jejich bujná fantazie, ale já si po skončení svého životního jsoucna nebudu muset vyčítat podporu něčeho, co by mi ještě posmrtně trhlo nervy.

Jindřich Lion

Korunovační klenoty budou vystaveny ve druhé polovině dubna

Ve Vladislavském sále Pražského hradu budou od 19. do 29. dubna vystaveny české korunovační klenoty, tedy královská koruna, žezlo, jablko, kříž a další insignie. Lidé je mohou vidět pouze při výjimečných příležitostech. Letos to bude v souvislosti se zvolením Václava Klause do druhého období v prezidentské funkci a 90. výročí vzniku Československé republiky. Naposledy byly klenoty vystaveny před pěti lety, v minulém století je lidé mohli vidět celkem devětkrát. Výstava navíc návštěvníkům představí čtyři desítky dalších exponátů z historie korunovačních českých panovníků. Například relikviáře a deskové malby, pamětní mince, grafiky zachycující atmosféru korunovací, starý tisk popisující protokol předepsaný pro korunovaci, truhly a skříňky pro transport a uložení klenotů a obrazová dokumentace interiéru Korunní komory. V této místnosti v pražské katedrále svatého Víta jsou korunovační klenoty uloženy. Hrad chystá sérii výstav k výročí devadesáti let od vzniku Československa. Kromě výstavy korunovačních klenotů se lidé budou na Hrad moci přijít podívat na expozici věnovanou československým legiím v Rusku, výstavu o oslavách výročí vzniku Československa v historii i na velkou přehlídku slovenského výtvarného umění minulého století.

bk

Největší česká známka

Největší turistická známka v České republice měří v průměru metr, váží 40 kilogramů a jsou na ní vyobrazení

turisté, kteří míří k dnes již neexistující rozhledně na vrcholu Pradědu v Jeseníkách. Tento obr mezi známkami byl na brněnském veletrhu cestovního ruchu Regiontour zapsán do České knihy rekordů. Běžná turistická známka má podobu malého dřevěného kolečka, na němž je vyobrazeno některé ze zajímavých míst v republice. (mk)

Nejstarší tramvaj oslavila jubileum

V ulicích města Prahy existuje jediná tramvaj, která před časem oslavila stoleté výročí. Tramvaj s evidenčním číslem 240 se na svoji první pravidelnou linku vydala 29. února 1908. Tento vůz byl vyroben, jako ostatně řada jiných pražských tramvají, v továrně Františka Ringhofferů. Jeho podobu navrhl známý architekt Jan Kotěra. Tento architekt také zcela změnil design tehdejších tramvají – zaobličil hrany, prosvětlnil vnitřek velkými šoupacími okny a obložil ho kombinací mahagonu a jasanu. Také jinak uspořádal lavice, ty podélné zůstaly jen na jedné straně a na protější straně už byla sedadla příčná.

Návrat takzvaných ponorek, které znamenaly návrat k hranatým tvarům, zažila i tramvaj s evidenčním číslem 240. Po celé Praze jezdila v období první republiky, v protektorátu i při komunistickém převratu a dojezdila až v roce 1952. Poté byla přemístěna do Plzně, což byla docela běžná praxe – když tramvaje dojezdily v Praze, brala si je menší města, kde ještě několik let dosluhovaly.

V roce 1974 se však vůz 240 opět vrátil do Prahy, kde měl být proměněn v muzejní exponát. Kompletní rekonstrukce se ale dočkal až v roce 1995. Od té doby jezdí v plném lesku na turistické lince 91 a je pronajímán na zvláštní jízdy.

Tramvaj s číslem 240 je tedy nejstarší pražskou tramvají, kterou lze spatřit v ulicích města. Starší je již jenom kočka a vozy z roku 1900 a 1901. Všechny tyto exponáty jsou vystaveny v muzeu MHD. (mk)

Výstava vonící kávou

Vídeň může být směle označena za hlavní kavárenské město světa – stačí jen zmínit několik těch nejproslulejších podniků – Café Central, Imperial, Landtmann, Griensteidl, Hawelka nebo Prückel. Ale kavárenská kultura v devatenáctém a v první polovině dvacátého století kvetla

i v dalších velkých městech tehdejší habsburské monarchie včetně Prahy. Zde do povědomí vstoupily třeba podniky oblíbené literáty, jako byla Slávie na konci Národní třídy, další kavárna na stejné ulici nazývaná Union nebo Arco oblíbené pražskými židovskými autory včetně Franze Kafky. Právě na nejslavnější éru pražských kaváren se soustřeďuje nedávno otevřená výstava v Muzeu hlavního města Prahy. Svým pojetím se blíží třeba expozici o vídeňských hospodách, jakou bylo možno nedávno vidět v městském muzeu ve Vídni. Důraz je položen především na zprostředkování atmosféry kaváren v dobách jejich slávy. Tomu napomáhá podobně jako ve vídeňském případě i doplnění samotné výstavy speciálně pro tento účel zřízeným reálným podnikem. Na rozdíl od vídeňských a koneckonců i pražských hospod však tradice pražských kaváren byla prakticky přerušena v poválečném období. Pochopitelně již období okupace celkovou atmosféru kaváren úzce svázanou se svobodomyšlností silně narušilo. Definitivní ránu jim však zasadil režim, který často používal pro své protivníky pohrdavé označení kavárenský povaleč. Za symbolický konec starých kaváren označil jeden z autorů výstavy, historik Tomáš Dvořák, demolici domu, v níž stával jeden z vůbec nejslavnějších podniků, mezi spisovateli a básníky nesmírně oblíbená „Unionka“ na Národní třídě, ke které došlo v roce 1949. Kavárny sice zcela nezanikly, ale ve většině případů doslova živořily, mj. i proto, že takřka vymizeli tradiční návštěvníci kaváren, příslušníci svobodných povolání a různí soukromníci. Po roce 1989 však došlo k pomalému obnovování kavárenské kultury v české metropoli. Dnes už se nemusíte bát, že byste po absolvované výstavě, která má trvat až do konce srpna, neměli šanci podniknout další tematickou exkurzi po Praze. Můžete se vypravit do tradiční Slávie s okny směrem k Vltavě, pak přejít k dalšímu podniku na Národní třídě – nyní velmi oblíbené kavárně Louvre s vynikající horkou čokoládou, kde můžete narazit na jednu z legend českého mondénního života, skoro stoletého filmového režiséra Otakara Vávru. Samozřejmě otevřeny jsou vám i další podniky jako je Savoy na Újezdě, obnovená kavárna Arco u Masarykova nádraží nebo mezi studenty a intelektuály oblíbený Montmartre v Řetězové ulici, s tradicí sahající například k proslulému bonvivánovi a autorovi *Osudů dobrého vojáka Švejka* Jaroslavu Haškovi a mnoho a mnoho dalších. Zapomenout byste neměli ani na nově zrekonstruovanou kavárnu Imperial na Poříčí s nádherným secesním interiérem a navštívit můžete i další secesní skvost – kavárnu v pražském Obecním domě, kde však musíte počítat s hlubším sáhnutím do kapsy. Když tedy na jaře nebo v létě budete mít cestu do Prahy a zbude vám něco volného času, tak vězte, že Muzeum hlavního města Prahy najdete poblíž zastávky metra Florenc (je to přestupní stanice, kde se kříží linky B, tedy žlutá, a C, červená) nedaleko hlavního autobusového nádraží. (MaFr)

Biopotraviny podle rakouských zkušeností

Britský televizní kuchař Jamie Oliver před časem doslova vyděsil britskou veřejnost svými pořady, v nichž ukázal zoufalý stav stravování malých obyvatel ostrovního království ve školních jídelnách. Ukázalo se, že někteří Britové ve školním věku vlastně kvalitní, přírodní potraviny za celý

svůj život ani neokusili. Jamie Oliver si sice svými akcemi na vylepšení katastrofální situace vysloužil zuřivou nenávisť některých školáků, ale je možné, že děti, které mu dnes lají, ho, až nabereou trochu rozumu, ocení jako člověka, jenž je ušetřil od mnohých zdravotních obtíží. Při sledování Oliverových zážitků jsme se snad ve střední Evropě mohli utěšovat, že u nás situace ještě není tak zoufalá – naše děti většinou ještě zeleninu někdy okusily a jsou ochotny konzumovat i něco jiného než hamburgery, hranolky a další produkty fastfoodů. Ale jistě by nebylo správné propadat falešnému pocitu sebeuspokojení. Česká republika například již desítky let zápolí s vysokým výskytem otylosti dětí. Když se region Jižní Morava zapojil do světového projektu organizace WHO, zjistil, že právě obezita dětí zde představuje nejvýznamnější problém. Proto se představitelé kraje rozhodli, že spustí kampaň proti stravě z fastfoodů, jejímž prostřednictvím děti přijímají nadměrné množství tuků a dalších látek, nepřispívajících v tomto množství zdravému rozvoji dětí. Při tom chtějí podniknout i různé akce směřující k ozdravení jídla ve školních jídelnách. V tomto ohledu si přitom berou příklad z dolnorakouských školních kuchyní, kde se běžně nahrazuje dvacet i více procent konvenčních potravin zdravotně výhodnějšími biopotravinami. Museli však přitom zápolit s vážným problémem – v České republice je stále zřetelně nižší průměrná životní úroveň a zástupci kraje se proto obávali, že použití biopotravin povede k neúměrné zvýšení ceny stravování jídla pro děti ve školách. Dolnorakouští jim však poradili, aby nejdříve začali druhy potravin, u nichž biokvalita není o moc dražší než konvenčně produkované druhy – například bramborami. Lze však očekávat, že se zaváděním například biomasa budou značné potíže. Na druhé straně však možná velká poptávka může zvýšit počet farem produkujících ekoproducty – těch je právě na Jižní Moravě neúměrně málo. A vyšší produkce samozřejmě může vést i k určitému snížení cen. Domnívám se však, že záměna konvenčních potravin biopotravinami může ve snaze snížení výskytu otylosti působit spíše kontraproduktivně – biopotraviny totiž v mnoha případech vynikají i lepší chutí, takže jich možná budou malí tloušťáci jíst spíše více než méně. (MaFr)

Vzpomínka na Expo '58

Pro pamětníky je pojem Expo '58 spojen s výrazným úspěchem československé účasti na Světové výstavě v Bruselu. Československý pavilon se jmenoval Atomium a spojoval v sobě prvky astrologie a kosmonautiky jako odraz na tehdejší euforii při vypuštění sputniku na oběžnou dráhu kolem Země. Představil špičkový design, nápaditou architekturu, zajímavé textilní návrhy, originální sklo a porcelán, osobité průmyslové výrobky, polyekran a slavnou Laternu magiku, což byly největší magnety československého pavilonu. Výstavní projekt s názvem *Bruselský sen* a s podtitulem *Československá účast na Světové výstavě Expo '58 v Bruselu a životní styl první poloviny šedesátých let* přibližuje atmosféru tehdejšího Československa a zároveň i řadu exponátů představených v roce 1958 v Bruselu. V dubnu bude tato výstava instalována s malým výběrem dokumentace a autentických exponátů v Pražském domě v Bruselu. **Od 6. května ji mohou návštěvníci shlédnout v Městské knihovně v Praze a moravská část**

bude k vidění od 20. listopadu do 1. března 2009 v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Brně. Akce *Bruselský sen* zahrne ještě množství doprovodných programů včetně publikace. (mk)

V Žirovnici opraví zámecký pivovar

V Žirovnici na Pelhřimovsku opraví zchátralý renesanční pivovar, poté v něm bude muzeum knoflíkářství, expozice šicích strojů a regionálního pivovarnictví. Revitalizace přijde na 48 milionů korun, město by na ni mohlo získat více než 90 procent peněz z evropských fondů. bk

Putovní výstava v USA představuje i české fotografy

V americkém Milwaukee pokračuje rozsáhlá putovní výstava, která představuje klíčová díla avantgardních fotografů ze střední Evropy z období mezi dvěma světovými válkami. Na výstavě, která měla loni premiéru ve Washingtonu, se představuje i celá řada českých tvůrců včetně například Karla Teigehe či Jaromíra Funkeho. Výstava nazvaná *Foto: Modernity in Central Europe, 1918-1945* přibližuje přeměnu bývalého Československa a dalších zemí střední Evropy v moderní společnosti v meziválečném období. Fotografie byla tehdy novou formou umění a v Rakousku, někdejších Československu, Německu, Maďarsku či Polsku se stala symbolem modernosti také svým použitím v časopisech, novinách, reklamách a knihách. bk

Akademie věd ocenila světově proslulého historika studené války

Akademie věd udělila čestnou oborovou medaili Františka Palackého za zásluhy v historických vědách světově proslulému znalci studené války, americkému historikovi českého původu Vojtěchovi Mastnému. Laureát patří mezi nejvýznamnější představitele českého intelektuálního exilu a mezi čelné reprezentanty českých humanitních věd ve Spojených státech, uvedl při předávání medaile ředitel Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR Oldřich Tůma.

Mastný (1936) vystudoval historii 20. století na Univerzitě Karlově. Ve studiu historie pokračoval v exilu v USA. Jeho mimořádně vlivnou knihou na toto téma je *Studená válka a sovětský pocit nejistoty*, která vyšla v mnoha překladech, česky v roce 2001. Oceněna byla Americkou historickou společností. bk

Nadějná látka proti rakovině lymfatických uzlin

Mladá fronta Dnes (MfD) informuje, že nadějnou látku proti rakovině lymfatických uzlin a chronické leukémii, na jejímž vzniku mají hlavní podíl čeští vědci, testují lékaři na čtyřech stovkách nemocných Čechů na šesti českých klinikách. Lékaři ale zatím úspěšnost léčby nezaručují. Vývoje původně českého léku se kvůli finanční náročnosti vědecké práce ujala americká farmaceutická firma. Výjimečnost léku spočívá podle informací *MfD* v tom, že neničí imunitní systém jako chemoterapie, ale působí jen na zhoubný nádor. Za úspěch vědci považují i fakt, že lék, jehož základ vznikl ve spolupráci českých vědců Antonína Holého, Ivana Votruby a Bertý Otové, už umí firma Gilead vyrábět průmyslově. Šéf České onkologické společnosti ale připomíná, že pokud půjde ve vývoji vše dobře, dostanou onkologové nový lék asi až tak za šest let. Skeptici však mluví až od devíti let. Čtvrtina lidí, kteří ročně v Česku onemocní rakovinou, má právě rakovinu lymfatických uzlin nebo chronickou leukémii. bk

Pražské Národní muzeum chystá výstavu k srpnu 1968 a vzniku Československa

Výstavy k významným osmičkám v letopočtech českých dějin připravuje na letošní rok vedení Národního muzea v Praze (NM). Těmi největšími bude expozice k výročí srpna 1968 a výstava připravená k 27. říjnu 1918 nazvaná *A zrodila se republika*. Její hlavní část se podle generálního ředitele NM odehraje na lešeních před muzeem. Aby navodili atmosféru okupace, chtějí pracovníci muzea využít zvuků včetně střelby a rachotu přelétávajících letadel a na budovu budou znovu mířit sovětské kulometry ze zapůjčených vojenských vozidel. Ve foyeru budovy doprovodí venkovní prezentaci výstava fotografií s texty k roku 1968. Hlavním „exponátem“ bude samotná historická budova muzea, na jejíž fasádě i pískovcových sloupech jsou dodnes patrné stopy po střelbě. Vojáci tehdy poničili kamenné sochy a reliéfy, rozbili většinu oken a poškodili většinu místností včetně ředitelny a zasedací síně muzea. Mimořádnou prezentací bude i podzimní výstava ke vzniku Československa, která obsadí prakticky celou hlavní budovu. Mělo by jít o expozici multimediální, interaktivní a vzdělávací. bk

Kosmonaut Remek pokřtil pamětní medaili k 30. výročí svého letu do vesmíru

První československý kosmonaut Vladimír Remek pokřtil se svými přáteli stříbrnou pamětní medaili, kterou vydala Česká mincovna k 30. výročí jeho letu do vesmíru. Je to historicky vůbec první medaile, která byla k tomuto výročí vydána, řekl Remek na tiskové konferenci, která následovala po křtu. Remek, který je prvním československým

i evropským kosmonautem, pokud se nepočítají Rusové, dodnes vzpomíná na svůj let. Dodnes se také stýká s velitelem kosmické lodi Sojuz 28 Alexejem Gubarevem, se kterým 2. března 1978 startoval z kazašského kosmodromu Bajkonur, i s ostatními kosmonauty.

Vladimír Remek (*1948) se narodil v Českých Budějovicích, absolvoval leteckou akademii v Moskvě a později byl vybrán s dalšími kandidáty z NDR a Polska na vesmírný let v rámci programu Interkosmos. Ve vesmíru strávil 190 hodin a 18 minut (od 2. do 10. března 1978) na kosmické lodi Sojuz 28. Po roce 1989 se stal ředitelem Vojenského muzea letectví a kosmonautiky v Praze. Jako voják z povolání musel opustit KSČ, ale vnitřně zůstal straně věrný. Od roku 2004 je poslancem Evropského parlamentu za KSČM. Remek v rozhovoru pro *Týden* vyzdvihl svůj loňský podíl na podání žádosti Česka o plné členství v Evropské kosmické agentuře (ESA). Je názoru, že plné členství v ESA umožní české vědě a průmyslu významnou účast na mnoha projektech. bk

Při Remkově návratu 27. dubna 1978 do Prahy mu pionýři uvázali kolem krku pionýrský šátek

Recesisté z Kraví hory odhalí sochu prabáby Moravy

Prabába Morava bude mít v Bořeticích na Břeclavsku svoji sochu. Rozhodli o tom představitelé recesistické Svobodné spolkové republiky Kraví hora, která sdružuje tamní vinaře. Z nových poznatků prý vyplývá, že prabába Morava byla partnerkou praotce Čecha. „Kravíhorskou akademii věd jsem pověřil úkolem zjistit, proč se tento vztah rozpadl. Navíc svoláme sochařské sympozium, na němž vzniknou sochy naší pramáti. Tu nejlepší pak vztýčíme na Kraví hoře,“ řekl prezident recesistické republiky Václav Petrásek. Svobodná spolková republika Kraví hora vznikla před sedmi lety. Vytvořili ji majitelé 260 vinných sklípků, které se nacházejí pod Kraví horou v Bořeticích na Břeclavsku. Jmenovali si svého prezidenta, vládu a vydávají i cestovní pasy. Cílem projektu je prý především dobrá zábava spojená s konzumací vína. bk

Codex gigas vidělo něco přes 61 000 návštěvníků

Legendami opředený svazek *Codex gigas* známý jako Ďáblova bible byl převezen armádním leteckým speciálem

zpět do Švédska, které knihu do Prahy zapůjčilo. Výstava byla otevřena od loňského září do 9. března 2008. bk

V Mělníku zpřístupnili nejširší studnu v Česku

Davy lidí si na náměstí Míru v Mělníku nenechaly ujít zpřístupnění historické studny ze 14. století, která je oficiálně nejširší v Česku. V nejširším místě měří 4,53 metru a je hluboká přes 46 metrů. Studna byla přístupná středověkou podzemní chodbou ze dvora bývalého okresního úřadu. Uvnitř studny je v současnosti sedm metrů vysoký sloupec vody. Jedná se prý o velmi kvalitní vodu, kterou jen setina procenta dělí od normy pro kojeneckou vodu. Radnice chce postupně otevřít i další části městského podzemí. bk

Byli jste už v pražské ZOO?

Praha je městem, kam se jezdí hlavně za různými architektonickými památkami – Karlův most, Staroměstské náměstí, Starý židovský hřbitov. Tam všude putují davy návštěvníků z různých končin, samozřejmě včetně Rakouska. Ale byli jste v Praze už v zoologické zahradě? Samozřejmě Vídeň se pyšní nejstarší kontinentální ZOO, ale podle žebříčku časopisu *Forbes* se i se svým proslulým arktickým Polariem a neméně slavným tropickým pavilonem schönbrunnská zahrada umístila v žebříčku světových ZOO až za svým pražským konkurentem. Zlatý post si vybojoval park Animal Kingdom v Orlandu v USA, který však láká spíše na zábavu ve stylu Disneylandu. Za ním se umístila ZOO ve švýcarské Basileji následovaná francouzskou Beauval ZOO a berlínskou zoologickou zahradou. Pražská zoologická zahrada obsadila sedmou příčku a ta schönbrunnská první desítku uzavírá. Výborné umístění pražské ZOO, která vznikla až v roce 1931, vysvětluje americký magazín především bohatstvím zde chovaných druhů a také velkými úspěchy v chovu mláďat. Připomíná, že přestože pražská ZOO nevyčnívá zrovna rozlohou, jen loni se tu narodilo několik mláďat varana komodského, kudu jižního, žirafy Rothschildovy nebo želvy pardálí. Dlouholetý ředitel pražské ZOO Petr Fejk, který původně působil jako středoškolský učitel na gymnáziu, byl pochopitelně z umístěním na žebříčku velice spokojen. Zároveň však zpochybnil parametry podobného poměrování – každá z patnáctky zmiňovaných zoologických zahrad má své specifické způsoby, jakými oslovuje návštěvníky a přispívá k uchování přírodních pokladů. ZOO v Praze-Tróji se snaží působit jako prostor příjemný pro návštěvníky i pro samotná zvířata a zároveň si zachovává jednotný styl. Velká péče je zde přitom věnována otázce mláďat, pochopitelně zejména mláďat ohrožených druhů. Zahrada se poměrně rychle vzpamatovala i z ničivých záplav v roce 2002, které její areál silně poškodily a zavinily i smrt některých zvířat. K jejímu rozvoji výrazně přispívají i dobré manažerské schopnosti jejího vedení, které dokáže ke sponzoringu přitáhnout jak pražskou samosprávu, tak soukromé firmy nebo proslulé celebrity. Pokud se tedy chystáte udělat si zase jednou výlet do Prahy, nevynechejte ani pražskou ZOO. Nezapomeňte přitom ani na miláčka pražského publika – malou gorilkou Moyu. Zejména vaše děti to myslím dokážou plně ocenit. (MaFr)

V Praze zazněly nové zvony

Po šestašedesáti letech zazněly tři nové zvony, které doplnily zvonovou sestavu Týnského chrámu v Praze. Zvony se jmény Jan Nepomucký, Ludmila a Archanděl Michael lidé slyšeli spolu s těmi historickými. Uvedl to hlavní zvoník pražského kostela Jiří Mazal. Nejmenší zvon Jan Nepomucký váží přes 300 kilogramů, větší Ludmila je zhruba o 200 kilogramů těžší, nejtěžší Archanděl Michael má dvě a půl tuny. Kvůli největšímu z nich museli kameníci rozšířit okno týnské věže. Původní zvony byly rekvírovány na jaře roku 1942 a použity k válečným účelům. Válku přežil jen šestiapůltunový zvon Marie, který je v jižní věži. V devadesátých letech byl v severní věži jako první instalován zvon Anežka. Menší zvonek je ještě v sanktusní věžičce.

bk

Hluboká pod náporom turistů

Zatímco některá tradiční jihočeská turistická centra znamenávají v posledních letech určité opadnutí zájmu návštěvníků, Hluboké se snaží přitahovat stále další a další návštěvníky. Hlavním lákadlem zůstává proslulý schwarzenberský zámek postavený v 19. století ve stylu anglické gotiky. Tím loni prošlo více než 280 tisíc lidí, což v meziročním srovnání znamená nárůst zhruba o padesát tisíc. I proto na zámku zvažují, že zavedou další, již čtvrtou turistickou trasu, protože stávající tři již nemohou nápor návštěvníků zvládnout. V současnosti vyráží skupiny o 40–50 lidech každých sedm minut a proud návštěvníků se tak mění na rozkouskované nekonečné hada. Nicméně představitelé města Hluboká by rádi viděli, kdyby turisté po prohlídce zámku hned neodjížděli do dalších lokalit a vymýšlejí způsoby, jak je zde udržet po delší dobu. Proto již delší dobu usilují o vznik lázní ve městě, které by nabízely relaxační pobyt v krásné krajině. Již delší dobu také jedná s německou společností Proton Therapy Institute AG, která chce na Hluboké vybudovat kliniku poskytující protonovou léčbu rakoviny. Hluboká přitom přitahuje tohoto investora nejenom přírodními a historickými krásami, ale také relativní blízkostí česko-rakouských hranic, která by mohla přilákat zámožnou rakouskou klientelu. Rakouští pacienti ovšem samozřejmě nejsou jediní, koho by hlubočtí chtěli zlákat k pobytu ve městě. Podobně jako další turistické lokality v celé České republice, i zde touží po bohaté ruské klientele. Právě ta totiž začíná ve větší míře objevovat kouzlo historických tradic spojených s pěknou přírodou. Většina z nich atraktivní zámek na Hluboké, připomínající sídlo princů z pohádek, dosud neviděla. Lze tedy očekávat, že v následujících letech bude na Hluboké a v jejím nejbližším okolí pořádně rušno. Možná zde nakonec vzniknou i jakési Karlovy Vary jednadvacátého století, které si svou slávou a pýchou nakonec nezadají s těmi skutečnými Karlovými Vary konce 19. století.

(MaFr)

Exportní keramika z Moravy

Z Moravy se v období středověku do Rakouska vyváželo leccos. Mezi exportním zbožím bylo možno najít i velmi oblíbené loštické poháry z keramiky, jejichž znakem byly

jakési puchýřky, které snad byly inspirovány tehdejšími skleněnými poháry s bradavičnatými nálepy. Keramické „puchýřky“ však funkčnosti keramiky příliš nepřispívaly – nejen že se v nich musely usazovat zbytky nápojů, ale takto zdobené nádoby se kvůli svému nerovnému povrchu musely pijákům špatně držet. Přesto si získaly obrovskou popularitu a vyskytovaly se běžně nejen na území nynější České republiky, ale i v Uhrách, Polsku, Německu a také v Rakousku. Ve své době dokonce konkurovaly mnohem dokonaleji vyvedeným nádobám z Porýní. Archeolog Vladimír Goš, který o loštických pohárech napsal knihu, se snaží zjistit, co vlastně za jejich popularitou stálo. Podle něj mohla sehrát roli právě jejich zdánlivá neumělost a hrubost, která se hodila do prostředí středověkých krčem, kam především pronikaly. Ovšem módní trendy, jak můžeme pozorovat i v současné době, někdy v sobě nemají racionality ani za mák a rozumně je vysvětlit prostě není možné. Nelze vyloučit, že přesně tak tomu bylo i v případě loštických pohárů.

(MaFr)

Návštěvnost jižních Čech klesá

Hoteliéři, majitelé penzionů i kempů na jihu Čech mají v poslední době vážné starosti – statistiky ukazují, že počet návštěvníků ve zdejších rekreačních lokalitách klesá – v roce 2007 ve srovnání s předcházejícím rokem sem přicestovalo o plných 120 000 návštěvníků méně. Důvodů pro tento nepříznivý stav se uvádí hned několik. Majitelé kempů, pronajímatelé chat i provozovatelé ubytoven upozorňují, že nároky lidí neustále narůstají a jednodušší způsoby ubytování jim již nevyhovují. Podle některých vlastníků penzionů a hotelů hrají také nemalou roli stoupající ceny – velkou část návštěvníků v jižních Čechách tvoří tradičně spořívající Nizozemci. Ti sem obvykle jezdí na druhou dovolenou a mnozí z nich si tento luxus při stávajících cenách nemohou dovolit. Podle odborníků na cestovní ruch však Jihočeský kraj zápolí ještě s dalším problémem – příliš malými hotely. Podle znalců cestovního ruchu v regionu chybí hotely s více než sto lůžky, kde by bylo možno ubytovat bez větších problémů celý autobus. Tato skutečnost pak vede často k tomu, že jihočeské lokality mnohé cestovní kanceláře ve svých katalogích vůbec nezmiňují. Neznamená to však, že by se pokles počtu návštěvníků týkal všech lokalit a zároveň všech typů zařízení nabízející příbytek zájemcům o rekreaci – velký rozkvět naopak prožívají hlavně jihočeské lázně. Například Třeboň, pyšníci se i nádhernými památkami včetně renesančního zámku, získává zejména u české klientely vynikající pověst místa, kde léčí různé pohybové obtíže. Lze očekávat, že krásu a kvalitu podobných zařízení budou stále více a více oceňovat i rakouští pacienti. I oni však musí počítat s tím, že doby, kdy strávit dovolenou v Čechách znamenalo ušetřit, už jsou nenávratně pryč.

(MaFr)

Prodej keramičky v Šatově

Zejména ve Znojmě představovala svého času velký pojem šatovská keramická dlažba, kterou najdeme na některých ulicích nebo třeba v městském divadle. Vyznačovala se především velkou odolností proti nejrůznějším chemikáliím včetně kyselin, proto o ní jevil zájem i například pivovary. V devadesátých letech se však i tento závod,

jehož tradice sahala až do roku 1873, dostal do finančních obtíží a výroba zde byla zastavena. Jeho dosavadní majitel celý podnik vyklízí a nabízí ho k prodeji prostřednictvím realitní kanceláře. Odhadní cena nyní již dost zpustlého areálu v bezprostřední blízkosti činí patnáct milionů, ale tržní hodnota by se měla pohybovat podstatně výš. Po zastavení výroby se předpokládalo, že zde vznikne zábavní park, ale z projektu sešlo. Nyní představitelé obce Šatov doufají, že by se zde mohla obnovit průmyslová výroba. Nejraději by pak viděli, kdyby zdejší závod znovu začal produkovat keramickou dlažbu. Ostatně součástí areálu je i těžební plocha se značnými zásobami a zájem o keramické dláždění údajně v posledních letech stoupá. Těžko se dá sice předpokládat, že by zde případný nový vlastník mohl obnovit provoz v původním rozsahu, kdy zde pracovalo skoro tři sta lidí, ale několik desítek nových pracovních míst by zde vzniknout mohlo. (MaFr)

Nejvyšší soud zamítl dovolání Hohenbergové, která si dělá nárok na Konopiště

Nejvyšší soud (NS) zamítl dovolání Sofie Hohenbergové, která u českých soudů prostřednictvím určovací žaloby neúspěšně bojuje o navrácení rozsáhlého majetku jejích šlechtických předků včetně zámku Konopiště a jeho inventáře. Hohenbergová je pravnučkou Františka Ferdinanda d'Este zavražděného v Sarajevu. Majetek Hohenbergů byl zestátněn již na počátku dvacátých let minulého století zároveň s veškerým majetkem rakouského panovnického domu Habsburků v českých zemích. Hohenbergová však v určovací žalobě podané v roce 2006 namítá, že její předkové k panovnickému rodu nepatřili. Její pradědeček, následník trůnu František Ferdinand d'Este, se totiž po takzvaně nerovném sňatku s českou hraběnkou Žofií Chotkovou musel dopředu zříci nástupnických práv pro své děti Ernsta, Maxmiliána a Žofii. Nyní má Hohenbergová teoretickou možnost podat ústavní stížnost. bk

Důl končí těžbu – po 120 letech

Psal se rok 1888, když vídeňská Anglo-rakouská banka otevřela na Mostecku hlubinný hnědouhelný důl Centrum. Léta běžela, měnili se vlastníci i havíři, ale důl zůstával. Přežil všechny vlny útlumů včetně toho posledního. Ale koncem 20. století se rentabilita těžby v dolu stále zhoršovala, stejně jako ve všech hlubinných hnědouhelných dolech v revíru. A nyní se blíží definitivní konec – představitelé Dolu Kohinoor, pod který důl Centrum v současnosti spadá, už oznámili, že těžba zde má skončit a zhruba 250 lidí si musí hledat nové zaměstnání. Zůstane jen malá skupinka lidí, kteří budou likvidovat těžební jámy. Podle zástupců Dolu Kohinoor, vlastnický ovládaný Mosteckou uhelnou společností, však nebudou mít dosavadní zaměstnanci problém najít zaměstnání. Část z nich se uplatní při těžbě kamene nebo přejdou k ražbě tunelů pod společnost Metrostav. Navíc i další firmy v regionu údajně upřednostňují lidi z rušených provozů, kteří ještě mají plně zažitá pracovní návyky. Zánik těžby v dole Centrum zároveň znamená i konec hlubinné hnědouhelné těžby v České republice – uzavírá se tak jedna obrovská kapitola hospodářských dějin. Dobu slávy hlubinných dolů na Mostecku by však mohl připomínat areál dolu Centrum i nadále

– je zvažována možnost jeho dalšího využití jako expozice Podkrušnohorského technického muzea. Zpřístupněna by mohla být především stará těžební jáma z 19. století, ale pozornost jistě vzbudí i další budovy areálu, které jsou ve směs již teď památkově chráněné. Takže je docela možné, že až se budete snažit dětem vysvětlit, na čem stála sláva Ringstrasse, zavezete je prostě do Dolu Centrum. Možná, že pak pochopí, jak tmavé kořeny někdy mívají krásné bílé budovy. (MaFr)

Jak zachránit perlorodku

Perlorodka říční (*Margaritifera margaritifera*) patří mezi kriticky ohrožené druhy. Přispívá k tomu zejména skutečnost, že se jedná o živočicha poměrně náročného na životní prostředí – vyžaduje vícedruhovou skladbu lesů s bohatým bylinným podrostem či případně vlhké květnaté louky v povodí toku, v němž žijí, a zároveň citlivě reaguje na vyšší obsah dusičnanů ve vodě. Vzhledem ke změnám v zemědělství v České republice v uplynulých desetiletích kolonie perlorodky říční téměř vymizely. V současnosti zde dožívají pouze přestárlé trosky populací s vysokým průměrným věkem jedinců, ve kterých se již prakticky zcela vytratila schopnost přirozené reprodukce. Naprosté ztrátě perlorodky říční v českých zemích se snaží nyní zabránit společný projekt Karlovarského kraje a spolkové země Saska, jehož cílem je záchrana populace perlorodky v lokalitě Trojmezí u Aše na Chebsku. Podle něj by měly být na Nivách a v tocích na Ašsku vytvořeny podmínky pro život mladých generací perlorodek, které jsou přemístovány z odchovu na jihočeské řece Blanici. Lze přitom očekávat, že podobné plány by se nemusely omezit jen na česko-saské pomezí. Perlorodky říční se totiž rozšířily i do dalších příhraničních toků, které v řadě případů tvoří hranici České republiky. To platí v případě česko-bavorského, ale také česko-rakouského pomezí. Vstup České republiky do Schengenu by měl usnadnit vzájemnou spolupráci ekologů, kteří se pokusí ohroženého mlže zachránit. Veškeré úsilí pak však vejde vniveč, pokud se nepodaří udržet v příslušných lokalitách vhodné přírodní podmínky včetně nízké míry obsahu dusičnanů v tocích. A je při tom nutno si uvědomit, že v minulosti bylo příhraniční pásmo díky své izolaci paradoxně na české straně ekologicky poměrně dobře chráněno. Nyní se však situace začala rychle měnit – právě v samé blízkosti hraniční čáry se zahajují nejrůznější stavební projekty, lze očekávat proměnu skladby lesů apod. Vědomé úsilí ekologů však může alespoň částečně negativní důsledky těchto aktivit, které jinak symbolizují nové otevřenější časy, zmírnit. Byla by škoda, kdyby se z lesů na česko-rakouském pomezí stala přecivilizovaná krajina s minimální pestrostí fauny a flóry, kterou budou „zdobit“ pouze golfová hřiště či obrovská nákupní haly. (MaFr)

Aktivisté vyzvali poslance k dekriminalizaci konopí jako léku

Aktivisté z iniciativy Konopí je lék vyzvali poslance, aby umožnili beztrestně pěstovat a používat marihuanu k léčbě nemocí. Navrhují, aby si každý dospělý člověk mohl na základě písemného oznámení ministerstvu zdravotnictví ročně vypěstovat 1,5 kilogramu marihuany. Dopis s tímto

návrhem podepsalo 77 lidí včetně zpěváků Marty Kubišové a Davida Kollera, filmařky Olgy Sommerové a herečky Táni Fišerové. Konopné přípravky se využívají například při léčbě artrózy a revmatismu, pomáhají i epileptikům a lidem trpícím Parkinsonovou nemocí. Některé výzkumy dokonce prokázaly pozitivní vliv konopných látek v léčbě rakoviny. Za pěstitele konopí, kteří rostlinu používají k léčení svých chorob, se nedávno postavil Nejvyšší soud (NS). Marihuana patří po alkoholu a tabáku k nejčastěji zneužívaným návykovým látkám v České republice. Podle výzkumů zkusila marihuanu asi čtvrtina patnáctiletých dětí v Česku. *bk*

Legendární letoun Morava L-200 startuje na severní pól

Legendární letoun L-200 Morava z padesátých let minulého století startuje z letiště Aero Vodochody směrem na severní pól. Dvojice českých pilotů Petr Bold a Richard Santus tak chtějí připomenout 50. výročí vzniku československého letectva a 50. výročí zahájení výroby tohoto stroje. Letci z expedice nazvané North Pole Exhibition 2008 mají překonat vzdálenost více než 1 000 kilometrů nad oceánem směrem k severní točce a poté přistát na ruské základně Barneo zřízené na ledové kře. Celkově má historický letoun urazit přes 9 000 kilometrů. *bk*

Werichova vila

Protahování kolem Werichovy vily na pražské Kampě pokračuje, uvedl deník *Právo*. O jejím dalším osudu stále není rozhodnuto, i když starosta Prahy 1 už v lednu slíbil, že předloží vizi jejího dalšího využití. Odklady rozhodnutí jsou podle něj stresující nejen pro radnici, ale i pro Nadaci Jana a Medy Mládkových, která o vilu usiluje. Nyní starosta tvrdí, že chce dát prostor oběma stranám, nadaci i opozici. Werichova vila je prázdná od povodní v roce 2002. *bk*

Česko podle statistik patří k nejbezpečnějším zemím v EU

Česko podle statistik patří v Evropské unii k zemím s nejnižší kriminalitou. Vyplývá to z nových údajů Eurostatu

o zločinnosti. Trestného činu se podle policejních údajů dopustil zhruba každý třicátý obyvatel ČR, zatímco v „nejhorším“ Švédsku to byl každý sedmý občan. Z hlediska počtu trestných činů jsou státy bývalého komunistického bloku, které vstoupily do Evropské unie v roce 2004 či 2007, bezpečnější než jejich západní sousedé. V přepočtu „na hlavu“ evidují nejvíce provinění proti zákonu Švédové, na druhém místě jsou Belgičané a třetí stupínek zauímají Britové, kde se trestného činu dopustil téměř každý desátý občan. *bk*

Akademikové pokřtili nový čtvrtletník pro vědu a umění

Akademikové pokřtili nový čtvrtletník *Národní revue Akademie věd pro vědu a umění*. Chce být časopisem pro lidi, jimž není dnešní svět lhostejný, kteří věří, že svět bez vize je těžký, ale důstojnější a člověka hodnější je život s vizí, a kterým nevádí o něm přemýšlet, uvedli jeho zakladatelé. Revui považují za příspěvek ke splnění dávného snu zakladatele Akademie věd a umění, mecenáše Josefa Hlávky. Přál si poskytnout prostor všem, kdo usilují o duchovní zdokonalení, ať už pracují v oblastech vědy, literatury či umění. Vymyslel tedy instituci, akademii, jejíž pozdější složitá osuda odrážely složitosti 20. století. *bk*

Kopii císařské koruny pro Karlštejn vyrobí šperkař Jiří Urban

Středočeské hejtmanství vybralo umělce, který pro červnovou akci Královský průvod z Prahy na Karlštejn vyrobí kopii císařské koruny. Vítězem tendru se stal umělecký šperkař Jiří Urban, který v minulosti zhotovil například práce pro britskou královnu či papeže. Pořízení koruny přijde kraj zhruba na 800 000 korun, záměr kritizuje opozice. Podle ní jde o mrhání veřejnými prostředky. Hejtmán Petr Bendl (ODS) to na tiskové konferenci v sídle hejtmanství odmítl. Podotkl, že kopie koruny, která bude trvale umístěna na Karlštejně, zvýší atraktivitu hradu a potažmo i celých středních Čech, které se v současnosti potýkají s odlivem turistů. *bk*

KVĚTEN

Obyčeje a pověry

V šumavských vesnicích připisovali jejich obyvatelé velikou moc čarodějnicím, zvláště pak o Filipojakubské noci (z 30. dubna na 1. května). V té době dávali hospodáři před vchod do chléva drny, aby jim zabránili vstoupit. V některých vsích se ten večer páliły velké ohně „upalující čarodějnice“. Obvyklé bylo, že chlápci posbírali všude, kde jen mohli, stará košťata, která se pak zapalovala a házela do výšky. Chlápce soutěžili, který z nich vyhodí koště nejvýše, protože pak prý se nejsnáze trefí čarodějnice, letící v povětří. Tu noc mnozí staří lidé vystupovali v okolí vesnice na kopce, neboť věřili, že čím více ohňů uvidí, tím déle budou ještě živi. V noci před 1. májem stavěli chlápce

před okny svých milých máje. Před chalupami, kde bydlelo několik svobodných děvčat, stávalo někdy takových májů více a na každé lístek se jménem dívky, které patřila, aby nedošlo k mýlce. V některých vsích šumavského podhůří se stavěla velká máj i na návsi, kde zůstávala obvykle celý měsíc. Bývalo rovněž zvykem, že k večernímu muzice přinesli chlápce „máječce“, stromek okrášlený pentlemi a cukrovými. Ten potom dražili, a která dívka ho pro sebe získala, tu po zábavě doprovodili s muzikou domů. To byla pro každou dívku velká čest. Vydražení „máječku“ byla nákladná záležitost a mohla si je dovolit jen dívka z bohaté usedlosti. *(Život staré Šumavy)* *(mk)*

Pranostiky

Březen – za kamna vlezem, duben – ještě tam budem, máj – vyženeme kozy v háj.

V dubnu se za den i devět druhů počasí sejde.

Duben ze zimy a léta spleten.

Hrom v dubnu – dobrá novina, mráz květů více nepostíná.

Svatý Jiří zvítězil nad saní, zvítězí i nad zimou.

Májový deštiček, dejž nám ho Pám-bíček, aby se vydařil na poli chlebiček.

Pankrác, Servác, Bonifác - ledoví muži spalují mrazem ovoce i růži.

Když máj vláhy nedá, červen se předá.

Suchý květen – mokřý červen.

Májová kapka platí nad dukát.

(mk)

DUBEN

Veselé jarní přeháňky
A první boží duha nad krajinou!
Rozsívku složil hospodář
a důvěřivě
obchází půdu do níž sil.

Snad přijdou mrazy. Ale setba svatá se neporuší.

Neb zákon jediný jest klíčiti a růst,
růst za bouří a nepohody
všemu navzdory.

Rozšafní dědové se hřejí u kamen

A přemílají starou moudrost,
staré zvyky
a staré pranostiky.

(Karel Toman – *Básně*)**SONET V MÁJOVÉM PLENÉRU**

Z té jasné čisté klenby padá
Dnes na zem barva modravá...
Je v pruhách vzduchu, modří lada,
lán světla, meze do tmava.

I bílých švestek dlouhá řada
U cesty v modro zahrává,
a v silnice prach šedý skládá
se modř ta jemná, míhavá.

A s hůry kolmo nad hlavou
zříš lít se sprchu sžíhavou,
atomky zlata blýskající,

ty v modravý ten nádech chví,
lán hltá je, mez, švestkoví
a prach je pije na silnici...

(mk)

(J. S. Machar – *Čtyři knihy sonetů, Jarní sonety*) (mk)**Vicepremiér Vondra: Trh s prací po sedm let omezí asi jen Německo a Rakousko**

Německo a Rakousko budou zřejmě jedinými členskými státy EU, které uplatní celé sedmileté období umožňující limitovaný přístup nováčků v EU včetně Čechů na pracovní trh, uvedl v Praze vicepremiér pro EU Alexandr Vondra. Přístup za prací tak budou omezovat patrně až do roku 2011. Podle něj naopak Francie, Belgie a Dánsko od restrikcí zřejmě už brzy upustí.

kk

Česku se loni dařilo

Statistická čísla za minulý rok říkají, že k očekávanému zpomalení hospodářského růstu v České republice nedošlo – hrubý domácí produkt stoupl o plných 6,5 % (v Rakousku o 3,4 %), nezaměstnanost se snížila na jedenáctileté maximum, rostla průměrná mzda a o 10 % nahoru poskočily také tržby v maloobchodech. Ke konci roku však začalo nadšení poněkud ochabovat – lidé vylekaní reformami pravicové koalice vedené Občanskou demokratickou stranou začali nakupovat s větší opatrností. Navíc prudce vylétly ceny naprosté většiny potravin, především pečiva, mléka, másla a mléčných produktů. Růst byl přitom ještě razantnější než v jiných evropských zemích. Spotřebitelé se tak znovu obrátili především k levným potravinám a pečlivě studovali ceny. Nicméně pokles tržeb v potravinářství více než vyvážíly fronty v lékárnách – pacienti se totiž ve strachu z placení nově zavedených poplatků za položku na lékařském předpisu, které se začaly vybírat od počátku tohoto roku, potřebnými léky předzásobili. Jestliže se tedy ve čtvrtém čtvrtletí loňského roku ve srovnání se stejným obdobím v roce 2006 snížily tržby v obchodech s potravinami o 2 %, v oboru drogerie, kosmetika, léky stouply o 11,8 %. Letos však situace již tak optimisticky nevyhlíží. Růst hrubého domácího produktu má zpomalit na 4,8 % a růst reálných příjmů brzdí vysoký vzestup inflace, která v prvních měsících letošního roku dosáhla dlouhou dobu

nevídaných 7,5 %. Vývojem jsou postiženi zaměstnanci ve veřejných službách, jejichž reálné platy oproti minulému roku poklesly, a zejména důchodci, kteří doplatili na pochybné odhady ministerstva práce a sociálních věcí, podle kterých měly ceny vzrůst pouze o 3,4 %. Navíc právě důchodců se nejvíc dotkl prudký růst regulovaných nájmu, který v některých lokalitách dosáhl více než 50 %. Blíží se však volby do krajských zastupitelstev a do části Senátu, a tak i pravicová vláda chce ještě v létě sáhnout k novému zvýšení penzí. České hospodářství v současnosti táhne vedle spotřeby domácností především zahraniční obchod, takže hodně bude záležet na vývoji v dalších zemích, především u hlavních obchodních partnerů. Za komplikaci se dá v této situaci považovat poměrně silný kurs české koruny vůči euru i dolaru. Potíže může způsobovat i značné zadlužení obyvatelstva, které v posledních letech rostlo rychlým tempem. I když většina českých ekonomů tvrdí, že v České republice nehrozí problémy podobné těm, které v posledních měsících sužují USA, nelze přehlédnout, že zde můžeme najít některé styčné rysy – obyvatelstvo si v posledních letech bralo vysoké hypotéky, které banky poskytovaly i pochybným klientům. Ceny realit vylétly do astronomických výšek, které v mnoha ohledech naprosto neodpovídají jejich skutečné hodnotě. V případě nějakých hospodářských komplikací by pak hrozily vážné problémy poměrně rozsáhlé skupině obyvatel. Není však zatím třeba propadat nějaké panice – zatím vše vypadá tak, že letošní rok přinese českému hospodářství sice určitý ústup ze slávy, ale nějaký dramatický propad pravděpodobně nehrozí. Letní a zejména podzimní měsíce však patrně naznačí směr, kterým se bude nadále vyvíjet. Vyloučit nelze ani opětovný vznik „blbé nálady“, tedy atmosféry celkového společenského útlumu a hospodářské recese, která postihla zemi již v druhé polovině devadesátých let. Na druhé straně se však dá čekat, že v příštím roce bude všeobecná snaha všechny případné potíže překrýt ve jménu bezproblémového výkonu českého předsednictví v rámci Evropské unie.

(MaFr)

Další spor o větrníky

Česko-rakouská společnost Ventureal stále znovu předkládá nové plány na výstavbu větrných parků v České republice, ale s podobně železnou pravidelností naráží na velice silný odpor. Podle stejného scénáře probíhá i příprava projektu na stavbu osmi větrných elektráren v blízkosti Valašského Meziříčí v oblasti Podbeskydské pahorkatiny jen dva kilometry od přírodního parku Hostýnské vrchy v katastru obcí Kunovice, Polička a Loučka. Proti plánům se okamžitě postavili ekologové i zástupci obcí, poblíž kterých mají větrníky stát. Představitelé vesnic se obávají nejen negativního vlivu vrtulí na krajinný ráz a podstatného zvýšení hluchnosti, ale i poklesu zájmu o výstavbu v obcích a propadu zdejších cen nemovitostí. I kvůli nesouhlasnému stanovisku obcí se zatím představitelé krajského úřadu, kteří mají o stavbě rozhodnout, vyjadřují velmi zdrženlivě. Firma Ventureal však věří, že podobně jako v jiných případech nakonec uspěje. Nevyklučuje přitom ani určité kompromisy, ať už se jedná o počet stožárů nebo o jejich přesné umístění. Její zástupci však samozřejmě nechtěli tyto možné ústupky před samotným jednáním předem blíže upřesňovat. V každém případě chce firma do konce letošního roku dokončit potřebnou dokumentaci a v příštím roce získat stavební povolení. Vrtule u Valašského Meziříčí by se tak mohly rozeběhnout už v roce 2010. Zatím se však nezdá, že by byla česká veřejnost výstavbě stožárů nakloněna v takové míře jako třeba v Německu, což však může souviset i s odlišným vnímáním krajinného horizontu v obou zemích. Ale svoji roli jistě hraje i určitá společenská nálada nebo přímo móda – z tohoto hlediska bude jistě zajímavé sledovat, jak se bude vyvíjet ochota či neochota vesnic ke stavbě větrných areálů na jejich katastrech v následujících letech.

(MaFr)

Válka policie s trhovci dále pokračuje

Česká policie postupuje v poslední době velice tvrdě proti obchodníkům na tržištích, kteří prodávají padělané značkové zboží. Například v polovině února zabavila jen na tržišti na česko-rakouské hranici v Hatích zboží za dvanáct milionů korun, jen krátce poté, co na stejném místě skončily v jejích rukách při podobném zátahu předměty v hodnotě kolem sedmi milionů korun. Není divu, že někteří policisté mají pocit, že bojují s větrnými mlýny – sotva odvezou kamiony plné zabaveného zboží, na postižených tržištích opět vypukne čilý obchodní ruch. Trhovcům se i přes nájezdy policie jejich podnikání pravděpodobně vyplatí. Ve velkém kupují levné neznačkové textilie především z Asie a v domácích dílnách jim pak přišívají „značkové“ nášivky. Naplno jedou také výroby pirátských DVD a podobné provozy. Na trhu se přitom objevují i třeba padělky motorek, hodinek a dokonce i léků. Na nedostatek zákazníků si trhovci nemohou stěžovat. Například v Hatích je kupujících stále dost a přijíždějí z různých zemí, především ovšem z Rakouska. Podle českých policistů přitom vesměs dobře vědí, že si nepořizují originální produkty. Musí je o tom přesvědčit nejenom neúměrně nízká cena, ale také různé závady dobře viditelné hned na první pohled. Například z obalů DVD údajně číší amatérství na sto honů. Jenže se zdá, že zákazníkům ani tyto vady na kráse příliš nevadí. A zdá se, že tento přístup

se ještě nějakou dobu měnit nebude a zrovna tak asi zmizí boj mezi trhovci a policií.

(MaFr)

Středočeským podnikatelem roku se stal lesník

Na začátku stála pomoc kamarádovi, kterého vyhodili z práce. To byl důvod, proč se před šestnácti lety lesník Jan Mičánek z Kutnohorska společně se dvěma hajnými pustil do podnikání, stejně jako to tehdy činili tisíce dalších Čechů. Zdaleka ne všichni však prokázali takovou houževnatost a snad je neprovázelo ani takové štěstí. Z firmy Jana Mičánka totiž vznikl kolos s 1 200 zaměstnanci a s obratem přes 4,5 miliardy korun, který poskytuje komplexní služby vlastníkům lesů od pěstování sazenic až po zpracování vytěženého dřeva. Firma LESS, jak se podnik Jana Mičánka nazývá, expandovala i do zahraničí – již osm let podniká ve Francii, pronikla také na trh na Slovensko či na Ukrajinu. Její zaměstnance můžete ale potkat také v Rakousku. Stejně jako řada českých podniků, i firmu LESS v poslední době láká i obrovský ruský trh – právě zde otevřel Jan Mičánek svoji novou pobočku. O tom, že vyhrál v soutěži Podnikatel roku ve Středočeském kraji se Mičánek dovedl až ex post – přihlásili ho totiž do ní bez jeho vědomí kolegové. On sám prohlašuje, že se vlastně ani za nějakého velkého podnikatele nepovažuje a označuje se skromně spíše za lesníka. Na podnikání se prý nedal z touhy po majetku, ale spíše kvůli pocitu svobody. A snad právě závratný pocit svobody byl tím, co ho vlastně od malička táhlo do lesů. Nezbyvá než říct – šťastný člověk, který si své touhy dokáže v tak vrchovaté míře uskutečnit.

(MaFr)

Nejbohatší Češi

Snad všechna česká média zaregistrovala, že nejbohatší občan České republiky, ropný magnát a vůdčí postava mocné finanční skupiny PPF Petr Kellner, se v nejnovějším žebříčku amerického časopisu *Forbes* propracoval do první stovky nejbohatších lidí světa, když se s asi 9,3 miliardy dolarů umístil na 91. příčce. Jenže zároveň české noviny a časopisy zaregistrovaly, že do seznamu osob, které vlastní podle *Forbesu* více než miliardu dolarů, není zařazen už žádný další Čech, zatímco Polsko zde má dokonce šest zástupců. To ovšem ovlivňuje mimo jiné i skutečnost, že v Polsku, na rozdíl od České republiky, sídlí regionální kancelář časopisu *Forbes*, takže místní boháčů jsou více na očích. Navíc časopis zdůrazňuje nutnost transparentnosti majetku a také možnost jeho jednoduchého a jasného ocenění. Podle tisku však je zařazení dalších Čechů jen otázkou času a tak se spekuluje, kdo by se mohl nově v elitní společnosti nejbohatších lidí planety objevit. Nejnadějněji prý vypadá situace u Andreje Babiše, podnikatele slovenského původu, který ovládá potravinářský a chemický holding Agrofert. Hovoří se i o jednom z předních českých finančníků Karlu Komárkovi mladším ze skupiny KKCG, která se zabývá finančnictvím a těžářstvím. A možná bez šancí není ani spolujitel nejvýznamnějšího českého internetového portálu Seznam Ivo Lukačovič. Nicméně novináři upozorňují, že redakce časopisu *Forbes* vždy preferuje podnikatele a boháče z největších zemí a navíc pokud možno s úzkými vztahy k USA, což lze ilustrovat i na skutečnosti, že i z Rakouska se na seznam

propracovala jen trojice osob, z nichž nejvýše s majetkem kolem 4,9 miliardy dolarů se umístil devadesátiletý zakladatel sítě prodejen Billa Karl Wlaschek. Naopak Němců najdeme v seznamu plných 59 a Rusů nově 87.

(MaFr)

Studie Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí

V patnácti starých členských zemích Evropské unie si peníze legálně vydělává 43 000 Čechů, což představuje pouze 0,43 % obyvatel. Podle deníku *Právo* to vyplývá ze studie, kterou vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Nejvíce Čechů pracuje v Německu, Velké Británii a Rakousku, uvádí studie. Česká republika podle výzkumu patří k zemím s nízkým migračním potenciálem. O možnosti najít si práci v zahraničí uvažovala teoreticky třetina dotázaných, reálně asi 15 %. Skutečně však odchází jen malá část. Češi zůstávají v tuzemsku kvůli růstu životní úrovně a platů, obavám z potíží při hledání práce v zahraničí, jazykové bariéře a očekávané nutnosti přijmout v cizině podřadnou práci.

kk

Královopolská ve velkém stylu

Není až tak daleko doba, kdy to s brněnskou strojírnou Královopolská vypadalo velice špatně. Odbyt hlavního produktu – komponentů pro energetiku – vážnul a firma se potácela na samém okraji bankrotu. Závodu, který od roku 2004 vlastní společnost Brass, se však v posledním období začalo naopak dařit. Za loňský rok vykázal tržby ve výši 617 milionů korun a zisk dosáhl 35 milionů, což oproti roku 2006 znamená nárůst o plných 20 %. Navíc Královopolská začala znovu nabírat i pracovní síly – letos by do ní mělo přijít čtyřicet nových zaměstnanců. I díky jejich práci hodlá závod v letošním roce utržit ještě podstatně víc – plných 777 milionů. Výrobky Královopolské v současnosti putují zejména do Ruska, kde si firma vybudovala velice slušnou pozici, prosadit se však dovedla i na německém trhu a také v Rakousku. Zdá se tedy, že právě Královopolská se snad již definitivně zařadila mezi společnosti, které dokázaly ustát hluboké strukturální změny a nyní se pomalu propracovávají na pozice odpovídající jejich tradicím. Navíc energetika patří nyní k oblastem, kde se dají čekat v globálním měřítku nejvýraznější investice. Zdá se tedy, že brněnské firmě kyne velmi nadějná budoucnost a jméno Královopolská se může opět proslavit.

(MaFr)

Baumax v ČR dále expanduje, ale s rozpaky

Sítě hypermarketů pro kutily Baumax jejich majitel Martin Essl rozšířil v minulých letech i do České republiky a vybudoval si zde mimořádně silnou pozici. V současnosti již jeho česká pobočka tvoří s 6,8 miliardy korun celkem 20 % veškerých tržeb podniku a v ČR soupeří s firmou OBI o pozici lídra trhu. Německá společnost OBI se však v současné době štěpí a její další rozvoj v České republice zůstává poněkud zahalen v mlhách. Ale i Baumax expanduje v České republice s jistými rozpaky. V současnosti do české sítě Baumax patří celkem 23 provozoven a podle Martina Essla by na celkové pokrytí českého trhu mělo

stačit pouze o sedm více hypermarketů. Jenže plán na dosažení magické třicítky se poněkud protahuje – jestliže původně měl být ten třicátý Baumax v ČR otevřen již před koncem roku 2010, dnes se termín posunul až na rok 2012. Váhá se i s nejbližším, čtyřicetým hypermarketem – ten měl být uveden do provozu v Praze-Letňanech již letos na jaře, ve skutečnosti přivítá první návštěvníky až na podzim. Podobně jako u některých jiných firem ze starých členských zemí Evropské unie, i v případě Baumaxu se zdá, že vedení firmy se rozhodlo upřednostnit svoji expanzi v zemích unijních nováčků, tedy v Bulharsku a Rumunsku. Stále více se Baumax prosazuje také na Slovensku, kde profituje z rychlého hospodářského růstu země a prudkého vzestupu zdejších maloobchodních tržeb. Na druhou stranu se však nezdá, že by vydobyté pozice v České republice hodlal nějak opouštět a stahovat se z této země, jak to učinilo několik řetězců obchodujícím především s potravinářským zbožím. Inu, post jedničky na trhu se zkrátka neopouští.

(MaFr)

Budvaru se daří

Českobudějovický pivovar Budvar se zařadil mezi firmy, které za minulé roky vykázaly velmi slušné výsledky. Jeho výstav stoupl skoro o 10 % a výrazně se mu dařilo i v exportu. Jeho export narostl o skoro 6 % a zlatavý mok z jihočeské metropole mohli okusit lidé v 53 zemích světa. Hlavním zahraničním odbytištěm, kam směřuje víc než 75 % celkového vývozu pivovaru, zůstává pětice zemí, do které patří vedle Německa, Ruska, Slovenska a Velké Británie i Rakousko. Nejlépe se přitom Budvaru vedlo v Rusku, kde dokázal zvýšit prodej zhruba o čtvrtinu. Za velký úspěch považují představitelé společnosti i výsledky v Německu, kde přes celkový pokles trhu dosáhla budějovická firma vzestupu odbytu o 2 %. Ještě lepších výsledků ovšem dosáhl pivovar na Slovensku a také v Rakousku, kde si dokázal upevnit svoji pozici nejdoradovanějšího importovaného piva vůbec. Na obou trzích stoupl prodej Budvaru o slušných 11 %. Jediný neúspěch v zemích „velké pětky“ zaznamenal jihočeský podnik ve Velké Británii, kde zaznamenal pokles ve výši asi 7 %. Hlavním důvodem zde bylo špatné počasí v létě, které vedlo k celkovému snížení spotřeby piva až o 15 % a tento propad se již nepodařilo firmě v následujících měsících vyrovnat. Vyplatila se i spolupráce s některými dalšími pivovarskými firmami – například v Chorvatsku, Bulharsku, Finsku, Švédsku a Srbsku, kde Budvar distribuují společnosti vlastněné dánským pivovarem Carlsberg a kde se loni prodalo o plných 39 % více než v roce 2006. Podobně dobré výsledky zaznamenala jihočeská společnost v USA, kde prodává svoje produkty prostřednictvím svého největšího konkurenta firmy Anheuser-Busch pod názvem Czechvar. Dodala sem celkem 11 000 hektolitrů svého piva, což znamená nárůst o plných 37 %. A Budvaru se dařilo i v expanzi na nové trhy – poprvé měli šanci okusit zlatavý mok z jihu Čech v Jižní Koreji, Brazílii a v Albánii. Přestože společnost Budvar slavila v oblasti exportu slušné úspěchy, stále v její produkci dominují dodávky na domácí trh. Odbytu v České republice pomáhá i nově otevřená firemní restaurace Masné krámy v Českých Budějovicích, která v březnu oslavila sto dní od zahájení provozu. Za tu dobu se zde prodalo celkem 533 hektolitrů čepovaného piva, především vynikajícího

kroužkovaného ležáku. S velmi oblíbeným pivovarským gulášem tvoří ideální kombinaci, která si rychle znovuzískala velkou popularitu. Zdá se, že i kvůli globálnímu oteplování a s ním souvisejícím výskytem abnormálně teplých dnů, bude pivovar i nadále prosperovat. A ve vídeňském Schweizerhausu i v jiných podnicích budete moci pravidelně ověřovat, zda se růst kvantity neprojevuje na zhoršení kvality. Při doušku chmelového nápoje si pak můžete vzpomenout, že stejnou slast jako vy mohou zažívat nyní i Brazilci nebo Jihokorejci. (MaFr)

Na třetí největší soutěži světových piv bodovaly značky Prazdroje

Na třetí největší soutěži světových piv bodovaly čtyři značky plzeňského Prazdroje. V mezinárodní pivní soutěži Australian International Beer Awards uspěly mezi 1 084 přihlášenými pivními vzorky 412 pivovarů ze 42 zemí světa. Letos se soutěže zúčastnilo deset českých značek, šest z nich patří do portfolia plzeňského pivovaru. ČTK to řekl obchodní sládek Prazdroje Václav Berka. Stříbro si odnesl tmavý Velkopopovický Kozel v kategorii černých piv. Bronz získaly Gambrinus Premium mezi pivy plzeňského typu, Radegast Birell ve spektru nealkoholických piv a loňská novinka, speciál Master, dosáhl na bronz v kategorii speciálních moků. „Těší nás zejména bronzová medaile pro Gambrinus v kategorii Pilsener. Vždyť náš pivovar je kolébkou piv plzeňského typu, která nyní představují 70 % celkové světové pivní produkce a 99 % piva v ČR,“ uvedl Berka. Gambrinus je nejprodávanějším českým pivem. Každé čtvrté pivo, které se v Česku vypije, nese právě tuto značku. Australian International Beer Awards je třetí největší profesionální pivní soutěž na světě. kk

Head se přesouvá z Rakouska do ČR

Rakouský výrobce sportovních potřeb Head již dlouhou dobu vyrábí část svých produktů v České republice. Nedávno však přesunul část svých provozů do Číny a o práci tak přišlo v závodě v Českých Budějovicích kolem stovky zaměstnanců. V současnosti se však očekává, že počet zaměstnanců firmy Head v metropoli jižních Čech naopak naroste asi o 60 lidí. Firma Head sem totiž z Rakouska přesunuje část své výroby, která se zaměřuje na lyže se dřevěným jádrem, které jsou technologicky komplikovanější než dosud v budějovickém závodě zcela dominující pěněné lyže. Důvod změn je vcelku jednoduchý – úspora nákladů. Budějovická pobočka firmy Head loni neprožila nejlepší rok. Především kvůli teplé zimě klesla zdejší produkce o více než sto tisíc kusů na celkem 278 000 lyží. Letos se však dívají do budoucnosti již s optimismem a očekávají naopak nárůst výroby. Hospodářské výsledky by přitom neměly ohrozit ani rozmary počasí – již předloni zde totiž začali vyrábět i zboží, jehož poptávku množství sněhu v horských střediscích vůbec neovlivní – výbavu pro potápěče prodávanou pod značkou Mares. Tím bylo dosaženo potřebné flexibility a rovnováhy. Pro letošní rok se počítá, že výroba předmětů pro potápěče by letos měla narůst o plných 15 %. Závod tak může vyvést z klidu snad jen nešťastná kombinace suchého a teplého počasí ve vnitrozemí a prakticky trvalého větrného šílenství v blízkých i vzdálenějších přímořských krajích. K tak

nešťastné kombinaci v globálním měřítku však snad přece jen hned tak nedorazí. (MaFr)

Vichřice Emma poničila ve státních lesích třetinu toho, co orkán Kyrill

Víkendová vichřice Emma poničila podle zpřesněných odhadů v lesích státního podniku Lesy České republiky asi 1,7 milionu metrů krychlových dřeva. V porovnání s loňským lednovým orkánem Kyrill jde zhruba o třetinovou škodu. Kyrill ve státních lesích tehdy poničil přes pět milionů metrů krychlových dřeva. Víkendová vichřice způsobila na české železnici škody až 30 milionů korun. kk

Česká a Slovenská republika budou o ochranu špekáčků žádat společně

Oba státy budou u Evropské komise žádat o registraci špekáčků jako tradiční speciality společně. Na potravinářském veletrhu Salima to v Brně oznámili slovenská ministryně zemědělství Zdenka Kramplová a její český protějšek Petr Gandalovič. Slovensko stáhne svou původní žádost, která by v případě schválení umožnila českým producentům používat označení špekáček jen při respektování slovenské receptury. Společně budou obě země postupovat také u dalších tří výrobků, do budoucna by jich mohlo být ještě více. kk

EU uznala Pardubický perník jako ojedinělý a tradiční výrobek

Po téměř čtyřech letech snažení mohou výrobci perníku používat chráněné zeměpisné označení Pardubický perník. Výrobky místních perníkářů členské státy EU uznaly jako ojedinělý a tradiční výrobek. V Pardubících pečou perník šest firem, z toho čtyři vyrábí ručně zdobený perník. Pardubický perník získal renomé na přelomu 19. a 20. století. Za první republiky byly místní firmy patrně největšími producenty v zemi a zaměstnávaly 2 000 lidí. kk

Znojenské okurky budou nejspíš nakonec vyrábět Islandané

Znojenské okurky proslavené v mnoha zemích světa budou nejspíš nakonec vyrábět Islandané. Ke značce Znojmia, která po ukončení výroby ve Znojmě málem zmizela ze světa, se teď dostává islandská skupina Nordic Partners. Chce koupit současného majitele receptu, východomoravskou konzervárnu Hamé. Dlouhý a často komplikovaný příběh jedné z typických českých pochutin tak má další díl. Znojenský poklad už na severu Evropy, konkrétně ve Švédsku, dobře znají, za druhé světové války se tam dokonce vyráběl. Může za to Herbert Felix, který se těsně před válkou přestěhoval ze Znojma do Švédska. „Kromě pasu si vzal tři věci: československou vojenskou knížku, dopisy pro švédské firmy, se kterými byly již dříve uzavřeny obchodní kontrakty, a dědův recept na výrobu nakládaných okurek, který byl v té době přísně střeženým tajemstvím znojenského podniku,“ popsal Zbyšek Dřevojan ze sdružení Znojenské okurky. Sdružení chce znojenskou okurku propagovat. Dřevojan věří tomu, že Islandané známému produktu pomohou. kk

Co závidí Slováci Moravákům

Mezinárodní vinařská konference v Hustopečích se nesla ve znamení diskusí o problémech slovenských i českých, respektive hlavně moravských producentů. Účastníci se shodli, že situace v obou zemích rozhodně není růžová. Více si však stěžovali vinaři ze Slovenska – těm se totiž v době vstupu země do Evropské unie nepodařilo dohodnout ani takové podmínky, jaké mají jejich čeští kolegové. Jestliže krátce poté měli rakouští vinaři šanci získat z evropských fondů podporu 700 eur, u Slováků to bylo pouze 55. Navíc na Slovensku postupně klesá spotřeba vína – jestliže se ještě před pěti lety pohybovala kolem čtrnácti litrů na osobu a rok, v současnosti je o tři litry nižší. V České republice naopak došlo k růstu konzumu z dvanácti na osmnáct litrů, což znamená, že dokázalo Slovensko předstihnout. I dotace v této zemi dosahují vyšší úrovně. Vinaři z obou států však zápolí především se záplavou levné konkurence, která prakticky ovládla trh. Například v ČR pochází plně dvě třetiny spotřeby vína ze zahraničí. Podle odborníků však moravští vinaři zvolili dobré východisko z komplikované situace, protože se zaměřili více na kvalitu než na kvantitu a dokázali tak moravská vína přeměnit na slavnostní nápoj. Podle dalších znalců by však měli moravští pěstitelé ještě dále omezit produkci přeslazených vín s přívlastkem a více se koncentrovat na jemnější, křehčí jakostní či kabinetní vína, která by si zákazníci mohli dávat pravidelně. Na kvalitu chtějí vsadit i Slováci, kteří v některých lokalitách mají pro pěstování vína skutečně vynikající podmínky. A možná se časem situace vyrovná a na záplavu chilského a australského vína v českých a slovenských supermarketech budou moci pěstitelé v obou zemích odpovědět rozšířením svých špičkových produktů v předních vinotékách světa, ty rakouské samozřejmě nevyjímaje.

(MaFr)

Spalovna v Semtíně ztrácí podporu

Projekt firmy AVE CZ na znovuotevření a rozšíření spalovny průmyslových odpadů v Pardubicích, kde by se mělo likvidovat na dvacet tisíc tun chemických odpadů ročně, vyvolává stále větší odpor. Firma AVE CZ, která je pobočkou rakouské společnosti, v současnosti představuje jednoho z největších hráčů v oblasti odpadového hospodářství v České republice. Původně se zdálo, že dokáže i svůj projekt v Pardubicích dovést do úspěšného závěru. Opírala se přitom především o podporu představitelů Pardubického kraje, především krajského radního pro životního prostředí Petra Šilara, který údajně dokonce objížděl společně se zástupci firmy AVE dotčené městské obvody a přesvědčoval je o výhodách celého plánu. Jenže proti spalovně se postavila značná část místních obyvatel, kteří začali organizovat i petiční akce. Ve světle blížících se voleb do krajských zastupitelstev ochladli vůči AVE i představitelé Pardubického kraje a tvrdí, že vlastně nikdy výstavbu přímo nepodporovali. Údajně se staví pouze za modernizaci stávajícího provozu. Agitace prováděná Petrem Šilarem je prý pouze jeho osobní aktivitou. Zdůrazňují přitom, že rada o samotné spalovně nikdy nehlasovala a její povolení spadá plně do kompetence krajských úředníků, kteří jsou podle zákona naprosto nezávislí. To však zpochybňuje část tisku, která připomíná předchozí vyjádření radních, stará pouze několik málo týdnů. Lze očekávat, že podobných obrácení bude v regionech před podzimními volbami do krajských zastupitelstev k vidění ještě více. Politici v České republice stejně jako v Rakousku totiž stále spoléhají na krátkou paměť svých voličů. A v obou zemích by se asi dalo najít mnoho případů, že se jim to pořád znova vyplácí.

(MaFr)

Alexej Bálek: Rusko včera, dnes a zítra

Teze přednášky

Ruské dějiny začínají devátým stoletím. Jakkoliv dějiny nejsou předmětem naší přednášky, chtěl bych zmínit některé události, které formovaly ruské vědomí. Je to období mongolské nadvlády (1175-1480), období europeizace Petra Velikého (1689-1725), období 19. století s prudkým rozvojem kapitalismu spjatým s narůstajícím sociálním napětím. To vše v podmínkách známého přežívání feudalismu, a tedy silného deficitu demokracie. Nesporně sem patří i mnoho válek, které Rusko v tomto století vedlo jak z vnitřních příčin, tak za osvobození balkánských národů z osmanského jha. Nelze zapomenout na vliv první světové války a 26 milionů obětí druhé světové války v SSSR. Období 1917-1990 formovalo ruského člověka jak svým pathosem, tak ohromnými oběťmi. Konec socialismu ruské obyvatelstvo přijalo jako úlevu, rozpad Sovětského svazu jako národní pohromu.¹⁾

To a mnoho dalšího je výbavou občanů Ruské federace. Rozpad Sovětského svazu byl provázen hlubokou krizí. V ekonomice klesla tvorba hrubého domácího produktu

v Rusku na polovinu proti roku 1989, na Ukrajině o 60 % v Ázerbajdžánu na 30 % atd. Právě menší republiky nejvíce doplatily na rozpad SSSR. Transformace na kapitalismus zničila průmysl Ruska více než druhá světová válka. V letech druhé světové války průmyslová výroba v SSSR klesla o 40 %, zatímco v letech 1990-1999 o téměř 60 %. Tento vývoj ekonomiky Ruska může být připsán do značné míry harvardským „zázračným dětem“ a Jelcinovi jako reprezentantovi té doby. Ještě dnes, procházíte-li většími ruskými městy, najdete mnoho velkých prázdných budov – bývalých průmyslových podniků. Například v Pskově z deseti zůstaly dvě.

Přechod do nové skutečnosti po roce 1990 byl provázen krizovými financemi, vysokou inflací (tak např. průměrné měsíční příjmy obyvatelstva v roce 1995 činily 515,9 tisíc rublů a nestačily vývoji cen), nejistotou pracovníků státního aparátu apod. Tato nová situace vyvolávala mezi lidmi rozkolísání systému hodnot, anarchistické tendence, pocit nejistoty i vzestup kriminality. Představy mnoha „demokratů“ na Západě, že se v Rusku rozpadem SSSR otevřely dveře pro demokracii – byly, řečeno diplomaticky, naivní. Takto komplikovanou situaci nelze nesporně vyřešit bez možnosti proti tak velkým a složitým neduhům zakročovat. Zároveň to vyžaduje a bude vyžadovat mnoho času.

Období, jež nazývám Jelcinovým, se projevilo ohromným zadlužením Ruska, vznikem vrstvy milionářů a miliardářů²⁾ a ohromným únikem zdrojů z Ruska. Ruská společnost se rozdělila na bohaté a chudé. Pro Rusy je např. jméno Berezovskij synonymem zlotřilce, který okradl jejich zemi.

Pokles hrubého domácího produktu na polovinu se projevil v tom, že více než třetina obyvatelstva Ruska se dostala do kategorie chudých. V roce 1992 činil počet lidí s příjmy nižšími než je životní minimum 49,3 milionů, v roce 2000 42,3 milionů a v roce 2004 25,2 milionů, tj. 17,6 %.³⁾ Další miliony lidí překračovaly hranici chudoby jen málo. Finanční krize a ohromná inflace zasadily velké rány jak prestiži Ruska jako státu, tak jeho obyvatelstvu.

V prvních letech transformace na kapitalismus došlo v Rusku k velmi výraznému poklesu porodnosti (v roce 1989 činila porodnost v Rusku 14,6 promile, v roce 1995 klesla na 9,3 a v roce 1999 8,3, tj. prakticky na nejnižší míru v Evropě.⁴⁾ Od roku 2000 se sice zvyšuje, ale k výrazné záporné změně věkové struktury jeho obyvatelstva to zatím nevede. Snižování počtu obyvatel Ruska (1989 – 147,0 mil., 1992 – 148,6 mil., 2000 – 146,3 mil., 2005 – 143,5 mil.) je zatím trvalým obrazem ve statistice. Na 1 000 obyvatel ubývá v Rusku ročně asi 5 lidí. Z dlouhodobého hlediska je zvláště závažný pokles podílu dětské složky na obyvatelstvu (v roce 1992 činil tento podíl 23,8 %, v roce 2004 16,8 %). V roce 2005 bylo proti roku 1990 v Rusku o 10 milionů dětí méně.

S rozpadem SSSR se v Rusku významně zvýšila úmrtnost, a to z 11,2 promile v roce 1990 na 16,4 v roce 2003 a 16,0 v roce 2004.

Rusko éry Vladimira Putina je obdobím pokoušejícím se léčit rány minulosti, stabilizovat společnost i ekonomiku, vytvořit předpoklady dlouhodobého rozvoje. Máme-li toto období zkoumat objektivně, je nutno pochopit, že dějiny se s Ruskem nemazlily, což vytvořilo specifickou cestu jeho vývoje. Pro vnějšího pozorovatele to je někdy obtížně pochopitelné, protože tyto souvislosti většinou nezná.

Jaké ekonomické výsledky a jaké hlavní problémy má Rusko po roce 2000? V roce 2002 se Rusko – měřeno HDP – dostalo na 77 % roku 1989, ovšem při odlišné struktuře vytvořeného HDP. V posledních letech HDP v Rusku má jedny z nejvyšších temp⁵⁾ růstu v Evropě, a to kolem 7 % ročně.⁶⁾ Znamená to, že úroveň roku 1989 byla již překročena. Hrubý domácí produkt v přepočtu na obyvatele rostl v letech 2000-2005 průměrně ročně o 6,8 %, produktivita práce (HDP na pracovníka) o 4,8 %.

Státní rozpočet je aktivní. Značně to souvisí s růstem cen ropy na světových trzích. Příjmy státního rozpočtu činí 32 až 35 % HDP, výdaje pak 26 až 32 %. Přímé zahraniční investice do Ruska rostou. V roce 2005 činily 53,651 miliard USD, tj. 373 USD na obyvatele. Proti roku 2003 stouply o 80 %. Investice do základního kapitálu rostly ve stálých cenách průměrně ročně v letech 2000-2005 o 9,5 %, v běžných cenách o 24,8 %.

Valutové a zlaté rezervy se od roku 2000 zvýšily více než 15 × (15,2 ×). V roce 2000 činily 12 miliard USD, v roce 2005 pak 182 miliard USD. Zahraniční zadluženost Ruska byla v roce 2005 značně nižší než jeho devizové rezervy. Dnes (říjen 2006) se Rusko – podle V. Putina –

zadluženosti zbavilo. Rusko se stává exportérem kapitálu se vzestupnou tendencí. V roce 2005 utratili ruští investoři za nákup zahraničních aktiv 120 miliard USD. Je to z hlediska okamžikového srovnání málo, nicméně je to začátek.

Tab. 1
Zahraniční obchod Ruska v mld. USD

	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Vývoz	78,2	103,1	100,0	106,7	133,7	184,7	241,4
Dovoz	46,8	33,9	41,9	46,2	57,3	75,6	98,5

Pozoruhodné je prudké tempo růstu vývozu i dovozu od roku 2003. Za 8 měsíců roku 2006 stoupl export Ruska proti stejnému období roku 2005 o 29,5 % a import o 27,6 %. Význačná část ruského vývozu tvoří energetické suroviny (35 % činí podíl ropy a 15 % ostatní energetické suroviny, hlavně zemní plyn). To znamená, že polovina vývozu přináší výhodné směnné relace, k čemuž je třeba při hlubší analýze přihlížet. Vývoz na obyvatele v roce 2005 činil 1 682,5 USD.

Zahraniční obchod se SNS⁷⁾ činil v roce 2005 13,5 % u celkového exportu Ruska a 19,2 % u importu Ruska, z toho se všemi státy Euroasijského společenství⁸⁾ 7,1 % a 9,3 %.

Rusko má velkou výhodu, že může vyvážet polovinu svého vývozu za výhodné, konkurenceschopné ceny. Jeho schopnost exportovat toto zboží je spojena s vysokými mzdami v odvětví těžby palivo-energetických surovin, kde je průměrná mzda více než třikrát větší než v celém národním hospodářství.

Na druhé straně produkce zpracovatelského průmyslu je na vnějších i vnitřních trzích konkurenceschopná především na cenovém základě, a tudíž se musí orientovat na nízké mzdy (např. v odvětví elektrických zařízení, elektronového a optického zařízení průměrná mzda sotva dosahuje pouze celostátní úrovně). Ale dravá a všestranná konkurence Číny a dalších asijských zemí činí pokračování této politiky v delším časovém horizontu neperspektivním. V této soutěži bude rozhodovat kvalita pracovní síly, její dovednostní a vzdělanostní úroveň, schopnost rychle vstřebávat technologické změny a produkovat vlastní inovace, tedy nikoliv výše mzdy. Znamená to, že orientace na cenovou konkurenceschopnost musí být, a to rychle, nahrazována zaměřením na sofistikovanější výrobu a pronikání do náročnějších článků produkčního řetězce světa, a tak docílovat lepších cen a zajišťovat růst mzdové úrovně.

Přes velice obtížné období posledních 15 let se úroveň vzdělání v Rusku posunula kupředu a tento trend dále probíhá jak po stránce kvantitativní, tak po stránce kvalitativní. Vzhledem k významným změnám struktury národního hospodářství Ruska některé kvalifikace se staly přebytečnými a jiné nedostatkovými. To je konečně více méně normální proces.

Počet osob činných v ekonomice, který v roce 1992 činil 71,2 milionu, v roce 2000 se snížil na 65,3 milionu. Potom se postupně zvyšoval až na 68,6 milionu v roce 2005. Nezaměstnanost se v letech 2000-2005 snížila ze 7 059 tis. osob na 5 208 tis. Poddíl žen na nezaměstnanosti činí 46 %.

Tab. 2
Úroveň vzdělání obyvatelstva Ruska (na 1 000 obyvatel)

	Se vzděláním							Bez vzdělání
	profesionálním				všeobecným			
	Vysoko- školské a vyšší	Neplně vysoko- školské	Střední	Začáteční	Úplně střední	Základní	Začáteční	
1989								
Obyvatelstvo starší 15 let	113	17	192	130	179	175	129	65
2002								
Obyvatelstvo starší 15 let	160	31	271	127	175	138	77	19
Změna v %	141,6	182,3	141,1	97,7	97,8	78,9	59,7	29,2

Průměrná nominální měsíční mzda v roce 2000 činila 2 223,4 rublů, v roce 2005 pak 8 550,2 rublů, tj. vzrostla 3,8 ×. Jakkoliv růst cen zmenšoval její kupní sílu, přece jen její reálný růst byl významný. Když jsem srovnával výši mezd s výší cen, pak mně bilance nevycházela. Podle některých ruských odhadů⁹⁾ je v současné době 20 až 25 % mezd vypláceno, aniž to projde mzdovou páskou, jsou odvedeny příslušné odvody, tj. jako šedé či černé. Jestli je to tak, pak tato situace ovlivňuje z druhé strany růst cen, a tedy i cenové indexy.

V Rusku činí podíl obyvatel v postproduktivním věku¹⁰⁾ 20,3 %, což musí nezbytně ovlivňovat velikost zdrojů, které jsou určeny na výplatu penzí. Průměrná penze¹¹⁾ činila v roce 2000 pouze 31,7 % průměrného nominálního platu, v roce 2005 pak klesla na 27,6 %. V roce 2000 činila průměrná penze 694,3 rublů, v roce 2005 se zvýšila na 2 364 rublů. Nehledě na uvedené souvislosti, zvláště inflaci, reálná penze v daném období rostla.

Oficiálně stanovené životní minimum je vyšší než průměrná penze (bez kompenzací). V roce 2004 činilo měsíčně 2 376 rublů.

K charakteristice životní úrovně patří také bytová výstavba. Ruská statistika uvádí většinou údaje v m² obytné plochy. Z odhadu, že průměrný byt má 60 m² bylo v roce 2005 v Rusku postaveno 6,4 bytu na 1 000 obyvatel.¹²⁾ Přitom nutno podotknout, že byty v osobním vlastnictví staví lidé se středními a vysokými příjmy. Výstavba sociálních bytů je na okraji. Podle cen bytů ve velkých městech a jejich růstu lze usuzovat, že poptávka po bytech překračuje jejich nabídku. Zřejmě to souvisí s poklesem bytové výstavby po roce 1990.

Tab. 3
Bytová výstavba

	1992	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Obytná plocha mil. m ²	41,5	41,0	30,3	31,7	33,8	36,4	49,3	54,8
Rok 2000 = 100	137,0	135,3	100,0	104,6	111,6	120,1	162,7	180,9

Rusko stále trápí inflace. Samozřejmě bylo překonáno krizové období, kdy existovaly průměrné půl milionové

platy a nesmírné ceny. Nicméně v letech 2000-2005, i když se hodnoty inflace snižovaly, průměrný roční růst spotřebitelských cen činil 11,1 % a v roce 2005 činila 10,9 %. To negativně působilo zvláště na osoby s podprůměrnými příjmy. Zdá se, že inflace je využívána k vyladění narušených proporcí. Nicméně před Ruskem stojí jako priorita nutnost zajistit v příštích letech cenovou stabilitu. Ekonomické možnosti pro to Rusko má.

Peníze

Vývoj ruské ekonomiky se také odráží v pohybu peněz, úspor a v dalších souvislostech. Před rokem 2000 jsou údaje v trilionech rublů a odrážejí tak finanční krizi, v které Rusko bylo. V letech 2000-2006 se objem hotových peněz zvětšil 7,9 ×, objem bezhotovostních prostředků 9 ×. Ve srovnání s českými poměry je růst objemu peněz v Rusku od roku 2000 mnohem rychlejší.

V Rusku dochází v posledních letech ke značnému růstu objemu vkladů (úspor). Za poslední 4 roky vzrostly téměř čtyřikrát, v roce 2005 proti roku 2004 o 30 %.¹³⁾ V roce 2005 se tedy celková výše vkladů zvýšila téměř o 800 miliard rublů. Celková výše úspor v Rusku k 31. 12. 2005 činila 2,64 trilionů rublů, což představuje téměř polovinu peněžních prostředků (hotovostních i bezhotovostních). Objem vkladů v přepočtu na obyvatele činí 18 400 rublů. Avšak příjmy obyvatelstva v posledních letech rostly ročně o 9 až 14 %. Znamená to, že zde musí být ještě nějaké zdroje, aby vklady obyvatelstva mohly růst takovým tempem. V oficiální statistice je nenajdeme, nicméně existují podle ruských zdrojů odhady výše korupce. Roku 2005 to bylo 40 miliard USD, tj. 1 150 miliard rublů, v přepočtu na obyvatele je to 8 200 rublů, což by mohlo hrát význačnou roli v přírůstku úspor. Dalším zdrojem mohou být černé či šedé mzdy. V této souvislosti musím poznamenat, že korupce a úplatky jsou velmi významným faktorem narušujícím jak rozvoj ruské ekonomiky, tak deformujícím hodnotový systém ruského obyvatelstva. Tento faktor je nebezpečný pro Rusko jako stát, i pro jeho obyvatele. Režim proti němu vede intenzivní a složitý boj, nicméně je to dlouhodobější záležitost.

V roce 2005 vzrostly valutové vklady o 3,5 miliard USD a jejich celková výše přesahuje 20 miliard USD, tj. 576 miliard rublů, čili 21 % rublových vkladů.

Tab. 4

Peněžní zásoba M2 (1996 v trilionech rublů, od r. 2000 v miliardách rublů)

	1996	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Peněžní zásoba M2	220,8	714,8	1154,4	1612,6	2134,8	36212,7	4363,3	6045,6
Hotové peníze	80,8	266,1	418,9	583,8	763,2	1147,0	1534,8	2009,2
Quasi peníze M2-M1	140,0	448,4		1028,8	1371,2	2085,6	2828,5	4036,3

Proti období Jelcina jsou vklady u většiny bank pojištěny do výše 100 tisíc rublů a koncem roku 2005 se připravovalo zvýšení na dvojnásobek (druhých 100 tis. pouze na 90 %).¹⁴⁾ (Vklady jsou pojištěny u 930 bank. Před zavedením systému pojištění vkladů mohlo přijímat depozita 1 250 úvěrových organizací. Garance za vklady u nyní nelicencovaných bank vzala na sebe centrální banka.)

Stabilitu ekonomiky určuje také výše úvěrů a schopnost je splácet. V posledních pěti letech se objem úvěrů zvyšoval průměrně ročně o 40 % a u fyzických osob o 90 %. Jakkoliv úvěrová zadluženost činila v roce 2005 v Rusku pouze 20 % HDP (v zemích západní Evropy je čtyřikrát až desetkrát vyšší), tak rychlý růst úvěrů přináší dvě otázky. Za prvé – zda to ekonomika unese, za druhé – jaké jsou příčiny rychlého růstu úvěrů u fyzických osob. Na první otázku je možno odpovědět, že při stabilitě temp růstu to ekonomika Ruska může unést. Růst úvěrů fyzickým osobám souvisí s růstem podílu osob se středními a vysokými příjmy.

Ve světě se stále objevují zprávy o možných krizích ve finanční a bankovní sféře Ruska. Tato sféra prošla různými dostatečně známými peripetiemi a přibližně od roku 2000 se upevňuje a zdokonaluje. Tento proces samozřejmě nemůže být ještě dostatečně završen, nicméně existuje. Může však být zdrojem dat pro zprávy, které apriorně vycházejí z nepřátelského postoje k Rusku. A těch není málo. Světová banka uvádí, že nikdy nelze vyloučit vznik bankovní krize, ale že v souvislosti s Ruskem v daném momentu tuto možnost nevidí. Výše zlatých a valutových rezerv Ruska je téměř dvakrát vyšší než objem rublových úspor.

Ruské finance jsou značně vázány na ceny ropy. Současná i střednědobá situace se nevyznačuje žádnými náznaky toho, že by na světových trzích došlo k trvalejšímu snižování její ceny. Vezmeme-li pouze Čínu, pak její spotřeba energetických zdrojů se každých deset let zdvojnásobuje.

Demografická situace Ruska

Jedním z velkých problémů Ruska, přesahujícím značně stav v řadě zemí Evropy, je samo obyvatelstvo. Po roce 1990, jak jsem již výše uvedl, se prudce snížila porodnost, zvýšila úmrtnost a zhoršila naděje na dožití, zvláště u mužů. Celkový počet obyvatel Ruska se stále snižuje. Rokem nejhlubšího propadu porodnosti je rok 1999, kdy porodnost klesla na 8,3 promile, tj. nejnižší číslo v Evropě. V následujících letech tento ukazatel má vzestupnou tendenci (v roce 2005 činila porodnost na 1 000 obyvatel 10,2). Tento vývoj probíhal v situaci růstu životní úrovně obyvatelstva, snížení podílu chudých a dalších faktorů.

Úmrtnost se z 11,2 na 1 000 obyvatel v roce 1990 zvýšila na 15,0 v roce 1995, pak tři roky klesala, aby od roku 1999 rostla a dostala se na 16,0 v roce 2004.

Na ruských statistikách v této oblasti je nejvíce zářející naděje na dožití pro věk nula (střední délka života)

u mužů. V roce 2004 činí 58,9 let.¹⁵⁾ U žen je naděje na dožití o 13 let vyšší.¹⁶⁾ V Rusku jsou tři místa z deseti nejvíce znečištěných míst světa, kde je velmi vysoká úmrtnost. Jsou to Dzeržinsk, Rudnaja Pristaň a Norilsk.

Náhly pokles střední délky života v první polovině devadesátých let v Rusku je spojován s reformami a rozpadem SSSR:¹⁷⁾ „hlavním důsledkem lidské ceny reformy byly ztráty na životech, projevující se ve snížení střední délky života, které postihly především muže mladších a středních věkových skupin.“ Odlišná vysvětlení, existující v té době, vyvrátil další vývoj tohoto ukazatele až do současnosti. Střední délka života mužů je nejnižší v Evropě a všech rozvinutých zemí světa a rozdíl proti ženám je nejvyšší. Některé náznaky po roce 2003 signalizují, že by se daný vývoj mohl obracet zvolna k lepšímu. Je to problém, který asi nelze odvozovat pouze z ekonomiky.

Mnoho článků a studií je v Rusku věnováno alkoholismu a jeho vlivu na úmrtnost a nemocnost. Spotřeba alkoholu v přepočtu na čistý líh v Rusku v roce 2005 činila 18,5 litru a úmrtnost na 1 000 obyvatel 16,0 (v ČR spotřeba alkoholu 10,4 litru a úmrtnost 10,5 – takové srovnání je zajímavé, ale velmi zjednodušené). Úmrtnost na náhodná úmrtí způsobená alkoholem na 100 000 obyvatel v roce 2005 činila 28,5 (45 000 osob celkem v Rusku). Nicméně nutno podotknout, že rozhodující není průměrná roční spotřeba, ale rázovitě nadměrné pití. Z tohoto hlediska Rusové neumějí pít.

Poznámky:

- 1) Příčiny rozpadu socialismu nerozvádím, to by vyžadovalo samostatné téma.
- 2) Rusko má 50 dolarových miliardářů, *Hospodářské noviny* z 2. 3. 2006, str. 18.
- 3) V České republice 8 %.
- 4) V České republice v roce 1999 to bylo 8,7 na 1 000 obyvatel.
- 5) HDP za 2. čtvrtletí 2006 stoupl proti stejnému období 2005 o 7,4 %.
- 6) V České republice vzrostl HDP v roce 2004 proti předchozímu roku o 4,5 %, v roce 2005 o 6 %.
- 7) Společenství nezávislých států.
- 8) Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Rusko a Tádžikistán.
- 9) *Trud* 7 ze dne 9.-15. února 2006.
- 10) Muži nad 60 let, ženy nad 55 let.
- 11) V Rusku existuje státní penze, k ní dostávají penzisté kompenzace od regionálních orgánů. Ty nejsou jednotné. V daných údajích kompenzace nejsou zahrnuty.
- 12) V roce 2004 bylo v České republice postaveno 3,2 bytu na 1 000 obyvatel.
- 13) V ČR v roce 2004 měly domácnosti na 1 obyvatele korunové vklady ve výši 93 272 Kč.
- 14) Jestli se to uskutečnilo, jsem nestačil zjistit.
- 15) V České republice v roce 2004 to činí 72,6 let.
- 16) Ženy v České republice žijí déle než muži o 6,8 let.
- 17) Human Development Report For Central and Eastern Europe and the CIS 1999 UNDP, New York, 1999, str. 5.

Rozhovor s Jánom Budajom: Oprášiť smoking, oprášiť spomienky

Na 12. ples viedenských Slovákov som poprosila o pár slov pána Jána Budaja, známeho iniciátora Nežnej revolúcie a bývalého poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.

Čo Vás priviedlo na tento ples a ako vnímate plesovú atmosféru?

Na ples viedenských Slovákov som už druhý krát a je tu výborná atmosféra, ako málokde v Bratislave. Cítim tu v ovzduší taký radostný pocit zo stretnutia ľudí. Sme síce v zahraničí, ale dnes to už neplatí, lebo sme všetci v jednej spoločnej Európskej únii, ale mnohí z týchto ľudí zažili aj čas, keď aj tých pár kilometrov cez hranice bolo neprekonateľných a to ich stretnutie malo hlbší charakter. Na plesoch teda stále cítiť posvätnosť chvíle stretnutia. Je to aj miesto zaujímavých stretnutí, na ktorom sa Slováci žijúci v Rakúsku

môžu stretnúť a pripomenúť si svoj jazyk a svoju kultúru.

Máte rád plesy?

Nie som z generácie vychovej na klasických tancoch. Pochádzam z generácie beatnikov a tí považovali plesy za malomeštiacky prežitok. Ale ako roky uplynuli, nahradil som tento názor radosťou z plesov a podobných stretnutí. Každý ples vytvorí zvláštnu sociálnu jednotku, na každom sa stanú zvláštne, nepredvídateľné veci a tie mám rád. Po roku človek opráši nielen smoking, ale aj spomienky na milé stretnutia, na ktoré nebol počas roka čas. Dnes som teda sympatizantom plesov.

Ako vnímate nedávne otvorenie hraníc a vstup Slovenska do Schengenu?

Ako obrovskú satisfakciu. Keď som sa ešte za čias komunizmu dozvedel, že Gustáv Husák sa vyjadril, že z hraníc už nikdy nebude žiadne korzo, prijímal som to s veľkou trpkosťou. 10. 12. 1989

Bývalý poslanec Národnej rady Slovenskej republiky Ján Budaj a Andrea Ozábalová, Klub

som bol spoluorganizátorom pochodu do Hainburgu, kde 100 000 ľudí v zime a mraze pochodovalo 25 kilometrov tam a späť a bola tam neuveriteľná atmosféra. Myslím, že otvorenie hraníc s Rakúskom ukončilo tento príbeh a uzatvorilo jednu kapitolu. Vy, ako o generáciu mladšia, ste sa stali svedkom cesty štátu z neslobody do rovnoprávnosti národa.

Gesto slobody otvorením hraníc uzavrelo jednu etapu revolúcie.

Ďakujem za rozhovor.

Pripravila Andrea Ozábalová

GO OST-RA-VAR! (alebo syntetický festivalový denník)

Čo si musíte na ostravarský divadelný festival priniesť? Veľký kus teatrofilie a malý kúsok výdrže. Čo vám tam ponúknu? Koncentrovanú dávku predstavení. Taký A5 formát – a päť dní s divadlom.

Prvý deň festivalu Ost-ra-var ponúkol hneď v úvode inscenáciu *Poprask na laguně* od Carla Goldoniho, ktorú pripravili študenti Janáčkovho konzervatória a gymnázia v Ostrave, pod režijnou taktovkou Bedřicha Jansu. Študenti sú vďačné publikum, tleskajú hlavne svojim kamarátom a ich odvahe postaviť sa pred diváka. Ideológia a totalita vedú k záhube! Aspoň ten pocit nadobudnete pri lámaní vín v Divadle Petra Bezruče, no ešte silnejšie to demonštruje *Matka* J. A. Pitínského. Všade samé mŕtvoly! Ale to je snáď jediný, čo tieto dve predstavenia spája. Kým v *Matke* (réžia Radovan Lipus), aj napriek jednej smrteľnej „nehode“ za druhou sa uistujete, že „prevrat môže byť už zajtra“, *Prolomit vlny*, pôvodne film Larsa von Triera, teraz v scénickom spracovaní a v rézii André Hübnera-Ochodla, zanechá stiesňujúci pocit bezmocnosti voči fanatickosti niektorých dogiem.

V Divadle Antonína Dvořáka pred predstavením *Matka* privítal divákov a divadelných nadšencov primátor Ostravy Petr Kajnar, ktorý bol „fakt“ rád, že všetkých mohol privítať na festivale, a aj keď je Ostrava na 19. mieste z dvadsiatich v rebríčku najlepších miest v Českej republike, to vôbec nevádi, lebo a nesmejte sa! – kultúru vníma ako politický nástroj. Potešili sme sa. Po takom veselom úvode to môže byť už len lepšie. A bola to pravda.

Večer ukončila nemenej veselá Tylova *Fidlovačka* v rézii Václava Klemensa v Divadle loutek. Divadelný divák

plný dojem sa pomaly tacká unavený domov. Vďačný za nevelmi voňavé, ale zato teplé prikrývky vo svojej ubytovni. Čo mu asi ten ďalší deň prinesie? Určite opäť kultúrny vodopád, pre ktorý sa na Ost-ra-var rozhodol prísť.

Deň 2

Plný chute si študent vykračuje do nového dňa, slniečko krásne svieti, čo viac si možno priať? Rozprávočka je na zahájenie takéhoto dňa najideálnejšia. V Divadle loutek nás do detských rokov zanesol príbeh *Jak švec Dratvička vysvobodil princeznu*. Pekné bolo najmä prevedenie bábok a rekvizít – zlovestný drak získal všetky body. Náklzivé pesničky sme si ešte dlho po predstavení pohmkávali.

Poobede nás čakalo *Pohřbené dítě* od Sama Sheparda v rézii Janusza Klimszu. Toto dielo, napísané roku 1978, nestratilo nič na svojej aktuálnosti, podobný príbeh sa na nejakej zapadnutej farme môže odohrať aj dnes. Len možno v zhustenejšej atmosfére konfliktu. Zo siedmych hercov akoby stále nikoho nebolo na javisku. Alebo sa ich emócie zbierali pod kupolou Arény, ktovie. Shepardovo dieťa sa pochovalo s neobyčajnou ľahkosťou. Ale podme ďalej.

Ani nie hodinu na prebehnutie do Divadla Petra Bezruče sme vyplnili túžobnou predstavou po kolieskach namiesto nôh a prijímaní potraviny a tekutín v nejakej tabletkovej forme.

Čo mala britská skupina The Clash spoločné s predstavením *Should I stay or should I go* je asi priveľmi patetická otázka. Snáď iba páni režiséri z formácie SKUTR dopredu navigovali diváka, v akom rozhraní sa budú jeho myšlienky pri tomto predstavení pohybovať. Lebo ďalej už to nešlo. Siedmy spáč asi po ceste niekde zaspal, no tak škoda. Možno by našiel stratenú pointu.

„Ešte jedno si dám,“ myslí si študent. Akože predstavenie. Predstava zinscenovaného *Preletu nad kukučím hniezdom* ho ženie do Divadla Jiřího Myrona. Medzi bielelymi stenami ústavu sa bezmyšlienkovite pohybujú blázni. V krikľavo žltých kombinézach poskakujú na modrých lopkách, až kým narušiteľ stereotypu McMurphy nerozhádže ich vnútorné svety a dopraje im únik do krajiny slobody a farebných tabletiiek. Aspoň na chvíľu. Kukučka režiséra Pavla Šimáka presne preletela nad hniezdom. Ani na chvíľu nezaváhala, či dosadnúť. Prelet úspešný, inscenácia vydarená. Toto predstavenie malo úroveň.

Tak a na chvíľku do divadelného klubu. Čím zavŕšiť zvyšok dňa strávený v divadle lepšie ako stretnutím s divadelníkmi? A potom sa hralo na klavíri a spievalo, pilo a tancovalo. A keby sa dalo, tak sa hrá, spieva, pije a tančuje dodnes. Ale aj zajtra je deň a ten treba prežiť prinajmenšom vnímajúc okolité deje. Tak dobrú!

Deň 3

Ráno je upršané a ponuré. Ani sa z postele vstať nechce. Ale čo, škola volá, pardon, divadlo. Žmýkajúc si vlasy na podlahu Divadla Petra Bezruča, zhltnúc nejakú tú teplú stravu, hor sa oproti novému kultúrnemu zážitku. Puškinova klasika, *Eugen Onegin*. Po česky Evžen.

Režiséra Jana Mikuláška máte buď radi, alebo nie. A jeho „dvorného“ scénografa Marka Cpina taktiež. Onegin je nejaký nesvoj. Sako mu je veľké, rúž na perách príliš červený, no a tá maškara! Každodennú životnú nudu predvádza v zrýchlených scénkach medzi štyrmi stenami vlastného domu, kde pri preskoku z koňa na večierok nemusí urobiť ani dva kroky. A to je na milom Evženovi asi tak najzaujímavejšie, v prvej časti akoby sa jeho predstaviteľ Tomáš Dastlík vôbec nechytal a jeho postava ostáva plochá a bez výrazu. Ku koncu je to už lepšie, aj nejakú slzičku vyroní a publikum je nadšené. Tlieskačka hercov vyzve ku klaňačke šesť (6!) krát. No tak fajn.

19.00, Divadlo Jiřího Myrona, predstavenie *Fantom Morrisvillu aneb Píseň děsu*. Ten istý režisér, ten istý scénograf, ešte väčšia nuda. Pokým Onegina ešte držal text, tu už nemá kto alebo čo zachrániť toto vskutku desivé predstavenie. Ani herci, ani scéna a už vôbec nie pán režisér. Dnes sa rozhodol svojou paródiou na zošitové romány a detektívky unudiť svoje publikum k smrti. Píseň děsu je v tomto prípade nadmieru výstižný názov. Plný hrôzy unikajú diváci s divadla. Vlastne tuším to bolo celkom podarené predstavenie.

Večer je stretnutie študentov divadelných vied v skúšobni Divadla Jiřího Myrona. Škoda, že aj napriek neúnavnej propagácii sa ich tu zišla len hŕstka. Iste by bola diskusia oveľa zaujímavejšia a ohnivejšia a výrazy teatralnosť a teatralita, podobné zvukom ale nie významom, by neboli jediným diskusným bodom.

Zajtra bude posledný deň, kedy bude možnosť zhladať predstavenia. Dúfajme, že vyvrcholenie festivalu bude skutočným divadelným (nie teatrálnym!) zážitkom.

Deň 4

Dnes je sobota, strč hlavu do divadla! Ísť do divadla s očakávaním je veľmi zradná vec a pre divadelného vedca nevhodná. Ale čo už keď idete na Georga Taboriho. Tak vkladáte nádeje a tešíte sa a potom tam už len sedíte a vychutnávate si a potom po predstavení sa opäť tešíte,

že vám to vyšlo a do kamery povieť že to bolo najlepšie predstavenie celého festivalu.

Iný človečik, vedec či nevedec si predstavenie nevychutná, nebaví ho, postavy sa mu nezdarujú dostatočne rozohrané, najmä hlavná postava (alebo druhá hlavná, teda postava režiséra alias Jan Fišar) je neporovnateľne slabá k ostatným hereckým výkonom, ako napríklad skvelý Goldberg (René Šmotek). Aj tak boli *Goldbergovské variácie* v réžii Ivana Krejčího silným zážitkom.

Večer v Divadle Jiřího Myrona. Na programe je *Cabaret*. Tematické spojenie *Goldbergovských variácií* a *Cabaretu* je neprehľadnuteľné, no ako posledné predstavenie festivalu by sa hodilo niečo nadľahčenejšie. A hlavne pompeznejšie, čím v podstate muzikál *Cabaret* je. Režisérovi Petrovi Gáborovi sa to žiaľ nepodarilo a muzikál dnes večer znel slabo a nevýrazne.

Posledný večer sa nesie aj v znamení stretnutia všetkých divadelníkov, hercov, teatrológov, študentov aj kritikov v divadelnom klube Divadla Jiřího Myrona. Škoda, že aspoň polovica z nich neprišla na piatkové prednášky, ale aj toto bolo miesto milých stretnutí a rozhovorov.

OST-RA-VAR 2008 bol príjemným zážitkom, veľa divadla, veľa dojmov a hlavne veľa dôvodov vrátiť sa tam aj o rok!

Festivalové dojmy zhrnula a prehodnotila študentka divadelnej, filmovej a mediálnej vedy z Viedne Andrea Ozábalová

OST-RA-VAR, 12. ročník festivalu ostravských činoherných divadiel, 27. 2. – 2. 3. 2008

<http://www.ndm.cz/ostravar.php>

<http://www.vetrnemlyny.cz/rozrazil/online/>

Súťažné inscenácie Novej drámy 2008 sú už známe!

Dramaturgická rada v zložení Anna Grusková, Dáša Čiripová a Peter Scherhauser uzavrela k 1. marcu 2008 výber inscenácií na festival Nová dráma / New Drama 2008. Členovia rady vybrali spomedzi takmer päťdesiatich inscenácií súčasnej drámy, ktoré uviedli profesionálne divadelné súbory na Slovensku od 15. marca 2007.

Od 9. do 14. mája 2008 sa v Bratislave na 4. ročníku festivalu inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy Nová dráma / New Drama 2008 predstavia tieto inscenácie:

Iveta Horváthová: *FETIŠISTKY*, Činohra SND Bratislava
Marguerite Durasová: *INDIA SONG*, Divadlo Aréna Bratislava

Eduard Kudláč: *NAKŔM HADA NA SVOJEJ HRUDI* (sentimentálny koncept / skica), *PART I: STAMINA REPORT*, Phenomenontheatre & Stanica Žilina-Záriečie, Žilina
Christopher McKey: *NARODENINY*, Divadlo SKRAT Bratislava

Roman Polák: *PIARGY*, Divadlo A. Bagara Nitra
Roland Schimmelpfennig: *PREDTÝM/POTOM*, Slovenské komorné divadlo Martin

Jozef Belica, Tňa Brederová, Henrieta Hanzalíková a Matej Lauko: *REDUKCIA (AZAS)*, Divadlo Fórum a S.T.O.K.A., Bratislava

Conor McPherson: *RUM A VODKA*, Divadlo Kontra Spišská Nová Ves

David Mamet: *SEXUÁLNA PERVERZITA V CHICAGU*, Divadlo Malá scéna VŠMU, Bratislava
 Michal Ditte: *TERRA GRANUS*, Divadlo Pôtoň, Levice

Hlavný súťažný program doplní celý rad sprievodných podujatí (zahraničná sekcia Focus Rusko, odborná konferencia, výstavy, off-program, projekt Dramaticky mladí, vyhlásenie víťazov súťaže Dráma 2007 a Divadelný Trojboj, nočný hudobný klub). Odborná porota festivalu rozhodne o udelení štyroch festivalových cien: *Ceny za najlepšiu inscenáciu súčasnej slovenskej hry*, *Ceny za najlepšiu inscenáciu súčasnej svetovej hry*, *Ceny za dramaturgiu a Ceny Prekvapenie Novej drámy*. Bratislavskí diváci svojím hlasovaním rozhodnú o *Cene bratislavského diváka*, ktorú odovzdáva primátor Bratislavy Andrej Ďurkovský. Anna Grusková, predsedníčka Dramaturgickej rady festivalu Nová dráma / New Drama 2008 k výberu súťažných inscenácií hovorí: „*Súčasná dráma je na Slovensku veľmi živá a často sa inscenuje, a zaujímavé je, že predovšetkým súčasná slovenská dráma. Vo väčšine prípadov však ide o autorské inscenácie pôvodných textov. V porovnaní s minulým ročníkom výrazne narástol počet adaptácií prozaických diel a autorských úprav cudzích textov. Inscenačný prístup je však podľa môjho názoru dost konzervatívny, aj v tzv. alternatívnych divadlách.*“

(*Divadelný ústav, ao*)

Topvar Rock Fest 2008

Prípravy letných hudobných festivalov sú v plnom prúde. Na obľúbený Topvar Rock Fest zavíta tento rok slávna thrashmetalová skupina Slayer. Táto americká kapela je prvým lákadlom z množstva zahraničných hviezd, ktoré sa predstavia v dňoch 27. a 28. júna v areáli Zelená Voda neďaleko Nového Mesta nad Váhom. Ďalšie mená skupín budú zverejnené v najbližšom čase. Známe sú aj mená českých a slovenských interpretov. Medzi nimi nechýbajú nitrianski Desmod alebo česká skupina MIG 21. Okrem nich si na dvojdnovej akcii zahrajú Konflikt, Cliché, Arzén, Street Spirit, Hudba z Marsu a iné.

(*ao*)

Výsledky ankety OTO 2007

12. marca v historickej budove Slovenského národného divadla vyhlásili výsledky 8. ročníka slovenskej televíznej ankety OTO 2007 – Osobnosť televíznej obrazovky. Sošky OTO boli rozdane v 14 kategóriách.

Osobnosťou televízneho spravodajstva sa stal Rastó Žitný. Sošku v kategórii Osobnosť TV šport, tak ako minulý rok, získala Lenka Čviriková-Hriadelová. Po roku si prevzala OTA za publicistiku opäť Zlatica Puškárová. Najlepšou humoristkou roka sa stala Petra Polnišová, ktorá zároveň získala cenu Absolútny OTO. Najlepšou moderátorkou zábavných programov v roku 2007 bola, tak ako aj v roku 2006, Adela Banášová. Ani v kategórii spevák a speváčka sa výsledky oproti predchádzajúcemu roku nezmenili. Najlepšími speváčkami sa aj tentoraz stali Katka Knechtová zo skupiny Peha a spevák Kuly zo skupiny Desmod. V kategórii herečka zvíťazila tak ako vlni Zuzana Fialová, v kategórii herec zvíťazil Tomáš Mašťalír. Seriál *Susedia* dostal hneď dvoch OTOv – kategórii Zábavný program a Program roka 2007. Do Siene slávy, v ktorej sú významné

osobnosti televíznej tvorby, vstúpil Karol Machata. Ceny týždenníka *Život* za publicistický program a zábavnú reláciu získali *Téma dňa* a *Mafstory*.

(*ao*)

Nové bratislavské medzinárodné divadlo Meteorit

Otvorilo svoje brány publiku premiérou Euripidových *Bakchantiek*. Antický príbeh boha Dionýza, ktorý ako dieťa boha Dia a smrteľníčky z Téb hľadá uznanie v meste svojho pôvodu, zaujal režiséra Róberta Csontosa svojou aktuálnosťou.

Hovorí napríklad o tom, aká je tragédia, keď človek nie je otvorený natoľko, aby dokázal prijímať nové veci napriek tomu, že ho priťahujú, alebo keď sa človeku nedostane zaslúženého uznania, či keď sa dve pravdy stretnú bez toho, aby mali chuť a vôľu sa spoznávať.

Ako sa režisér Csontos vyjadril, situácie v tejto hre sú také tragické, že nad nimi človek môže plakať alebo sa im smiať. Z tejto myšlienky vychádzajú *Bakchantky*, ktoré naskúšal s medzinárodným súborom v nových priestoroch na Čulenovej ulici v Bratislave. Deväťčlenná česko-slovensko-maďarsko-americká herecká zostava našťudovala hru v materinských jazykoch a vytvorila na javisku aj živú kapelu.

Na návrhu scény s tímom spolupracovala Zuzana Zacharová, kostýmy navrhla čerstvá absolventka módného návrhárstva Monika Vontszemüová, hudobnú dramaturgiu robil Martin Rausch. V úlohe Dionýza sa predstaví režisér a niektoré monológy v jeho podaní odznejú aj v gréčtine. Podľa režiséra sú všetky dôležité repliky v slovenčine a češtine, takže s porozumením v jazyku by podľa neho nemal byť problém.

(*ao*)

Zomrel Rudolf Čižmárík

10. 3. v ranných hodinách zomrel spisovateľ, publicista a básnik Rudolf Čižmárík. Narodil sa 18. júla 1949 v Šopro ni. Na Filozofickej fakulte UK v Bratislave vyštudoval estetickú výchovu a slovenský jazyk, po skončení štúdií pôsobil v normalizačných rokoch ako redaktor literárnej redakcie v bratislavskom rozhlase, od roku 1979 ako redaktor oddelenia kultúry v denníku *Pravda*.

Po revolúcii ostal v slobodnom povolání, neskôr pracoval v TASR, bol riaditeľom Knižnej distribúcie Hrebenda Národného literárneho centra v Bratislave, pracoval v galérii Miro a vo vydavateľstve Remedium. Viedol aj vydavateľstvo Alexandra zamerané na pôvodnú literatúru.

Dominantou Čižmáríkovej tvorby bola poézia, predovšetkým intímna lyrika na pozadí jestvujúcich životných protirečení. Debutoval zbierkou *Kamenné úžasy* (1970), v roku 2003 mu vyšiel výber z tvorby *Nahé nohy*.

Bratislavské jazzové dni budú aj na jar

Celovečerný program tohtoročnej novinky – jarných jazzových dní – bude v Žiline (Holliday Inn, 11. 4. 2008), Košiciach (Infinity Arena, 12. 4. 2008) a Bratislave (PKO, 13. 4. 2008), a navyše 14. apríla zahrá v Bratislave fenomenálny basgitarista a spevák pôvodom z Kamerunu Richard Bona.

Festivalový program otvorí skutočná slovenská super-skupina tvorená univerzálnymi hudobníkmi – klávesistom Mariánom Čekovským, gitaristom Henrym Tóthom a bubeníkom Emilom Frátrikom. Zostavu doplní saxofonista, trubkár a spevák Alexander Sási. Ich dravý set bude tým najlepším intrmom večera, ale zďaleka nie posledným silným zážitkom.

Brazíľčanka Lygia Campos prinesie na Slovensko ohňostrojom world music – hudbu, založenú na bossa nove, tangu, ale aj jazze či hudobnom štýle fado (portugalská ľudová hudba) zmixovaných v atraktívnom koktejli.

Peter Lipa je pre mnohých Slovákov synonymom džezu, aj keď v posledných rokoch hrá skôr pop, ovplyvnený džezom, funkcom a soulom. Teraz sa predvedie s medzinárodnou zostavou, okrem kmeňových hráčov Martina Gašpara a Michala Žáčka ho na klávesy bude sprevádzať jeho syn Peter. Hostami sú skvelý taliansky gitarista Ruggero Robin a legendárny perkusionista Mino Cinelu, ktorý hral s celým radom hviezd džezu aj popu (Miles Davis, Sting, Pat Metheny a iní).

Vyvrcholením programu bude basgitaristka a speváčka Rhonda Smith, dlhoročná členka skupiny Princea. So svojou kompletne čiernou kapelou zahrá hudbu, vychádzajúcu z fonku, takže záver jarných džezových dní bude v znamení autentického groovu.

Lasica a Polívka v novej hre

Divadlo L+S uvedie tento rok tretiu premiéru, hru z pera francúzskeho dramatika Samuela Benchetrita pod názvom *Mínus dvaja*. Hra o osamelých ľuďoch, kde každý niečo hľadá, predovšetkým však lásku, je hereckým koncertom Milana Lasicu a Bolka Polívku. S nápadom uviesť práve túto hru prišiel režisér Juraj Nvota, ktorý uviedol, že mal pocit, že sa hodí práve týmto dvom priateľom. Priateľov hrajú aj na javisku. Ich priateľstvo sa zrodilo v čase blížiacej sa smrti. Obaja majú rakovinu a rozhodnú sa ešte niečo zažiť a tak spolu utečú z nemocnice. Zisťujú, že ľudia, ktorých cestou stretávajú, sú síce zdraví, ale možno ešte nešťastnejší ako oni dvaja. Téma smrti a bolesti je síce vážna, ale diváci neuvidia tragédiu či drámu, herci predvedú aj vtipné scény. Lasica aj Polívka odohrajú celú hru v pyžamách a papučkách. Hra vznikla v koprodukcii s divadlom Bolka Polívku v Brne a bude sa striedavo hrať aj tam. Vedľajšie postavy hrajú Petra Polnišová a Peter Šimun (v brnenskej verzii J. Čvančarová a M. Hofmann). Premiéra bude 14. marca v Štúdiu L+S v Bratislave. Zaujímavé je, že autor hry, ktorá je o smrti, má len 36 rokov. Samuel Benchetrit sa venuje nielen divadlu, ale aj filmu a literatúre. Postavu v hre *Mínus dvaja* napísal pre Jeana-Louisa Trintignant. (ao)

Festival Hory a mesto v Bratislave

Výber najlepších filmov z vancouverského Festivalu horských filmov budú môcť vidieť diváci na filmovej prehliadke *Hory a mesto*, ktorá sa bude konať 24. až 27. apríla v bratislavskom Auparku. Riaditeľ festivalu vo Vancouveri Alan Formánek je aj programovým riaditeľom bratislavského festivalu. Prepojené festivaly sú preňho možnosťou, ako priniesť divákovi na Slovensko filmy s horskou tematikou z celého sveta.

Okrem britského filmu Joea Simpsona a Louise Osmond *Volanie ticha*, ktorý tento rok vo Vancouveri získal cenu Grand Prix, sa bude v Bratislave premietiť aj film *Vlastnou silou* od Švédky českého pôvodu Renaty Chlumskej o jej prechode okolo USA na morskom kajaku a bicykli za 439 dní.

Najlepší kanadský film *Ladové jaskyne* v réžii Willa Gadda je o objavnom lezení v ľadových jaskyniach. Film *Zima v Patagónii* zachytáva britských lezcov Andyho Kirkpatricka a Iana Parnella pri ich opakovanom pokuse zdolať Torre Egger v Patagónii. Portrét *Kráľovskej línie* o zázračnom dieťati skalného lezenia sleduje Chrisa Sharmu pri jeho lezeckých objavoch. V kategórii horská kultúra zvíťazil film *Zlato Himalájí – Život Nomádov v Ladakhu*. Zvláštne uznanie poroty si odniesol film *20 sekúnd radosti* o nórskej profesionálnej bejsdzumperke Karine Hollekim.

Filmovú prehliadku festivalu dopĺňa výber najnovších slovenských filmov. Tento rok sa ich do súťaže prihlásilo až pätnásť. (ao)

Narodeniny Milana Sládka

Vitalita a dobrá nálada viditeľne sprevádzajú Milana Sládka, ktorý nedávno oslávil okrúhle sedemdesiate narodeniny. Pri tejto príležitosti navštívil mím, dlhodobo žijúci v nemeckom Kolíne nad Rýnom, rodné Slovensko.

V prvú marcovú sobotu odohral v takmer zaplnenej sále Opery a Baletu SND svoje *Nové sólopantomímy*. O víkend neskôr sa predstavil v päťčlenom tíme pred preplneným hľadiskom historickej budovy SND. S mladými kolegami uviedol rekonštrukciu Mozartovej hudobnej partitúry s názvom *Pantolon a Kolombína*. Sám si v nej zahrál Pierrotu po boku Olgy Feldekovej mladšej, Martina Kusendu, Juraja Benčíka a Markusa Koflera.

Pantomíma, naštudovaná pri príležitosti Roku Mozarta pred dvoma rokmi, zožala vo viacerých európskych mestách úspech u kritiky aj u divákov. Lahký, úsmevný príbeh lásky, vyjadrený rečou tela, umocnila pôsobivá scéna a práca s niektorými nápaditými rekvizitami.

Priamo na javisku sa po predstavení odohralo ešte niekoľko konkrétnych foriem gratulácie. Ľubomír Feldek odovzdal oslávencovi obraz od Albína Brunovského, ku ktorému maliara inšpiroval mím ešte pred rokmi, Martin Babjak sa ukázal vo vlastnej pantomimicko-speváckej kreácii, a napokon prišla aj Darina Laščiaková, ktorá mimovi podľa jeho slov pripomenula pesničkami detstvo. (ao)

Ceny Zlatá nota sú už rozdané

Vo štvrtok večer 6. 3. sa v Bratislave už po piatykrát odovzdávali ocenenia Zlatá nota Slovenskej sporiteľne pre talentovaných interpretov klasickej hudby do 35 rokov. Tento rok ich získali zástupkyňa koncertného majstra Slovenskej filharmónie Yveta Slezáková, 1. hobojsista Slovenskej filharmónie Robert Holota, altistka Slovenského filharmonického zboru Mária Kováčová a 1. klarinetista Štátnej filharmónie Košice Martin Švec. Koncert víťazov sa bude konať 18. apríla v Malej sále Slovenskej filharmónie. (ao)

Čarodějales na brnenskej Riviére!

Na prelome mesiacov apríl a máj, 30. 4. 2008, sa na brehu rieky Svatky v brnenskom areáli Riviéra uskutoční jednodňový open-air festival, na ktorom bude súťaž o najkrajšiu masku čarodejnice, ale hlavne na ňom vystúpi veľa zaujímavých skupín. Program o 15.00 hodine zahájí speváčka Jana Lota, ďalej budú pokračovať Holly Rollers, Elektrick Mann a Airfare. O 18.00 veľa fanúšikov iste poteší koncert skupiny Sunshine, za ním budú pokračovať skupiny Showstation, populárna skupina Vypsaná fiXa, skupina Anime a headlinerom večera bude skupina Wohnout. Večer ukončí skupina -123 Minut. Vstupenky sa dajú zakúpiť v sieťach Ticketstream a Ticketpro v predpredaji za 190 Kč, na mieste za 250 Kč. Večerom povedie moderátor Pavel Anděl. Záštitu nad podujatím prevzali: 1. nám. hejtmana Jihomoravského kraja Ing. Milan Venclík a prorektor VUT v Brne doc. RNDr. Miloslav Švec, CSc. (ao)

Nová školská reforma už istá

Školský zákon, ktorý má byť základom očakávanej reformy školstva, postupuje do parlamentu, 5. 3. s ním súhlasila vláda. Školy tak od septembra 2008 čaká prvá zásadná zmena od roku 1989. Zatiaľ sa začne len prvákmi, piatakmi a prvákmi stredných škôl.

Minister školstva Ján Mikolaj si získal takmer hladkú podporu svojich kolegov. So zákonom súhlasili, hoci ešte týždeň predtým o ňom vládni legislatívcovia pre množstvo pripomienok prerušili rokovanie. Na zákon školy čakali už roky, ale teraz sa zľakli rýchlosti, s akou chce minister školstva Ján Mikolaj z SNS reformu naštartovať.

Zákon naznačuje, že slovenské školstvo sa má prispôbiť moderným trendom. Školy by už nemali žiakov učiť memorovať vedomosti, ale analyzovať a riešiť problémy. Stanovuje si to v cieľoch vzdelávania.

Ako a koľko sa budú žiaci učiť, zákon nehovorí. Určí to až štátny vzdelávací program, ktorý predpíše, ktoré vedomosti by mal ovládať každý žiak. Školy si podľa neho pripravujú svoj vlastný program vyučovania. Mikolaj im zaručuje slobodu, aj keď až od vyšších ročníkov.

Pri prváčikoch si školy podľa svojich predstáv odučia len štyri z osemnástich hodín. Zato v posledných dvoch ročníkoch zostane gymnáziám až polovica hodín na vlastný program. Mikolaj hovorí, že takto si to vyžiadali samotné školy.

Riaditelia škôl sa zhodnú, že zákon je dôležitý, kľúčová však bude obsahová zmena. Sťažujú sa na časový stres, do ktorého ich ministerstvo dostáva.

Štát stále neurčil, čo majú žiaci povinne vedieť, a teda ani školy niekoľko mesiacov pred spustením reformy nevedia, ako nastaviť svoje programy. Mikolaj sľubuje, že v máji by štátny program mohol byť hotový.

Obsahová reforma nezabezpečí zmenu prístupu učiteľov k žiakom. Vekový priemer učiteľov sa pohybuje medzi 40 a 50 rokov. S modernými prístupmi vo vyučovaní sa väčšina stretla len v teórii na vysokej škole. Mikolaj chce učiteľov preškoliť, riaditelia však veľké očakávania nemajú. Sľubuje i finančné zvýhodnenie, ale nehovorí, o koľko si polepšia. Riaditelia sa obávajú, že to dopadne ako pri cudzích jazykoch. S ich výučbou sa má začať od tretieho ročníka, ale ministromi chyba zhruba 1 500

učiteľov, preto chce, aby si kvalifikáciu rozšírili učitelia prvého stupňa. (ao)

Shellwoy nahrali druhý album *The Love*

Slovenská dark popová kapela Shellwoy vznikla ešte v roku 1992, prvú nahrávku vydala o rok neskôr. Nasledovala dlhá cesta nevyšliapanými chodníkmi, neskoršie pozitívne ohlasy prevažne v českej tlači. Pripodobnenia k anglickým Suede i gothic rocku sú v istom zmysle na mieste, ide o pocitovú muziku, často zahalenú do smutného, trúchliaceho rúcha, ale ani jedno presne nevystihuje štýl, akým Shellwoy znie. Paradoxne po vyše desiatich rokoch od vzniku boli Shellwoy Akadémiou slovenskej populárnej hudby nominovaní na Objav roka. Nálepku „slovenská populárna hudba“ ale, našťastie, vždy obchádzali. Potvrdzujú to aj novou platňou *The Love*. Shellwoy tu znejú v nasledujúcom zložení: elektrické a akustické gitary hrá Mário Oravský, na basgitare a harmonike počut Ivana Galanského a brat speváka Michal Rostas hrá na perkusiách. Dôležité je aj obsadenie prizvaných albumových hostí, programming obstaral Karol Mikloš, ktorý už s kapelou spolupracoval v minulosti a pomohol aj k celkovému zvuku tejto nahrávky, počut tu aj výborné výkony Milana Súkeníka (saxofón a klarinet) či trubkára Martina Ďurčinu.

Všetko chce svoj čas a dlhé obdobie od zrodu kapely po druhý album je v prípade Shellwoy pozitívom. *The Love* prináša trinásť zvukovo vycibrených pesničiek, spievaných zásadne po anglicky, čo v prípade väčšiny slovenských kapiel nebudí dobrý dojem. Dobrá angličtina však do týchto temnejších aranžmánov sadne výborne. Mimochodom, pri vnímaní zvuku Shellwoy sa viackrát vynárajú paralely, napríklad s hudbou Depeche Mode či spevom Morrisseyho. Neprekvapuje preto, že viacerí členovia označujú tieto mená za svoje obľúbené.

Pilotný singel *Golden @age* odsýpa v správnom tanečnom tempe a jeho text nekíše iba po povrchu. „Niekedy mám pocit, že už to ďalej neunesiem / lož, že sme slobodní, ťa prebodáva,“ spieva frontman Tibor Rostas (vokály, syntetizátory, akustická gitara) s presvedčivou melanchóliou. Celkom vydarený electro pop. Ale potvrdenie toho, že melanchólia v tvorbe Shellwoy nie je prvoplánovou záležitosťou, sa dostaví na iných miestach platne. Ubolenosť v skladbe *Tired Of Life* podčiarkujú dychové nástroje, elektronika ide ruka v ruke s nenápadnými perkusiami. V druhej polovici platne Shellwoy viackrát zachádzajú do pomalších temp. Piesne *No Tree Can Grow To The Sky* a *Mother* presahujú do relaxačnej a meditatívnej atmosféry, *Endorphine* mierne osvieži striedaním energických trúbok a elektronickej hmloviny.

Pri počúvaní týchto a ďalších experimentátorských vecí na um zídu niektoré polohy Free Faces alebo aj Davida Sylviana. Príjemné, no často príliš rozvláčne počúvanie, škoda, že niektoré piesne po odznení za sebou zanikajú pre svoju jednotvárnosť.

Podobne ako zvukovo a nástrojovo je platňa vycibrená aj graficky. Konceptuálne fotografie Mishu Gordina ilustrujú spevákove texty a sú pekným obohatením bookletu. Súčasťou CD je aj videoklip Ivety Grófovej k prvému singlu *Golden @age*. (ao)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
Tel./fax: ++43 1 604 87 04
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)
e-mail: novacek.wien@aon.at

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností. Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolská župa rakouská

www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokolský adresář

na
www.sokol-wien.at

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 17:45

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odběžená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pátek	18:00 – 19:30	stolní tenis
-------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 19:30	odběžená (muži)
	19:30 – 21:00	nohejbal (muži)
Středa	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň III/XI

Informace pro zájemce o volejbal:

N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80,
e-mail: K.Sterba@gmx.at

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)
---------	---------------	-------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00.

Hosté vítáni.

Info: WernerKallin, tel. 01/968 20 53

nový e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti
	18:00 – 19:00	showdance
	19:00 – 20:00	aerobic
	21:00 – 22:00	fotbal
Středa	19:00 – 21:00	odběžená (mix, Sokol III)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	ladypower
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: Dipl. Päd. Ing. F. Kalousek, tel. 01/81 34 333 (přes den), franz.kalousek@tele2.at

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sportovní gymnastika (žactvo)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

Info: tel. 01/480 13 57

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:00 – 18:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy a muži)
Středa	18:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	18:00 – 19:15	žactvo
	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI

21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	19:00 – 21:20	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Sokolská župa rakouská pořádá o víkendu 19. – 20. dubna župní turnaj ve stolním tenisu.

Místo konání: tělocvična, 1170 Wien, Steinerlg. 7
Sobota: ženy a žactvo
Neděle: muži
Bufet zajištěn
Podrobnější informace podá a přihlášky přijímá
br. Stanislav Šterba, tel. 0650-9679090 nebo
e-mail: s.sterba@gmx.at

Sestry a bratři,
Sokolská mládeži,
krajané a příznivci!

Jako každým rokem bude i letos
o Svatodušních svátcích
ve dnech 10. – 12. května 2008
tradiční sokolský sraz

Tyršův Oetz 2008

Již 35 let se scházíme každoročně v Oetzu v Tyrolích v místech, kde roku 1884 tragicky zahynul Dr. Miroslav Tyrš, zakladatel Sokola.

I letos na nás čeká volejbal, nohejbal, běh a cvičení. I pro ty nejmenší máme rozcvičku. Dva táboráky nám dají pak možnost sokolského setkání a společného posezení. Zpěv u táboráku jistě přispěje k naší dobré náladě! Vrcholnou událostí pak bude společný pochod k Tyršovým deskám nad peřejemi Achy.

Účast na tomto srazu je pro každého Sokola vítaná příležitost se v krásné přírodě setkat se Sokoly z našich sousedních zemí.

Na shledanou v Oetzu!

NAZDAR!

Jaroslava Nováčková
vzdělavatelka
Sokolské župy Rakouské

Sokolská župa rakouská
Nováček
starosta SŽR

Valná hromada Sokolské jednoty 12/15

9. 3. 2008 se konala v klubovně sokolovny v 10. okrese valná hromada Sokolské jednoty 12/15. Starostou byl opětně zvolen br. ing. Fr. Kalousek, ostatní členové výboru zůstali

také nezměněni. Starosta připomenul, že jednota 12/15 slaví v tomto roce stodvacáté výročí založení a informoval o připravovaných slavnostních akcích. Kyticí, básní a gratulací byl poctěn čestný člen jednoty br. Kalousek sen., který v těchto dnech oslavil své 80. narozeniny. Během schůze byl vystaven i první prapor jednoty.

Nový výbor Sokolské jednoty 12/15 s čestnými členy

Valná hromada Sokola Vídeň XVI/XVIII

V sobotu 8. března se konala v tělocvičně ve Steinerlgasse valná hromada jednoty XVI/XVIII.

Nový výbor Sokola Vídeň XVI/XVIII

Nově zvolený výbor:

Čestný starosta: br. Vilém Kadlec, čestná členka výboru: ses. Blanka Žmolová, starosta: br. dr. Tomáš Frey-Materna, 1. místopředseda: br. Rudolf Křenek, 2. místopředseda: ses. Hana Kostohryzová, náčelník: br. Rudolf Křenek, náčelnice: ses. Věra Böhmová, vzdělavatelka: ses. Mag. Ilona Mühlbergerová, jednatel: br. Vilém Kostohryz, místopředseda: br. Michael Kostohryz, zapisovatelka: ses. Dana Šulová, pokladník: br. Pavel Pros, místopokladník: br. Tomáš Kostohryz, matrikářka: ses. Dana Šulcová, praporečník: br. Jan Mühlberger, revizoři: br. Petr Kadlec a br. Miroslav Šnajdr. Členové výboru: ses. Eva Fuchsová, ses. Libuše Krakovičová, br. Mag. Pavel Rodt, br. dr. Alexandr Lapin, br. Mag. Daniel Stanke a br. Pavel Vlček.

Václav Klaus: Na olympiádu nejedu, ale motivací není hrozba Číně

Prezident Václav Klaus se nepojede podívat na letní olympiádu do Číny, píše na svých stránkách www.klaus.cz. Uvádí, že jeho motivací ale „není hrozba Číně“. Současně se zmínil o tom, že jako celoživotní sportovec je proti politizaci sportu a proti závodění v tom, kdo udělá olympiádu velkolepější.

Předseda Českého olympijského výboru Milan Jirásek o neúčasti hlavy státu ví. ČTK řekl, že ho to mrzí, protože prezident je vždy pro tým sportovců povzbuzením. Hrad se k důvodům neúčasti nevyjádřil.

Po pražském primátorovi Pavlu Bémovi (ODS) a ministrovi školství Ondřeji Liškovi (Strana zelených) je Klaus dalším českým politikem, který neplánuje účast na letních hrách. Český olympijský výbor vždy zve hlavu státu, premiéra a ministra školství, uvedl Jirásek. Předseda vlády Mirek Topolánek (ODS) zatím neuvažuje o tom, že by nejel. Vláda odsoudila násilí v Tibetu. *kb*

Fotbalový vlak pokřtil Panenka

Vlakovou soupravu, která bude vozit při letošním mistrovství Evropy ve fotbale české fanoušky na trasách Brno – Vídeň a České Budějovice – Linec nakonec pokřtila v Brně osoba nanejvýš povolovaná – bývalý československý reprezentant Antonín Panenka. Hlavní hrdina slavného finále mistrovství Evropy v Bělehradě v roce 1976, kde československý tým vybojoval zlaté medaile, ve své osobě symbolicky spojuje tradice českého i rakouského fotbalu – jeho léta strávená v dresu Rapidu Vídeň rozhodně nemohou být jen tak zapomenuta. Ostatně i samotný Antonín Panenka právě na tuto okolnost při křtu výslovně upozornil.

Celý obřad však trochu narušila drobnost, s níž se cestující na cestě mezi Českou republikou a Vídní setkávají bohužel stále dost často – lokomotiva, která se pyšní titulem nejrychlejšího vozu na kolejích, dorazila se zhruba desetiminutovým zpožděním. Samozřejmě deset minut nepředstavuje nijak dlouhou dobu a v běžném provozu jde vcelku o zanedbatelné zdržení. Bohužel se však často stává, že při cestě do Prahy narůstá zpoždění o další minuty a desetiminuty a výsledkem bývá příjezd třeba o půl hodiny později, což již může komplikace způsobovat. A z tohoto pravidla nejsou bohužel vyjmuty ani nové vlaky Českých drah nazývané Pendolino. Stačí drobná oprava na trati a již mohou vzniknout poměrně závažné komplikace. Představitelé Českých drah přitom nedávno přiznali, že s poměrně rozsáhlými úpravami, a to i na koridorech pro mezinárodní vlaky, počítají ještě dalších deset let. A bohužel nejde vyloučit, že po těchto deseti letech bude zase nutno znovu opravovat právě ta místa, u kterých se s rekonstrukcí začínalo.

Nezbývá než doufat, že rakouští i čeští železničáři se alespoň v době šampionátu vytáhnou a jejich vlaky pojedou na čas. Ušetří tak fanouškům mnoho problémů a zároveň zvýší kredit své vlastní firmy u mnoha příležitostných cestovatelů. Pokud bude vše probíhat jako na drátkách, může právě evropský šampionát výrazně rozšířit zájem o cesty z České republiky do Rakouska prostřednictvím vlaků. Dochvilnost a pohodlí moderních vlakových souprav mohou konečně přesvědčit i české pasažéry, že cena nemusí být jediným faktorem při volbě dopravního prostředku pro cesty do blízké ciziny. *(MaFr)*

Lokvenc odešel ze Salcburku

Českému reprezentantu ve fotbale Vratislavu Lokvencovi angažmá v Salcburku příliš nevyšlo. Pětatřicetiletý útočník se proto raději vypravil jinam – odešel na hostování do týmu vedoucího celku švýcarské ligy FC Basilej. Jeho domovským stadionem se tak stane hřiště, na kterém letos bude zahájeno mistrovství Evropy ve fotbale

utkáním České republiky proti domácímu Švýcarsku. Ve svém věku již samozřejmě Lokvenc těžko může čekat na nějaký raketový vzestup formy, ale třeba se ve švýcarské lize dokáže lépe prosadit a především začne zase střílet góly. A koneckonců Švýcarsko jako jedna z posledních štací kariéry není až tak hrozný osud, zejména když se jedná o tým FC Basilej, který hraje na velmi slušné mezinárodní úrovni. *(MaFr)*

Lukáš Bauer vyhrál Světový pohár

Lukáš Bauer se stal prvním českým běžcem na lyžích v historii, který vyhrál Světový pohár. Zařadil se tak po bok akrobatického lyžaře Tomáše Krause a skokana na lyžích Jakuba Jandy, kteří Světový pohár ve svých disciplínách vyhráli v roce 2006. *kb*

Sudová byla v Aare druhá v paralelní jízdě v boulich

Česká akrobatická lyžařka Nikola Sudová skončila potřetí v sezóně na stupních vítězů v závodu Světového poháru. V Aare podlehla v paralelní jízdě v boulich až ve finále Japonce Aiko Uemuraové, která si čtvrtým triumfem za sebou zajistila celkové prvenství. *kb*

Skibobistka Alena Housová vítězkou Světového poháru

Česká skibobistka Alena Housová se posedmé v kariéře stala celkovou vítězkou Světového poháru. Prvenství potvrdila suverénním triumfem v závěrečném slalomu v rakouském Aigenu. *kb*

Martina Sáblíková obhájila na mistrovství světa v Naganu zlatou medaili

Rychlobruslařka Martina Sáblíková obhájila na mistrovství světa v Naganu zlatou medaili na trati 5 000 metrů. Vítězka letošního Světového poháru na dlouhých tratích se jako jediná dokázala dostat pod hranici sedmi minut. *kb*

Šárka Záhrobská skončila ve finále Světového poháru v italském Bormiu třetí

Úřadující mistryně světa lyžařka Šárka Záhrobská skončila ve finále Světového poháru v italském Bormiu třetí ve slalomu. Závod vyhrála Rakušanka Marlies Schildová, která tak udržela pozici slalomářské jedničky letošní sezóny. Velký křišťálový glóbus za celkové prvenství v SP si zajistila Američanka Lindsey Vonnová. Záhrobská obsadila třetí místo a popáté v kariéře skončila v závodě SP na stupních vítězů. *kb*

Pančochová juniorskou mistryní světa

Snowboardistka Šárka Pančochová se stala juniorskou mistryní světa v neolympijské disciplíně Big Air. Postarala se tak o největší český úspěch v historii juniorských šampionátů, když předčila druhé místo Michala Novotného ve snowboardcrossu z roku 1999. *kb*

Trenér Brückner po Euru u fotbalové reprezentace skončí

Trenér fotbalové reprezentace Karel Brückner po červnovém evropském šampionátu v Rakousku a Švýcarsku skončí po šesti letech ve funkci. Brückner to překvapivě oznámil na tiskové konferenci v Praze. „Třicet čtyři let u trénování, to je dostatečně velká zátěž,“ řekl Brückner. S reprezentací uspěl v každé ze tří kvalifikací. kb

Ceny fair play dostaly Fikotová a Růžičková

Olympijské vítězky Věra Růžičková a Olga Fikotová-Connollyová obdržely hlavní ceny Českého klubu fair play za minulý rok. Gymnastka Růžičková, která má zlato ze soutěže družstev na OH 1948 v Londýně, i diskarka Fikotová, jež vyhrála v Melbourne o osm let později, byly na slavnostním vyhlášení v Praze oceněny za své celoživotní postoje. Hlavní cenu za čin fair play dostal kvadriatlo-

nista Miroslav Podborský, jenž v boji o titul na mistrovství světa počkal na soupeře, který vyběhl z depa nesprávným směrem. Za sportovní kariéru v duchu fair play byli oceněni rovněž desetibojař Tomáš Dvořák a sportovní lékař Jaromír Jiřík, který už od osmdesátých let otevřeně bojoval proti podávání dopingových látek. kb

Jaroš s Hrubým se chystají na Dhaulágirí a Annapurnu

Jeden z nejlepších českých horolezců Radek Jaroš, který má na svém kontě šest zdolaných osmitisícových vrcholů, odjel se svým horolezeckým kolegou Zdeňkem Hrubým na více než dva měsíce do Himálaje. Cílem expedice je sedmá nejvyšší hora světa, 8 167 metrů vysoká Dhaulágirí. Pokud by se dvoučlenné výpravě podařilo vystoupit na vrchol, pokusí se ještě o zdolání další osmitisícovky Annapurny (8 047). Na Dhaulágirí Jaroš byl již v roce 2006, ale 200 metrů před vrcholem se musel vrátit. kb

Italové, nekradte!

S pocitem hluboké křivdy stále vzpomínají mnozí Češi na nápisy v některých rakouských obchodech začátkem devadesátých let, které je v jejich rodné řeči vybízely, aby nekradli. A s nevolí reagují i na některé průzkumy, z nichž údajně vyplývá, že počet drobných krádeží v českých supermarketech je podstatně vyšší než v mnohých evropských státech. Do běla je rozpalují také zprávy z části rakouského bulvárního tisku, které termín zloděj téměř synonymizují s výrazem Čech. Tyto dlouhodobě zakořeněné stereotypy se daří odstraňovat jen velmi pomalu. Prodači v malých obchůdkách v české metropoli však nyní naopak čelí podle svých slov přímo zlodějské invazi z ciziny. Paradoxně se přitom nejedná o žádné občany ze zemí „třetího světa“ nebo o čerstvé členy Evropské unie z Bulharska nebo Rumunska, ale o lidi pocházející z jednoho z pyšných států tzv. staré patnáctky. Ne, nemusíte se obávat, že by snad dělali v Praze ostudu nějakí lidé s rakouským pasem. Problémy totiž nezpůsobuje nikdo jiný než mohutné výpravy v mnoha případech nepříliš dobře vychovaných italských středoškoláků. Ke krádežím je nenuť hlad či bída, prostě jde pro ně o jakousi adrenalinovou hru. Když jsou chyceni, prostě jen prohlásí, že šlo o žert a v příštím krámku pokouší štěstí znovu. Mnoho prodejců je už z nenechavých Italů zoufalých – nic nepomáhají stížnosti u pedagogického doprovodu, který u mladíků z Apeninského poloostrova většinou nemá žádnou autoritu. Ani zákony nedělají nenechavcům zrovna těžkou hlavu – prakticky nikdy nezpůsobí škodu přesahující 5 000 korun, tedy hranici, za níž končí pouhý přestupek a začíná skutečný trestný čin. Mohou tak pouze dostat blokovou pokutu, jejíž výše pro zámožnou mládež znamená doslova směšný obnos. A italské velvyslanectví – to samozřejmě také nezná způsob, jak mládež své země přimět k tomu, aby nedělala ostudu v cizině. Místo toho se zmohli italská diplomata jen na velmi trapnou výmluvu, když podle českého tisku poukázali na stále početné případy okradených italských turistů. Někteří podnikatelé proto nyní zvažují, že podle výše zmiňovaných vzorů rakouských

obchodníků z počátku devadesátých let dají do svých provozoven italsky psané cedulky s nápisem Italové, nekradte! Je však otázka, zda by i toto opatření mělo žádoucí efekt. Lze s úspěchem pochybovat, že by se nenechaví mladíci po spatření podobných cedulek nějak zastydělí a svého hnusného počínání zanechali. Je třeba se ptát, zda by to jen nevedlo k pocitu křivdy u ostatních zcela poctivých turistů, podobně jako tomu bylo u Čechů před patnácti a více roky. Na druhou stranu by však asi nebylo od věci, kdyby se nad celou záležitostí slušně Italové, kterým nad pověstí jejich země záleží, pořádně zamysleli. Nedávno vyvolala pozdvižení slova lotyšského ministra, který v rozčilení nad činem anglického turistu, který zneuctil pomník Svobody v Rize, označil Brity za prasečí národ. A viník z britských ostrovů nevyvázl jen s pokutou, ale putoval na několik dní do vězení. Některým občanům staré patnáctky bohužel stále nedochází, že se nemohou v zemích dřívějšího sovětského bloku chovat jako v bezprávných koloniích devatenáctého století, kde místní právo na „velkého bílého muže“ nedosáhlo. Pokud to však rychle nepochopí, nemohou se divit tvrdým a někdy možná příliš emocionálním a generalizujícím reakcím. A kromě hanby se mohou dočkat i tvrdé odplaty. Marně se pak budou vymlouvat, že se jedná o pouhé excesy a argumentovat tím, že jiným jejím turistům zase naopak bylo všelijak ublíženo. (MaFr)

Myšlenky během ozařovací terapie

4 fáze, kterými prochází nemocný člověk

Na ozařovací klinice – radioonkologii – pracuji již skoro čtvrt století. Můj zájem o tuto práci je dvojího druhu: technického – pracuji zde jako radiologický laborant, ale i sociálně-pastoračního – vystudoval jsem katolickou teologii. Setkávám se denně s desítkami lidí nacházejících se ve vážných životních situacích. Doprovázet těžce nemocné považuji za hlavní náplň svého působení na této klinice.

Z nesčetných dialogů s lidmi trpícími rakovinou (podotýkám, že nemám rád slovo „pacient“, které ve mně evokuje

vztah nadřízeného k podřízenému, stav málo-mocného k mocnému, vztah vše-vědoucího lékaře k ne-vědoucímu chorému člověku) vznikla před několika lety výstava fotografií a textů s názvem „Myšlenky během ozařovací terapie“. V roce 2003 byla instalována ve vídeňské nemocnici SMZ-Ost a o dvě léta později v Galerii Masarykova onkologického institutu v Brně. Pozitivní ohlas lidí mě přiměl ke stejnojmenné publikaci v českém, německém a slovenském jazyce. (V Čechách se prodává v knihkupectvích vydavatelství KNA). Zachycuji zde myšlení a fotoportréty 50 náhodně vybraných lidí, kteří jsou postiženi rakovinou. Z dlouhých rozhovorů a textů, které mi tito lidé laskavě poskytli, jsem se snažil vytáhnout společnou červenou nit, která se táhne všemi výpověďmi. Touto nití se stalo navzdory těžké nemoci pozitivní, optimistické myšlení a víze do budoucnosti. Tyto myšlenky jsem se rozhodl publikovat. Zdálo se mi, že by mohly být zdrojem povzbuzení, síly a odvahy pro ty, kteří to v životě nemají lehké a musí se vyláčet s nějakou těžkou nemocí či osudem. Ve výpovědích těchto lidí jsou současně zašifrované i reakce odpovídající čtyřem fázím, kterými nemocný člověk prochází od momentu, kdy mu lékař znenadání oznámí, že má rakovinu nebo jinou závažnou nemoc.

1. Fáze šoku. Jako blesk z jasného nebe raní lékaře konstatací: „Máte rakovinu“. Tato fáze je doprovázena všemi stupni malomyslnosti, pesimismu a deprese. Člověk je náhle jakoby ochromen, vykořeněn. Jeho život pokračuje dál. Absolvuje různá vyšetření, začíná terapii, avšak on sám jde životem jakoby bez ducha, bez směru, bez chuti k jídlu... Je to nevýslovně náročná etapa a je na lékaři, zdravotním personálu, partnerovi a nejbližším příbuzném, aby rozpoznali, co nemocný prožívá, jak se cítí. Typické reakce v této fázi: „Myslím, že jsem touto diagnózou přetížena, je to na mne přespříliš, vzalo mě to...“ (paní Katka, str. 9). „Tahle diagnóza mě velice ranila...“ (paní Petra, str. 13). „Od té doby, co jsem nemocen, se všechno úplně změnilo. Ani já už nejsem takový, jaký jsem kdysi býval. Život se stal pochmurným...“ (pan Rudolf, str. 15).

2. Fáze hledání pomoci v literatuře. Po prvním šoku, který může u různých lidí trvat různě dlouho, začíná nemocný hledat pomoc. Kupuje nebo si půjčuje literaturu, aby se o své nemoci dověděl co nejvíc. Toto bádání však s sebou nese i negativní prvek: čím více se nemocný o své chorobě dovídá, tím depresivněji to může na něj působit. Pokud lékař nebo příbuzný nemocného zná, měl by ho spíše od takového „studia nemoci“ jemně a nenápadně odradit. Pozitivní stránkou této fáze však bývá i snaha nemocného vyrovnat se s těžkým údělem tím, že si začíná vsugerovat pozitivní myšlenky, které pak ovlivňují jeho podvědomí: „Můj život visí sice na tenké nitce, ale moje vůle je silná...“ (pan Franz, str. 11). „Jen se nevzdát naděje...“ (pan František, str. 19). „Být pozitivní a smát se je základním kamenem k uzdravování...“ (pan Friedrich, str. 35).

3. Fáze hledání opory v rozhovorech s příbuznými a přáteli. Nesmírně důležitá fáze! Je sice náročná pro naslouchající, ale nenahraditelná v procesu akceptování nemoci a autoterapeutizaci nemocného. „Sám to nezvládneš. Tvoje okolí, rodina, přátelé a tvá víra jsou velmi důležití“ (paní Anita, str. 51). „Máme stejné povolání, i když každá z nás bydlí a pracuje na jiném místě. Ale teprve díky této chorobě a náhodnému setkání v čekárně na

radiologické klinice jsme se opravdu sblížily a poznaly se. Podporujeme se navzájem a posilujeme tím jedna druhou“ (paní Ernestina a paní Silvie, str. 55). „V mládí jsem hodně sportoval. Ve stáří podnikám už jen menší výlety na kole. Mám rád svoji rodinu, a proto se s důvěrou dívám do budoucnosti“ (pan Ernst, str. 57).

4. Fáze srozumění, usmíření, klidu – šance k uzdravení. Po dlouhé křížové cestě začíná nemocný vnímat svou chorobu z jiné perspektivy – jako šanci začít žít jiný, plnohodnotnější a smysluplnější život. „Když mi řekli, že mám rakovinu, změnilo se totálně moje životní priority...“ (paní Danuta, str. 45). „Mojí první myšlenkou po operaci bylo, že jsem ještě svému manželovi a dvěma dětem nedala dostatek lásky...“ (paní Heidi, str. 89). „Stále hledět s důvěrou a optimismem do budoucnosti. Budoucnost ještě mnohem důsledněji plánovat a zbývající čas v každém ohledu lépe, avšak ne egoisticky využívat.“ (pan Rudolf, str. 91). „Moje nemoc s sebou přinesla i něco pozitivního, více si všímám pozornosti, péče a lásky mého manžela a syna...“ (paní Gabriela, str. 97).

Závěr: Ačkoliv se to může zdát paradoxní a znít příliš tvrdě, nemoc může být něčím jako darem nebo milostí, v jejímž světle člověk začne rekapitulovat svůj život a přehodnocovat dosavadní pořadí svých hodnot. Na cestě doprovázení nemocného je důležité uvědomit si, co nemocný prožívá, v jaké etapě své nemoci se právě nachází a podle toho mu pak podat pomocnou ruku.

Peter Žaloudek, Vídeň, únor 2008
www.peterzaloudek.com

VONS a něco navíc

V posledním čísle Klubu mne velmi potěšil takřka vyčerpávající text o činnosti VONSu. Patřila jsem tak trochu k jeho exilovým spolupracovníkům. Prostřednictvím mnou založeného československého pracovního výboru při Mezinárodní společnosti pro lidská práva ve Vídni jsme sledovali případy pronásledovaných a vězňů disidentů i jejich rodin, a snažili jsme se je morálně i hmotně podporovat. Zároveň bylo jedním z našich předních úkolů ve spolupráci s médií informovat o tehdejší persekuci v Československu mezinárodní veřejnost.

V „Klubu“ jsou také uváděny literární prameny k historii VONSu a jeden z posledních zde chybí. Spolu s Kamilou Bendovou jsme letošního 15. března v Praze u Bendů uspořádaly dlouho plánované setkání pro okruh mých, a zčásti i jejich blízkých přátel různého ideového zaměření, jak koneckonců bývalo v prostředí Charty 77 obvyklé. Po bohaté diskusi, věnované převážně otázkám víry, religiozity, mystiky, filosofickým, etickým a příbuzným tématům, má dlouholetá přítelkyně Kamila mně darovala ještě docela čerstvou knížku „Dopisy přes mříže“, vydanou Karmelitánským nakladatelstvím. Jde hlavně o korespondenci mezi Kamilou a jejím mužem, v oné době politickým vězněm, odsouzeným na čtyři roky nepodmíněně. Václav Benda, jeden ze zakladatelů VONSu, zemřel předčasně v květnu roku 1999. Manželé Bendovi měli spolu šest dětí a Kamila je dnes babičkou osmnácti vnoučat, dosud pracuje jako inspektorka v Úřadu pro ochranu osobních údajů a přitom nachází čas nejen pro svou početnou rodinu, ale i pro přednáškovou a veřejnou činnost.

Dagmar Vaněčková

DÍVADELNÍ SPOLEK VLASTENECKÁ OMLADINA

ZVE NA SVĚTOZNÁMOU KRIMINÁLNÍ HRU

AGATHY CHRISTIE

PAST NA MYŠI

KDY A KDE:

V SOBOTU 12.04.2008 V 17:00 HODIN

V DIVADELNÍM SÁLE ŠKOLY ŠKOLSKÉHO SPOLKU KOMENSKÝ
VÍDEŇ 3, SEBASTIANPLATZ 3

REŽIE:

ALENA TOBRMANOVÁ

ÚČINKUJÍ:

VLASTISLAV JANČA, PETER KUBELA, MATES MALÝ, VENAN MALÝ, DAGMAR ROVENSKÁ,
MILAN ROVENSKÝ, DANA ŠULOVÁ A ERIKA VODANSKÁ

VSTUPENKY:

ANNA BERANOVÁ
TEL. 01/3500413

Mit freundlicher Unterstützung des Bundeskanzleramtes

Böhmisches Wien – Anni Brückl

V pondělí 11. března 2008 ve známé cukrárně Aida (s českými kořeny) na Štěpánském náměstí ve vídeňském prvním okrese představila novinářka a autorka Anni Brückl svou novou knihu *Böhmisches Wien* četnému a pozornému publiku.

I když je tato knížka určena převážně rakouské obci čtenářů a návštěvníkům Vídně, je jistě objevná i pro vídeňské Čechy. Autorka vtipně a svižně s pochopením pro vše „české“ v krátkých úsecích výstižně popisuje český element v minulosti i současnosti ve Vídni. *Böhmisches Wien* není vědecká práce, ani se za ni nevydává, je příliš utlá na to,

aby s vědeckou přesností analyzovala kdekou stopu, kterou vídeňští Češi během několika století zanechali, a těch stop není věru málo. To také jistě není účelem této knihy, ale i tak je nabitá praktickými informacemi, doporučeními a tipy z dnešní doby. Autorce se podařilo vytvořit čtivé dílko, které i přes drobné nepřesnosti jistě osloví své publikum.

Böhmisches Wien Von Lepschi bis Kolatsche – Anni Brückl

Řada: Wienfacetten, metro-verlagsbüro, brožováno, 128 stran, EUR 9,90, německy

Anni Brückl (*1970 Vídeň)

Studovala publicistiku, dějiny a český jazyk na vídeňské univerzitě. Žije a pracuje jako nezávislá žurnalistka, autorka a lektorka ve Vídni.

Upozorňujeme ještě na knihu Anni Brückl – *Karriere bei den Nachbarn*, která vyšla minulý rok. I tato kniha je psána z rakouského pohledu pro rakouské čtenáře, ale proto je zajímavá i pro vídeňské Čechy.

Údaje ke knize z webové stránky vydavatelství.

Geheimtipp für den Karrieresprung: Mitteleuropa

Viele Erfahrungsberichte und wertvolle Tipps von »Expats«

Bereitet auf den Aufenthalt im Ausland und auf die Rückkehr vor Welche Firmen bieten Jobs in Tschechien, Ungarn, der Slowakei an, wie muss ich mich vorbereiten, was werde ich verdienen, was ist an Ort und Stelle zu beachten.

1. Auflage 2007, 192 Seiten, Broschur Format 14,8 × 21,0 cm, ISBN 978-3-636-01479-5

Alle Titel aus der Reihe Programm Österreich, Euro 19,30.

DER PRAGER FRÜHLING: das Ende einer Illusion?

Diplomatická akademie uspořádala ve spolupráci s Bundesministerium für europäische und internationale Angelegenheiten (BmeiA), Die Presse, Erste Stiftung a Českým centrem ve Vídni 11. a 12. března 2008 další akci věnovanou 40. výročí Pražského jara, a to dvoudenní mezinárodní sympozium nazvané DER PRAGER FRÜHLING: das Ende einer Illusion? Koncept sympozia vypracoval Dr. Jan Pauer (Univerzita Bremen).

Sympozium bylo rozděleno do pěti panelů s tematikou:

- Předcházející politická a kulturní historie Pražského jara
- Literatura Pražského jara
- Pražské jaro v politice a společnosti
- Ztroskotání reformní politiky
- Historický dosah Pražského jara pro Evropu.

Po uvítacích slovech současného ředitele Diplomatické akademie, jednoho z protagonistů Pražského jara Jiřího Gruši, který zasvěceně připomněl i další osudné osmičkové události roku 1938 a 1948 a jejich jakousi společnou souvislost, se ujal slova Emil Brix, vedoucí Kulturně politické sekce BmeiA. Rok 1968 v Rakousku je na rozdíl od Československa spojen s revoltující mládeží – studenty a známou výtržností později nazvanou Wiener Aktionismus (na celém „západním“ světě protestuje

mládež proti válce ve Vietnamu, happening je módním jevem), ale také i se solidaritou s obsazeným Československem. Tisíce uprchlíků opouští Československo a jsou doslova s otevřenou náručí přijati sousedním Rakouskem. „Sověti vojensky vyhráli, ale prohráli sympatie celého světa,“ míní Brix. Zajímavé a vysvětlující bylo Brixovo srovnání situace roku 1938 – obsazení Rakouska Hitlerem s komunistickým převratem roku 1948 v Československu.

Druhý den konání symposia zahájila osobní vzpomínkou ředitelka Českého centra ve Vídni Tatjana Langášková. Z pracovních důvodů nám nebylo možné sledovat veškeré přednášky, přesto se pokusíme nastínit jakousi komprimovanou reflexi na některé referáty, které přinesly různé pohledy a úvahy na známou či i neznámou tematiku minulých let, z úhlu „cizího“ (slovenského, německého, rakouského ad.) než pouze českého-domácího a také z pohledu různých generací. Byli jsme vráceni do doby Mnichovské zrady, posléze do roku 1945, kdy mnozí očekávali, že se nyní, když komunisté k radikalismu a násilí nemají důvody, stane KSČ normální parlamentní stranou. Podle Václava Černého měl v socialismu působit osvícený stát, stát probouzející v lidech jejich nejlepší stránky. Protože i komunisté chtějí socialismus – byť jejich metody jsou nemožné –, je třeba na ně působit, spolupracovat s nimi (například v Národní frontě) a kultivovat je tak, aby výsledek odpovídal ideálu harmonického člověka...

Podle filozofa Peroutky se československý stát po roce 1945 logicky měl vyvíjet k socialismu, socialismus je jakýmsi státním předurčením ČSR. Podle této teorie měla do tohoto proudu vplynout i KSČ. Ovšem Národní fronta Klementa Gottwalda omezila funkci parlamentu, znárodnění posílilo moc státu, v němž pak komunisté, které podporovala levá křídla jiných stran, získali rozhodující postavení. Účast komunistů v boji proti nacistům doma i v zahraničí, a zejména jejich spojení se Sovětským svazem, který osvobodil většinu území ČSR, to všechno zvýšilo váhu jejich postavení. Instalace nového režimu v jeho nejbrutálnější době proběhla v letech 1948-1955 a vše, co se v tomto období odehrálo, poznamenalo společnost na další desetiletí. Např. státní soudy působily od 26. 10. 1948 do 1. 1. 1953 a odsoudily na 27 tisíc osob (232 trestů smrti – vykonáno 178).

Demontáže stalinismu, která probíhala do konce šedesátých let, měnila pouze formy komunistické moci, nikoliv její principy. Čistky a prověrky nadále pokračovaly, byť už ne pod hrozbou krutých trestních sankcí, důsledně plněná třídní politika znemožňovala studium dětí z politicky nespolehlivých rodin (tajná směrnice ÚV KSČ z roku 1958 ukládala důsledné uplatňování třídních hledisek při přijímání řízení studentů středních a vysokých škol), nastala ostrá protináboženská, proticírkevní ofenzíva (zatýkání kněží, řeholnic, rušení klášterů).

Celé období 1948-1898 má vnější podobu specifického střídání dvou variant komunistické totality. Jedna se vyznačovala brutální formou nátlaku a pronásledováním, posilovala atmosféru obav a strachu, z níž se rodila konformita a dvojí morálka, druhá varianta vyvolávala iluze o regeneraci normálních poměrů. Spolu s uvolňováním atmosféry vždy rostla odvaha ke svobodnějším projevům (a to i mezi komunisty), na které znervózňelá státní moc reagovala pokusy o jejich utlumení.

Zvláštní postavení má v tomto vývoji oficiální kultura konce padesátých a celých šedesátých let. V situaci rostoucích hospodářských potíží, krizi centralistického řízení sílí i politický (vnitrostranický) konflikt mezi zastánci a odpůrci reformních tendencí. Na tomto pozadí se pootevřely dveře liberálnějšímu projevu v kultuře, která zažívala chvíle nečekané volnosti a autonomie. Na scéně se znovu objevuje např. F. Kafka aj., došlo k rozkvětu tzv. „malých scén“. Socialismus dostal přívětivou tvář. Do Československa přijíždějí západní intelektuálové, kteří jako protestovali proti kapitalismu, byli okouzleni a utvrzovali se v přesvědčení o životaschopnosti socialismu. Hranice oficiální kultury je stále rozmazanější, přechody mezi zakázaným, nelegálním, tolerovaným a oficiálním jsou plynulé.

Situaci před Pražským jarem 68, Pražskému jaru i jeho ztroskotání jsme již věnovali pozornost v první akci věnované jubileu událostí roku 1968, které připravila 24. 1. 2008 Diplomatická akademie ve spolupráci s Rakouským P.E.N.-Klubem a Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku pořadem „Der erfrorener Frühling“. Dialog dvou literátů, disidentů, protagonistů Pražského jara a nejnámějších reprezentantů dnešní české kultury Pavla Kohouta a Jiřího Gruše moderoval Bruno Aigner, mluvčí kanceláře prezidenta Rakouské republiky. Uvedeme pouze krátké ohlédnutí – odvoláním A. Novotného z funkce prvního tajemníka a jmenováním A. Dubčeka v lednu 1968 oficiálně začalo „Pražské jaro“ – krátké období rozkvětu československého demokratického socialismu. Celostátní zástupci všech vysokoškolských center se v Brně vyslovili pro vytvoření samostatné organizace vysokoškoláků (mimo rámec ČSM), bývalí funkcionáři sociální demokracie ustanovili akční skupinu pro obnovu strany, v Drážďanech se konalo setkání vedoucích představitelů Bulharska, Maďarska, NDR, Polska a SSSR s československou delegací, na níž zazněla ostrá kritika poměrů v Československu („plíživá kontrarevoluce“), při svazu spisovatelů vznikl Klub nezávislých spisovatelů, sdružující nekomunistické členy z Čech i Slovenska (do svého čela zvolil V. Havla, P. Koptu a A. Klimenta), skupina politických vězňů v čele s K. Nigrinem ustanovila ústřední výbor Klubu 231 atd. 27. června 1968 byl zveřejněn v *Literárních listech* a denících *Práce*, *Mladá fronta* a *Zemědělské noviny* manifest *Dva tisíce slov, která patří dělníkům, zemědělcům, úředníkům, umělcům a všem*, nejnámější a nejdůležitější dokument Pražského jara. Nabádal k rozvoji lidového hnutí, které by podpořilo demokratizační proces v zemi. Současně však varoval před antikomunismem. Již v den zveřejnění se obsahem manifestu zabývalo na mimořádném zasedání předsednictvo ÚV KSČ, kde v diskusi konzervativci v textu viděli protisovětskou provokaci a podnět k občanské válce, reformisté jej považovali za ohrožení svých reforem. Vedení KSČ začalo organizovat akce na podporu stanoviska, ale zaskočila je však mohutné spontánní reakce veřejnosti. Mnoho závodů a pracovišť *Dva tisíce slov* kladně přijalo a podpořilo, na jeho podporu se postavilo mnoho okresních konferencí. Například do redakce *Mladé fronty* došlo v následujících dnech na 20 000 rezolucí, které výzvu podpořily.

Po roce 1969 se spolu s návratem neostalinismu staré principy znovu objevily v podobě, která připomínala období padesátých let.

Vyvrcholením sympozia byla závěrečná diskuse, kterou moderoval Peter Huemer (publicista, žurnalista a historik) s diskutanty Jiřím Grušou, Antonínem Liehmem (vydavatel tehdejšího týdeníku *Literární noviny*), Ludvíkem Vaculíkem (spisovatel a autor *Dvou tisíc slov*), Barbara Coudenhove-Kalergi (žurnalistka) a Gerd Bachler (žurnalista a bývalý generální intendant ORF). Diskutovalo se o tzv. socialismu s lidskou tváří, jeden z opětovně kladených dotazů zněl – jaký by byl býval další vývoj Československa, kdyby nedošlo k obsazení?; situace v NDR i postoj dalších varšavských spojenců k reformám roku 1968; rakouský vzor; maďarská revoluce; proč se tehdejší Československo nebránilo a mnoho dalších dotazů. Na program přišly i osobní otázky. Kdy si jako bývalí komunisté uvědomili, že míří špatným směrem?; Jak se rozešly s partají a partaje s nimi?; zda nebyly příliš idealističtí?

Jiří Gruša a Ludvík Vaculík – symposium DER PRAGER FRÜHLING: das Ende einer Illusion?

I když se spisovatel Vaculík k manifestu *Dva tisíce slov* již nehodlal vyjadřovat, „vše bylo již dávno řečeno,“ odmítl vidět svůj tehdejší čin jak akt hrdinství, tehdy cítil potřebu tento návod napsat, netušil, že vyvolá takovou reakci. Na otázku moderátora nás ujistil, že v manifestu *Dva tisíce slov* je skutečně 2 000 slov, i když jeho synové občas vypočetli něco jiného. Také jenom jeho žena správně předpověděla ruskou invazi. Vaculík, Gruša a Liehm s ní nepočítali, stejně tak jako nepočítali se zahraniční pomocí, nejen na základě historických zkušeností, ale Evropa byla v té době pevně rozdělena na západní a východní, dodal Liehm. Rychlost vývoje reformy v Československu byla v očích českých diskutantů spíše pomalá, na rozdíl od názoru rakouských politiků, kteří považovali tehdejší reformní vývoj za unáhlený a s ruským zásahem spíš počítali. Bývalý intendant rakouské televize a rozhlasu Gerd Bachler vzpomněl, jakou zpravodajskou funkci tehdy plnila televize, s jakou technikou se v té době „potýkal“ tehdejší rakouský prezident. Nebylo mobilů a v prázdninovém domku rakouského prezidenta nebyl ani zaveden telefon a bylo přece nutné vydat povel rakouské armádě k zajištění hranic. Vzhledem k pokročilé době a na přání svérázného a zpěvumilného Vaculíka se diskutanti a posluchači rozloučili zpěvem národní rakousko-německo-písně.

Jiří Gruša, Ludvík Vaculík, Antonín Liehm, Peter Huemer, Gerd Bachler a Barbara Coudenhove-Kalergi

Ludvík Vaculík, Peter Huemer, Gerd Bachler, Antonín Liehm a Barbara Coudenhove-Kalergi

(Foto: © Diplomatická Akademie / Ernst Weingartner)

Panel I – Die 60er Jahre: die Zeit der Unruhe und des Aufbruchs, moderace: Emil BRIX, Leiter der Kulturpolitischen Sektion des BmeiA

Die Entwicklung des Reform- und Kritikpotentials. Bilanz des Kommunismus und Regimekritik – **Michal KOPEČEK**, Ústav soudobých dějin Praha

Kultureller Aufbruch der 1960er Jahr-Konflikte – **Tomáš GLANC**, Forschungsstelle Osteuropa der Universität Bremen

Panel II – Die Literatur des Prager Frühlings / Literatur des Pražského jara, moderace: Dalibor DOBIÁŠ, literární vědec

Tschechische und slowakische Literatur und Reformbewegungen der 60er Jahre – **Alexander WÖLL**, Oxford University

Tschechisches Drama und Theater im Kontext des Prager Frühlings – **Anja TIPPNER**, Universität Salzburg

Panel III – Der Prager Frühling, moderace: Oldřich TŮMA, ředitel Ústavu soudobých dějin, Praha

Reform und Verlauf – Innenpolitik einschließlich der slowakischen Frage – **Dušan KOVÁČ**, Slovenská akademie věd

Öffentlichkeit und Zivilgesellschaft, **Tomáš VILÍMEK**, Institut für Zeitgeschichte der Universität Prag

Panel IV – Die politische Restauration, moderace: Jan PAUER, Historiker, Forschungsstelle Osteuropa der Universität Bremen

Die militärische Niederschlagung – von Dresden bis zum Moskauer Protokoll – Peter RUGGENTHALER, Ludwig Boltzmann-Institut für Kriegsfolgen-forschung

Die Normalisierung 1968/72 – Oldřich TŮMA, ředitel Ústavu soudobých dějin, Praha

Panel V – Prager Frühling und Europa, moderace: Blanka MOURALOVÁ, ředitelka Collegium Bohemicum

Historische Bedeutung des „Prager Frühlings“ – ein europäischer Erinnerungsort – Jan PAUER, Forschungsstelle Osteuropa der Universität Bremen

Europäische Revolten, Protestbewegungen 1968 – Visionen des demokratischen Sozialismus – Wolfgang KRAUSHAAR, Institut für Sozialforschung Hamburg

Zájemci mají možnost si objednat knihu k sympoziu **DER PRAGER FRÜHLING: das Ende einer Illusion?**, ve které budou uvedeny všechny příspěvky referentů a doprovodné projevy diskutantů. Předběžný termín vydání – v polovině roku 2008. Cena: EUR 10,-.

Diplomatická akademie Wien

zH. Frau Mag. Angela Püskül

Favoritenstr. 15A, 1040 Wien

Fax: +43 1 504 22 65

Premiéra dětského filmu *Mozart in China* na vídeňském velvyslanectví

25. března 2008 měly děti školy Komenský možnost shlédnout na pozvání českého velvyslance ve Vídni Jana Koukala a za účasti režiséra filmu Berndu Neuburgera, spolurežisérky a autorky scénáře Nadji Seelich, autora filmové hudby Zdeňka Mertý a dalších spoluvůrců v kinosálu českého velvyslanectví premiéru rakousko-německo-čínského filmu *Mozart in China*. Podle reakce dětí a jejich dotazů filmovému týmu se dalo soudit, že je film zaujal a líbil se.

(Zleva) N. Seelich, B. Neuburger, Z. Merta a J. Koukal, velvyslanec ČR, v kinosálu českého velvyslanectví ve Vídni

Obsah filmu v kostce: Danny a Li Wie, desetiletí chlapci ze Salcburku, cestují do Číny, kde s Mozartovou pomocí zachránějí ze spárů podvodníka staré stínové divadlo. Hlavní dětskou postavu Dannyho ve filmu hraje Kaspar Simonischek, syn nejen ve filmu manželského páru Peter

Simonischek (známý divadelní, filmový a televizní herec Burgtheateru) a Brigitte Karner (divadelní, filmová a televizní herečka).

Podnět ke vzniku filmu vyšel od manželky bývalého rakouského velvyslance v Číně paní Wollte. Film se natáčel v Číně. Pro nás je zajímavé, že i když se jedná o německo-rakousko-čínskou produkci, nemalý podíl na vzniku tohoto filmu má i česká strana.

Loutkový animátor, režisér, autor, kameraman, editor a producent Aurel Klimt (*1972) se narodil v Žilině, je absolventem pražské FAMU, oddělení animace a loutkový film. Filmy: *Krvavý Hugo*, *O kouzelném zvonu*, *Pád*, *Fimfárum* ad.

Autor filmové hudby, český skladatel, klavírista a producent Zdeněk Merta (25. dubna 1951, Hranice), vystudoval Statní konzervatoř v Praze (varhany a dirigování). S dvojicí Neuburger – Seelich již spolupracoval např. na filmu *Jonatana a čarodějnice* (1989, AU).

Spolurežisérka tohoto filmu, scénáristka a režisérka Nadja Seelich (*1947), se narodila v Praze, zde absolvovala studium žurnalistiky a kulturní sociologie na Univerzitě Karlově, dnes žije a tvoří ve Vídni.

Režisér Bernd Neuburger (*1948) se narodil v Salcburku. Je absolventem Hochschule für Musik und Darstellende Kunst, oddělení film, s hlavním předmětem kamera. Vedle režie dětských filmů se věnuje filmům dokumentárním i celovečerním. Obdržel již několik celosvětových cen a ocenění za režii a kameru.

Tandem B. Neuburger a N. Seelich společně obdrželi celosvětová vyznamenání a ceny za dětské filmy jako *JONATHANA UND DIE HEXE*, *FERIEN MIT SILVESTER*, *LISA UND DIE SÄBELZAHNTIGER* nebo *SOMMER MIT DEN BURGESPENSTERN*.

Režie: Bernd Neuburger, scénář a spolurežie: Nadja Seelich, kamera: Thomas Mauch, zvuk: Wilm Brucker, animace: Aurel Klimt, střih: Eliska Stibrova, hudba: Zdeněk Merta.

Hrají: Kaspar Simonischek, Marco Yuan, Ming Mei Quan, Peter Simonischek, Brigitte Karner, Maria Hofstätter ad.

A / D / CHN 2007

90 min., barevný, 35 mm

Verleih: Filmladen GmbH., Mariahilfer Straße 58/7, A-1070 Wien

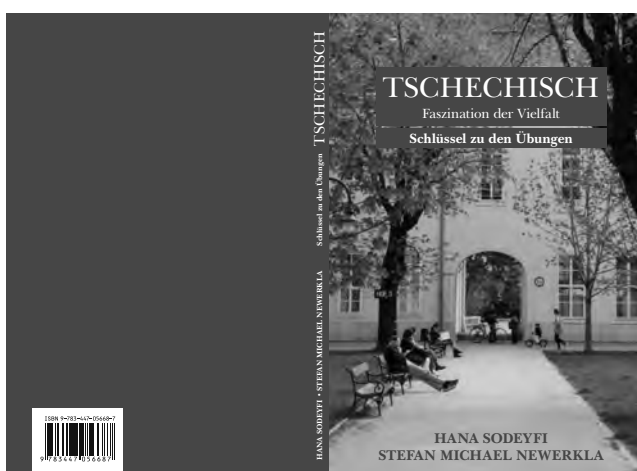
Tel: 01/523 43 62-0 office@filmladen.at www.filmladen.at

Hana Sodeyfi – Stefan Michael Newerkla: *Tschechisch – Faszination der Vielfalt. Schlüssel zu den Übungen.*

Harrassowitz Verlag 2007, 180 S., ISBN 9-783-447-05668-7

Když v roce 2002 vydali vídeňští bohemisté prof. Hana Sodeyfi a prof. dr. Stefan Michael Newerkla svou novou učebnici češtiny s názvem *Tschechisch – Faszination der Vielfalt*, setkala se jejich práce u studujících bohemistiky i dalších zájemců o češtinu s velkým ohlasem. Knížka, která vyšla v sympatickém formátu, v pevné vazbě a byla vytištěna na dobrém papíře, se hned od počátku líbila – také díky

velmi zdařilé knižní obálce (zachycující na fotografii zelené jarní nádvoří před Ústavem slavistiky ve vídeňském univerzitním kampusu); záhy se u svých (především rakouských) uživatelů dočkala obliby i pro způsob, jakým zprostředkovává německy hovořícím český jazyk. Zájem o učebnici byl takový, že celý náklad byl během poměrně krátké doby beze zbytku rozebrán. To vedlo autory k rozhodnutí vydat knihu ještě jednou. Druhé, přepracované vydání se čtenářům dostalo do rukou v roce 2004 (H. Sodeyfi – S. M. Newerkla: *Tschechisch – Faszination der Vielfalt. Lehrbuch für Anfänger und Fortgeschrittene*. 2., überarbeitete Auflage mit Zeichnungen von M. Gruscher-Mertl. Harrassowitz Verlag 2004. – 604 S. – ISBN 3-447-05084-5). Od té doby popularita knihy stále trvá; svědčí o tom mimo jiné i její vynikající výsledek v hodnocení knihkupectví Amazon, kde získala 4,7 z možných 5 bodů.

Jediné, co uživatel učebnice vybavené i CD nahrávkou mohl dosud poněkud postrádat, byl klíč k cvičením. Proto se autoři rozhodli vyjít vstříc přáním všech, kdo podle knihy studují, a klíč dodatečně vytvořit. Jejich záměru se v akademickém roce 2006-2007 dostalo mimo jiné podpory ze strany Aktion Rakousko – Česká republika, díky níž se do projektu zapojila i brněnská bohemistka Mag. Stanislava Kloferová ml. Vedle toho se na přípravě klíče podílely i rakouské recenzentky paní Mag. Lenka Newerkla (Vídeň) a paní Oriane Ruttinger (Linec).

Na 180 stranách klíče najde studující řešení k jednotlivým cvičením, rozdělená přehledně podle lekcí v učebnici. Tento dodatek k učebnici přivítají jistě všichni, kdo s knihou pracují, ať už vyučující, nebo především studující – zvláště ti, kteří při samostudiu nemají vždycky po ruce kompetentního mluvčího češtiny.

Zbývá ještě doplnit, že klíč vydalo pod názvem *Tschechisch – Faszination der Vielfalt, Schlüssel zu den Übungen* (ISBN 9-783-447-05668-7, 24,80 €) v závěru loňského roku nakladatelství Harrassowitz (www.harrassowitz-verlag.de). Je možno jej zakoupit jak přímo u nakladatele (a to buď samostatně – viz http://www.harrassowitz-verlag.de/title_2556.html, nebo za zvýhodněnou cenu společně s učebnicí a CD – viz http://www.harrassowitz-verlag.de/title_2557.html), tak také ve vídeňských knihkupectvích.

Tatána Vykypělová,
Institut für Slavistik der Universität Wien

Maturitní ples

Letošní ples se konal v sobotu 23. února v nám již dobře známých prostorách Parkhotelu Schönbrunn **pod záštitou ministryně školství Dr. Claudie Schmied**. Oficiální program začal v 21 hodin zahájením plesu, které provedl starosta Školského spolku Komenský Ing. Hanzl. Následovala polonéza žáků gymnázia a mládeže Don Bosco v nastudování taneční školy Rueff, poté stužkování maturantů ředitelkou gymnázia Mag. Helenou Huberovou a třídním učitelem Mag. Arnem Steinwenderem. Ing. Hanzl ve svém úvodním proslovu přivítal čestné hosty, velvyslance České republiky u Spojených národů a OBSE Ing. Ivana Počucha, ředitelku Slovenského institutu, velvyslankyni Mgr. Teodoru Chmelovou, obecního radu a bývalého zemského poslance, místopředsedu Rakousko-české společnosti Johannese Prochazku, předsedu Slovenského poradního sboru Dipl. Ing. Vladimíra Mlynára, kulturního tajemníka a tiskového mluvčí Velvyslanectví České republiky Mgr. Oskara Nováka a zástupce partnerské školy, gymnázia Bilíkova v Bratislavě Mgr. Jana Dančíka.

Na pět set hostů plesu se dobře bavilo při hře hudebních formací Dixieland Band Telč, Tria JIP a Sarah Band. Programem, který se skládal z nápaditých výstupů maturantů, Sokola Dance Company a žákyně 4b obecní školy a elévky Vídeňské státní opery Lucie Horné, šarmantně provázel maturant David Vojtíšek. O dárky pro dámy se postarala bratislavská firma P.E.C., které touto cestou děkujeme za podporu. Ti, kteří se podíleli na tombole, si vyzvedli své výhry. Řada hostů odcházela až ve 4 hodiny ráno, tedy o hodinu později, než bylo oficiální ukončení plesu.

Zajímavá kulturní událost

V březnu vystoupil v Praze rakouský saxofonista Wolfgang Puschnig. Zahrál na koncertě, který byl součástí festivalu Jazz Meets World. Společně s ním vystoupil Američan Jamaaladeen Tacuma na basovou kytaru.

Wolfgang Puschnig je považován za nejdůležitějšího rakouského jazzmana, a to hned po Joe Zawinulovi. Společně s Mathiasem Rueggem založil Vienna Art Orchestra, hraje v různých formacích, a to jak velkých, tak i komorních. Koncertní přehlídka Jazz Meets World se

pořádá již od roku 1996 a jejím cílem je představit českému publiku hudebníky z oblasti jazzu, world music, etnické hudby a různých crossoverů. (mk)

Prezident Václav Klaus ve Vídni

Podle deníku *Die Presse* si český prezident Václav Klaus i na začátku svého druhého volebního období zachovává rebelantského ducha. Deník to uvedl po Klausově návštěvě ve Vídni. Poukazuje přitom zejména na vyjádření českého prezidenta k lisabonské smlouvě o reformě unijních institucí. Klaus nadále nijak nezastírá svou skepsi vůči Evropské unii. Ve Vídni dal jednoznačně najevo, že by jako občan v případném referendu hlasoval proti reformnímu dokumentu EU. Jako prezident však prý nechce věci ještě více komplikovat, napsal rakouský list. List také zaznamenal dohodu obou prezidentů, kteří se chtějí setkat 20. srpna na rakousko-českých hranicích a společně si připomenout 40. výročí potlačení reformního hnutí v bývalém Československu.

V ČR zadržen azbest z Rakouska

Jestliže rakouská bulvární média nepřestávají Českou republiku označovat za jakési semenišťe zlodějů a lupičů, aniž by k tomu měly jakékoliv racionální důvody, zdá se, že Rakousko si v České republice na oplátku buduje pověst země, která se snaží své sousedy zavalit nebezpečným odpadem. Například koncem letošního února vzbudil pozornost českých médií případ tahače s rakouskou poznávací značkou, který byl v jižních Čechách zadržen s 20 tunami nebezpečného azbestového materiálu. Chorvatský řidič údajně vezl náklad do Německa, pro přejezd České republiky však neměl žádná potřebná povolení. Policie a soudy reagovaly až s překvapivou rychlostí – prakticky po pár dnech českokrumlovský soud odsoudil řidiče na jeden rok podmíněně se zkušební odkladem na dva roky. Zároveň ho okamžitě vyhostil ze země i s nebezpečným nákladem. Řada médií v České republice začala v souvislosti s tímto případem připomínat jiné kauzy, které spočívaly ve snaze firem z Německa nebo z Rakouska vyvézt do České republiky nejrůznější odpad. Jen někteří novináři přitom připouštějí variantu chorvatského šoféra – v České republice údajně vůbec nechtěl náklad složit, jel tudíž jen proto, že se mu to jevilo jako rychlejší a levnější trasa. Jeho tvrzení přitom potvrzuje i skutečnost, že měl potřebné doklady nejenom pro Rakousko, ale také pro Německo. Nejde snad ani tak o to, která strana má ve sporu pravdu, což se ostatně již těžko podaří zjistit. Jako alarmující rys se mi jeví spíše atmosféra vzájemné nedůvěry mezi Čechy a Rakušany, která se šíří v tisku obou zemí. Zatím sice tato vlna nedorazila do vyšších pater společenských vztahů, přesto představuje nebezpečný signál. K tomu, aby se obě strany zbavily škodlivých resentimentů a dlouho budovaných předsudků, by rád přispěl i náš list. Chceme usilovat především o to, aby se v rozmazávání pár negativních případů zcela neztratilo naprosto převažující množství protipříkladů, které dokazují, že naopak zbouřání všech zábran na hranicích oběma státům výrazně pomohlo a otevřelo velký potenciál k dalšímu vzájemnému obohacování. Ale bohužel se asi bude muset smířit s tím, že někteří lidé na obou stranách hranice se opájejí

nenávisť nebo se snaží vyvoláváním nevole proti sousedovi odvést pozornost od jiných podstatně závažnějších problémů. (MaFr)

Mezi Znojmem a Hollabrunem vzniká společný projekt

V poslední době se množí na česko-rakouském pomezí různé společné plány a akce, které pomáhají definitivně likvidovat poslední zbytky železné opony. Celkem osm jihomoravských obcí v čele s městem Znojmem a jedenáct míst v Dolním Rakousku včetně Hollabrunnu se dohodlo na společném projektu pracovně nazvaném W3 – tato tři W znamenají Wirtschaft, Wohnen a Wissen. Jeho součástí se má stát například společná databáze volných ploch pro podnikání a bydlení. Plánována je i spolupráce v oblasti vzdělávání. Obce na Znojemsku i v okolí Hollabrunu v současné době sužují v mnohém podobné problémy – například problematický demografický vývoj. Zároveň však mají i společné přednosti, například velký potenciál pro bydlení a podnikání v blízkosti rakouské metropole. Výhodu zde představuje vynikající dostupnost velkých měst a vysoká životní kvalita v regionu. To vše by měly ukázat společné marketingové a reklamní akce. Doufají také, že na základě projektu 3W by na Znojemsko a do okolí Hollabrunu mohly přijít i evropské peníze. V této souvislosti jistě stojí za zmínku, že samotné město Znojmo již dříve proklamovalo snahu stát se do osmi let nejenom turistickým centrem jižní Moravy, ale vydobude si stejnou pozici i v Dolním Rakousku. Snad se tedy území mezi Znojmem a Hollabrunem propracuje definitivně do pozice hlavní rekreační oblasti pro obyvatele Vídně. A kde probíhala ještě nedávno přísně střežená hranice, si již možná za pár let nikdo ani nevzpomene. (MaFr)

Pozor v Moravských Budějovicích

Přes Moravské Budějovice vede velmi frekventovaná silnice spojující rakousko-české hranice s metropolí regionu Vysočina, Jihlavou. Právě na ní teď chtějí radní z Moravských Budějovic zřídit moderní radarový systém, který bude fungovat zcela automaticky. Radar řidiče zachytí a zároveň nafotí. Nikde vás při průjezdu nezastaví policie, ale po týdnu vám může přijít obsílka spojená s pokutou. Uniknout by přitom neměli ani automobilisté ze zahraničí, ani tedy motoristé z Rakouska. Radarový systém městu má dodat společnost Czech Radar, která také má získat část ze získaných pokut. Druhý díl získaných peněz má zůstat městu, které bude celé zařízení provozovat. Moravským Budějovicím však podle představitelů radnice nejde jen o obohacení městského rozpočtu, ale především o ukázněný řídicí systém, kteří se ve velkých kvantech řítí městečkem nepovolenou rychlostí a to i v místech, kde silnici často přecházejí místní obyvatelé. Takže pokud pojedete v příštích dnech do Jihlavy, tak v Moravských Budějovicích raději dejte nohu z plynu. Ostatně hrozí, že brzo si budete v České republice muset dát pozor ještě na mnoha dalších místech – podle připravované legislativní úpravy by totiž nově mohly být radary provozované i soukromými společnostmi. To znamená, že by se vybírání pokut za rychlou jízdu přeměnilo na výnosný byznys, kterého by se určité chytily řada podnikavců. (MaFr)

Ekologové versus silnice Brno – Vídeň

Hned na bronzové příčce se v žebříčku ekologicky nejkontroverznějších plánovaných staveb v nových členských zemích Evropské unie, který sestavili zástupci mezinárodních ekologických organizací Děti země a CEE Bankwatch Network, umístila chystaná rychlostní silnice R52, která má směřovat z Brna přes Mikulov do Vídně. Před ní se umístily jen projekty na výstavbu devíti spaloven v Polsku a na magistrálu Via Baltica, která má rovněž v Polsku poničit ekologicky velmi zajímavé mokřady u řeky Rospuda. Do seznamu se ovšem propracovaly i některé další projekty z České republiky – jde především o velmi sporný přesun brněnského nádraží nebo rychlostní komunikace R55, která u Strážnice protkne i evropsky významnou ptačí oblast Strážnické Pomoraví/Bzenecká Doubrava. Většina ze staveb uvedených na seznamu počítá i s podporou z evropských fondů, což ekologům vadí zejména. Věřící, že seznam přiměje investory, aby se znovu nad dopadem svých plánovaných staveb zamysleli. V případě spojnice mezi Brnem a Vídní se však zdá, že se očekávání ekologů v tomto směru ani omylem nenaplní. Naopak reakce vyzněla spíše opačně – zastupitelé Jihomoravského kraje naopak odhlasovali skoro jednomyslně usnesení, kterým se rezolutně postavili za nyní zvolenou variantu. Tak trochu se zdá, že zde spíše než snaha o dohodu v současnosti funguje truc. Jakákoliv další kritika ze strany ekologů je u představitelů Jihomoravského kraje jen podnětem k utvrzení v jejich původním postoji. Protože právě oni nakonec rozhodnou o osudu stavby, lze předpokládat, že nakonec vznikne v původní variantě, pokud ovšem nepovede kritika ekologů k ztrátě dotací z evropských fondů. To by však za stávající situace mohlo způsobit, že nutná rychlostní spojnice nakonec v dohledné době nevznikne vůbec. (MaFr)

Velká výluka mezi Znojmem a Retzem

Již od května by měla být dočasně uzavřena železniční trať mezi jihomoravským Znojmem a městem Retz a vlaky zde budou dočasně nahrazeny autobusy. Měly by totiž konečně začít práce na elektrifikaci trati mezi Znojmem a příhraniční obcí Šatov. Trasa mezi Šatovem a Retzem už byla elektrifikována v minulém roce. Součástí nynější etapy by se měla stát i mimořádně složitá výměna mostní

konstrukce nejvyššího mostu Jihomoravského kraje – znojemského viaduktu. Celá akce, která by měla vyjít na zhruba jednu a čtvrt miliardy korun, umožní, aby v příštích letech mohlo ze Znojma do Vídně i opačným směrem jezdit plných patnáct přímých vlaků denně místo dosavadních pouhých čtyř motorových spojů. Zcela vymizí přesezení v Retzu, které dopravu velice zpomalovalo. Podle plánů by se měla elektrifikovaná trasa ze Znojma dále protáhnout do Jihlavy, tedy města, které mělo v minulosti velmi úzké vztahy s Rakouskem. Na realizaci této další fáze však bude nutno si ještě počkat – podle tisku by mohla být trasa Znojmo – Retz elektrifikována zhruba za deset let. Nicméně i přímé spojení elektrifikovanou železnicí alespoň do Znojma bude i tak představovat výrazné zlepšení, které může významně pomoci Znojmu v jeho proklamovaném cíli stát se turistickým centrem nejenom Jihomoravského kraje, ale i Dolního Rakouska. Rozhodně budou mít lidé žijící v Rakousku díky daleko častějším spojům lepší možnost při výpravách na své případné chaty nebo letní byty na Znojmsko. Další vlaky ocení jistě také turisté, kteří mohou na Znojmsku najít mnoho vhodných cílů pro pěší výlety. A naopak řada obyvatel Znojma podníť nová trať k zvýšení frekvence výletů za krásami Vídně či jejího okolí. Je teď jen třeba věřit, že se elektrifikace mezi Jihlavou a Šatovem nebude příliš protahovat a nepříjemnosti spojené s nahrazováním vlaku autobusy se stanou jen drobnou a záhy zapomenutou epizodkou. (MaFr)

Oznámení

12. dubna 2008 oslavila životní jubileum (80 let) paní prof. Dagmar MAREŠOVÁ, manželka slavisty světového jména Prof. F. V. Mareše.

23. února 2008 ve věku 86 let zemřela ve Vídni paní Paula NOVOTNY. Po slavnostním požehnání byla paní Paula Novotny pohřbená do rodinného hrobu na vídeňském Ústředním hřbitově. Dcera paní Novotné, učitelka náboženství Pavla Carmignato, působí jako pastorální asistentka české katolické obce ve Vídni a vnučka Miriam Carmignato vyučuje náboženství v české škole.

Česká a slovenská kulinárska Viedeň – pokračovanie

„Chcem prezentovať našu kuchyňu“

V rozprávkovo krásnej záhrade zámku Schönbrunn sa nachádza najstaršia reštaurácia vo Viedni **Schönbrunner Stöckl**. V lete aj v zime sa tu dá posediť, či už vo vnútri v reštaurácii, alebo v príjemnej záhrade pod košatými gaštanmi. S pani majiteľkou, pani Smadišovou, som sa stretla a položila

jej zopár otázok o živote v reštaurácii i mimo nej.

Čo Vás priviedlo do Rakúska, od kedy ste tu, resp. kedy ste založili túto reštauráciu?

Ja som sa tu narodila. Po určitom čase, v roku 1949, som išla naspäť do Čiech. Dvadsať rokov som tam na rôznych miestach pracovala a keď sa politická situácia začala opäť meniť, rozhodla som sa sem vrátiť. Od roku 1971 som sa začala poohliadať po práci v gastronómii a v roku 1974 som

začala pracovať v Schönbrunne, čiže som tu už 34 rokov.

Kedže sme boli voľakedy spojený v jednej monarchii, aj naša kuchyňa je spoločná. Od veľa Rakúšanov som počula, že česká kuchyňa je základom rakúskej. Ja som pochodila dobre s českou kuchyňou hneď od začiatku. Keď som prvýkrát upiekla kačicu, nešla tak na odbyt. Potom som niekde náhodou videla nápis „Prager Ente“ a použila som ho. Urobila som k tomu naše české knedlíky a červenú kapustu/zelí a potom som to už nestačila piecť. Rakúšania teda ešte stále cítia, že česká kuchyňa je ich základ.

Aký máte jedálny lístok, čo môžete hosťom ponúknuť? Aké jedlá sú u vás najobľúbenejšie?

Základom nášho jedálneho lístka je česká kuchyňa, samozrejme, ponúkame aj niečo z rakúskej. Raz som chcela skúsiť uvariť „čínú“, ale namiesto tých prísad, čo používajú Číňania, som tam dala feferónku, slaninku, okorenila som to – a teraz je to také populárne, že to nemôžem dať z jedálneho lístka preč. Je to veľký „bramborák“ s pikantným soté, k tomu kapustový/zelný šalát – nazvali sme to Zbojník. Ďalej ponúkame napríklad bravčovú/vepřovú panenku so zeleninovou oblohou – a tiež sme rozmýšľali, ako to zaujímavo nazvať. V Čechách máme taký ojedinelý prales, volá sa Boubín – tak sme to jedlo tak nazvali. Veľa ľudí sa pýta, čo to je, tak ja im to vysvetlím a oni sa s tým oboznámia. Kotletu sme nazvali po slovenskom kúpeľnom meste Piešťany. Samozrejme, máme aj vždy obľúbenú sviečkovú.

Treba si vždy uvedomiť „to je moje“, moja kuchyňa, ktorú chcem prezentovať. Preto vravím mojim kuchárom – varte tak, aby mohli o nás hovoriť len v dobrom.

Myslím si, že je smutné, keď tieto české jedlá dostanete skôr vo Viedni, ako niekde v Čechách. Moja dcéra má napríklad taký zážitok, že si v jednej staršej reštaurácii v Prahe pýtala sviečkovú – a oni, že nemajú, aj keď ju mali na jedálnom lístku. Keď si vypýtala lievance, čašník jej odvetil – a kto by sa s tým babral? A keď si vypýtala makové slíže/nudle, milý čašník jej hovorí – teda vy máte ale chute... Takisto v jednej cukrárni v Prahe nemali ani venčeky, ani rakvičky, ani laskonky. Je to veľká škoda, že sa to takto vytráca z tej zeme pôvodu.

Akých hostí mávate, kto sa u Vás rád zastaví?

Mávame tu veľa cestovateľov – Japonci, Kórejčania, Číňania. Ale aj Rusi sa tu radi zastavia a s nimi sa aj porozprávam, keďže viem po rusky. Aj Nemci, čo voľakedy žili v Čechách na pohraničí, sem prídu. Takže hostí tu mávame z celého sveta.

Reštaurácia Schönbrunner Stöckl, Meidlinger Tor, 1130, Wien, Tel. 01/8128271
Otváracia doba:
po celý rok, 10.00-22.00

Ďakujem za rozhovor a želám ešte veľa spokojných hostí!
 Andrea Ozábalová

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

Na vídeňskom okrese č. X bylo v osmdesátých letech 19. století tolik Čechů, že mnozí z nich neuměli ani slovo německy.

Františka HAVRÁNKOVÁ¹⁾

(1868, Sendražice – 1922, Kolín)

Česká kuchařka ve Vídni.

Základní vzdělání ukončila v tehdy nové budově sendražické školy roku 1882. Vyrůstala jen s matkou v malém domku svého prastrýce.²⁾ V kruhu sourozenců vlastních i nevlastních bylo těсно. Matka, ač statné postavy, jen těžko uživila práci na poli své děti. Fanča, jako nejstarší, zastávala již od svých jedenácti let veškeré domácí práce. Dovedla se postarat o pět let mladšího bratra Jeníka i o domácnost široké rodiny.³⁾ Někteřá děvčata z okolí se

po ukončení školní docházky vydávala do Vídně, aby se vymanila z tísnivých poměrů a poznala svět. Tvrdou prací a životem ošlehané dívky se nebály neznámého prostředí. O takové pracovitě síly a přitom již výborné kuchařky byl ve Vídni velký zájem.

Od roku 1874 se zvětšila metropole na Dunaji o X. okres – Favoriten, utvořený z části okresu Wieden. Tam právě směřovalo za obživou nejvíce Čechů. Během pár roků se jich tu usadilo na 20 000. V roce 1882 zde již byla česká obecná škola na Quellenstrasse 72, kterou řídil osmdvacetiletý učitel Ignác Libíček, a o rok později odbočka českého Sokola. Slečna Havránková patřila k mnohočetné a spolehlivé opoře českého spolkového hnutí. Sloužila v české rodině stejně jako padesát let před ní pozdější matka Tomáše Masaryka. I školský spolek Komenský byl

roku 1872 založen díky dělníkům „české“ Vídně. Zvláště v X. okrese bylo slyšet česky všude na ulicích i v dílnách a obchodech. Velká zásluha patří i českým učitelům, kteří tu osvětově působili v dělnickém spolku Rovnost. Díky patří i českým matkám, které nepodléhaly anarchointernacionalistickým vůdcům a posílaly děti do českých škol. A když roku 1893 pořádal J. S. Machar ve Vídni slavnost ke stému výročí narození Jana Kollára, byl přítomen prof. T. G. Masaryk, herečka Otýlie Sklenářová-Malá a pak už „jen“ masa českých služek, kuchařek,⁴⁾ řemeslníků a drobných obchodníků. Česká šlechta nepřišla, ani intelektuálové, protože to považovali za příliš radikální.

České dívky pomáhaly v rodinách českých Vídeňáků a když si našetřily, vracely se povětšinou domů. Františka se objevila v rodné obci opět roku 1894 a vdala se za truhláře Aloise Janáka. S rokem 1896 přišel na svět malý Lojzík. Ten když vyrostl a ukončil školní docházku, šel se učit kožešníkem. Hrál také dobře na trubku mezi mládeží v koutě sendražické návsi na skládce dřeva svého strýce, koláře Jana Havránka. Začátkem dvacátých let si založil mladý Janák v Kolíně kožešnickou živnost. Matka se toho nedožila, ale její finanční podíl z Vídně byl rozhodující pro

začátek. I vytříbený vkus velkoměsta převzal syn a byl mu nezanedbatelným vkladem.

Jméno Havránek je ve Vídni dosti rozšířené a po jednom tam v severovýchodním XXII. okresu pojmenovali náměstí na Hawranekplatz.

Poznámky:

- 1) V. Prášek, Rodová kronika Bratčic, rukopis 1966 – první záznam o bratčickém rodu Havránků je z roku 1698.
- 2) Dle zápisu c. k. okresního soudu v Kolíně o kupní smlouvě z 13. 11. 1850 byla Jiřím Havránkem koupěna kovárna v Sendražicích a zrekonstruována na obytný domek č. p. 67.
- 3) SOA Praha, ř. k. Bykán, matrika oddaných, s. 5 – čtyřicetiletý kovář Jan Havránek z Bratčic se oženil s dvacetiletou Ludmilou Zvěřinovou z Bahna.
- 4) SOkA Kolín, pozůstalost Viléma Heše (1860-1908), rodáka z Týnce nad Labem, přibuzného Morstadtů. Heš byl vynikající operní pěvec ve Vídeňské opeře za ředitelování Gustava Mahlera (rodáka z Kaliště u Jihlavy). Byl velkým vlastencem a při jedné poznámce Mahlera, že největší ovace má z galerie obsazených „českými kuchtami“, se urazil a tvrdě vůči řediteli reagoval.

Jaroslav FORMÁNEK

Upozornění redakce

V minulém *Klubu* jsme sice otiskli obálku nového CD Schrammelquartett Pinkafeld, ale zapomněli jsme udát, kde si můžete tento hudební požitek objednat:

E-mail: schrammelquartett@gmx.net

nebo na tel.: 0664 / 86 53 941

www.schrammelquartett.at

Výstava – V krajine zázračna

7. 3. otvorila košická Scéna Jorik na Tajovského ulici výstavu s viac než 100 exponátmi zo scénografickej tvorby Bábkového divadla v Košiciach, ktoré na budúci rok oslávi 50. výročie svojho vzniku. Návštevníci si tu mohli pozrieť bábk, masky či súčasť scén a ich fragmenty. Výstava je

retrospektívou scénografickej tvorby scénografov pôsobiacich v košickom bábkovom divadle od 80. rokov. (ao)

23. 4. 2008 (Mittwoch) um 19.00 Uhr

Ludovít Štúr – Sprachphilosophie und die slowakische Identität

Vortrag des Sprachwissenschaftlers Prof. Juraj Dolník von der Philosophischen Fakultät der Comenius Universität in Bratislava über Ludovít Štúr (1815-1856) und über die Bedeutung seiner Kodifikation der slowakischen Sprache für die Stärkung der Identität der slowakischen Nation.

Ort: Slowakisches Institut

Landhausgalerie – Ausstellungsbrücke St. Pölten

Gudrun Hohengasser: deinSeinmeinSein
Miroslav Bravenec: Bilder aus dem nicht nur seelischen Hinterhof

Výstavu uvedou Ingrid Loibl, vedoucí Landhausgalerie Ausstellungsbrücke, dr. Jadwiga Norek, Galerie Norek – Melk a Reg. Rat Milan Ráček, Kulturinitiative Passhaus.

Výstava potrvá do 26. 4. 2008, otevířeno denně 8:00–18:00 hod.

Verein Kunst-Kollegium und Jan – Tamara Brabec
srdečně zvou na výstavu
„Prager Impressionen“
Pavel Štoll – fotografie

Bohumír Hochman – Zeichnungen

Ort: Galerie – Atelier Jan

Spittelberggasse 7, 1070 Wien

Po-pá 13:00-18:00, so 10:00-14:00

Výstava je otevřena do 30. 4. 2008.

Gero Fischer – *Jüdische Friedhöfe in Tschechien*

Das Leben ist nur ein Traum, aber wecke mich nicht auf!
(Jüdisches Sprichwort)

„Während meines Studiums in Prag ging ich täglich am jüdischen Friedhof vorbei und vom 4. Stock der Philosophischen Fakultät der Karlsuniversität gab es ein Fenster, von dem man aus auf einen Teil der Gräber sehen konnte. Der Widerspruch und die Harmonie der toten Steine und der Majestät der Bäume, die Unausweichliches und Tröstliches verbinden, machen die besondere Atmosphäre dieser Orte aus. Die Bilder entstanden im Zeitraum von 1970 bis 1990 in Prag, Südböhmen und Südmähren. 2007/8 habe ich die Negative neu bearbeitet, oder besser gesagt, interpretiert.“ (Gero Fischer)

Galerie auf der Pawlatsche, AAKH
Spitalg. 2-4/Hof 3, Slawistik
1090 Wien

Die Ausstellung ist bis zum 7. 5. 2008 zu sehen.

Výstava Susanna Poulicek – *Aquarelle „Farbmelodie“*

Výstavu uvede gf. GR Brigitte Sommerbauer
hudební vložka, občerstvení
Heurigenlokal-Fam. Sommerbauer
Hochstraße 67
2380 Perchtoldsdorf
tel: 01/865 94 47

Výstava potrvá do 12. 5. 2008.

Operní zpěvačka Susanna Poulicek se narodila v Praze, zde také absolvovala pražskou Konzervatoř. Následovala angažmá v Karlíně a v Městském divadle v Českých Budějovicích. Po provdání do Vídně pokračovala ve studiu na vídeňské Konzervatoři a na Musikakademii. Poté následovala angažmá v Německu, Wiener Kammeroper, Raimundtheater a v divadle der Landeshauptstadt St. Pölten. Lásku k malbě akvarelů projevila ještě za doby své aktivní pěvecké činnosti a tři roky se školila u vídeňské malířky akvarelů Hilde Fetti. Romantika s pozitivní emocií, harmonie a estetika stojí u Susanny Poulicek na prvním místě.

České pondělky v Divadle Brett

5. května večer pokračujeme v inscenovaném čtení Máchova *Máje*. Kdo by odolal zaposlouchat se do pokladnice české poezie. V červnu očekáváme hosty z Divadla na provázku.

Divadlo Brett je soukromé divadlo, které žije jen s naprosto minimální podporou úřadů, i proto u nás není nic zadarmo. Vstupné na České pondělky je jednotné 7 Euro na osobu, do ceny vstupného patří také jedna sklenka vína – pro zapřísáhlé abstinenty džus.

Jeweils um 20 Uhr, außer So, Mo, bis Donn 8. Mai *DAS LETZTE BAND* von Samuel Beckett im Theater Brett.

Krapp: Ludvik Kavin.

Ein Gustostück für Beckettliebhaber.

Těšíme se na Vás všechny v Divadle Brett.

Spoločné vyhlásenie Národnej rady Slovenskej republiky k 20. výročiu Sviečkovej manifestácie

Národná rada Slovenskej republiky

s úctou si pripomína významné 20. výročie sviečkovej manifestácie, ktorá sa uskutočnila 25. marca 1988 v Bratislave.

Sme si vedomí, že protest stoviek občanov, ktorí žiadali náboženskú slobodu a dodržiavanie ľudských práv, bol zlomovým momentom pre modernu históriu Slovenska. Bezbranní ľudia, veriaci i neveriaci, sa po rokoch útlaku a mlčania rozhodli zapáliť sviečky nadeje. Svetlo, ktoré priniesli, bolo spočiatku skromné a slabé. Napriek snahám totalitného režimu sa ho však nepodarilo uhasiť. Naopak, aj tieto stovky plamienkov pomohli o niekoľko mesiacov priniesť celému Slovensku slobodu a demokraciu.

Nemôžeme zabudnúť, že túto dôležitú historickú udalosť predchádzali roky prenasledovania a perzekúcií predstaviteľov cirkví, reholí, veriacich i veľkého množstva ľudí bez náboženského vyznania. Dnes je vhodný čas spomenúť si na stovky obetí väznených a utýraných kňazov a rehoľníkov. Nemožno si dnes nepripomenúť mnohé ľudské osudy a príbehy, ktoré dali základ aj našej novodobej histórii a mali by byť zdrojom skutočnej a úprimnej národnej hrdosti a sebadôvery. Ceníme si, že mnohé osobnosti nám každodenne pripomínajú, že aj tichý vzdor proti akejkoľvek totalite má zmysel. Život, utrpenie vo väzení a strastiplná cesta, ktorú niektorí v minulosti prešli, sú pre nás dôkazom zmyslu ľudskej obety.

Sme presvedčení, že zápas o slobodu a demokratické Slovensko sme vyhrali. Zaradili sme sa medzi krajiny, ktoré v plnej miere uznávajú dodržiavanie ľudských práv a slobodu vierovyznania. Máme však na pamäti aj záväzok, ktorý sme na seba prevzali aj v onen pochmúrny marcový deň roku 1988. Je našou povinnosťou chrániť ľudské práva a slobodu.

Vyhlasenie NR SR k 20. výročiu sviečkovej manifestácie v Bratislave 25. marca 1988

Vyhlasenie Národnej rady Slovenskej republiky k 20. výročiu sviečkovej manifestácie, ktorá sa z podnetu Svetového kongresu Slovákov konala v Bratislave 25. marca 1988.

Vyhlasenie prijal Slovenský parlament naprieč politickým spektrom pri svojom prvom jarnom zasadnutí (26. 3. 2008).

rydlo@nexta.sk

Ausstellung Herberts Art Projekt, zusammen mit Miriam Roch am 8. Mai 2008

in Wien 7, Schottenfeldgasse 29/Stg. 2
18 Uhr (Sky Dome)

Das ist ein Fest für alle Sinne, Ätherische Öle werden verdampft, es gibt ein Buffet, es spielen
2 Bluesbands, es gibt eine Ansprache, zweisprachig von Kunsthistorikerin Dr. Waltraud Schwarzhappel.
5,- EUR Musikbeitrag

Herbert Anibas (*1960, Vídeň)

Po ukončení vzdělání jako knihář a po velkém množství důležitých a bohatých metod v utváření a rozvíjení vědomí již několik let Herbert Anibas erupčně a náruživě těží ze svých kreativně-tvůrčích sil, potlačených v dětství díky přeškolení z leváka. Jako nezávislý autonomní umělec zvládá skoro doslova „levačkou“ v krátkém čase fascinující díla v akrylu, jejichž mramorovaný charakter působí sice povědomě, avšak jejichž techniku Herbert Anibas dlouho připravoval a experimentálně propracoval.

Jsou vytvářena velice spirituální díla, v pohyb uvedené mandaly, necentrovane meditační obrazy, do jejichž „množství v jednotce“ se může pozorovatel propadnout, ztratit se v krásě každého jednotlivého výřezu. Umělec se inspiroje přirozenými víry a spirálami přírody se všemi jejími prvky – vzduchem (větre), vodou (vlnami, víry), ohněm, zemí (kresbou drahokamů) a pracuje zcela otevřeně jako vývod, jako nástroj jím zdolaného tvůrčího procesu. Jeho láska „roztála“ v jeho obrazech a je energeticky citelná. Tak obrazy působí a fascinují.

Dr. Waltraud Schwarzhappel, kunsthistorička, Vídeň, červen 2006
www.bear.lebenskraft.org

Miriam Kocurková, roz. Rochová (*7. 1. 1963, Vsetín)

V letech 1978-1982 vystudovala Střední průmyslovou školu strojní ve Vsetíně, neboť z tehdejších politických důvodů nemohla být přijata na umělecko-průmyslovou školu. Dva roky po ukončení studií se jí v roce 1984 narodil syn Ondřej. Kocurková se nejprve po mnoho let věnovala malování miniatur, jejichž námětem byly převážně krajinky a fiktivní světy. V posledních pěti letech přešla na novou kombinovanou techniku, která je samovolným tvůrčím nápadem a neustále se vyvíjí. Intuitivně vytváří poeticky symbolické obrazy svého niterného světa a tvorbu užívá jako formu sdělení duchovních myšlenek a její pravdy. Použitím perliček a korálek z čistého skla je docíleno energičnosti, která vždy uchvátí své pozorovatele. „Vše je komponováno tak, aby energie sálající z plátna pozitivně působila na tělo i mysl a harmonicky ladila své prostředí. Odraz pohledu je směřován jako pohlazení srdce a duše každého člověka.“

Své obrazy autorka prezentuje na různých výstavách konaných od roku 2004. Z ocenění lze uvést první cenu na Czech Art festivalu (veletrh umění), který proběhl v Českých Budějovicích v roce 2007, a to v kategorii Mix media – koláže.
www.galerie-miriam.cz

24. Österreichisches Übersetzerseminar

QUALITÄT AUF DEM PRÜFSTAND

2. - 4. Mai 2008 - Landhotel Zum Grünen Baum, Ysper, NÖ

ÜBERSETZERGEMEINSCHAFT
Interessengemeinschaft von Übersetzerinnen und Übersetzern literarischer und wissenschaftlicher Werke

FREITAG, 2. Mai 2008

15.00 Uhr **ERÖFFNUNG**

anschließend **REFERATE & DISKUSSION**
(bis ca. 19 Uhr)

WOLF HARRANTH
Einführung und Moderation

WALTRAUD KOLB
Die Qualität von Übersetzungen: Was sagt die Translationswissenschaft dazu?

BRIGITTE GROBE
Wie man die eigenen Qualitätskriterien nicht erreicht

MARCUS INGENDAAY
Raus aus der Defensive!
Die Philosophie der „mutigen“ Übersetzung

Kosten

Teilnahmegebühr inkl. Vollpension im Doppelzimmer:
Euro 90,- (Mitglieder und StudentInnen)
Euro 180,- (Nicht-Mitglieder)

Tagungsort

Landhotel Grüner Baum, 3683 Ysper 1
Tel. +43-(0)7415/7218
www.groenerbaum.net

Anfahrt

Westautobahn, Abfahrt Ybbs - B 36

Bahn

Westbahn Station Ybbs/Kemmelbach oder Amstetten

Busservice Wien - Ysper - Wien

Abfahrt Parkplatz Bahnhof Wien Hütteldorf Freitag, 2. Mai,
12:00 Uhr (pünktlich)
Rückfahrt Sonntag, 4. Mai, 15:30 Uhr
geplante Ankunft in Wien Hütteldorf 17:30 Uhr, in Wien West-
bahnhof 17:45 Uhr
Kosten: 11 Euro je Strecke

Anmeldung bis 13. April an:

Übersetzergemeinschaft
Seidengasse 13, 1070 Wien
Mag. Claudia Zecher, cz@literaturhaus.at
Fax: +43/ 526 20 44 30; Telefon: +43/ 526 20 44 Dv. 51

SAMSTAG, 3. Mai 2008

9.30 bis 12.00 Uhr

Fortsetzung

14.30 bis 18.00 Uhr

19.30 Uhr

SONNTAG, 4. Mai 2008

9.30 bis 12.30 Uhr

12.30 bis 13.30 Uhr

15.00 Uhr

WORKSHOPS

ENGLISCH

Leitung: Stefanie Schaffer-de Vries

ITALIENISCH

Leitung: Barbara Kleiner

RUSSISCH

Leitung: Ruth Berg

TSCHECHISCH

Leitung: Christa Rothmeier

SCHREIBWERKSTATT

Frei erfinden, gezügelt schreiben
Leitung: Helmut Frielinghaus

LESUNG

WORKSHOPS

WORKSHOP-BERICHTE

SEMINARENDE

Bus-Rückfahrt nach Wien

Na tý louce zelený aneb V Rynárci je vyprodáno, přijďte se pobavit ve Vídni!

Pan režisér Zdeněk Troška přesně věděl, jaké kvality skrývají jeho amatérští herci z ochotnického spolku Rynárec, když si je přizval ke spoluúčinkování ve filmové pohádce *Princezna ze mlejna* nebo do komediální trilogie *Kameňák*. Jak došlo ke kontaktu mezi Vlasteneckou omladinou a divadelním spolkem Rynárec, by bylo na dlouhé povídání. Ale když jsme se dozvěděli, že tento spolek z malé vesničky na rozhraní Českomoravské vrchoviny nedaleko Pelhřimova hraje stejný repertoár jako omladinářští divadelníci, probudila se naše zvědavost. Když pak vyšla najevo skutečnost, že Rynárec nastuduje sice jen jednu hru za rok, zato ji hraje dvacetkrát a na vývěsní štít by si mohl dát výrok: „Do Národního lístky dostanete bez problému, u nás je vyprodáno během týdne!“, proměnila se naše zvědavost v nefalšovaný zájem. A tak čtyři vyslanci z Omladiny přijali pozvání na jedno březnové představení *Na tý louce zelený* přímo v Rynárci.

Po vřelém uvítání jsme si hned „padli do oka“. A jak pan Mirek Kumžák, služebně nejstarší člen, výborný režisér, herec a „tažný kůň“ celého spolku s notnou dávkou energie vyprávěl o třiceti zapálených členech spolku, fundusu plném kostýmů, technických možnostech propůjčených od profesionálů z Prahy, podpoře celé vesnice a v neposlední řadě o sponzorech, kteří se sami nabízejí k financování představení, mohli jsme jen v duchu tiše závidět.

Příznám se, že jsem z generace třicátníků a komedie typu operetek pro mě není zrovna trhák. Ale vystoupení Rynárců bylo geniální. Od prvního improvizovaného zatroubení na lesní roh, výstupu s koněm!, prasetem! a příjezdu „opravdického“ auta na jeviště až po spadnutí opony. O vysoce nadaném pejskovi ani nemluvě! Hra měla opravdu spád, byla prošpikovaná vtípem, skvělými humornými nápady pana režiséra, známé šlágry Járy

Beneše nutily podupávat si do taktu a kulisy i kostýmy skýtaly oku čistou slast. A za vynikající herecké výkony by se nemuseli stydět ani na Národním! Dokonce i početně zastoupené děti (jak praktické, v Rynárci hrají celé rodiny) dokreslovaly půvabně děj hry. Vyprodané hlediště, kde i v uličce stáli diváci, se po celou dobu báječně bavilo a nadšeně tleskalo. A my s nimi! Po představení jsme si ještě dlouho užívali nefalšované, radostné atmosféry a spolu s místními oslavili padesátiny jednoho z herců.

Že určitě přeháním?! Věřte mi, ani trošku. Přijďte se přesvědčit sami. Jelikož pan režisér nedávno oslavil kulaté narozeniny a spolek slaví dvacáté výročí od znovuobrození staré divadelní činnosti ve vsi, uvedou rynářští nadšenci svoji dvacátou reprízu již zmíněné komedie.

A my si jen vřele přejeme, aby i u nás ve Vídni bylo zaplněno poslední místo v sále a publikum se tak skvěle bavilo, jako jsme se bavili my v Rynárci!

Za Vlasteneckou omladinu

Martina Pfeffer, jednatelka

Divadelní spolek RYNÁREC

zve pod záštitou Vlastenecké omladiny
na hru autorů Tobise, Špilara, Mírovského a Rohana
NA TÝ LOUCE ZELENÝ
Hudba – Jára Beneš

kdy a kde:

v sobotu 17.05.2008 v 17:00 hodin
v divadelním sále školy Školského spolku Komenský
Víděň 3, Sebastianplatz 3

režie:

Miroslav Kumžák
hudební doprovod:
Stanislav Borka st., Jaroslav Doležal

účinkují:

Josef Kumžák, Alena Brožová, Jan Brož, Petr Blažek, Jan Mašek,
Miroslav Kumžák, Jiřina Marešová, Monika Bulantová, Adolf
Janáček, Štěpánka Schneiderová, Jiří Šlechta, Ing. Jiří Kočí,
myslivci, děvčata, děti

vstupenky:

v pokladně před představením

Klub přátel Rakouska Praha

V měsíci březnu se uskutečnila v přednáškovém sále Rakouského kulturního fóra (RKF) v Praze na Jungmannově náměstí v rámci spolupráce RKF a Klubu přátel Rakouska (KPR) prezentace knihy PhDr. Jiřího Kořalky, DrSc.: František Palacký (1798-1876). *Der Historiker der Tschechen im österreichischen viel Völkerstaat* za přítomnosti autora. Knihu vydalo nakladatelství Verlag der österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien 2007.

Po uvítání přítomných Mag. Walterem Persché, ředitelem RKF, se ujal slova prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc., ředitel Ústavu českých dějin Filozofické fakulty UK. Seznámil přítomné s tím, proč se autor zabývá právě Palackým, což

posléze vysvětlil i sám autor, který čtyři desetiletí zasvětil studiu života a díla Františka Palackého. Prezentovaná kniha je přepracováním české verze vydané v Praze v roce 1998, k níž KPR pořádal přednášku v minulém roce.

Dr. Kořalka působil kromě Vídeňské univerzity na čtyřech zahraničních univerzitách v Německu a v Anglii a patří mezi nejvýznamnější české historiky. V listopadu 2007 mu byla udělena cena Antonína Gindelyho za přínos k poznání historického porozumění mezi národy střední a jihovýchodní Evropy.

Na závěr bohaté diskuse poděkovala předsedkyně KPR ing. Bombová oběma přednášejícím za velmi zajímavou a přínosnou přednášku i všem přítomným za aktivní účast.

„Prager Frühling 1968 – vierzig Jahre danach“

Das Forschungszentrum für historische Minderheiten (FZHM) veranstaltet in Kooperation mit tschechischen, slowakischen und österreichischen Institutionen vom 26. bis 27. Mai 2008 eine internationale Tagung, an der einige Protagonisten des „Prager Frühlings“ sowie namhafte WissenschaftlerInnen teilnehmen werden. In Vorträgen und einer Podiumsdiskussion werden folgende Themen analysiert:

Dimensionen der tschechoslowakischen Krise 1968
Politik, Wirtschaft, Kultur und intellektuelle Eliten im Reformprozess der „Prager Frühling“ und die Folgen seiner Niederschlagung in den österreichisch-tschechoslowakischen Beziehungen die internationale Bedeutung des „Prager Frühlings“ Im Rahmen der Konferenz wird im FZHM eine Ausstellung zum „Prager Frühling 1968“ eröffnet.

Informationen und Anmeldung:
www.fzhm.at
E-mail: office@fzhm.at

Tagungsprogramm „Prager Frühling 1968“**Montag, 26. Mai 2008:**

Forschungszentrum für historische Minderheiten

18:00 Uhr

Moderation: Harald TROCH, FZHM

Festansprache: Michael HÄUPL, Wien

Einführungsvortrag: Ferdinand LACINA, Wien: Prag '68 – von Wien aus gesehen

Gastvortrag: Antonín LIEHM, Paris: Die tschechische und slowakische Kultur und das Frühjahr 1968

Musikalische Darbietung: Dáša VOKATÁ, Wien

Buffet

Dienstag, 27. Mai 2008:

Forschungszentrum für historische Minderheiten

10:00 Uhr

Moderation: Jana STAREK, FZHM

Begrüßung: VertreterInnen der mitveranstaltenden Institutionen

10:30–11:00 Uhr

Vilém PREČAN, Prag: Die drei Dimensionen der tschechoslowakischen Krise 1968

11:00–11:30 Uhr

Bedřich LOEWENSTEIN, Berlin: Sozialismus mit Menschengesicht?

11:30–12:00 Uhr

Dušan KOVÁČ, Pressburg: Der „Prager Frühling“ und die Folgen seiner Niederschlagung in der Slowakei

12:00–13:30 Uhr *Mittagspause*

Moderation: Wolfgang MADERTHANER, FZHM

13:30–14:00 Uhr

Jiří KOSTA, Bad Homburg: Die Wirtschaftsreformen der 1960er Jahre und der „Prager Frühling“

14:00–14:30 Uhr

Alena WÁGNEROVÁ, Saarbrücken: Diskurse der intellektuellen Eliten

14:30–15:00 Uhr

Christa ROTHMEIER, Wien: Kultur- und Literaturaus-tausch zwischen der ČSSR und Österreich in den 60er Jahren

15:00–15:30 Uhr Kaffeepause

Moderation: Gero FISCHER, FZHM

15:30–16:00 Uhr

Jana STAREK, Wien: Die Auseinandersetzung mit dem „Prager Frühling“ in Österreich.

16:00–16:30 Uhr

Klaus DAUBLEBSKY, Wien: Der Prager Frühling und seine Niederschlagung aus der Sicht eines österreichischen Diplomaten

16:30–17:00 Uhr

Anton PELINKA, Wien-Budapest: August 1968 – der Anfang vom Ende des Sowjetimperiums

Podiumsdiskussion

18:30 Uhr

Moderation: Barbara COUDENHOVE-KALERGI

Bruno AIGNER, Wien

Ludvík KAVÍN, Wien

Antonín J. LIEHM, Paris

Elisabeth MARKSTEIN, Wien

(Tagungsprogramm Stand März 2008 – Änderungen vorbehalten)

Veranstalter: Forschungszentrum für historische Minderheiten, Wien, Botschaft der Tschechischen Republik in Wien, Botschaft der Slowakischen Republik in Wien, Tschechisches Zentrum, Wien, Slowakisches Institut, Wien, Tschechoslowakisches Dokumentationszentrum, Prag, Institut für Zeitgeschichte der Akademie der Wissenschaften, Prag, Institut für Slawistik der Universität Wien, Österreichische Gesellschaft für Zeitgeschichte, Wien

Weltweit: Windrose-Sommertour „Slowakei“ (9:05–9:30 3sat)

Seit dem EU-Beitritt der Slowakei versuchen Orte wie Banská Bystrica, mehr westliche Gäste anzulocken, am liebsten die zahlungskräftigen Deutschen. Mit eher mäßigem Erfolg, denn der Service in den Hotels ist oft schlecht, die Preise dagegen sind hoch. Die Roma in der Slowakei sind oft die Ärmsten der Armen, sozial ausgegrenzt und haben kaum eine Chancen auf Arbeit. Ein Künstlerpaar aus Drienovec will wenigstens den Kindern Mut machen, ihr Malzirkel ist ein Anfang.

Der Silber- und Goldbergbau hat Banská Bystrica im 15. Jahrhundert reich gemacht. Er hat auch slowakische Räuber angelockt, die in der Region oft ihr Unwesen trieben. Das tun sie noch heute, jetzt allerdings als Touristenattraktion. Der Nationalpark „Slowakischer Karst“ ist weltberühmt. Unzählige bizarre Höhlen warten nur darauf, entdeckt zu werden. Fast jeder Slowake konnte früher mit der Sense umgehen, heute ist das fast undenkbar. Ein Folklorefest soll die Tradition retten. Der Wettbewerb der besten Sensenschwinger ist jährlicher Höhepunkt im sonst eher verschlafenen Pribylina. „Weltweit“ ist unterwegs in der Slowakei und stellt Land und Leute vor.

Waldviertel: Entlang der Grenze

(14:05–14:50 3sat)

Ein Film von Doris Fercher

Die Landstriche im Norden Österreichs waren mehr als 1 000 Jahre lang eng verbunden mit der böhmischen Kultur. Durch den Eisernen Vorhang voneinander getrennt, wurde es in den Grenzregionen still. Im Waldviertel gab es keine Industrien und Großbetriebe, häufig verwilderten die Landschaften. Die Randlage hat auch die Grenztäler weitgehend vor Eingriffen verschont – sie sind bis heute unberührt: Wie das Thayatal, eines der schönsten Täler Europas, das bis zu 150 Meter tief in die Umgebung eingeschnitten ist. Es ist heute ein Nationalpark auf österreichischer und tschechischer Seite. 15 Jahre nach der Öffnung haben sich beide Seiten wieder angenähert.

Die Dokumentation *Waldviertel: Entlang der Grenze* von Doris Fercher besucht neben alten Städten wie Weitra und Drosendorf unter anderem auch Schlösser und Ruinen, Bierbrauereien und Glasproduktionen sowie die letzte Papiermühle, in der „Hadernpapier“ erzeugt wird. Mit Ausflügen nach Tschechien, unter anderem nach Třeboň, einer wunderschönen Kleinstadt inmitten einer Teichlandschaft, zum Thayastausee und zu Schloss Vranov wirft sie auch einen Blick auf die Entwicklung der Region auf der anderen Seite der Grenze.

Vídeňská státní opera v roce 1938

Výstava pod záštitou kancléře Dr. Alfreda Gusenbauera: Die Wiener Staatsoper und der „Anschluss“ 1938 v sálu Gustava Mahlera je otevřena do **30. 6. 2008**.

Vídeňská Státní opera v roce 1938

27. 3. 1938: Hermann Göring v čestné loži vídeňské Státní opery

Institut pro křesťanskou kulturu ve Znojmě-Hradišti a Klášter servitů ve Vídni pořádá v sobotu 17. května Májovou pouť do Eisenstadtu

Po mši svaté v kostele Zvěstování Panny Marie při servitském klášteře ve Znojmě – celebruje P. Marian R. Kosík, O. Praem., opat kláštera premonstrátů v Nové Říši, odjíždějí poutníci do Eisenstadtu na úpatí pohoří Leithagebirge v Burgenlandu. Následuje prohlídka překrásného barokního zámku knížecí rodiny Esterházy, kde ve službách jednoho z nejvlivnějších a nejmocnějších rodů rakousko-uherské říše působil hudební génius Joseph Haydn. Zde komponoval a pod jeho vedením zněla hudba nejen v zámeckých sálech, ale i v přilehlém operním divadle a v chrámech. Bude následovat návštěva kostela na Kalvárii, který byl vystavěn františkány v letech 1701-1707 za podpory knížete Paula Esterházyho. Nacházejí se zde unikátní umělé vápencové jeskyně s více než dvaceti scénami ze života Ježíše a Panny Marie. Celkem 260 dřevěných a 60 kamenných soch v životní velikosti představuje „Svaté divadlo“ – drama lidstva. V kostele je pohřben Joseph Haydn. Po návštěvě kostela je připravena ukázka barokní španělské jízdy – husaři knížete Esterházyho. Můžete také vyslechnout koncert chrámového sboru z Jaroměřic nad Rokytnou v apoštolské bazilice Maria Loretto. Tento barokní skvost s přilehlým klášterem byl v roce 1683 zničen Turky. Kníže Paul Esterházy jej však nechal znovu vystavět a v roce 1707 byl opět vysvěcen. Papež Jan Pavel II. jej při své návštěvě v roce 1997 povýšil na apoštolskou baziliku minor.

Info: Institut pro křesťanskou kulturu
Křížovnická 26, 669 02 Znojmo-Hradiště
tel: 728 272 760, 732 586 126
e-mail: eva.balikova@seznam.cz

Slovenská premiéra oratoria

Pro slavnostní koncert při příležitosti Dne výzkumu rakoviny (7. 3.) zvolila Nadácia Výskum rakoviny / Slovak Cancer Research Foundation s podporou partnerů Agentúra AP Projekt, Ars Ante Portas, o. z., Slovenský rozhlas, Mayer / Melann Erckson uvedení mystického oratoria

Klepáč / Zvon pro sóla, pěvecký sbor, dětský sbor a orchestr skladatele Jána Valacha. Dílo mělo svoji světovou premiéru v roce 1997 v Belgii (Leuven), další provedení v Antverpách (2000), kde skladatel, dirigent, koncertní varhaník a pedagog již třicet let žije. Tak jako v předcházejících uvedeních, zaznělo i v Bratislavě dne 7. 3. 2008 dílo pod taktovkou autora, a to ve Velkém koncertním studiu Slovenského rozhlasu.

Oratorium složil J. Valach na text vlámského básníka Jose Stroobantse při příležitosti 800. výročí založení útulku pro malomocné Terbank (Belgie), které dodnes funguje jako zdravotnicko-pedagogické středisko pro výzkum lepry a školy pro mentálně postižené děti a mládež. Dílo je oproti klasické verzi daného žánru především symbolické. Symboly tvoří i titul oratoria – *Klepáč* – klepadlem kdysi varovali malomocní okolí, že se blíží a současně se tímto gestem vylučovali z lidského společenství. Do protikladu postavil autor zvuk *Zvonu*, který naopak lidi svolává a sdružuje. Tyto dva odlišné díly odděluje mezihra – *Intermezzo*, jež vybočuje z pojetí obou částí. Je rytmicky živé, lehké, elegantní, jako by bylo ozvěnou prvků jazzu. Ve spojitosti s textovou předlohou, která má reflexivní ráz – parafráze na knihu *Kazatel*, vnáší takto *Intermezzo* do díla nečekané a hudebně vtipné uvolnění.

Do dvou pozic rozdělil autor i nástrojové a vokální obsazení. Vokální složce – tři sólisté a sbor odpovídají čtyři samostatné instrumentální skupiny. Tónová barevnost je určujícím pojítkem mezi sólisty a nástroji. V sekci bicích nástrojů pracuje skladatel s ojediněle používanými typy klepadel, řehtaček a miniaturních zvonečků.

Ve druhé části díla – *Balada o sedmi holubicích* – uplatnil autor skladatelsky modální stupnice, jejichž kombinace přináší nová harmonická napětí. Tóny zvonů zdůrazňují jednotlivá tonální zabarvení. Harmonie sborů je impresionistická, v partu dětského sboru místy vystoupí folklórní fundament. Party sólistů jsou expresivní zpěvné linie. Závěrečný chorál založený na melodické a dynamické gradaci dovršuje ústřední myšlenku celého oratoria – mocný zpěv, hlas všech šíří radost, skrze níž najde lidstvo svůj cíl – ráj srdce a nebe.

Ve slovenské premiéře oratoria účinkovali Eva Hornyáková, soprán, Katarína Stroková, alt, Martin Mikuš, baryton, pěvecké sbory *Lúčnica*, Bratislavský madrigalisti, Dětský spevácky zbor Slovenského rozhlasu a Bratislavský

oratoriálny orchestr. Výkony všech byly na vysoké úrovni. Sólistou par excellence byl však autor a dirigent v jedné osobě – prof. Ján Valach (*1925). Provozovací těleso – 180 účinkujících – vedl brilantně a grációzně. Překvapující svěžest a doslova „tanečnost“ v dirigentském gestu odvedl v části *Intermezzo*. Po dlouhotrvajícím potlesku a standing ovation „zopakoval“ prof. Valach právě tuto část jako přídavek vděčnému publiku.

Oratorium *Klepáč / Zvon*, které do slovenštiny přebásnila Jela Krčméry-Vrtelová, je uměleckou výpovědí, která reaguje na stále přítomné společenské jevy, jež v symbolické podobě zůstávají i problémem dnešní společnosti – boj s rakovinou. Oratorní text inklinuje k symbolice, ale současně ke zřetelnému vyjádření všeobecných myšlenkových stanovisek. Hudební zpracování povyšuje tyto ideje k opravdovému vyznění. Při vši harmonické svobodě zůstává Valachova hudba tonální a hluboce sdělná.

Skladatel prof. Ján Valach s manželkou a Dr. Marií Brandeis – Klub

Bylo-li libreto přebásněno do slovenštiny, mohlo by tak snázeji otevřít dveře k uvedení oratoria belgického skladatele, pravého Čechoslováka prof. Jána Valacha, i v českém koncertním sále. Najde k němu cestu umělecká instituce anebo česká sekce Nadace pro výzkum rakoviny?

mb

Resort vnitra navrhuje dvojí občanství pro bývalé občany ČR

Bývalí občané České republiky i jejich děti žijící v zahraničí žádající o české občanství, by se podle návrhu ministerstva vnitra už nemuseli vzdávat dosavadního občanství. Předpokládá to návrh věcného záměru zákona o státním občanství, který předloží vládě ministr vnitra Ivan Langer. Žadatel o udělení státního občanství České republiky tak už nebude povinen předkládat doklad o pozbytí dosavadního občanství. Odpadnou mu tak finanční náklady, časové problémy a další administrativní překážky spojené s obstaráním dokladu o pozbytí starého občanství. „Správní řízení k žádosti o udělení státního občanství České republiky se pro žadatele o udělení státního občanství České republiky současně zkrátí o dobu, na niž je toto řízení přerušováno právě za účelem obstarání dokladu

o pozbytí dosavadního státního občanství," konstatuje ministerstvo.

Resort při formulaci zákona přihlížel ke skutečnosti, že tito lidé většinou neztratili vazby k Česku a jejímu společenskému dění a v její prospěch by také mohli využít svých zkušeností a vzdělání. Současně vnitro navrhuje, aby lidé, kteří získali občanství podvodem, tedy například když do své žádosti uvedli nepravdivé údaje nebo předložili falešné doklady, mohli o občanství přijít. Rozhodnutí v oblasti státního občanství České republiky by měla být také soudně přezkoumatelná. Ze soudního přezkumu budou vyloučena pouze rozhodnutí, kterými nebylo vyhověno žádosti o udělení občanství kvůli možnému ohrožení svrchovanosti, bezpečnosti nebo demokratických základů České republiky.

Ministerstvo kultury navrhne povolit product placement

Ministerstvo kultury navrhne, aby české televizní stanice mohly za určitých podmínek využívat reklamu ve formě umístování výrobků v pořadech, takzvaný product placement. To umožňuje nová směrnice, na které se loni dohodla Evropská komise a členské státy unie, označovaná jako Audiovize bez hranic. Na semináři k této úpravě to řekla vrchní ředitelka ministerstva kultury Petra Smolíková. Product placement je v současné době zakázaný, nová směrnice to mění a stanovuje podmínky, za nichž je to možné. Jedním z cílů komise a členských zemí je podle Smolíkové mimo jiné legalizovat cestu k dalším finančním zdrojům na výrobu audiovizuálního obsahu. Je však na každé členské zemi, zda tento způsob reklamy povolí. Pokud ano, bude se týkat pořadů vyrobených po 19. prosinci příštího roku, upozornila Smolíková. To je datum, do kterého musí členské státy novou směrnici zavést do svého národního práva. Product placement se nebude smět objevovat v pořadech pro děti. Podle směrnice také nemá docházet k tomu, aby výroba pořadu byla product placementem natolik ovlivněna, aby prvotní myšlenkou byla prezentace výrobku a nikoli tvůrčí nápad.

Pastoralamt der Diözese Linz Fremdsprachige Seelsorge

Katolické společenství Čechů a Slováků v diecézi Linz

Vážení a milí přátelé,
v sobotu 26. ledna 2008 slavil v našem společenství poslední mši svatou před svým odchodem do Švýcarska P. MMgr. Jaroslav Platunski OFMcap. P. Jarek působil mezi námi od září 2006 do ledna 2008. Děkovali jsme mu za to, co pro Slováky a Čechy během svého pobytu v diecézi Linz udělal, a za ochotu a nadšení, s jakým se ujal práce v našem společenství. Přejeme mu radost z nového nasazení, ať mu náš Pán a Spasitel žehná a provází ho svou milostí. V lednu tedy vznikla opět otázka, který kněz převezme duchovní správu katolického společenství Čechů a Slováků v Horním Rakousku. V tomto smyslu proběhla jednání, kterých se účastnili linecký biskup Dr. Ludwig Schwarz, národní

ředitel cizojazyčné duchovní správy v Rakousku Dr. László Vencsér a vrchní duchovní správce pro Čechy v Rakousku P. Dr. Jan Horák SDB. Ten poslední je ten, který vás zde informuje.

Výsledkem jednání je, že se **pravidelné bohoslužby (mše svatá nebo pobožnost)** budou nadále konat **každou sobotu v 16:30** hodin v kostele Milosrdných bratří v Linci. Také zveme na **1. sobotu v měsíci** ty, kteří nemohou přijít častěji. Předě mši svatou je příležitost ke svátosti smíření a po každé bohoslužbě **setkání věřících** v jídelně nemocnice (v areálu kostela a kláštera Milosrdných bratří). Také adresa duchovní správy a knihovny české a slovenské náboženské literatury se nemění: Kapuzinerstraße 55, 4020 Linz.

Úřední hodiny:

pondělí 8:00–13:30, úterý 8:00–17:30, středa 8:00–13:30. Kromě dobrovolníků, kteří pomáhají připravovat bohoslužby a setkání věřících, je **kontaktní osobou** české a slovenské duchovní správy pan Viktor Kraus (mobil 0664/60 165 3481, e-mail: viktor.kraus@energieag.at). Na pana Viktora se laskavě s důvěrou obračejte ve všech vašich záležitostech.

O dalším vývoji našeho katolického společenství v Linci vás budu včas informovat. Zatím hledáme další kněze, kteří by byli ochotni vypomoci. Hledáme také věřící, kteří by byli ochotni převzít některé úkoly v našem společenství.

Srdčně zveme všechny krajany a krajanské spolky na společnou **pout' do MARIAZELL** v sobotu 12. dubna 2008. Slavnostní mše svatá v 11 hodin. Bližší informace podá naše pastorační asistentka ve Vídni paní Pavla Carmignato: mobil 0664/406 55 41
e-mail: paula.carmignato@rozhledy.at

Další informace naleznete v internetu na adrese:

<http://beam.to/donbosco.klub>
<http://www.sweb.cz/farnost.viden>
<http://www.rozhledy.at>

O katolickém společenství ve Vídni a v Linci přináší zprávy také časopisy, které si můžete objednat a předplatit: **Česká & Slovenská Vídeň DNES** – tel.: 01/713 31 88, e-mail: office@komensky.at
KULTURNÍ KLUB – tel.: 0664/97 33 764, e-mail: info@kulturklub.at

Přeji vám, aby velikonoční liturgie a zážitek společenství ve vašich farnostech i rodinách byl pro každého z vás dalším krokem k upevnění víry a osobního vztahu ke Kristu Ježíši.

Vídeň, 3. 3. 2008
P. Dr. Jan Horák, SDB
tel.: 0664/406 55 41, e-mail: jan.horak@donbosco.at

Info:

Vážení a milí přátelé,
fotky ze zimní rekreace mládeže 2008 ve FULPMES/ Stubaital
najdete v internetu na adrese
<http://www.rozhledy.at/Fulpmes2008/index.htm>

František Černý: *Divadlo v bariérách normalizace (1968-1989)*

Vydal Divadelní ústav, Praha 2008, 202 stran

Dvě desetiletí v českém, především pražském divadelnictví. Smířlivá vzpomínka akademika (prof. František Černý byl v oněch letech spíše trpěným profesorem Filozofické fakulty UK v Praze), který má divadlo a herce rád a pamatuje si spíše to hezké, ale i s lítostí vzpomíná likvidaci

Divadla Za branou, ztracených uměleckých příležitostí, či těch, kteří se na začátku 70. let dali do služeb normalizačního procesu moci.

František Čermák: *Slovník Karla Čapka*

Nakladatelství Lidové noviny, 714 stran

Čtenáři Karla Čapka vědí o spisovatelově jazykovém bohatství. František Čermák s třinácti spolupracovníky dospěl u Čapkova díla (prózy, dramata, publicistika, poezie,

odborné texty, korespondence) k fantastickému číslu. Karel Čapek užil v celém svém díle téměř 70 tisíc slov. Např. Angličané spočítali, že Shakespeare užil ve svých dílech celkem jen asi 23 000 slov.

Eine Suche nach Glück

12. února 2008 se konala v přednáškovém sále Rakouského kulturního fóra v Praze na Jungmannově náměstí knižní prezentace českého vydání románu *Hledání štěstí / Eine Suche nach Glück* rakouského spisovatele českého původu Stanislava Struhara. Autor se narodil v roce 1964 ve Zlíně (tehdejším Gotwaldově), v roce 1988 emigroval do

Rakouska. V roce 1999 vyšla v německém překladu jeho básnická trilogie *Stará zahrada*, v roce 2002 jeho první román *Das Manuskript*. Román *Hledání štěstí*, psaný již v německém jazyce, vyšel v Rakousku v roce 2005.

Nakladatel: Volvox Globator, edice: Symposium, 2007
Překlad: Nikola Zejkanová

HUMOR

Tak tyhle okamžiky miluju. Myslím ty chvíle, kdy se náš vlkodlačí kraj na vteřinu stane pupkem světa. Mohlo za to Wachkovo prase, zlomilo si nohu. A také šéfík z galerie, Wachkuv nejlepší kamarád.

... Národního divadla, ale jitrnice dobré neměl. Nakonec se totiž ukázalo, že ten řezník je na všechno, jenom ne na maso. Pěkná fajnovka, prý od kumštu a navíc vegetarián. Tak jelita udělal Wachek sám.

Diplom Paula Tissandiera Karlů Helmichovi

Počátkem října 2007 udělila Mezinárodní letecká federace FAI během výročního zasedání na ostrově Rhodos Karlovi Helmichovi Diplom Paula Tissandiera. Prestižní ocenění získal za celoživotní přínos v publicistické činnosti a propagaci letectví.

JUDr. Karel Helmich, vzdor vysokému věku, je stále motorem, který popohání mnoho mladších kolegů. V současnosti je například předsedou Klubu leteckých novinářů při Syndikátu novinářů ČR. Narodil se 21. července 1926 v Praze. Za protektorátu byl totálně nasazen a pracoval

žvýkaček a pomerančových prášků. Nad vším tím velký nápis „Welcome!“. To bylo ideově špatně a musel školu opustit.

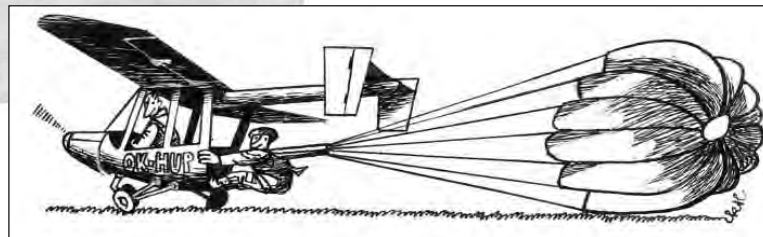
Po mnoha peripetích se zapsal ke studiu na právnické fakultě, které v roce 1951 zdárně dokončil. Dílem osudu se mu naskytla možnost nastoupit místo vedoucího právního odboru

u firmy Baťa jako čistíč obuvi. Vyučil se kamnářem, hrnčířem, malířem porcelánu, studoval sochařství u profesora Znoje. Byl i studentem medicíny, ale ta ho nezaujala tolik, aby studia dokončil. Zkusil tedy umělecko-průmyslovou školu, ale tam narazil se svým plakátem, jenž zobrazoval americký džíp plný konzerv UNRRA s vepřovým s jablky,

Českého národního aeroklubu. Brzy však musel na vojnu a podle přání narukoval k letectvu jako radista. Létání bylo jeho celoživotním snem a touhou. To ho přivedlo ke spolupráci s časopisy Rozlet a Letectví. Po ukončení základní vojenské služby se dílem dalších příznivých shod a náhod dostal do redakce Letectví, kde pracoval dvacet let jako grafik. Později dalších dvacet let jako sekretář redakce Světa motorů. Bylo to dlouhé období, které mu přineslo mnoho dobrých, ale také nepříjemných zážitků. Přesto na něj vzpomíná rád a všichni,

kdo létání propadl, si jistě vzpomenou na jeho skvělé ilustrace k článkům s leteckou i vojenskou tematikou nebo na jeho nápadité a originální karikatury s nezaměnitelným rukopisem. Kdosi moudrý nedávno o jeho tvorbě výstižně prohlásil: „Ta jeho letadla opravdu létala!“

Po roce 1989 byl spoluzakladatelem a redaktorem několika časopisů a snažil se zúročit svoje bohaté zkušenosti novináře a grafika. Pracoval také v měsíčníku Letecké amatérské asociace Pilot. V současnosti ho těší psaní konceptů, analýz a jízlivých fejetonů „v mezích zákona“. Napsal memoárovou knihu o fotografovi Ladislavu Sitenském, knihu leteckých válečných povídek, ilustroval několik dobrodružných knih, píše pro cestovní kanceláře itineráře a kuchařské knihy, připravuje knihu „Báje a pověsti lidu leteckého“. Nedávno vyšla jeho knížka karikatur letadel a k vydání je připravena povídková kniha „Milovaný despota“ o psech.

Celý život byl aktivním sportovcem. Závodně se věnoval plavání a běžeckým disciplínám. S trochou nadsázky můžeme říct, že sport a vytrvalost jsou jeho životním krédem. Srdcem je však stále spoután s letectvím.

Málokdo ví, že je také autorem grafického návrhu loga českého aeroklubu, ve kterém geniálním způsobem dokázal jednoduchými prostředky vyjádřit symboly letectví a organicky je skloubit se státní vlajkou. ■

Text a foto: František Kučera, kresby: Karel Helmich

Tschechische Gemeinde in der Erzdiözese Wien / Česká duchovní služba oblast Vídeň

POŘAD BOHOSLUŽEB

CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň 1., Salvatorgasse 12:
mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.
KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele", Vídeň 3., Rennweg 63:
mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.
KOSTEL „Don Bosco“, Vídeň 3., Hagenmüllergasse 31, SALE:
mládežnická mše svatá 2. neděli v měsíci v **11:00** hodin.
KAPLE "Panny Marie Pomocnice", Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:
mše svatá 3. sobotu v měsíci v **18:00** hodin.
*Srdečně zve duchovní správce P. Dr. Jan Horák SDB
spolu s Českou farní radou ve Vídni
Poštovní adresa: A - 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31,
tel. 0664 / 406 55 41
<http://www.sweb.cz/farnost.viden>*

KALENDÁŘ AKCÍ

So 12. 04. – POUŤ DO MARIAZELL: Společná česká mše svatá v **11:00** hodin
So 19. 04. – DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v **18:00** hodin, St. Veit-Gasse 25, Vídeň 13. – obřad křtu dětí
So 26. 04. – Svatba Dobruška + Bernd v České republice
So 03. 05. – LINZ: Mše svatá pro rodiče s dětmi – pravidelné setkání

Jubilejní rok 2008:

**750 let bohoslužeb pro Čechy ve Vídni
100 let českého kostela na Rennwegu, Vídeň 3.
80 let českého hřbitova ve Vídni 11.**

Jubiläumsjahr 2008:

**750 Jahre Gottesdienste für Tschechen in Wien
100 Jahre Tschechische Kirche am Rennweg, Wien 3.
80 Jahre Tschechischer Friedhof in Wien 11.**

Sobota 17. 05. – Slavná mše svatá v DON BOSCO HAUS, Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25, v 18:00 hodin. – hlavním celebrantem je vídeňský světitel biskup Dr. Franz SCHARL, který udělí **svátost bířmování** – SLAVNOSTNÍ AKT v rámci Jubilejního roku 2008 – Česká církevní rada ve vídeňské arcidiecézi zve k občerstvení

Samstag 17. 05. – Festgottesdienst in DON BOSCO HAUS, Wien 13, St. Veit-Gasse 25, um 18:00 Uhr – Hauptzelebrant ist Weihbischof von Wien Dr. Franz SCHARL, der spendet das **Sakrament der Firmung** – FESTAKT im Rahmen des Jubiläumsjahres 2008 – Der Tschechische Pfarrgemeinderat in der Erzdiözese Wien bittet zu Erfrischung

Sobota 24. 05. – První svaté přijímání – dětský den – **Slavná mše svatá v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Vídeň 3., v 16:00 hodin** - následuje pohoštění pro děti –

Samstag 24. 05. – Erstkommunion – Tag der Kinder – **Festgottesdienst in der Tschechischen Erlöserkirche** Rennweg 63, Wien 3, um **16:00 Uhr** - anschließend Erfrischung für die Kinder -

Salesianer Mitarbeiter – Am Sonntag, dem 9. März 2008, hat Viktor Kraus, 53 Jahre, Fernmeldetechniker, sein Versprechen als Salesianischer Mitarbeiter im Wiener Salesianum abgelegt. Mit ihm zusammen erneuerten alle anwesenden Salesianischen Mitarbeiter Don Boscos (SMDB) ihr Versprechen. Das Ortzentrum „Tschechische Gemeinde – Wien“ ist im Aufbau eines provisorischen Ortsrates. Derzeit gibt es vier Salesianische Mitarbeiter, die das Versprechen abgelegt haben, und weitere acht Kandidaten. Die erste Gruppe von tschechisch-sprechenden Salesianern (SDB) in Österreich bestand aus drei Priestern: P. Ladislav Dittrich und P. Jan Homola unter der Leitung von P. Vojtech Hrubý, die aus Italien nach Wien hin- und hergefahren sind (1962 – 1965). Später entwickelte sich eine durchgehende Jugendarbeit durch die anderen tschechisch-sprechenden Salesianerpriester. Die Salesianischen Mitarbeiter haben ihre Berufung, ihre unverzichtbare Rolle in der Salesianischen Sendung und einen wichtigen Platz in der Don Bosco-Familie und in der Kirche. Sie fühlen sich in dieser Spiritualität daheim und schöpfen daraus Freude und Kraft für ihren Alltag und ihr Leben in der Gemeinschaft der Kirche.

Tschechischsprechende Don Bosco-Familie / Salesiáni Dona Boska ve Vídni a v Linci

Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)

Seznam videokazet:

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Císařův pekař
Český Krumlov (něm.)
Čerte, drž se svého kopyta
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Nesmrtelná teta

Obchod na korze
Ostře sledované vlaky
Osudy dobrého vojáka Švejka I-II
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Divadlo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Záskok

Pohádky:

Broučci
Kocour Vavřinec
Krtečkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I-II
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
A vy páni muzikanti
Jarmila Šuláková - Folk songs
Jen vzpomínky poštáctví
kluka
Krtečkova dobrodružství I-II

Neuvěřitelné situace:

Šimek a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The best of Pavel Bobek
Všichni moji blízcí
CD:
V + W, Písničky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelíšky
Skiřiváci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, kontaktujte zástupce Kulturního klubu. Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Příhlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlüsselgasse 18, A-1080 Wien
 záznamník (od 10:00): ++43-1-402 32 99
 fax (od 10:00): ++43-1-79 88 454
 e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým členům a novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2007 činí **29,- €**. Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2007 činí **29,- €**. Prosím, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2007 činí včetně poštovného **49,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 x 5,2	6,13
3,2 x 10,5	15,31
6,5 x 5,2	15,31
7,0 x 8,5	26,88
7,0 x 10,5	34,38
5,0 x 17,3	40,00
12,5 x 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**.

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Mag. Pavlína Böhmová, mobil 0043 (0) 669 195 44 077,
 tel./fax: 0043 (01) 95 44 076

František Písařík, tel.: 0043 (0) 650 599 28 02

centrální fax (od 10:00): 0043 (01) 79 88 454

e-mail: inzerce@kulturklub.at

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 6023651, dr. Malá.

Čeština - začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,

Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

**slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte**

miesto: priestory Slovenského inštitútu,

Wiplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,

informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHJECHISCHES ZENTRUM
 ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
 ředitelka dr. Tatjana Langášková
 Tel./Fax: 0043 1 5352360 - 14
www.tschechischeszentrum.at
 E-mail: ccwien@czech.cz
 Po – Pá 10:00-17:00

Mag. **Sylvie Šebelová**
 Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
 +43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu
 Herrengasse 17, 1010 Wien
 ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
 tel.: 0043 1 533 21 933
 fax: 0043 1 533 21 934
 e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

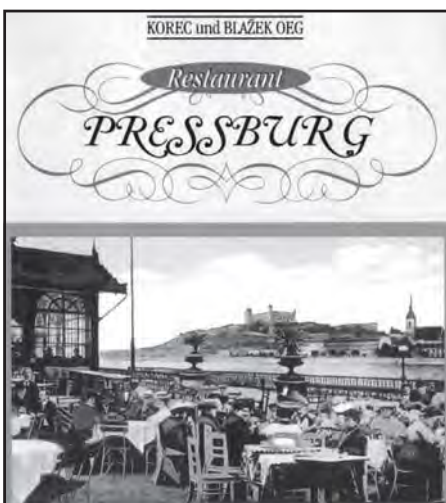
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmlouvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30 nebo v **Kulturním klubu** (viz níže).

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Informace v reštaurácii Pressburg

VON MINDERHEITEN ZU VOLKSGRUPPEN

20 Jahre Wiener Arbeitsgemeinschaft

Redigiert von
Heinz Tichy, Ernő Deák
und Richard Basler

integratio

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsk@slovaci.at www.slovaci.at

Divadelní ochotnický spolek VLASTENECKÁ OMLADINA

1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 02273 7604
www.omladina.at

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

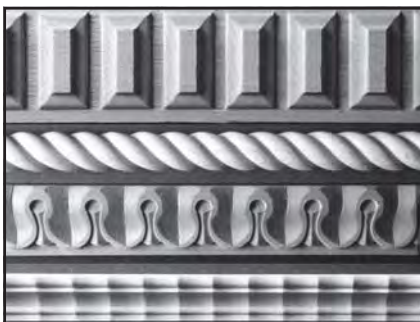

Slowakisches Institut

Wien

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Wipplingerstr. 24-26
1010 Wien
Tel./Fax: 43 / 1 / 53 54 057
E-mail: siwien@gmx.at
www.sivieden.mfa.sk

Dřevěné lišty a mřížky

Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

**Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.**

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
www.pastrnak.at.ac
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT

Vítáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at
Nabízíme ucelenou řadu originál zabalených značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

„Art-Atelier“

Bildhauerei / Keramik
Restaurierung / Keramikurse
Altmüttergasse 6, 1090 Wien

Tel.: 0676 9452096

Auf Ihren besuch freut sich:
Mag. Milada Zahnhausen
Dipl. Bildhauerin & Keramikerin

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

Mobiles
Theater für Kinder

tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www.theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůže
Jan & Tamara
Brabenec,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

Výhodné ubytování ve Vídni

I. Seda,
Westbahnstr. 18, 1070 Wien,
Tel. 01/617 27 06

Právník v ČR JUDr. Josef Franc advokát

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

SALON MIMI - ŽOFIE HERRMANN

Dipl. kosmetička, pedikérka,
zdravotní sestra
Odborná kosmetika, pedikúra,
manikúra, el. epilace chloupků,
manuelle lymphdrainage
Aromamassage, soft-laser
Termín dle dohody:
tel. + fax: 01/98 24 867
Út – pá: 8:30-11:30 + 14:00-18:00
1140 Wien, Kienmayerg. 48

Hudební skupina Krokodýl

Živá hudba, hrajeme svadby, plesy,
zábavy, společenské akce, Silvestry.
Široký repertoár českých,
slovenských, anglických písní.
Těšíme se na setkání s Vámi.
Bližší informace CZ:
tel.: +420603947957 (Gryšová)
e-mail: monikagrysova@seznam.cz

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,
mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764,
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici
v redakci.

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9-12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,
Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

**PRODEJ A OPRAVY
VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,**
Krajanské ceny, TV-Service,
T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**
1060 Wien, Hofmühlgasse 18
E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

PROLINGUA

Ivana BROZOVA

Barichgasse 21
Eingang Ottogasse
1030 Wien

Tel.: 0650 / 400-17-10
E-Mail: prolingua.b@volny.cz

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

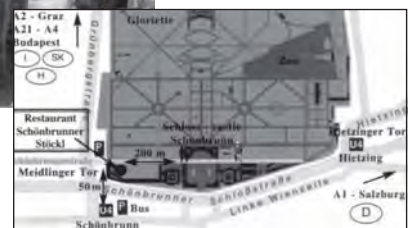
Restaurant Schönbrunner Stöckl rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!

Nabízíme:
svatby, podnikové a rodinné osłavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.

Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyň
10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischesen Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dřívková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo -
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel.: 402 57 31
otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

KLEINES
WIENER CAFE
Denis Bezucha

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
sobota a neděle
zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.
Osłavy na objednávku.
Budějovické pivo.

KULATÁ VÝROČÍ ČESKÝCH SPISOVATELŮ K PRVÉMU ČTVRTLETÍ 2008

LEDEN

Eduard Bass, vl. jm. E. Schmidt

(1. 1. 1888, Praha – 2. 10. 1946, Praha)

Novinář, prozaik, autor písňových textů a kabaretiér. Narodil se v počestné rodině německého majitele kartáčnického závodu, v němž se v letech 1905-1906 vyučil. Během pobytu v Mnichově, kde obchodně zastupoval otcovu firmu, se seznámil s podobou moderního předválečného kabaretu. Po návratu do Prahy se účastnil literárního a bohémského života tehdejší Prahy (okruh kavárny Union), nastoupil uměleckou dráhu jako zpěvák a recitátor v kabaretu Bílá labuť na Poříčí. Z obavy před otcem přijal pseudonym, který byl motivován jeho hlubokým hlasem – basem. Později spolupracoval s literárním kabaretem Červená sedma jako autor řady satirických kupletů, přispíval do humoristických časopisů *Kopřivy* a *Humory*. Za války sloužil u sanitní služby, byl ředitelem divadélka Rokoko, ředitelem Červené sedmy. V roce 1920 nastoupil do redakce *Lidových novin*, v letech 1933-1942 byl jejich šéfredaktorem. Spolu s Karlem Čapkem aj. je politicky orientovali k liberálním a demokratickým hodnotám. Po druhé světové válce pracoval jako redaktor *Svobodných novin*. Zařadil se mezi první české autory faktu. Také jeho beletrické práce vycházejí z důvěrné znalosti faktů a dokumentů a ze zájmu o realie soudobého života. Úspěšná byla zejména fotbalová novela *Klabzubova jedenáctka* (1922), z prostředí cirkusu kronika cirkusového podniku *Cirkus Humberto* (1941), povídková sbírka z téhož prostředí *Lidé z maringotek* (1942) aj.

Rudolf Těsnohlídek

(7. 6. 1882, Čáslav – 12. 1. 1928, Brno)

Autor meditativní lyriky, prozaik a publicista, autor soudničků. Studoval filozofii a moderní filologii na filozofické fakultě v Praze, kde se také sblížil s anarchistickou skupinou kolem S. K. Neumanna. Roku 1905 se oženil, jeho žena tragicky zahynula na svatební cestě v Norsku. Pracoval jako redaktor v časopise *Moravský kraj*, jako soudní referent v brněnské redakci *Lidových novin*, kam přispíval i články, fejetony, reportážemi (1912 byl válečným reportérem na Balkáně) a kulturními poznámkami. Byl veřejně činný (dal podnět k stavění vánočních stromů republiky spojenému se sbírkami pro chudé, účastnil se objevování Demänovských jeskyní na Slovensku ad.). Dobrovolně ukončil život. První knihy Těsnohlídka: lyrické prózy *Nénie* (1902) a *Květy v jíní* (1908), romány z brněnské periferie vydávané na pokračování v *Lidových novinách* *Poseidon* (1916), *Potóchlencovi příběhové* (1917), *Eskymo Welzl* (1928), sbírka *Den* (1923) aj., pro mládež *Čimčírínek a chlapci* (1922) aj., překlady ze severské literatury. Nejúspěšnější Těsnohlídkovou prózou se stala povídka *Liška Bystrouška* (1920, vznikla jako slovní doprovod k cyklu kreseb malíře S. Lolka), operně zpracoval skladatel Leoš Janáček s názvem *Příhody lišky Bystroušky*.

Libuše Moníková

(30. 8. 1945 – 12. 1. 1998, Berlín)

Exilová autorka existenciálně laděných románů, esejistka. Vystudovala na FF UK anglistiku a germanistiku, v roce 1971 emigrovala do NSR, kde působila na vysoké škole v Kasselu, od roku 1977 na univerzitě v Brémách. Od roku 1981 žila jako svobodná spisovatelka ve Frankfurtu nad Mohanem, později v Berlíně. V roce 1993 se stala členkou Německé akademie pro jazyk a slovesnost v Darmstadtu. Psala pouze německy. (*Eine Schädigung*, 1981; *Pavane für eine verstorbene Infantin*, 1983; *Die Fassade*, 1987; *Treibeis*, 1992; *Verklärte Nacht*, 1996). Za práci *Schloß, Aleph und Wunschtorte*, která svým titulem naráží na F. Kafku, J. L. Borgese a *Povídání o pejskovi a kočičce* od J. Čapka, obdržela v roce 1989 Cenu F. Kafky. Roku 1994 vydala sbírku esejů *Prager Fenster*, v nichž se mj. vyslovila pro větší pozornost dílu L. Klímy a v níž portrétovala M. Jesenskou.

Jiljí Vratislav Jahn

(22. 1. 1838, Pardubice – 18. 5. 1902, Praha)

Dramatik, básník a překladatel. Publikoval verše v *Lumíru*, byl členem redakce *Národních listů*, redigoval *Obrazy života* a účastnil se založení Umělecké besedy, Sokola i Hlaholu. Po odchodu z Prahy se významně podílel na pardubickém veřejném a politickém dění. Některé básně byly zhudebněny V. Blodkem, J. B. Foersterem aj.

Franta Župan, vl. jm. František Procházka

(23. 1. 1858, Běštín u Hořovic – 13. 1. 1929, Kolín)

Prozaik, humorista. Většinu života učil na středních školách, byl také učitelem v hraběcí rodině Thurn-Taxisů v bulharském Plovdivu. Županovo nejvýznamnější dílo je čtyřdílné románové vyprávění s ústřední postavou venkovského nezbedy *Pepánek nezdar* (1907-1921). Župan napsal také poetické a námětově neobvyklé pohádky (*Pohádky a povídky* – 1. *Karkulka v dědečkově pokoji*, 1920; 2. *Povídky pod jabloní*, 1920).

Jan Václav Rosůlek

(7. 9. 1894, Pardubice – 12. 1. 1958, Praha)

Autor drastických próz o první světové válce, románů z uměleckého prostředí a různých žánrů populární literatury a literatury pro mládež. Mezi více než 30 prózami životopisného a zábavného charakteru získal pozornost román o V. van Goghovi *Hlavou proti zdi* (pseudonym Vladimír Drnák, 1934), náročnější próza také pod pseudonymem (např. *Muž slavné ženy*, 1938, o manželství B. Němcové).

Lubor Kasal

(*24. 1. 1958)

Básník a literární publicista. Po maturitě na gymnáziu Sladkovského v Praze na Žižkově studoval dva semestry stavební fakultu ČVUT. V roce 1984 absolvoval Pedagogickou fakultu UK v Praze. Pak byl jazykovým a nakladatelským redaktorem. Od září 1990 pracoval jako redaktor v literárním

časopise *Tvar*, od května 1993 do konce roku 2000 byl jeho šéfredaktorem. Od ledna 2001 do března 2002 působil v dřevozpracujícím průmyslu. Od listopadu 2003 do dubna 2005 byl redaktorem internetové *Postmoderní revue*, kterou vydával s básnířkou Boženou Správcovou, a zároveň byl živnostníkem v oboru nakládání knih. Od dubna 2005 je opět šéfredaktorem *Tvaru*. Žije v Praze – Strašnicích. Debutoval sbírkou básní *Dosudby* (1898), následovala sbírka *Veздеjšina* (1993), *Hlodavci hladovci* (1997), *Jám* (1997), *Hladolet* (2000) a *Bláznův dům* (2004).

ÚNOR

Mojmír Grygar

(*3. 2. 1928, Babina, Slovensko)

Literární historik a teoretik. Do roku 1969 pracoval v ÚČSL ČSAV. Z hostování v Holandsku se již nevrátil, na univerzitě v Amsterdamu (1969-1993) založil bohemistiku jako samostatný studijní obor. Od roku 1990 přednášel jako hostující profesor na pražské a olomoucké univerzitě. Kniha *Trvání a proměny (Dvanáct kapitol o umění a dějinách)* je bohatě ukotvená v obrovském množství novodobé světové literatury obecně estetické, literárněvědné, sociologické, antropologické a psychologické. Zachycuje proměny vnímání umění (literatury, výtvarného umění, fotografie, hudby, divadla, filmu) v novodobém světovém myšlení, všímá si ovšem i proměn umění samého, jak se odehrávaly v průběhu téměř celého 20. století. Knihu je možno považovat za jakousi summu Grygarova přemýšlení o obecných otázkách umění a estetiky, práci souhrnného významu, jakých je v novodobém českém estetickém a literárně-teoretickém myšlení jen málo.

Josef Kajetán Tyl

(4. 2. 1808, Kutná Hora – 11. 7. 1856, Plzeň)

Dramatik, prozaik, kritik, představitel proudu českého sentimentálního romantismu, dramaturg a herec. Nejvýznamnější část Tylovy tvorby zaujímají dramata, která měla od počátku výchovný charakter. Jeho původní hra *Fidlovačka aneb Žádný hněv a rvačka* (1834) je památná tím, že v ní poprvé zazněla Škroupova píseň na Tylova slova *Kde domov můj*, která se stala národní hymnou. V ND a na jiných českých scénách se pravidelně objevuje nastudování Tylových her jako např. *Paličova dcera* (1847), *Lesní panna* (1850), *Krvavé křtiny čili Drahomíra a její synové* (1849). Tyl je také autorem prvního českého románu *Poslední Čech* (1844).

Josef Holý

(7. 2. 1874, Tuchom u Jičína – 6. 2. 1928, Brno)

Básník ironického a skeptického vztahu ke společnosti. Působil jako profesor na středních školách, aktivně se účastnil činnosti Moravského kola spisovatelů, angažoval se také politicky. Byl členem různých, většinou národně orientovaných stran, (1923 senátorem za národně-socialistickou stranu). Přispíval do *Lumíru*, *Cesty*, *Moravskoslezské revue* aj. Holého dílo představovalo v literatuře přelomu 19. a 20. století osobitý typ protispolečenské revolty.

Alois Záborský, vl. jm. František Červíněk

(8. 2. 1858, Jáchymov u Litovle – 9. 9. 1921, Uherské Hradiště)

Autor humoresek a satir. Nejzdařilejší z prací je „hanácká trilogie“ *Břehule čili Poslední hastrman na Hané* (1919). Ve všech svých knihách Záborský užíval v řeči lidových postav hanáckého nářečí.

Zdeněk Nejedlý

(10. 2. 1878, Litomyšl – 9. 3. 1962, Praha)

Estetik, historik, muzikolog, kulturně-politický publicista a politik marxistického zaměření. Veliký obdivovatel a propagátor Bedřicha Smetany a Aloise Jiráska. Rodnému městu a zmíněným osobnostem věnoval řadu studií a monografií. Po studiích pedagogicky působil na FF UK v Praze. Od dvacátých let se Nejedlý sblížoval s kulturní a politickou levicí. Za druhé světové války pobýval Nejedlý v Moskvě (přednášel na Lomonosovově univerzitě, promlouval v zahraničním vysílání moskevského rozhlasu *Hovoří Moskva*, velmi úzce spolupracoval s moskevským vedením KSČ na koncepci poválečného školství a kultury. Ve druhé polovině čtyřicátých let a v padesátých letech zastával řadu významných politických a vědeckých funkcí: byl ministrem školství a osvěty, ministrem sociální péče, prvním prezidentem ČSAV, místopředsedou vlády aj. Pro Nejedlého politické působení byl charakteristický důraz na výchovné a vzdělávatelské působení kultury a na její společensky a politicky agitační funkci v duchu z vulgarizovaného marxistického pojetí lidovosti a revolučnosti. Vyzdvihoval vždy příklady osobností českých dějin působící v národním a sociálním duchu.

Daniela Fischerová

(*13. 2. 1948, Praha)

Dramatička, autorka rozhlasových her, esejů a próz. Je dcerou hudebního skladatele Jana F. Fischera a překladatelky O. Frankové. Fischerová absolvovala v roce 1971 studium scenáristiky a dramaturgie na pražské FAMU; od roku 1972 působila ve Filmovém studiu Barrandov, v letech 1973-1974 jako odpovědná redaktorka nakladatelství Orbis a poté ve svobodném povolání. Je členkou výboru Českého centra Mezinárodního PEN klubu. Vyučuje obor tvůrčí psaní na Literární akademii Josefa Škvoreckého, jako pedagožka působila externě na DAMU. Od poloviny sedmdesátých let se věnuje básnické a prozaické tvorbě pro děti (jmenujme alespoň *Povídání s liškou*, 1978; *O rezatě veverce*, 1982; *Lenka a Nelka neboli Aha*, 1994; *Jiskra ve sněhu*, 1999 a další). Jako dramatička se v roce 1979 představila hrou *Hodina mezi psem a vlkem*, řešící ve fiktivním procesu s básníkem Françoisem Villonem nadčasový konflikt umělce a společnosti (pro alegorické paralely s dobovou realitou byla hra po čtyřech reprízách zakázána a autorčina díla se po sedm let nesměla provozovat). Jinotajný kontext měly i pozdější hry (*Princezna T.*, 1986 a *Báj*, 1987; *Pták Ohnivák*, 1999; *Náhlé neštěstí*, 1993). Daniela Fischerová je autorkou řady rozhlasových her (*Čeho se bojí mistr*, 1978; *Zapřený Albert aneb Příběh o žalu a lži*, 1989; *Neděle*, 1991; *Velká vteřina*, knižně 1997; *Andělský smích*, 1994), scénářů krátkých, animovaných i celovečerních filmů (*Neúplné zatmění*, 1982; *Vlčí bouda*, 1986 [s Věrou Chytilovou]), spoluautorkou vědecko-populární publikace

(*Hvězdy a osudy*, 1993), učebnice (*Občanská výchova pro 6.–9. ročník*, 1993); povídek (*Prst, který se nikdy nedotkne*, 1995; *Duhová jiskra*, 1998) a knihy aforismů (*Přísudek v této větě je podmět*, 1996). Za svoji divadelní a rozhlasovou tvorbu získala domácí i mezinárodní ocenění. Mezi její záliby patří jóga, astrologie a psychoterapie.

Karel Klostermann

(13. 2. 1848, Haag, Rakousko – 16. 7. 1923, Štětka u Strašnic)
Autor próz líčící osudy Šumavy a jejich obyvatel.

Redakční poznámka: O autorovi se již v minulých číslech podrobně psalo.

Matěj Milota Zdirad Polák, vl. jm. Matěj Polák

(14. 2. 1788, Zásmyky u Kolína – 31. 3. 1856, Wiener Neustadt, Rakousko)

Preromantický básník, profesor češtiny a válečného dějepisu na vojenské akademii ve Wiener Neustadtu. Do výslužby odcházel v roce 1849 v hodnosti generálmajora. V té době již česky nepsal. Polákovým nejvýznačnějším dílem je báseň *Vznešenost přírody* (1918). Polák překládal z angličtiny G. G. Byrona a J. Macphersona.

Konstantin Biebl

(16. 2. 1898, Slavětín u Loun – 12. 11. 1951, Praha)

Lyrický básník, jeden z předních představitelů proletářské poezie, poetismu a surrealismu. Debutoval společně se strýcem – právníkem a básníkem – Arnoštem Rážem společnou knihou básní *Cesta k lidem* (1923). Generační i umělecký přítel Jiřího Wolкера. Po první světové válce se stal významným příslušníkem levicově orientované avantgardy, z Literární skupiny přešel do Devětsilu, publikoval v různých časopisech a denících. Absolvoval řadu zahraničních cest a pobytů (také ze zdravotních důvodů – tuberkulóza v první světové válce). Po druhé světové válce, kdy se živil mj. spoluprací s filmem, působil na ministerstvu informací jako stálý poradce filmového odboru a člen Filmové rady. Život ukončil sebevraždou. Jedním z vrcholů Bieblovy básnické invence se stala pásma – polytematicky i simultánně komponovaná – skladba *Nový Ikaros* (1929).

UKÁZKA Z DÍLA:

Okřídlený chrlič

Když starodávný orloj začne
Zvolna odbíjet dvanáct
Při každém úderu hodin
Vyjde jiná dívka z gymnásia

Máš v sobě obojí
Máš v sobě blesk i roztoužený akát
Sám sebou zasažen jen sebou pronikáš
Za neustálých srážek z přebohatých dní

Jsi okřídlený chrlič zapomenutých nánosů
Až ze dna své bytosti vyplavených meteorů
Z nejrůznějších dob a z nejtemnějších míst
Jsi okřídlený chrlič nečekaných lásek
jenž ze sna volá

Na gotickou růži
Přes zásah rolety jdeš nespavostí okapů
Jsou ženy spící ve strachu jsou ženy
pozlacené bouří

Jdeš Prahou jako vinobraním staletí
Jdeš líhni slov, jež z úst tvých nasršela
jako náklad
Vyloděný nocí

S lodí jež dováží čaj a kávu

S lodí jež dováží čaj a kávu
pojedu jednou na dalekou Jávu.

Za měsíc loď když vypluje z Janova
stane u zeleného ostrova

Pojedem spolu já a ty
vezmeš si jen kufřík a svoje rty

Pojedem okolo pyramid
loď počká až přejde Mojžíš a jeho lid

S vysokou holí zaprášenými opánky
jde první přes mořskou trávu a rozkvetlé sasanky

Hejno ryb na suchu zvedá svá křídla jako ptáci
letí vodou a ve vlnách se ztrácí

Petr Bezruč, vl. jm. Vladimír Vašek

(15. 9. 1867, Opava – 17. 2. 1958, Olomouc)

Autor Slezských písní

Redakční poznámka: O autorovi se již v minulých číslech podrobně psalo.

UKÁZKA Z TVORBY:

Den Palackého

Já velikou viděl jsem národní slavnost.
(V mém kraji je pusto a ticho.)
Viděl jsem českých měst metropoli,
Zřel muže se zlatým řetězem stát,
Před nímž se korouhve ukláněly,
(před židem z Polské a před panským hajným
do prachu klonil se burmister mé vsi,
prose o chléb a chrást pro horníku děti),
viděl jsem stožáry k nebesům plát,
viděl jsem prapory do výše vlát,
zřel chvojím a sametem kráslené město,
slyšel hlas tisíců k obloze hřmět,
(co je to? já slyším sirotků vzlyk,
když voda zatopí doly naráz,
když v krčmě u žida strhne se řež),
bílé zřel panny jsem v průvodě jít,

(u nás jich není – je v dědině žid,
a lesní správce – a z čeho chceš žít?)
a v tom moři nadšení stál jsem já tich.

V té kráse, v tom nadšení před okem šla
Tichounká vesnička pod Beskydem,
Kde před lety žil jsem a vyrostl já:
Já viděl, jak rdousí nás před Těšínem
Tož Rothschild a Gutmann, gróf Laryš a Vlček
– a jasný Sir-markýz Géro
tak před oknem táhla mi má rodná ves,
kde před lety Čechové dodýchali
a zněmčená škola a zpořštěný chrám.

Zpívejte, těšte se, radujte se!
Žil velký muž, ten probudil vás?
A nahoře na sever pod Beskydem
Moravská vesnička dodýchala.

Josef Hanzlík

(*19. 2. 1938, Neratovice)

Lyrický básník, scénárista a autor děl pro děti. Pracoval jako dramaturg a scénárista ve Filmovém studiu Barrandov, poté se věnoval literatuře a překladatelské činnosti. Hanzlíkova prvotina: sbírka *Lampa* (1961), *Černý kolotoč* (1964), *Potlesk pro Herodesa* (1967), *Požár babylonské věže* (1981), *Ikaros existoval* (1986) aj. Poezie pro děti: *Princ a želva* (1964), *Pimpilim pampam* (1981), pohádky *Sněhová hvězdička* (1966), *Princ v Zeleném království* (1971), próza *Hodný Fridolín a zlá Józa* (1980) ad.

Svatopluk Čech

(21. 2. 1846, Ostředek u Benešova – 23. 2. 1908, Praha)

Tvůrce cyklů občanské lyriky, historických epických básní a básnických povídek, prozaik. Po studiu práv několik let pracoval v advokátní kanceláři, stal se spoluredaktorem *Lumíru*, spoluredigoval *Květy*. Vyhýbal se oficiálním poctám (zřekl se členství v České akademii věd a umění, odmítl nabídnutý poslanecký mandát za mladočeskou stranu i čestné občanství města Prahy). Dílo: *Ve stínu lípy* (1879), *Lešetínský kovář*, *Adamité*, *Žižka*, nedokončený *Roháč na Sióně*, *Hanuman* (1884), *Písně otroka* (1894) aj. Ve své době se značně oblíbě těšily jeho arabesky, humoresky a fejetony. Nad ně vynikla rozměrnější humoristická vypravování o pražském měšťanovi a domácím pánu Matěji Broučkovi, *Pravý výlet pana Broučka do Měsíce* (1888), *Nový epochální výlet pana Broučka, tentokrát do 15. století* (1889).

UKÁZKA Z TVORBY:

Praha

Hle, Praha! – Zrak se jiskří, vlhne – Praha!
To jméno samo zpěv. Ten pouhý zvuk
Úchvatně do strun české duše sahá
A srdce rozechvívá v burný tluk.
Nech cizí poutník objem skrovný měří
A zhrdlá, Praho, sivým rouchem Tvým:
Nám ve své kráse, věkovitě šeří
Jsi vábný Neapol, jsi hrdý Řím!

Tvá dumná velebnost se ladně snoubí
Se smavým krajem rozmanitých krás,
a skvostně řízu královskou Ti vroubí
vltavské víly stříbrojasný pás;
v něm výsep drobných smaragdy se skvějí
s odleskem luzných snivých rysů Tvých
a za korunu skrání Ti ovíjejí
nesčetné věže chrámů šedivých.

Aj, svatý Vyšehrad! Na rumu sporém,
tam v dálných věků bájně mlžině
na stolci zlatém, s děvic bílým sborem
velebná září kněžna věštyně.
Jak zora zlatistá mlh rouškou sivou
tvář pěvce dávného tam prosvítá
a duši vnímavé pod skalou snivou
zaznívá ohlas jeho vyryta.

A naproti tam hrdě za Vltavou,
Nad pilířů a víček zdobný les
u sídla králů velkolepou hlavu
dóm věkovitý strmí do nebes.
Tam světců našich jasný zástup střeží
mohutných králů našich popely,
tam sláva naše dávná v rakvích leží
a šeptem duchů v klenbách ševelí.

Ted' k místům památným se oko sklání,
kde Karel zasadil věd jarý peň,
kde mistr Husinecký smělou dlaní
zanítil pravdy jasnou pochodeň.
A hora povyhledá na obzoru,
kde kalich v prvním slavném boji plál,
kde nejprv síla táborského vzdoru
zašlehla bleskem v širou světa dál.

Hle! dvojice svých věží tamo zdvihá,
pln upomínek slavných, vážný Týn.
Tam dosud oku snivému se míhá
v portálu šedivém Rokycanův stín;
ač zlatý kalich s velebného štítu
pod rukou nepřátel již dávno pad:
pro české zraky dosud k jeho třpytu
meč tamo vznáší velký Poděbrad.

Náměstí v šeré radnici se šíří –
Pryč, vari, vzpomínko! Zde ticha bud!
Myšlenky příšerné tu mozkiem víří,
Pěst zatíná se, žalem chví se hrud'.
Miň, noho, miň tu propast děsně tmavou,
Z níž vynáší se hrozný pekla zjev,
Kde české štěstí s Budovcovou hlavou
Zapadlo žalně v temnotu a krev!

Leč mezi pošmournými chrámy, týny,
jež zůstavil zde strastný, šťastný věk
Jak minulosti šerotajné stíny –
těž zory nové vzešel červáněk.
Zde hlouček mužů, svatým žářem vzňatých,
Klopotnou prací křísil otčinu,
Z jejich skálopevných čel a srdcí zlatých
zdroj života se rozlil v pustinu...

Tak, Praho, život vlasti, předků celý
k nám tklivě mluví každým rysem Tvým,
Tvých památníků zvětralými čely,
Tvých sterých zvonů hlasem kovovým.
Ve klíně Tvém, jak v obrovské schráně,
vše, co mu nejdražší, spjal český duch
a z Tebe po širokém vlasti láně
vždy rozléval se plodný vznět a ruch.

Tys domoviny hlava, v níž se zžihá
zář myšlenek, jas umění a věd,
Tys velké srdce, v němž se stále sbíhá
krev národa, kde citů jeho střed
Ó, srdce zlaté, dokud touto zemí
náš jazyk staroslavný bude znít:
vlast nastaví Ti před útoky všemi
svých synů prsa nezlomný štít!

Zdar Tobě Praho! Vzdoruj zlobě časů,
Jak odolalas věky bouřím všem!
Rozkvétej dál! Bud' perlou vzácných jasů,
V níž se hrne své záře česká zem!
Jsouc minulosti slavné věštitelkou,
velikosti, síly, udatnosti lví,
i budoucnosti si dobud' slávou, velkou
pod práce zdárné světlo korouhví!

Jan Cimický

(*23. 2. 1948, Praha)

Autor detektivních a psychologických příběhů, básník a překladatel. Od roku 1981 primářem socioterapeutického a rehabilitačního oddělení v Psychiatrické léčebně v Praze-Bohnicích. Od roku 1970 otiskuje povídky, básně, texty, odborné i populární úvahy v periodikách různorodého zaměření, vystupuje v televizi. Od osmdesátých let píše také psychologické novely a povídky o problematice kriminality mládeže, o lidské psychice v čase stáří a o traumatech generačního vztahu.

BŘEZEN

Bohuslav Havránek

(30. 1. 1893, Praha – 2. 3. 1978, Praha)

Jazykovědec, vůdčí osobnost české bohemistiky a slavistiky 20. století. Jeho práce byla oceňována doma i v zahraničí (např. člen Britské akademie, 1977). Podílel se na založení (1926) a činnosti Pražského lingvistického kroužku, jako člen redakčních rad utvářel profil soudobých lingvistických časopisů. V bohemistice se orientoval zejména na současnou spisovnou češtinu, otázky stylistiky, jazykové kultury a politiky, vývoj a dějiny spisovné češtiny. Světové uznání zajistila Havránkovi zejména obecná teorie spisovných jazyků a jejich vývoje opřená o funkčně strukturální přístup.

František Langer

(3. 3. 1888, Praha – 2. 8. 1965, Praha)

Prozaik dramatik, autor knih pro mládež, fejetonista, literární a divadelní kritik, jeden z prvních filmových scénáristů, básník. Narodil se v českožidovské rodině

obchodníka. Po maturitě studoval na LF UK. Ještě za studií se stal jedním z nejpřednějších představitelů předválečné moderny, přátelského sdružení mladých umělců (např. E. Filla, J. Čapek, V. Špála, V. Hofman, K. Čapek, E. Taussig aj.). Spoluredigoval generační revui *Umělecký měsíčník*, např. jeden z jeho filmových scénářů byl otištěn v prvním německém souboru filmových scénářů, zároveň se stýkal s anarchisticky orientovanou bohémou, zejména s Jaroslavem Haškem. V první světové válce sloužil na ruské frontě jako lékař, byl zajat a záhy vstoupil do čs. legií, kde sehrál jako lékař i jako spisovatel významnou roli. Po návratu do Prahy zůstal ve funkci vojenského lékaře, stal se dramaturgem Vinohradského divadla, v roce 1939 se mu podařilo emigrovat. Nejprve žil v Paříži, posléze v Londýně, kde byl vedoucí zdravotnictva čs. armády, stál v čele emigračního PEN-klubu, psal do českých a cizích časopisů. Po návratu do Prahy v roce 1945 byl jmenován generálem čs. armády. Po únoru 1948 bylo jeho dílo bagatelizováno a jen sporadicky vydáváno, teprve v osmdesátých letech mohly být uveřejňovány jeho nové práce. Dílo: povídkový soubor *Zlatá Venuše* (1910), *Snílci a vrahové* (vydáno až 1921), hra *Svatý Václav* (1912), drama *Miliony* (1916) a *Noc* (1922), veselohra *Velbloud uchem jehly* (1923), hra *Periferie* (1925), dramata *Andělé mezi námi* (1931), *Dvaasedmdesátka* (1937), veselohra *Grandhotel Nevada* (1927), *Obrácení Ferdýše Pištory* (1929), drama *Jízdní hlídka* (1935), próza pro děti *Pes druhé roty* (1923), *Bratrstvo Bílého klíče* (1934), vzpomínková kniha *Byli a bylo* (1963), *Filatelistické povídky* (1965) aj.

Otokar Fischer

(20. 5. 1883, Kolín – 12. 3. 1938, Praha)

Literární historik a teoretik, překladatel, teatrolog, publicista, básník a dramatik. Narodil se v české židovské rodině. Po studiích pracoval v pražské univerzitní knihovně, byl dramaturgem Národního divadla, řádným profesorem dějin německé literatury na FF UK v Praze, v roce 1930 se stal ředitelem germanistických studií na pražské české univerzitě, aktivně pomáhal německým emigrantům v Čechách. Od roku 1935 působil jeho šéf činohry Národního divadla. Zemřel na infarkt po obdržení zprávy o připojení Rakouska k Německu. Po celou dobu Fischer vyvíjel neobyčejně rozsáhlou kritickou a publikační činnost v českých i německy psaných novinách a časopisech.

Václav Kosmák

(5. 9. 1843, Martínkov u Moravských Budějovic – 15. 3. 1898, Prostoměřice [Prosiměřice] u Znojma)

Prozaik, fejetonista a překladatel. Navštěvoval německé gymnázium v Jihlavě, studoval teologii v Brně, roku 1866 byl vysvěcen a působil jako kněz. Vášnivý moralista si získal popularitu hlavně díky fejetonům, povídkám a črtám, které publikoval v brněnském *Hlasu*. Mezi Kosmákovy nejzdařilejší díla z venkovského prostředí patří *Sláva a úpadek pana Jana Kroutila, pololánika z Drnkálova* (1877) a *Jak Martin Chlubil bloudil a na pravou cestu opět se vrátil* (1889). Nejoblíbenější próza: *Chrt* (1888), *Eugenie* (1885). Cenné jsou Kosmákovy překlady z ruštiny a ukrajinštiny.

**Matěj Václav Kramerius,
vl. jm. M. Valentin Kraméryus**

(12. 2. 1753, Klatovy – 22. 3. 1808, Praha)

Žurnalista, zakladatel prvního obrozeneckého vydavatelství, autor vzdělávací a zábavné četby pro lid, překladatel, editor. Přátelil se s J. Dobrovským, F. M. Pelclem a dalšími, kteří jej přivedli k rozhodnutí věnovat se osvětové činnosti. Od roku 1789 vydává vlastní *Krameriusovy c. k. pražské poštovské noviny*, roku 1790 založil nakladatelství Česká expedice, které vedl až do roku 1807. Svou činností přispíval k ustálení spisovného jazyka a pěstoval vědomí kulturní tradice.

Jan Kamení, vl. jm. Ludmila Macešková

(22. 3. 1898, Liberec – 3. 5. 1974, Praha)

Spirituální básnířka, prozaička a překladatelka z francouzštiny. Působila jako ilustrátorka a publicistka v časopisech *Červen*, *Módní revue*, *Pražanka*, *List paní a dívek* aj.

Věra Linhartová

(*22. 3. 1938, Brno)

Prozaička, básnířka, historička umění, překladatelka, autorka rozhlasových her. Vystudovala estetiku a dějiny umění. Po vysokoškolských studiích pracovala v šedesátých letech v Krajském středisku památkové péče v Brně a posléze v Pardubicích, dále pak v Alšově jihočeské galerii na Hluboké. V letech 1962-1966 se podílela na činnosti pražské surrealistické skupiny. Pracovala u památkářů. Debutovala v roce 1964 prózami *Prostor k rozlišení* a *Meziprůzkum nejbliž uplynulého*. Pro její prózy je charakteristické prolínání časových pásem, splývání dějů, osob, míšení fikce a reality a hra se slovy. Po roce 1968 emigrovala do Francie. Žije v Paříži a píše francouzsky. V letech 1970-1989 působila v knihovně Mezinárodní rady muzeí při UNESCO. V té době vystudovala japanistiku, naučila se čínsky. Česky a francouzsky publikovala řadu odborných prací o výtvarném umění. Je autorkou monografie o malíři J. Šímovi, napsala knihu o dadaismu a surrealismu v Japonsku.

DUBEN**Zdeněk Barborka**

(3. 4. 1938, Rokycany – 9. 10. 1994, Litoměřice)

Autor experimentální poezie, operní libretista a hudebník. Vyučoval na lidové škole umění v Plzni a byl zaměstnán v hudební redakci plzeňského rozhlasu. Účastnil se výstav vizuální poezie v Československu i zahraničí. V období tzv. normalizace psal prozaické a básnické texty (např. *Když se blbec spojí s darebákem*, *Gladiátor nebo august*) a experimentoval s díly jiných autorů. Podstatná část jeho literární tvorby zůstává v rukopisech.

Petr Den, vl. jm. Ladislav Radimský

(3. 4. 1898, Kolín – 9. 9. 1970, New York, USA)

Esejista a publicista. Od roku 1920 byl úředníkem československých zastupitelských úřadů v Bukurešti, v Berlíně a v Bernu. Roku 1938 vystoupil ze státních služeb. Od roku 1945 pracoval jako československý zástupce komise pro Spojené národy v Londýně, poté jako zástupce stálého

delegáta ČSR v OSN. Roku 1948 na tuto funkci rezignoval a zůstal v emigraci. Do roku 1958 byl úředníkem sekretariátu OSN v New Yorku. Stál u zrodu Československé společnosti pro vědy a umění v USA (1958) a v letech 1964-1970 řídil její orgán *Proměny*. Konceptně se podílel na kulturním životě českého exilu. Významnou část jeho tvorby tvoří politické eseje, které publikoval převážně pod vlastním jménem.

František Matouš Klácel

(7. 4. 1808, Česká Třebová – 17. 3. 1882, Belle Plaine, USA)

Básník, novinář, překladatel, filozof, autor encyklopedických a vzdělávacích příruček. Od roku 1848 vydával *Moravské noviny*, byl členem Národního výboru, delegátem Slovanského sjezdu a zakladatelem Českomoravského bratrstva (1850). Roku 1869 odjel do Ameriky, kde pracoval především jako redaktor (*Slovan americký* aj). Klácel je také autorem prvního českého slovníku cizích slov (*Slovník pro čtenáře novin*, 1849).

Vítězslav Nezval

(26. 5. 1900, Biskoupky u Moravského Krumlova – 6. 4. 1958, Praha)

Vůdčí představitel avantgardní a společensky angažované poezie, dramatik, prozaik, hlavní tvůrce poetismu. Nezval se plně ztotožnil s revoluční vizí vybudování spravedlivého společenského řádu. Po roce 1945 se přímo podílel, byť s občasnými výhradami, na dogmatické kulturní politice, což mělo negativní důsledky na většinu jeho poválečné tvorby. Dramaturg Osvobozeného divadla, v letech 1945-1951 vedl filmový odbor ministerstva informací, s menšími přestávkami spisovatel s povolání. Od roku 1922 byl členem Devětsilu, kde spolu s K. Teigem formovali avantgardní poetismus, roku 1943 založil Surrealistickou skupinu, s kterou se v roce 1938 rozešel. Přispíval do časopisů *Host*, *Pásmo*, *ReD*, *Kmen* aj., redigoval revui *Zvěrokruh* a sborník *Surrealismus*. Ve třicátých letech se účastnil boje proto fašismu, v roce 1944 byl vyslýchán a krátce vězněn. Po válce podporoval kulturní politiku KSČ, působil v předsednictvu SČSS. Úspěch zaznamenala adaptace Calderóna *Schovávaná na schodech* (1931) a milostná komedie *Milenci z kiosku* (1932), zejména ale veršovaná dramaturgická Prévostova románu *Manon Lescaut* (1940). V jeho posledních sbírkách *Křídla* a *Nedokončená* se mu již nepodařilo dosáhnout dřívější úrovně. Výjimku tvoří některé básně jeho nejlepší poválečné sbírky *Chrpy a města* (1955) a drama *Dnes ještě zapadá slunce nad Atlantidou* (1956). V nedokončené vzpomínkové knize *Z mého života* (1959) zachytil i kus uměleckého vývoje své generace.

Dílo: *Most* (1922), *Podivuhodný kouzelník* (sborník *Devětsil* 1923), *Depeše na kolečkách* (1922), sbírka *Pantomima* (1924), *Menší růžová zahrada* (1926), *Dobrodružství noci a vějíře* (1927), *Akrobat* (1927), *Edison* (1928), sbírka *Básně noci* (1930), *Sbohem a šáteček* (1934), *Spojitě nádob* (1934), *Najdu* (1935), *Absolutní hrobař* (1937), sbírka *Matka Naděje* (1938), román *Posedlost* (1930), *Dolce far niente* (1931), romány *Pan Marat* (1932), *Monako* (1934), *Valérie a týden divů* – byl zfilmován, próza *Pražský chodec* (1938), pro děti mj. knížka *Anička skřítek a Slaměný Hubert* (1936) aj.

UKÁZKA Z DÍLA:

Měsíc nad Prahou

Malíř pokojů míchá vápno
 Rozžal knot svítilny na dvojitém žebříku
 Je to měsíc
 Pohybuje se jako akrobati
 Kam vstoupí je panika
 Dělá z černé kávy bílou
 Nabízí očím žen falešný šperk
 Mění pokoje v umrlčí komory
 Uléhá na piano
 Jak pořadatel iluminací aranžuje Hradčany
 Praha se rozpomíná na svou historii
 Vltava má dnes jmeniny pohled na ten
     Kymácející lampión
 Zvony jsou křehké jak talíře
 Jede se na turnaj
 Po bílých kobercích v celém městě
 Domy se zúčastňují veliké tragédie vše patří
   do podsvětí
 Měsíc vstupuje do podkrovních pokojků
 Svítí na stole je to kalamář
 Jeho inkoustem bude napsáno tisíce dopisů
 Jeho inkoustem bude napsána jediná báseň

Čajovna

Pod miniaturní lucernou
 hedvábná Čína
 podle ročních dob
 mění své vyšívání

Ptáčekové vytahují chybné stehy
 a všechny Čiňanky spí
 v slunečnickových pavilonech
 bez nohou
 bez ňader
 beze sna

Při čaji

Piju čaj
 a řeka teče.
 Piju čaj
 a roste strom.
 Piju čaj
 a Čína zvítězila nad nepřítelem.

Pavel Julius Vychodil

(18. 4. 1862, Přemyslovice u Prostějova – 7. 4. 1938, Brno)
 Literární kritik a historik, estetik, filozof a překladatel. Po maturitě na gymnáziu v Kroměříži vstoupil do brněnského kláštera benediktinů. Po studiu teologie byl vysvěcen na kněze. Vychodil byl pokládán za předního představitele takzvané moravské literární kritiky, vzbudil pozornost zvláště soustavným budováním české filozofické terminologie.

Eduard Štorch

(10. 4. 1878, Ostroměř u Hořic – 25. 6. 1956, Praha)
 Autor historických próz pro děti a mládež. Kromě rozsáhlé publicistické a přednáškové činnosti a práce v četných pedagogických, historických, kulturních a turistických spolcích se Štorch věnoval amatérskému archeologickému výzkumu. Vytvořil ucelený soubor próz, které tematicky těží z jednotlivých fází dějin obyvatelstva na našem území od starší a mladší doby kamenné. (*Lovci mamutů, Osada Havranů, Bronzový poklad, Volání rodu, Junáckou stezkou, Zlomený meč, Zastavený příval, O Děvin a Velehrad, Meč proti meči.*)

Ota Hofman

(10. 4. 1928, Praha – 17. 5. 1989, Praha)
 Filmový scénárista a prozaik v oblasti tvorby pro děti a mládež. Po studiích pracoval ve Filmovém studiu Barrandov jako dramaturg. Patřil k zakladatelům Festivalu pro děti a mládež v Gottwaldově (Zlín). Od padesátých let psal scénáře k filmovým adaptacím literárních děl nebo se na nich podílel (*Honzíkova cesta, Velké trápení, Panna a netvor* aj). Těžištěm Hofmanovy scénaristické a dramaturgické tvorby jsou filmy a televizní seriály pro děti a mládež (*Hledá se pan Tau, Pan Tau a cesta kolem světa* – filmy byly přepracovány na televizní seriály, podobně jako film *Lucie a zázraky* na televizní seriál *Lucie, postrach ulice* aj.).

Ladislav Bublík

(14. 5. 1924, Bzenec – 12. 4. 1988, Ostrava)
 Prozaik a dramatik zachycující dělnické prostředí Ostravska, publicista, autor reportážních próz.

Olga Scheinpflugová

(3. 12. 1902, Slaný – 13. 4. 1968, Praha)
 Herečka, autorka próz o ženských osudech, básnířka a dramatička. Manželka spisovatele Karla Čapka. Studovala herectví u M. Hübnerové, roku 1920 přijala angažmá ve Švandově divadle v Praze, roku 1929 členkou Divadla na Vinohradech, od roku 1929 členkou činohry Národního divadla, kde působila až do smrti. Svou dlouholetou uměleckou činnost i osobitý postoj k životu shrnula v nedokončených pamětech *Byla jsem na světě* (1994). Některé své divadelní hry a prózy Scheinpflugová scénaristicky upravila pro film.

Emanuel Čenkov, vl. jm. Emanuel Stehlík, rytíř z Čenkova a Treustättu

(14. 4. 1868, Praha – 24. 6. 1940, Praha)
 Lyrický básník, prozaik, esejista a překladatel. Patřil k nejvýznamnějším propagátorům česko-francouzských vztahů, Francii často navštěvoval, poznal tam řadu umělců (A. Rodin, L. Léger aj.), stal se členem různých francouzských kulturních institucí.

Ladislav Klíma

(22. 8. 1878, Domažlice – 19. 4. 1928, Praha)
 Filozof, autor tlumočící v prózách a dramatech svůj radikálně subjektivní idealismus. Za protihabsburský výrok v kompozici vyloučen ze všech škol v Rakousku-Uhersku.

Přispíval mj. do *Tribuny*, *Českého slova*, *Práva lidu*, živil se příležitostnými pracemi. Zemřel na tuberkulózu. *Utrpení knížete S.* se stalo předlohou filmu J. Němce *V žáru královské lásky*. Edicí kompletního textu *Velký román* (1996) bylo zahájeno kritické vydání Klímových spisů.

Martin Lupáč

(před 1400 – 20. 4. 1468, Praha)

Radikální husitský teolog, kazatel, polemik a diplomat, představitel pražské strany, sympatizující s táborstvím a později s Jednotou bratrskou. Byl spolupracovníkem J. Rokycany. Zastupoval husity na basilejském koncilu při jednání o kompaktáta. Svě názory formuloval v traktátech, kázáních, listech. Roku 1435 upravil český text *Nového zákona*. Jeho tvorba náležela k myšlenkově nejvýznamnějším projevům husitského období.

Ferdinand Peroutka

(6. 2. 1895, Praha – 20. 4. 1978, New York, USA)

Ferdinand Peroutka

Představitel české demokratické žurnalistiky, esejista, prozaik a dramatik. Navštěvoval gymnázium v Praze a krátce před maturitou školu opustil a se stal se výtvarným referentem revue *Čas*. Začátkem první světové války se před odvodem ukrýval v rakouských Alpách a v Mnichově, nakonec byl pro zdravotní nezpůsobilost vojenské služby zproštěn.

Po válce pokračoval Ferdinand Peroutka v žurnalistické práci. V letech 1919-1923 pracoval jako redaktor deníku *Tribuna*, v letech 1924-1939 byl šéfredaktorem týdeníku *Přítomnost* (T. G. Masaryk roku 1924 inicioval a finančně podpořil založení týdeníku *Přítomnost*, který se prosadil mezi nejlivnější intelektuální periodika meziválečného Československa). Zároveň byl politickým redaktorem deníku *Lidové noviny*, kde byl jeho kolegou i Karel Čapek, se kterým se přátelil a patřil k jeho pátečníkům.

Za druhé světové války byl Ferdinand Peroutka v letech 1939-1945 vězněn v koncentračních táborech Dachau a Buchenwald. Po osvobození se vrátil k žurnalistice v novinách *Svobodné noviny* a *Dnešek*.

V roce 1948 pro zásadní nesouhlas s komunismem odešel Ferdinand Peroutka natrvalo do exilu. Krátce pobýval v Anglii a v roce 1950 se odstěhoval do USA a bydlel v New Yorku. Spoluzaložil rozhlasovou stanici Rádio Svobodná Evropa a v letech 1951-1961 byl ředitelem jejího československého vysílání, i později stále spolupracoval s toto stanicí.

Urna s popelem Ferdinanda Peroutky byla v roce 1991 převezena do Prahy a uložena na Vyšehradském hřbitově.

DÍLO FERDINANDA PEROUTKY:

Největší část své tvůrčí energie věnoval Ferdinand Peroutka politické žurnalistice. Do literatury zasahoval v časopisech a revuích jako kritik a kulturně-politický komentátor. Životním názorovým a profesním vzorem Ferdinanda Peroutky byl K. H. Borovský. Svými literárními postoji

zaujímal postavení blízké T. G. Masarykovi. Velmi si vážil Karla Čapka.

Próza: *Z deníku žurnalistova* (1922), soubor povídkových fejetonů z *Tribuny* (*Oblak a valčík*, 1976), panoramatický román o osudech několika českých lidí za druhé světové války (*Pozdější život Panny*, vydáno posmrtně v Torontu 1980, autor domýšlí vztah jedince a dějin v jiném podání než je historická realita). Vychází z nápadu možného zachránění Johanky z Arku před upálením a sleduje tragikomický osud hrdinky, která přežila své životní poslání.

Dramata: *Oblak a valčík* (1948), podle stejnojmenného románu, *Šťastlivec Sulla* (1991), z římských dějin 1. století př. n. l., vyšlo časopisecky v *Divadelní revui*, *Kdybych se ještě jednou narodil* (1992), modelové situace ve vztahu muže a ženy, vydáno ve *Světlu a divadle*.

Eseje a publicistika:

Politické eseje a statě: *Jací jsme* (1924), *Boje o dnešek* (1925), *Kdo nás osvobodil?* (1927), *Ano a ne* (1932), *Budování státu* (1933-1936), nejvýznamnější pětisvazkové Peroutkovo dílo zachycující vývoj republiky v letech 1918-1922, pátý díl nebyl dokončen, *Osobnost, chaos a zlovyky* (1939), kritické soudy o literatuře, *Tak nebo tak* (1947), politické statě, *TGM představuje plukovníka Cunninghama* (Curych 1977), *Budeme pokračovat* (vydáno posmrtně v Torontu 1984), rozhlasové komentáře o literatuře a umění v letech 1952-1976, *Muž přítomnosti* (vydáno posmrtně v Curychu 1985), *Sluší-li se býti realistou* (posmrtně 1993), výbor z literární publicistiky.

Ferdinand František Šamberk, vl. jm. F. Xaver Schamberger

(21. 4. 1938, Praha – 25. 12. 1904, Praha)

Herec-komik a dramatik. Herec kočovných českých i německých divadelních společností, od roku 1862 členem Prozatímního divadla a později Národního divadla. Byl autorem řady dobových frašek, jeho hry měly podobu libret, počítající s hereckou improvizací a byly oblíbeny zejména v divadelních arénách. Pevnější dramatickou stavbu měly jeho pozdější veselohry, vytvořené podle příkladu typu vídeňské frašky a francouzské konverzační veselohry.

Egon Hostovský

(23. 4. 1908, Hronov – 7. 5. 1973, Montclair, USA)

Autor psychologických a existenciálně laděných próz. Pocházel z rodiny židovského obchodníka, spolujitelé textilní továrny. Krátce studoval na FF UK v Praze a FF ve Vídni. Potom pracoval pro různá nakladatelství, roku 1937 vstoupil do služeb ministerstva zahraničních věcí. Okupace Československa v březnu 1939 jej zastihla na přednáškovém turné v Belgii, odkud se již nevrátil. Později v USA pracoval jako úředník na čs. konzulátu v New Yorku a po návratu (1946) do Československa znovu přijal zaměstnání na ministerstvu zahraničních věcí. V roce 1949 rezignuje na funkci a od roku 1950 žil s malou přestávkou v šedesátých letech v USA. Romány, které Hostovský napsal a vydal za války (*Sedmkrát v hlavní úloze*, *Úkryt*), představovaly jednu z prvních beletrických reflexí nacismu v rámci světové literatury. Vzpomínková kniha *Literární dobrodružství českého spisovatele v cizině* (Toronto 1966, Praha 1995) bilancuje autorovu tvůrčí cestu.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina Bodnar

choroby kožní a pohlavní,
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,
tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš Čech

ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse
1/3/3, Wien 11,
tel. 74 9 32 03

MUDr. Vít Doležal

zubní lékař,
Blattgasse 13, Wien 1030,
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva Dršata

oční lékařka,
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne,
termín po dohodě na tel. 587 54 27,
všechny pokladny

MUDr. Kamila Hajek

soukromá léčba homeopatií,
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,
tel. 689 22 80

MUDr. Hana Lion

zubní lékařka,
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien,
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,
Tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina Lion

všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii,
Röttergasse 37, 1170 Wien,
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav Lipták

internista – sportovní lékař,
Innere Medizin – Sportmedizin,
gerichtlich beeid. Sachverständiger,
Diplomsporarzt, všechny pokladny.
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City,
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00,
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Iona Polzer, roz. Bartošková

choroby oční a optometrické (Wahlarzt),
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374,
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg Sojka

neurolog a psychoterapeut,
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),
Wien 1030,
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss

odborná ortopedka, též dětská,
Pilgramgasse 10, Wien 5,
tel. 58 74 460

Dr. med. Lenka Widner

odborná dětská lékařka, alle Kassen,
po 9-14, út 14-19, čt 8:30-12:30 a 14-16,
pá 8:30-12:30, jindy po dohodě
Waltenhofengasse 5 / Stiege 2,
1100 Wien, tel. 01/6880448,
e-mail: lenka.widner@gmx.at

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Ledererg. 17/7, Wien 8,
tel. 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
http://members.aon.at/nykl

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia

soukromý všeobecný lékař,
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí
Krottenbachstraße 52 (vchod Budinskygasse)
1190 Wien, tel.: 01/9580951,
mobil: 0699/6300063
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at,
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.

Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady

Mag. Lenka KOVARIK
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Ověřené překlady dokumentů, dokladů, smluv, úředních listin a tlumočení

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
Dieselgasse 5/43, 1100 Wien
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info,
www.tschechischebahnen.at

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63: mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12: mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25: mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33: mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostel Panny Márie Snežnej

1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub

Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava

Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Privátní bilingvní škola obecná

1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 714 88 76, fax 714 88 76 / 34

Privátní bilingvní reálné gymnázium 2. stupeň

1030 Wien, Schützengasse 31
ředitelka Mag. H. Huber, tel. 890 44 04-60
Mateřská škola
tel. (ředitelství) 713 31 88 / 40

Europäische Mittelschule Wien European Middle School Vienna

1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

